немачка
сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ДО 2030. ГОДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

PROGRESS REPORT ON THE IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS BY 2030 IN THE REPUBLIC OF SERBIA

ИЗВЕШТАЈ ЗА 2022. ГОДИНУ / REPORT FOR 2022

РЗС СРБИЈЕ
Република Србија – Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia

ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ДО 2030. ГОДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

ИЗВЕШТАЈ ЗА 2022. ГОДИНУ

Април 2023.

ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА ДО 2030. ГОДИНЕ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Издавач:

Република Србија – Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia

Милана Ракића 5, Београд
Тел: 011 2412 922; факс: 011 2411 260

За издавача:
Др Миладин Ковачевић, директор

Аутор:
Др Марија Бабовић

Редакцијски одбор:
Снежана Лакчевић
Драгана Ђоковић Папић
Селена Марковић
Владица Јанковић
Петар Ђорић

Лектура и коректура (српски):
Event Group d.o.o.

Превод (енглески):
Сања Катарић

Дизајн:
Растко Тохољ

Штампа:
ДИА-АРТ, Београд

Тираж: 130 примерака

ISBN 978-86-6161-227-5

Штампано у априлу 2023. године

Приликом коришћења података из ове публикације обавезно навести извор.

Израду ове публикације подржале су владе Швајцарске и Немачке.
Ова публикација не представља нужно званичан став влада Швајцарске и Немачке.

немачка сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:
giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

САДРЖАЈ

Предговор **5**

Реч захвалности **6**

Увод **7**

Методологија праћења и мерења напретка 7
Листа нових индикатора у 2022. години 9
Структура извештаја 10
Прегледна табела прогреса ка циљевима одрживог развоја 10

ЦОР 1 **11**
Окончати сиромаштво свуда и у свим облицима

ЦОР 2 **17**
Окончати глад, постићи безбедност хране и побољшану исхрану и промовисати одрживу пољопривреду

ЦОР 3 **21**
Обезбедити здрав живот и промовисати благостање за све људе свих генерација

ЦОР 4 **31**
Обезбедити инклузивно и праведно квалитетно образовање и промовисати могућност целоживотног учења за све

ЦОР 5 **37**
Постићи родну равноправност и оснаживати све жене и девојчице

ЦОР 6 **45**
Обезбедити доступност и одрживо управљање водом и санитацијама за све

ЦОР 7 **51**
Осигурати приступ доступној, поузданој, одрживој и модерној енергији за све

ЦОР 8 **55**
Промовисати континуиран, инклузиван и одржив економски раст, пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све

ЦОР 9 65
Изградити отпорну инфраструктуру, промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и подстицати иновације

ЦОР 10 73
Смањити неједнакост унутар и између држава

ЦОР 11 79
Учинити градове и људска насеља инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим

ЦОР 12 83
Обезбедити одрживе обрасце потрошње и производње

ЦОР 13 87
Предузети хитну акцију у борби против климатских промена и њихових последица

ЦОР 14 89
Очувати и одрживо користити океане, мора и морске ресурсе за одржив развој

ЦОР 15 91
Заштитити, обнављати и промовисати одрживо коришћење копнених екосистема, одрживо управљати шумама, борити се против дезертификације, зауставити и преокренути процес деградације земљишта и зауставити губитак биодиверзитета

ЦОР 16 97
Промовисати мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, обезбедити приступ правди за све, и изградити делотворне, одговорне и инклузивне институције на свим нивоима

ЦОР 17 103
Ојачати средства примене и ревитализовати глобално партнерство за одрживи развој

ПРЕДГОВОР

Септембра 2015. године све државе чланице Уједињених нација усвојиле су Агенду 2030, која представља визију одрживог развоја и бољег, стабилнијег и безбеднијег живота за све. Агенда садржи краткорочне и дугорочне циљеве и потциљеве у економској, социјалној и еколошкој сфери.

Представљамо Извештај о напретку у остваривању Циљева одрживог развоја за Републику Србију за 2022. годину. Публикација је заснована на подацима за 125 индикатора из октобра 2022. године.

Републички завод за статистику остаје доследан у праћењу и обезбеђивању поузданих података неопходних за праћење Циљева одрживог развоја (ЦОР) за Републику Србију.

Београд, април 2023. године

Директор

Др Миладин Ковачевић

РЕЧ ЗАХВАЛНОСТИ

Захваљујемо др Марији Бабовић за успешну и плодну сарадњу током израде овог трећег по реду извештаја, Катји Грбић, која је у име GIZ-а давала техничку подршку на пројекту, представницима организација цивилног друштва на послатим коментарима, као и свим члановима Радне групе за праћење ЦОР.

Чланови Радне групе за праћење ЦОР су:

Снежана Лакчевић
Наташа Мијаковац
Јелена Перић
Мр Гордана Бјелобрк
Стефан Суботић
Душан Радовановић
Драгана Ђоковић Папић
Душанка Достанић
Сања Радоњић
Милијана Смиљковић
Јасмина Крстић
Владица Јанковић
Селена Марковић
Милутин Раденковић
Миливоје Грбовић
Петар Ђорић
Весна Зајц
Марија Вуловић

УВОД

Извештај о напретку у остваривању Циљева одрживог развоја (ЦОР) за 2022. годину представља трећи по реду извештај који је Републички завод за статистику (РЗС) приредио уз подршку влада Швајцарске и Немачке. Захваљујући континуитету у праћењу напретка омогућени су систематични увиди у области у којима Република Србија (РС) напредује према остваривању циљева дефинисаних Агендом за одрживи развој до 2030. године, као и областима у које је потребно уложити додатне напоре како би се поспешили развојни процеси.

Агенда за одрживи развој до 2030. године и 17 циљева које су усвојиле све државе чланице Уједињених нација (УН) у септембру 2015. године, представљају глобални стратешки оквир за одрживи развој коме треба да стреме све државе чланице и међународни релевантни актери. Агенда 2030 пружа основу за визију развоја као одрживог просперитета заснованог на социјалном укључивању и једнакости, уз истовремено очување наше планете.

Један од темељних принципа на коме почива овај стратешки оквир је да се нико не изостави из развојних процеса и развојних достигнућа. Поред основног извештаја о праћењу напретка у остваривању циљева одрживог развоја, РЗС је, у сарадњи са GIZ-ом, објавио више информативних публикација о остваривању циљева из перспективе различитих група које могу бити изостављене из развојних процеса или су недовољно у њих укључене. Објављено је пет публикација из серије „Не изоставити никога из развоја" у којима су публиковани резултати праћења напретка у остваривању циљева у односу на ромско становништво, децу, младе, као и из перспективе родних и просторних неједнакости (између града и села, као и између региона).

Методологија праћења и мерења напретка

Методологија праћења напретка у овом извештају за 2022. годину иста је као и у претходна два и базира се на методологији Евростата. Напредак се мери преко сложене годишње стопе раста (СГСР).

Сложена годишња стопа раста се израчунава према формули:

$$CAGR = \left(\frac{Y_t}{Y_{t0}} \right)^{\frac{1}{t-t0}} - 1$$

Где: t_0 = представља базичну годину, t = последњу годину, Y_{t0} = вредност индикатора за базичну годину, Y_t = вредност индикатора за последњу годину.

Ову методологију Евростат користи за мерење напретка у односу на циљеве код којих нису квантификоване вредности које до 2030. треба остварити. У ЕУ се напредак прати у односу на дугорочни временски оквир (последњих 15, односно минимум 10 година), као и краткорочни временски оквир (последњих пет, односно минимум три године).

Пошто у Србији нису усвојени квантитативно дефинисани циљеви, мерење се врши у односу на референтну почетну годину, при чему се мере и правац, и степен промене. Промене од 1% и више оцењују се као значајан напредак према циљу, промене веће или једнаке 0, али мање од 1% оцењују се као умерени напредак према циљу, мање од 0, али веће од -1% као умерени тренд који се удаљава од циља, и испод -1% као изражени тренд удаљавања од циља (Табела 1). Гранична вредност од 1% се показала као адекватна током десетогодишњег искуства примене ове стопе у праћењима различитих трендова које спроводи Евростат, као довољно дискриминативна да раздвоји трендове према степену промена. Поред тога, омогућава приказ добре слике о трендовима промена, на основу већег броја индикатора који се разврставају у укупно седам категорија[1].

Табела 1 Категорије оцене напретка и симболи

Симбол	Напредак у достизању ЦОР мерен индикатором
↑	Значајан напредак
↗	Умерен напредак
↘	Умерено удаљавање
↓	Значајно удаљавање
✕	Израчунавање тренда није могуће (због кратке серије података, типа индикатора, одсуства промене и сл.)
↗↘	Неконзистентни трендови — напредак се бележи на једном (под)индикатору, а удаљавање од циља на другом
✓	Достигнута циљна вредност

Праћење се заснива искључиво на званичним подацима које РЗС објављује на порталу Циљева одрживог развоја (ЦОР). У време израде извештаја за 2022. годину (децембар 2022. године) на порталу се пратило 125 индикатора за Републику Србију у оквиру 17 циљева, што је више за 18 индикатора у односу на претходни извештај. Напредак се мери у краткорочном временском оквиру (до пет година), а када је могуће, и у дугорочном. У случају када подаци нису доступни за краткорочни период, коришћени су временски најближи подаци. Код индикатора за које нису доступни подаци за барем две године, од којих једна спада у дефинисани краткорочни оквир, мерење није могло бити спроведено по сложеној годишњој стопи раста, али су приказани подаци који описују стање у години за коју су подаци били доступни. Дугорочни временски оквир зависи од доступности података, а када год је било могуће, приказани су трендови за период од 2011. до 2022. године, или за

[1] Eurostat (2019) *Sustainable Development in the European Union. Monitoring report on progress towards the SDGs in and EU context: 2019 edition*. https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/publications

период који је најближи томе у зависности од доступности података. На графиконима су истакнуте вредности за почетну и последњу годину, као и за 2018. годину која је одабрана као основа за краткорочно праћење.

Листа нових индикатора у 2022. години

2.5.1 Број биљних и животињских генетских ресурса за храну и пољопривреду који су осигурани у објектима за средњорочну или дугорочну конзервацију

2.5.2 Удео локалних раса класификованих као расе угрожене од нестајања

5.c.1 Удео држава које поседују системе за праћење и распоређивање јавних расхода за родну равноправност и оснаживање жена

8.b.1 Постојање развијене и операционализоване националне стратегије за запошљавање младих, као засебне стратегије или засебног дела у оквиру националне стратегије запошљавања

10.2.1 Удео становништва чији је расположиви приход нижи од 50% медијане еквивалентног прихода

10.7.2 Број земаља са миграционим политикама које олакшавају уређену, безбедну, регуларну и одговорну миграцију и мобилност људи

10.7.3 Број људи који су умрли или нестали у процесу миграције ка међународној дестинацији

10.a.1 Удео тарифних линија које се примењују на увоз из најмање развијених земаља и земаља у развоју са нултим царинама

10.b.1 Укупни финансијски токови за развој, према примаоцима и државама донаторима, као и по врсти токова (нпр. званична развојна помоћ, директне стране инвестиције и други токови)

11.1.1 Удео градског становништва које живи у неусловним насељима, нестандардним насељима, или неадекватним стамбеним условима

11.5.3 Оштећења на кључним инфраструктурама и број прекида основних услуга услед катастрофа

11.7.2 Удео жена које су жртве физичког или сексуалног узнемиравања током претходних 12 месеци

11.a.1 Број земаља које имају националне урбане политике или планове регионалног развоја који (a) одговарају на динамику становништва (b) осигуравају уравнотежен територијални развој и (c) повећавају локални фискални простор

12.4.2 Произведени и третирани опасни отпад

12.b.1 Имплементација стандардних рачуноводствених алата за праћење економских и еколошких аспеката одрживости туризма

16.1.1 Број жртава намерних убистава на 100.000 становника

16.2.3 Удео жена старости 18–29 година које су до узраста од 18 година биле изложене сексуалном насиљу

17.3.1 Стране директне инвестиције, званична развојна помоћ, и Сарадња Југ-Југ, као удео у бруто националном дохотку

Структура извештаја

Уз ово уводно поглавље, извештај је организован у 17 поглавља која су посвећена појединачним циљевима.

Прегледна табела прогреса ка циљевима одрживог развоја

ЦОР	ИНДИКАТОРИ												
ЦОР 1	1.2.1	1.2.2	1.3.1	1.4.1	1.5.1	1.5.2	1.5.3	1.5.4	1.a.2				
	↑	↑	↘	↗	✕	↓	✕	✕	↓				
ЦОР 2	2.1.2	2.2.1	2.2.2	2.5.1	2.5.2	2.a.1							
	↓	↑	↑	↗	↑	↓							
ЦОР 3	3.1.1	3.1.2	3.2.1	3.2.2	3.3.2	3.4.1	3.4.2	3.7.1	3.7.2	3.8.1	3.9.3	3.b.1	3.c.1
	✓	↗	✓	✓	↑	↗	↑	↑	↑	↗	↑	↗↘	↓
ЦОР 4	4.1.2	4.2.1	4.2.2	4.3.1	4.5.1	4.6.1							
	✕	↗	↘	↗↘	✕	↓							
ЦОР 5	5.1.1	5.2.1	5.2.2	5.3.1	5.4.1	5.5.1	5.5.2	5.6.1	5.6.2	5.a.2	5.b.1	5.c.1	
	✕	✕	✕	↓	✕	↑	↑	✕	✕	✕	↗	✕	
ЦОР 6	6.1.1	6.2.1	6.3.1	6.3.2	6.4.1	6.4.2	6.a.1	6.b.1					
	↗	↗	↑	↑	↑	↑	↑	✓					
ЦОР 7	7.1.1	7.1.2	7.2.1	7.3.1									
	↗	✕	↑	↑									
ЦОР 8	8.1.1	8.3.1	8.4.2	8.5.1	8.5.2	8.6.1	8.7.1	8.10.1	8.b.1				
	↑	↑	↗↘	✕	↑	↑	✕	↗↘	✓				
ЦОР 9	9.1.2	9.2.1	9.2.2	9.4.1	9.5.1	9.5.2	9.c.1						
	↗↘	↗↘	↑	↗↘	↑	↑	↗						
ЦОР 10	10.1.1	10.2.1	10.3.1	10.4.1	10.7.2	10.7.3	10.a.1	10.b.1					
	↑	↑	✕	↑	✕	✕	↘	↑					
ЦОР 11	11.1.1	11.5.1	11.5.2	11.5.3	11.6.1	11.6.2	11.7.2	11.a.1	11.b.1	11.b.2			
	✕	✕	↑	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕			
ЦОР 12	12.1.1	12.2.2	12.4.2	12.5.1	12.b.1								
	✓	↗↘	↑	↑	✕								
ЦОР 13	13.1.1	13.1.2	13.1.3										
	✕	✕	✕										
ЦОР 14	14.b.1												
	✕												
ЦОР 15	15.1.1	15.1.2	15.2.1	15.6.1	15.a.1	15.b.1							
	↗	↑	↗↘	✕	↑	↑							
ЦОР 16	16.1.1	16.1.3	16.1.4	16.2.1	16.2.2	16.2.3	16.3.1	16.3.2	16.5.1	16.6.1	16.9.1	16.b.1	
	↑	✕	✕	↘	↘	✕	✕	↓	✕	↑	✕	✕	
ЦОР 17	17.1.1	17.3.1	17.3.2	17.4.1	17.6.1	17.8.1							
	↗	↑	↓	↓	↑	↑							

ЦОР 1

ОКОНЧАТИ СИРОМАШТВО СВУДА И У СВИМ ОБЛИЦИМА

Број потциљева које је могуће пратити:	**5/7 (1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.a)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**9/13**

ЦОР 1 предвиђа окончање сиромаштва у свим облицима и обухвата седам потциљева који се прате на основу 13 индикатора. У Србији је могуће пратити напредак у односу на пет потциљева и на основу девет индикатора.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Република Србија је и дугорочно (2013–2021), и краткорочно (2017–2021), остварила значајан напредак у смањењу ризика од сиромаштва (потциљ 1.2). Напредак је остварен код свих старосних група осим старијих (65+) код којих се бележи значајно удаљавање од циља.**
- **Истовремено, стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености код свих старосних група показује значајан напредак и краткорочно и дугорочно.**
- **Умерено удаљавање од циља бележи се краткорочно у односу на потциљ 1.3 који предвиђа примену одговарајућих националних система социјалне заштите због смањења удела корисника социјалне заштите у укупној популацији. То ипак није још увек нарушило дугорочан значајан напредак према циљу.**
- **Умерен напредак се региструје у погледу обухвата становништва које има приступ услугама снабдевања водом и санитације (потциљ 1.4).**
- **Што се тиче индикатора којима се прати отпорност становништва на екстремне климатске догађаје и друге економске, друштвене и еколошке шокове и катастрофе (потциљ 1.5), бележи се смањење броја жртава катастрофа, али повећање економских губитака услед катастрофа.**
- **Значајно удаљавање од циља регистровано је у мобилизацији ресурса за примену политика окончања сиромаштва (потциљ 1.а). Посматрано одвојено према секторима, значајан напредак бележи се у области издвајања за здравство и образовање, док је значајно удаљавање од циља забележено у сектору социјалне заштите.**

Потциљ 1.2 До 2030. најмање за половину смањити број мушкараца, жена и деце свих узраста који живе у било ком облику сиромаштва, према националним дефиницијама сиромаштва

Индикатор 1.2.1 Удео становништва које живи испод националне линије сиромаштва, по полу и старости (Стопа ризика од сиромаштва) ↑

Индикатор 1.2.2 Удео мушкараца, жена и деце свих узраста који живе у сиромаштву у свим димензијама сиромаштва према националним дефиницијама (Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености) ↑

Република Србија бележи значајан напредак у погледу смањења сиромаштва. Мада је у периоду 2013–2015. дошло до повећања стопе ризика од сиромаштва која представља основни показатељ финансијског сиромаштва, од 2016. године долази до њеног пада и у 2021. години бележи се најнижа стопа од када се мери у Србији (Графикон 1)[2]. Дугорочни напредак остварен је по сложеној годишњој стопи раста од -1,79%, а краткорочан по стопи од -4,70%, што указује на израженије трендове смањења сиромаштва током последњих пет година.

Смањење сиромаштва се региструје у свим старосним групама осим код најстаријег становништва (старости 65 и више година). Мада је стопа ризика од сиромаштва континуирано већа међу женама него међу мушкарцима, ово удаљавање од циља у старијем становништву током периода 2017–2021. дугује се повећању стопе ризика од сиромаштва међу мушкарцима са 16,9% на 20,2% (по сложеној годишњој стопи раста од 4,56%). Међу старијим женама, ова стопа је иста у 2017. и 2021. години (24,7%).

Када су у питању родне разлике у ризицима од сиромаштва у укупном становништву, подаци указују на већу стопу ризика од сиромаштва код жена, уз повећање родног јаза (Графикон 1).

Графикон 1: Индикатор 1.2.1 Стопа ризика од сиромаштва према полу, 2013–2021. (%)

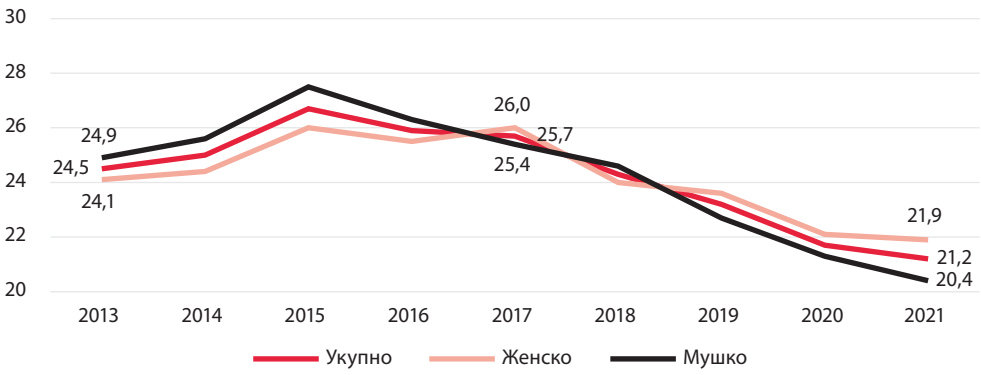

Извор: Анкета о приходима и условима живота (SILC), РЗС

[2] Извор: Анкета о приходима и условима живота (SILC), РЗС.

Други показатељ којим се прати напредак у погледу смањења сиромаштва представља стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености. Овај показатељ, поред ризика од финансијског сиромаштва, обухвата и показатељ материјалне депривације, односно ускраћености у задовољавању основних потреба услед недостатка финансијских ресурса, као и показатељ интензитета рада у домаћинству. Трендови посматрани на основу овог индикатора показују значајан напредак и дугорочно[3] и краткорочно[4], за све старосне групе. Као и у случају стопе ризика од сиромаштва, краткорочни трендови показују тенденцију повећања родног јаза у корист мушкараца, мада стопа опада и у мушкој, и у женској популацији.

Графикон 2: Индикатор 1.2.2 Стопа ризика од сиромаштва или социјалне искључености, према полу, 2013–2021. (%)

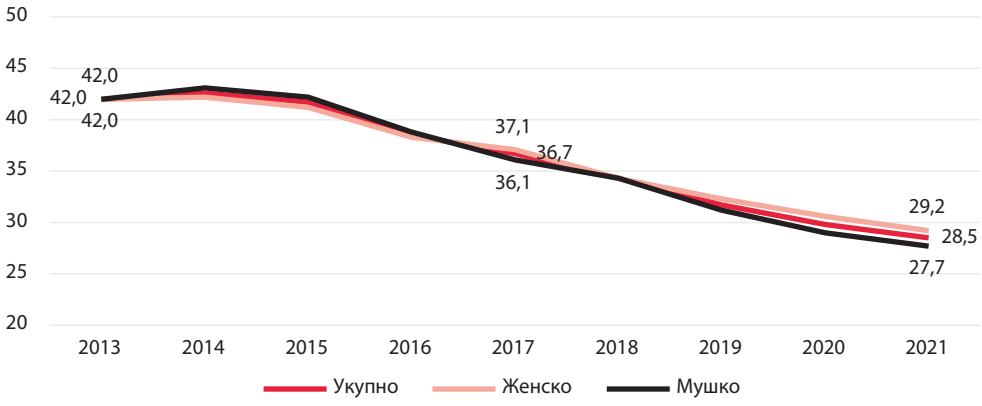

Извор: Анкета о приходима и условима живота (SILC), РЗС

Потциљ 1.3 Применити одговарајуће националне системе социјалне заштите и мере за све, укључујући најугроженије, и до 2030. постићи довољно велики обухват сиромашних и рањивих

Индикатор 1.3.1 Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији

Умерено удаљавање од циља региструје се у вези са потциљем који предвиђа примену одговарајућих националних система социјалне заштите и довољно велики обухват сиромашних и рањивих. У односу на извештај за претходну годину када је у остваривању овог потциља забележен умерен напредак, овогодишњи резултати праћења указују на преокретање тренда у правцу удаљавања од циља[5]. Ипак, дугорочно посматрано (2013–2021), тренд је и даље позитиван и указује на значајан напредак у остваривању циља[6]. Поређење дугорочног и краткорочног тренда указује да су неповољне тенденције новијег датума те да још увек нису поништиле дугорочни напредак, али и упозорава да би, у случају наставка оваквог тренда, могло доћи и до значајног удаљавања од циља.

[3] По СГСР од -4,73%.
[4] По СГСР од -6,13%.
[5] По СГСР од -0,25%.
[6] По СГСР од 1,19%.

Графикон 3: Индикатор 1.3.1 Удео корисника социјалне заштите у укупној популацији, 2013–2021. (%)

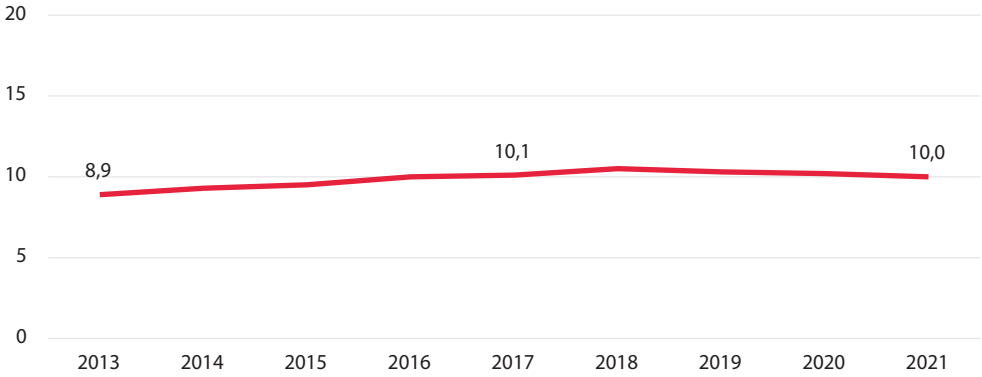

Извор: Републички завод за социјалну заштиту и Витална статистика, РЗС

Увиди у родне аспекте овог индикатора показују да се удаљавање од циља пре свега дугује смањењу удела корисника система социјалне заштите међу мушкарцима (СГСР 2017–2021. од -0,76%), док је међу женама тренд стагнантан.

Потциљ 1.4 До 2030. обезбедити да сви мушкарци и жене, а посебно сиромашни и припадници рањивих група, имају једнака права на економске ресурсе, као и приступ основним услугама, власништву и управљању земљиштем, односно другим облицима својине, наследству, природним богатствима, одговарајућим новим технологијама и финансијским услугама, укључујући микрофинансирање

Индикатор 1.4.1a Проценат лица која користе основне услуге снабдевања водом за пиће ↗

Индикатор 1.4.1b Проценат лица која користе основне услуге санитације ↗

Умерен напредак је остварен у погледу удела становништва које користи основне услуге снабдевања водом за пиће и санитације (уз СГСР од 0,22% и 0,31% респективно). Према подацима Истраживања вишеструких показатеља, у Србији је 2019. године 99,1% лица користило основне услуге снабдевања водом за пиће, са малом разликом између оних који живе у градским и осталим насељима (99,2% према 99,0%) и нешто већом разликом код становништва у ромским насељима (98,2%). Када је у питању приступ услугама санитације, 98,4% лица има приступ овим услугама (99,4% у градским и 97,0% у осталим насељима). Нижи удео ових лица је забележен у ромској популацији (86,4%)[7].

7 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Потциљ 1.5 До 2030. изградити отпорност сиромашних и оних у стањима рањивости и смањити њихову изложеност и рањивост од екстремних климатских догађаја, као и других економских, друштвених и еколошких шокова и катастрофа

Индикатор 1.5.1 (11.5.1/13.1.1) Смртни случајеви, нестала лица и лица директно погођена катастрофама на 100.000 становника	✕
Индикатор 1.5.2 Директни економски губици узроковани катастрофама у односу на глобални бруто домаћи производ (БДП)	↓
Индикатор 1.5.3 (11.b.1/13.1.2) Број земаља које усвајају и примењују националне стратегије смањења ризика од катастрофа у складу са *Sendai* оквиром за смањење ризика од катастрофа 2015–2030. године	✕
Индикатор 1.5.4 (11.b.2/13.1.3) Удео локалних самоуправа које усвајају и примењују стратегије за смањење ризика од катастрофа на локалном нивоу у складу са националним стратегијама смањења ризика од катастрофа	✕

Овај потциљ се прати преко више индикатора и подиндикатора којим се мере људске и материјалне последице катастрофа, као и преко примене политика смањења ризика од катастрофа на националном и локалном нивоу. Услед специфичности индикатора којим се мери број смртних случајева, несталих лица и лица директно погођених катастрофама на 100.000 становника, не израчунава се сложена годишња стопа раста. Подаци показују да је број лица директно погођених катастрофама смањен и дугорочно, и краткорочно. Док је у 2016. години 334 лица на 100.000 становника било директно погођено катастрофама, у 2020. години било је погођено 23 лица на 100.000 становника. Смањен је и број лица чије је место становања оштећено услед катастрофа са 21.051 на 209 лица, као и број лица чија су средства за издржавање погођена или уништена услед катастрофа (са 2.319 на 918 лица)[8].

Значајан напредак према циљу бележи се у погледу директних економских губитака узрокованих катастрофама. У 2016. години укупни губици су износили 55.679.200 USD, док су у 2020. години износили 18.146.100 USD[9], што даје краткорочну СГСР од -24,44%. То је значајан напредак када се упореди са неповољним дугорочним трендом (2013–2020) који износи 31,91%. Посматрано према секторима, значајно су смањени губици у стамбеном сектору (по краткорочној СГСР од -42,43%)[10], док су повећани губици у сектору пољопривреде[11] и у сектору критичне инфраструктуре[12].

Напредак није могуће пратити у погледу усвајања и примене националних стратегија смањења ризика од катастрофа у складу са *Sendai* оквиром, као и удела локалних самоуправа које усвајају и примењују стратегије за смањење ризика од катастрофа у складу са националном стратегијом Србије за смањење ризика од катастрофа, јер су подаци доступ-

8 Извор: Канцеларија УН за смањење ризика од катастрофа.
9 Извор: Канцеларија УН за смањење ризика од катастрофа.
10 Са 54.482.400 USD у 2016. години на 5.984.930 USD у 2020. години, што даје СГСР од -42,43%.
11 Са 1.151.840 USD у 2016. години на 11.796.500 USD у 2020. години, што даје СГСР од 78,89%.
12 Са 44.928 USD у 2016. години на 364.716 USD у 2020. години, што даје СГСР од 68,79%.

ни само за 2018. годину. Према овим подацима, само осам локалних самоуправа, од укупно 174 (односно 4,6%), има овакве локалне политике[13].

Потциљ 1.а Осигурати значајну мобилизацију ресурса из различитих извора, између осталог и кроз повећану развојну сарадњу, како би се обезбедила адекватна и предвидљива средства за земље у развоју, посебно најмање развијене земље, да примењују програме и политике за окончање свих облика сиромаштва

Индикатор 1.а.2 Удео укупних државних расхода за основне услуге (образовање, здравство и социјална заштита)

Удаљавање је забележено код потциља 1.а који предвиђа да се осигура значајна мобилизација ресурса за примену програма и политика за окончање свих облика сиромаштва. Укупно издвајање за основне услуге (образовање, здравство и социјалну заштиту), смањено је са 56,1% на 51,0% у периоду 2017–2021, што даје СГСР од -2,35%. Међутим, ово удаљавање од циља дугује се смањењу издвајања за сектор социјалне заштите са 35,8% на 28,0%[14], док је у секторима образовања и здравства дошло до повећања издвајања (са 7,7% на 8,2% и са 12,6% на 14,8%, респективно[15]).

Графикон 4: Индикатор 1.а.2 Удео укупних државних расхода за основне услуге (образовање, здравство и социјална заштита), 2015–2021. (%)

Извор: Министарство финансија

Тренд је и дугорочно неповољан и показује исти образац. У периоду 2015–2021, укупна издвајања за ове секторе смањена су са 56,0% на 51,0% (што даје СГСР од -1,55%) уз исту тенденцију да издвајања за секторе образовања и здравства показују значајан напредак према циљу[16], а сектор социјалне заштите значајно удаљавање од циља (СГСР -4,32%).

13 Извор: Канцеларија УН за смањење ризика од катастрофа.
14 Што даје СГСР од -5,96%.
15 Извор: Министарство финансија — Сектор за макроекономске и фискалне анализе и пројекције.
16 СГСР за сектор образовања 2015–2021. износи 1,73%, а за сектор здравства 3,41%.

ЦОР 2

ОКОНЧАТИ ГЛАД, ПОСТИЋИ БЕЗБЕДНОСТ ХРАНЕ И ПОБОЉШАНУ ИСХРАНУ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВУ ПОЉОПРИВРЕДУ

Број потциљева које је могуће пратити:	**4/8 (2.1, 2.2, 2.5, 2.a)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**6/14**

ЦОР 2 предвиђа окончање глади и обезбеђивање безбедности хране, побољшану исхрану и промовисање одрживе пољопривреде која је кључна за такву исхрану. Овај циљ обухвата осам потциљева који се прате на основу 14 индикатора. У Србији је могуће пратити напредак у односу на четири потциља и то на основу шест индикатора. У извештају за 2022. годину, могуће је пратити један потциљ и два индикатора више него у извештају за претходну годину.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Значајно удаљавање у потциљу 2.1 у погледу сигурности хране код одраслог становништва бележи се и код умерене или озбиљне несигурности хране, као и када се посматра само озбиљна несигурност хране.**
- **У периоду спровођења Агенде 2030 региструје се значајан напредак у погледу ухрањености деце. Наиме, смањена је распрострањеност различитих облика неухрањености деце, попут заостајања у расту, губитка у маси, али и гојазности (потциљ 2.2).**
- **Док се умерен напредак према потциљу 2.5 бележи у погледу очувања генетске разноврсности семена, биљака и животиња, значајан напредак у контексту остварења овог потциља бележи се у погледу удела локалних раса класификованих као расе угрожене од нестајања.**
- **Значајно удаљавање од циља забележено је у погледу државних издвајања за пољопривреду (потциљ 2.a.1).**

Потциљ 2.1 До 2030. окончати глад и осигурати приступ безбедној, нутритивној и довољној исхрани током целе године свим људима, а посебно сиромашнима и лицима у стањима рањивости, укључујући одојчад

Индикатор 2.1.2a Преваленција умерене или озбиљне несигурности хране код одрасле популације[17] ↓

Индикатор 2.1.2b Преваленција озбиљне несигурности хране код одрасле популације ↓

Подаци FAO за период 2015–2019. указују да је дошло до значајног удаљавања од потциља који се односи на сигурност хране одраслог становништва. Удео становништва које се суочава са умереном или озбиљном несигурности хране повећан је са 11,4% на 12,0%, између 2015. и 2019. године (што даје СГСР од 1,29%).

Значајно удаљавање од циља бележи се и када је у питању озбиљна несигурност хране. Удео лица која се суочавају са озбиљном несигурности хране повећан је са 1,7% у 2015. години на 2,6% у 2019. години, што даје СГСР од 11,21%.

Потциљ 2.2 До 2030. окончати све облике неухрањености, уз постизање, до 2025. године, међународно договорених циљева који се односе на заостајање у расту и тежине у односу на висину код деце млађе од 5 година, и усмерити пажњу на нутритивне потребе адолесценткиња, трудница и дојиља, те старијих лица

Индикатор 2.2.1 Преваленција заостајања у расту (умерено и тешко) међу децом до 5 година[18] ↑

Индикатор 2.2.2a Преваленција гојазности међу децом до 5 година[19] ↑

Индикатор 2.2.2b Преваленција губитка у маси (умерено и тешко) међу децом до 5 година[20] ↑

С обзиром на то да се подаци за праћење овог потциља добијају на основу MICS истраживања које је последњи пут спроведено 2019. године, налази се не разликују у односу на Извештај о напретку у остваривању ЦОР за 2020. и 2021. годину. Тада је већ указано да је значајан напредак забележен на основу свих индикатора, односно према свим облицима неухрањености деце старе до пет година: заостајање у расту, гојазност и губитак у маси[21]. Детаљнији увиди могу се видети у извештају за 2021. годину, на странама 19–21[22].

17 Показатељ мери проценат појединаца у популацији која је током референтног периода имала несигурност хране на умереним или озбиљним нивоима. Озбиљност несигурности хране, дефинисана као латентна особина, мери се на глобалној референтној скали за несигурност хране, стандарду мерења који је утврдила Организација за пољопривреду и храну (FAO) применом Скала искустава о несигурности хране у више од 140 земаља широм света, почевши од 2014. године.

18 Висина за узраст <-2 стандардне девијације од средње вредности према Светској здравственој организацији (СЗО) — Стандарди раста деце.

19 Тежина према висини >+2 стандардне девијације од средње вредности (СЗО — Стандарди раста деце).

20 Тежина према висини <-2 стандардне девијације од средње вредности (СЗО — Стандарди раста деце).

21 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

22 https://sdg.indikatori.rs/media/1544/izvestaj-o-napretku-u-ostvarivanju-ciljeva-odrzivog-razvoja-do-2030-godine-u-srbiji.pdf

Потциљ 2.5 До 2020. године одржавати генетску разноликост семена, култивисаних биљака и узгајаних и домаћих животиња, односно њихових сродних дивљих врста, између осталог и преко правилно вођених и разноврсних банака семена и биљака на националном, регионалном и међународном нивоу, и обезбедити приступ користима, односно правилно и равноправно дељење користи које проистичу из коришћења генетских ресурса и са њима повезаних традиционалних облика знања, а према међународном договору.

НОВО **Индикатор 2.5.1** Број биљних и животињских генетских ресурса за храну и пољопривреду који су осигурани у објектима за средњорочну или дугорочну конзервацију

НОВО **Индикатор 2.5.2** Удео локалних раса класификованих као расе угрожене од нестајања

Умерен напредак остварен је у погледу броја биљних и животињских генетских ресурса за храну и пољопривреду који су осигурани у објектима за средњорочну или дугорочну конзервацију. У 2016. години 5.561 врста биљних генетских ресурса је била осигурана, а у 2020. години 5.588 врста, што даје СГСР од 0,12% (Графикон 5)[23]. Значајан напредак је забележен у погледу удела локалних раса класификованих као угрожене од нестајања и краткорочно и дугорочно, према СГСР од -1,64% и -1,59%, респективно (Графикон 6).

Графикон 5: Индикатор 2.5.1а Број биљних генетских ресурса за храну и пољопривреду који су осигурани у објектима за средњорочну или дугорочну конзервацију, 2016–2020. (број)

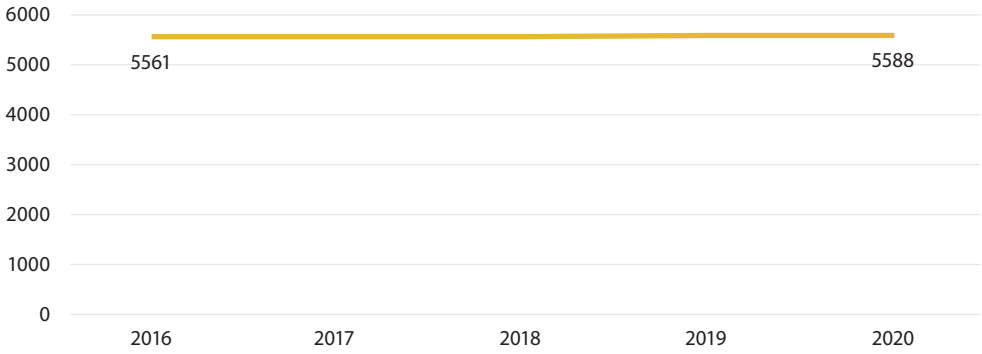

Извор: FAO

[23] Извор: FAO — Организација за храну и пољопривреду.

Графикон 6: Индикатор 2.5.2 Удео локалних раса класификованих као расе угрожене од нестајања, 2013–2021. (%)

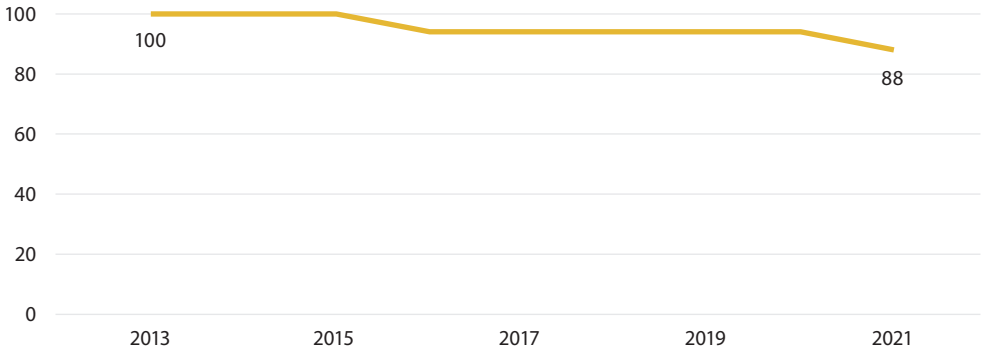

Извор: FAO

Потциљ 2.а Повећати инвестирање, укључујући кроз побољшану међународну сарадњу, у руралну инфраструктуру, пољопривредна истраживања и саветодавне услуге, развој технологије и банака биљног и сточног генетског материјала како би се унапредили пољопривредни производни капацитети у земљама у развоју, а посебно у најмање развијеним земљама

Индикатор 2.а.1 Индекс државних расхода усмерених на пољопривреду

У периоду 2019–2021. године долази до смањења издвајања државних средстава за пољопривреду (Графикон 7), што за краткорочни период (2017–2021) даје СГСР од -3,28%. Дугорочни тренд (2015–2021) још увек је позитиван, уз СГСР од 1,91%[24].

Графикон 7: Индикатор 2.а.1 Индекс државних расхода усмерених на пољопривреду, 2015–2021. (Индекс)

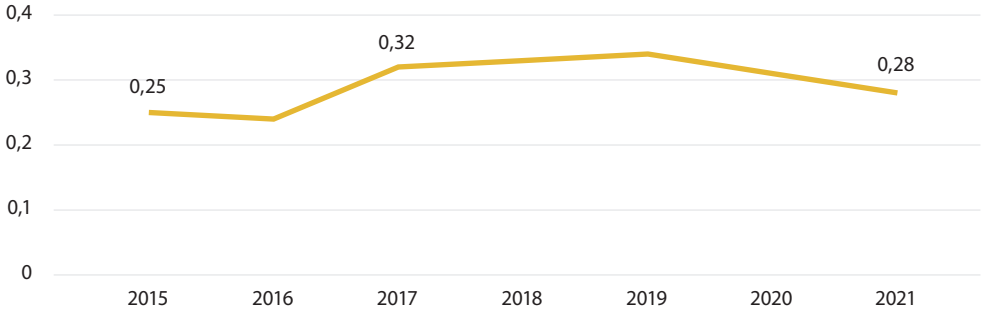

Извор: Министарство финансија и Национални рачуни, РЗС

[24] Извор: Министарство финансија — Сектор за макроекономске и фискалне анализе и пројекције и Национални рачуни, РЗС.

ЦОР 3

ОБЕЗБЕДИТИ ЗДРАВ ЖИВОТ И ПРОМОВИСАТИ БЛАГОСТАЊЕ ЗА СВЕ ЉУДЕ СВИХ ГЕНЕРАЦИЈА

Број потциљева које је могуће пратити:	**9/13 (3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.7, 3.8, 3.9, 3.b, 3.c)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**13/28**

ЦОР 3 предвиђа обезбеђивање здравог живота и промовисање благостања за целокупно становништво. Овај циљ обухвата 13 потциљева који се прате на основу 28 индикатора. У Србији је могуће пратити напредак у односу на девет потциљева, а на основу 13 индикатора.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Потциљ који се односи на смањење матерналне смртности (3.1) може се сматрати оствареним у односу на праг постављен на глобалном нивоу. Овај потциљ предвиђа смањење стопе матерналне смртности испод 70 случајева на 100.000 живорођене деце. Циљ је на глобалном нивоу дефинисан у складу са неповољним стањем у неразвијеним земљама. Међутим, иако је у Србији глобални циљ остварен, подаци указују на неповољне трендове који указују на значајно удаљавање од циља.**
- **Други индикатор који је важан за матерналну смртност — удео порођаја уз присуство квалификованих здравствених радника у укупном броју порођаја, показује континуирано веома високе вредности уз додатни умерени напредак.**
- **Глобални потциљ (3.2) у погледу смањења неонаталне и смртности деце старости до пет година такође је остварен у Србији.**
- **Значајан напредак остварен је у погледу универзалног приступа услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту, укључујући планирање породице, као и у погледу смањења стопе рађања међу адолесценткињама (потциљ 3.7).**
- **Напредак је остварен и у погледу универзалног обухвата здравственом заштитом, уз повећање удела жена које своје потребе за планирањем породице задовољавају модерним методама контрацепције и повећаним обухватом пренаталном заштитом (потциљ 3.8).**

- **Значајан напредак се бележи и у погледу смањења броја смртних случајева од ненамерног тровања (потциљ 3.9).**
- **Неконзистентни трендови се бележе у области имунизације деце, уз умерени напредак у погледу покривености имунизацијом против дифтерије, тетануса и великог кашља, а значајним смањењем обухвата имунизацијом против малих богиња (потциљ 3.b).**
- **Наставља се претходних година установљено значајно удаљавање од циља у погледу густине и дистрибуције здравствених радника — лекара, стоматолога, фармацеута, медицинских сестара и бабица (потциљ 3.c).**

Потциљ 3.1 До 2030. смањити глобални однос матерналне смртности на мање од 70 на 100.000 живорођених	
Индикатор 3.1.1 Однос матерналне смртности[25]	✓
Индикатор 3.1.2 Проценат порођаја уз присуство квалификованих здравствених радника	↗

Један од најважнијих потциљева у оквиру ЦОР 3 односи се на смањење матерналне смртности, а на глобалном нивоу као праг је постављено мање од 70 смртних случајева мајки на 100.000 новорођене деце. Иако је у Србији овај глобални циљ достигнут јер се у читавом посматраном периоду бележи смртност мајки испод 70 на 100.000 живорођене деце, сложена годишња стопа раста заправо указује на неповољне краткорочне, па и дугорочне трендове, што је највећим делом последица наглог скока морталитета у 2021. години током пандемије проузроковане ковидом-19. Стопа матерналне смртности бележи краткорочну СГСР (2017–2021) од чак 20,14%, а дугорочну (2013–2021) од 6,40% (Графикон 8)[26].

Проценат порођаја обављених уз надзор обучених здравствених радника[27] представља још један индикатор којим се мери напредак у вези са потциљем 3.1. Овај индикатор (3.1.2) за Србију показује континуирано високе вредности, уз додатни континуирани напредак. Наиме, у 2014. години 98,4% свих порођаја обављено је уз надзор обучених здравствених радника, а у 2019. години, чак 99,9%, што даје СГСР од 0,30%. У градској популацији сви порођаји су обављени уз надзор обучених здравствених радника, а у осталим насељима 99,8%. Нешто је мањи обухват у ромским насељима, где је у истој години 99,2% порођаја обављено уз надзор обучених здравствених радника[28].

[25] Однос матерналне смртности — број матерналних смрти на 100.000 живорођених, у години посматрања. Матернална смрт (смрт мајке) — смрт жене која је наступила за време трудноће или у току 42 дана од завршетка трудноће, без обзира на трајање и локализацију трудноће, због било ког узрока у вези са трудноћом или погоршаним стањем због трудноће или вођења трудноће, али не као последица случајних или споредних узрока.

[26] Извор: Витална статистика, РЗС.

[27] Индикатор мери проценат жена старости 15–49 година које су се породиле у периоду од две године пре истраживања уз помоћ стручних здравствених радника (лекар, болничар, акушер). Посматра се период од последње две године које претходе истраживању.

[28] Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Графикон 8: Индикатор 3.1.1 Однос матерналне смртности, 2013–2021. (умрли на 100.000 живорођених)

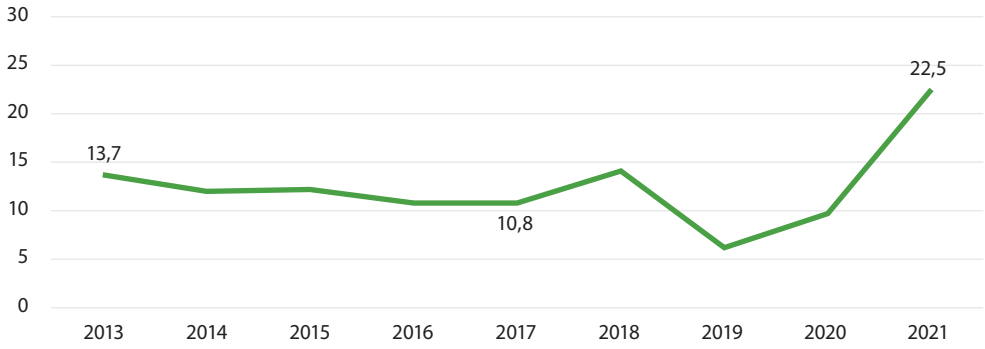

Извор: Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.2 До 2030. окончати смртне случајеве који се могу спречити код новорођенчади и деце млађе од 5 година, где ће све земље имати за циљ смањење неонаталне смртности на не више од 12 на 1.000 живорођених и смртности деце испод 5 година на не више од 25 на 1.000 живорођених

Индикатор 3.2.1 Стопа смртности деце испод пет година старости	✓
Индикатор 3.2.2 Стопа неонаталне смртности	✓

Потциљ 3.2 дефинише као приоритете смањење смртности новорођенчади и деце млађе од пет година. Овај потциљ на глобалном нивоу дефинише и стандарде који подразумевају да број умрле новорођенчади на 1.000 живорођене деце треба да буде испод 12, а број умрле деце млађе од пет година на 1.000 живорођене деце — испод 25. У односу на ове стандарде који су постављени, имајући у виду неповољно стање у неразвијеним земљама, Србија је остварила глобални циљ. Дугорочно и краткорочно смањење стопе смртности деце старости до пет година региструје се како у општој популацији деце (Графикон 9)[29], тако и међу децом која живе у ромским насељима, где је ова стопа опала са 28 у 2005. години, на 9 у 2019. години. Стопа неонаталне смртности смањена је, у општој популацији, са 4,77 у 2013. години, на 3,70 у 2021. години[30].

[29] Извор: Витална статистика, РЗС, за популацију из ромских насеља MICS — РЗС и УНИЦЕФ.
[30] Што даје краткорочну СГСР (2017–2021) од -1,32%, а дугорочну (2013–2021) од -3,14%.

Графикон 9: Индикатор 3.2.1 Стопа смртности деце испод пет година старости, према полу, 2013–2021. (умрли на 1000 живорођених)[31]

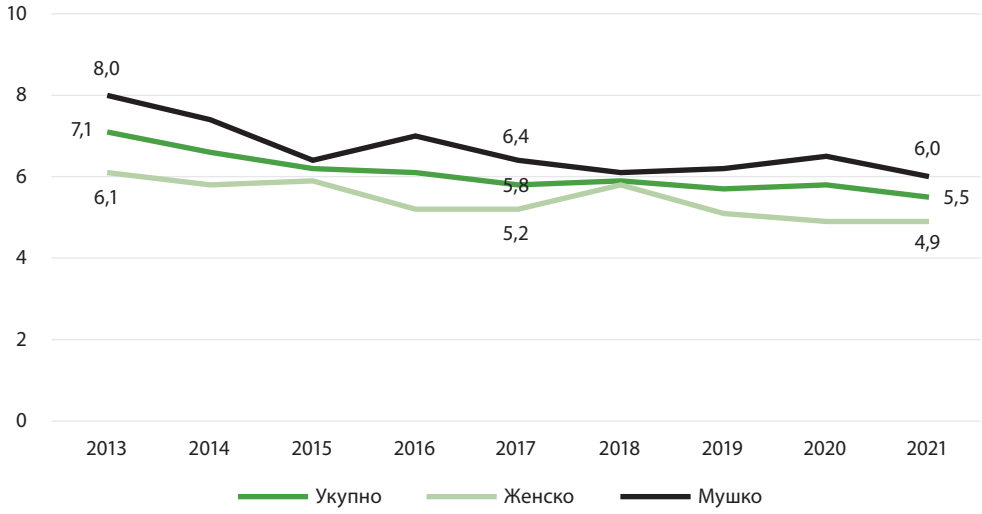

Извор: Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.3 До 2030. окончати епидемије АИДС-а, туберкулозе, маларије и занемарених тропских болести и борити се против хепатитиса, болести које се преносе водом и осталих заразних болести

Индикатор 3.3.2 Инциденција туберкулозе на 100.000 становника ↑

Значајан напредак региструје се у вези са потциљем 3.3 који предвиђа смањење заразних болести. За сада је доступан само индикатор којим се прати инциденција туберкулозе и према овом индикатору приметан је континуиран и дугорочни, и краткорочни напредак, по СГСР од -16,25%, односно -22,62%, респективно[32]. Наиме, док је у 2013. години било 15,7 пријављених случајева оболелих од туберкулозе на 100.000 становника, у 2017. години, било је 10,6 случајева, а у 2021. години 3,8 случајева на 100.000 становника[33]. Позитивни трендови присутни су и код жена и код мушкараца, мада је инциденција скоро двоструко већа међу мушкарцима — у 2021. години међу мушкарцима је било 4,9 случајева на 100.000 становника, а међу женама 2,8.

31 Умрли на 1.000 живорођених.
32 Извор: Институт за јавно здравље Србије и Витална статистика, РЗС.
33 Извор: Институт за јавно здравље Србије и Витална статистика, РЗС.

Потциљ 3.4 До 2030. смањити за једну трећину превремени морталитет од непреносивих болести кроз превенцију и лечење и промовисати ментално здравље и благостање

Индикатор 3.4.1 Стопа смртности која се приписује кардиоваскуларним болестима, раку, дијабетесу или хроничним респираторним болестима ↗

Индикатор 3.4.2 Стопа смртности услед самоубиства ↑

Када је у питању смртност од непреносивих болести[34], и краткорочно (2017–2021) и дугорочно (2015–2021) региструје се умерени напредак према циљу[35]. Наиме у периоду 2015–2021, стопа смртности која се приписује кардиоваскуларним болестима, раку, дијабетесу или хроничним респираторним болестима, смањена је са 21,2% на 20,5%. И мада се опадање ове стопе смртности региструје и код мушкараца и код жена, стопа смртности од наведених болести знатно је виша међу мушкарцима (Графикон 10)[36].

Графикон 10: Индикатор 3.4.1 Стопа смртности која се приписује кардиоваскуларним болестима, раку, дијабетесу или хроничним респираторним болестима, према полу, 2015–2021. (%)

Извор: Институт за јавно здравље Србије и Витална статистика, РЗС

Показатељ менталног здравља којим се прати стопа смртности услед самоубиства[37] показује значајан напредак према циљу и краткорочно (2017–2021) и дугорочно (2013–2021) и то према СГСР -2,54% и -3,18% респективно. Ова стопа опала је како за женску популацију, тако и за мушку популацију, мада је знатно виша код мушкараца него код жена (Графикон 11)[38].

34 Вероватноћа смрти, при старости између 30 и 70 година, услед болести система крвотока, злоћудних тумора, шећерне болести и хроничних респираторних болести базирана на следећим ICD-10 (International Classification of Diseases) кодовима: I00–I99, C00-C97, E10-E14, и J30-J98.

35 Краткорочно по СГСР од -0,24%, а дугорочно по СГСР од -0,56%.

36 Извор: РЗС.

37 Број умрлих услед самоубиства на 100.000 становника у години посматрања.

38 Извор: Витална статистика, РЗС.

Графикон 11: Индикатор 3.4.2 Стопа смртности услед самоубиства, према полу, 2013–2021. (на 100.000 становника)

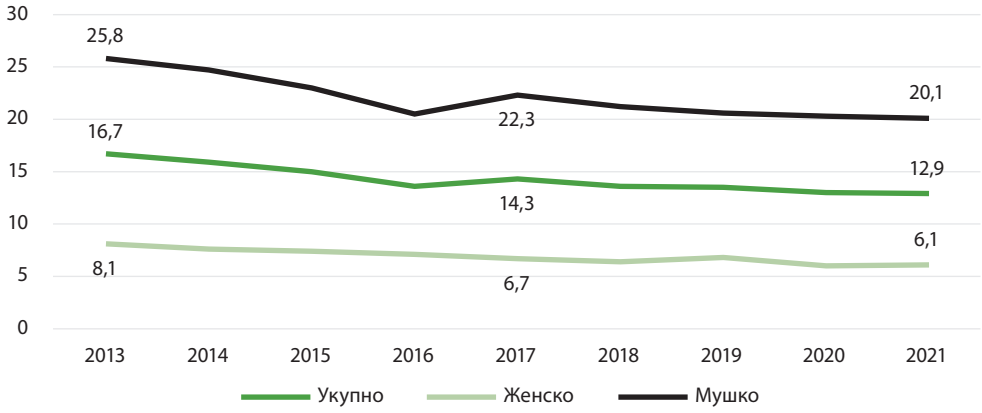

Извор: Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.7 До 2030. обезбедити универзални приступ услугама које се односе на полну и репродуктивну здравствену заштиту укључујући планирање породице, информисање и образовање, као и интеграцију репродуктивног здравља у националне стратегије и програме

Индикатор 3.7.1 Удео жена у репродуктивном периоду (старости 15–49 година) које своје потребе за планирањем породице задовољавају савременим методама ↑

Индикатор 3.7.2 Стопа рађања адолесценткиња (старости 15–19 година) на 1.000 жена из те старосне групе ↑

У погледу потциља 3.7 који се односи на сексуално и репродуктивно здравље, бележи се значајан напредак, и то како према индикатору удела жена у репродуктивном периоду које своје потребе за планирањем породице задовољавају савременим методама[39], тако и према индикатору стопе рађања адолесценткиња[40]. Подаци о коришћењу модерних средстава контрацепције доступни су само на основу MICS истраживања, што значи само за 2014. и 2019. годину. Према овим подацима у 2019. години 30% жена старости 15–49 година користило је савремене методе контрацепције, док је у 2014. то чинило 25,1% жена, што даје СГСР од 3,63%[41].

Смањење стопе рађања међу адолесценткињама указује на значајан напредак према циљу, како дугорочан (по СГСР од -3,69%), тако и краткорочан (по СГСР од –2,94%) (Графикон 12).

39 Проценат жена старости 15–49 година које су удате или имају сталног партнера и које користе (чији партнер користи) било који савремени метод контрацепције. Савремени метод контрацепције обухвата неки од следећих метода: стерилизација, пилула, спирала, инјекције, имплантати, кондом, женски кондом или дијафрагма.

40 Представља однос између броја живорођених које су родиле мајке старости 15–19 година и процењеног броја женског становништва исте старости.

41 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Графикон 12: Индикатор 3.7.2 Стопа рађања адолесценткиња (старости 15–19 година) на 1.000 жена из те старосне групе[42], 2013–2021.

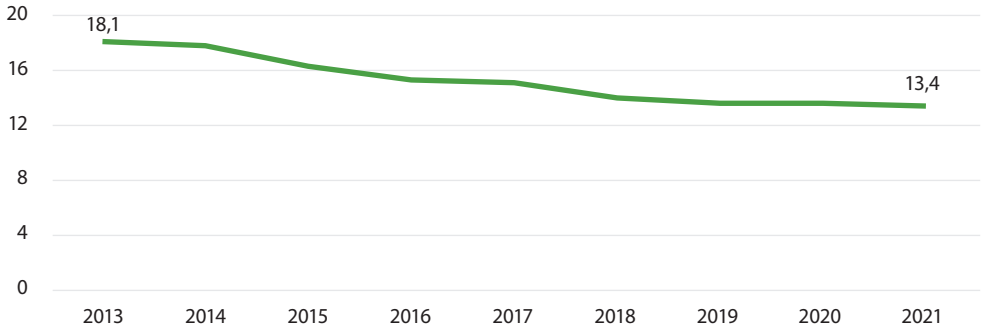

Извор: Витална статистика, РЗС

Потциљ 3.8 Постићи универзални обухват здравственом заштитом, укључујући заштиту од финансијског ризика, доступност квалитетних основних здравствених услуга и доступност безбедних, делотворних, квалитетних и јефтиних основних лекова и вакцина за све	
Индикатор 3.8.1a Обухват основним здравственим услугама — удео жена у репродуктивном периоду (старости 15–49 година) које своје потребе за планирање породице задовољавају савременим методама	↑
Индикатор 3.8.1b Обухват основним здравственим услугама — пренатална заштита (четири и више посета)	↗
Индикатор 3.8.1c Обухват основним здравственим услугама — имунизација против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP)	↗
Индикатор 3.8.1d Обухват основним здравственим услугама — коришћење побољшаних санитарних просторија	×

Значајан напредак остварен је у погледу повећања удела жена у репродуктивном периоду које своје потребе за планирањем породице задовољавају модерним методама контрацепције. Ови су подаци такође доступни само на основу MICS истраживања (2014–2019), што значи да се не могу регистровати промене у односу на претходни извештај. У том извештају је приказано да је у општој популацији жена остварен умерен, а у популацији жена које живе у ромским насељима значајан напредак у погледу пренаталне заштите. Мерено индикатором који региструје четири и више посета лекару током трудноће, у општој популацији жена остварено је повећање удела жена које испуњавају овај услов, са 93,9% у 2014. години, на 96,6% у 2019. години (што даје сложену годишњу стопу раста од 0,57%), а у популацији жена које живе у ромским насељима, у истом периоду, остварено је повећање са 74,4% на 82,7% (што даје сложену годишњу стопу раста од 2,14%).

42 Индикатор представља однос између броја живорођених које су родиле мајке старости 15–19 година и процењеног броја женског становништва исте старости.

Умерен напредак остварен је и у погледу имунизације против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP), уз повећање обухвата са 89% у 2014. години, на 91,8% у 2019. години (што даје СГСР од 0,57%). Посматрано према полу, већи је напредак остварен у популацији женске, него мушке деце (уз СГСР од 1,18%, односно 0,17%, респективно).

Код индикатора коришћења побољшаних санитарних просторија, региструје се умерен напредак у дугорочном периоду (2010–2019), по СГСР од 0,02%, с тим да је обухват континуирано висок (98,4% у 2010. а 98,6% у 2019. години)[43]. Умерен напредак региструје се и у ромским насељима, по СГСР од 0,16%, јер је удео становништва са побољшаним санитарним просторијама повећан са 91,7% у 2010. години на 93,0% у 2019[44].

Потциљ 3.9 До 2030. значајно смањити број смртних случајева и обољења од опасних хемикалија и загађења, и контаминације ваздуха, воде и земљишта

Индикатор 3.9.3 Стопа смртности која се приписује ненамерном тровању ↑

Значајан напредак присутан је у области потциља 3.9 који предвиђа смањење смртности од опасних хемикалија и загађења[45]. У 2017. години у Србији је умрло 0,5 на 100.000 становника од ненамерног тровања, а у 2021. години -0,3, што даје СГСР од -11,99%. Дугорочно, ова појава стагнира, пошто је и 2013. и 2021. године 0,3 особе на 100.000 становника умрло од ненамерног тровања[46].

Потциљ 3.b Подржати истраживања и развој вакцина и лекова за преносиве и непреносиве болести које примарно погађају земље у развоју, обезбедити доступност јефтиних основних лекова и вакцина у складу са Декларацијом из Дохе о Споразуму о трговинским аспектима права интелектуалне својине (TRIPS) и јавном здрављу, којом се потврђује право земаља у развоју да у потпуности користе одредбе Споразума о трговинским аспектима права интелектуалне својине, које се односе на флексибилност у погледу заштите јавног здравља и, посебно, обезбеђује доступност лекова за све

Индикатор 3.b.1a Обухват имунизацијом против дифтерије, тетануса и великог кашља (DTP) ↗

Индикатор 3.b.1b Обухват имунизацијом против пнеумокока (коњугована вакцина) ×

Индикатор 3.b.1c Обухват имунизацијом против малих богиња ↓

43 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.
44 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.
45 Број умрлих од ненамерног тровања (МКБ-10 шифре: X40, X43-X44, X46-X49) на 100.000 становника, у години посматрања.
46 РЗС.

Трендови у погледу остваривања овог потциља су неконзистентни. Док обухват деце имунизацијом против дифтерије, тетануса и великог кашља показује умерен напредак, значајно удаљавање од циља региструје се у погледу обухвата имунизацијом против малих богиња. У општој популацији деце, обухват DTP вакцином је повећан са 89% вакцинисаних у 2014. години на 91,8% вакцинисаних у 2019. години. Са друге стране, обухват вакцином против малих богиња смањен је у истом периоду са 94,4% на 87,2%. Важно је приметити да је у погледу ове две врсте имунизације остварен напредак међу децом у ромским насељима (по СГСР од 2,14%). Наиме, вакцинација деце из ових насеља DTP вакцином повећана је са 70,6% на 73,3%, а вакцином против малих богиња са 68,8% на 76,5%[47].

Потциљ 3.c Значајно повећати финансирање у области здравства, као и регрутовање, развијање, обучавање и задржавање здравствених радника у земљама у развоју, посебно у најмање развијеним земљама и малим острвским државама у развоју

Индикатор 3.c.1 Густина и дистрибуција здравствених радника

Када је у питању потциљ 3.c којим се предвиђа повећање издвајања за здравствену заштиту, регрутовање и развој медицинског кадра, приметни су негативни и дугорочни (2013–2021), и краткорочни трендови (2017–2021) који указују на удаљавање од циља[48]. Наиме, број лекара на 10.000 становника смањен је са 31 у 2013. години, на 30,5 у 2017. години, па на 29,5 у 2021. години[49]. Број стоматолога у истом периоду смањен је са 3,3 на 2,8, па на 2,2, респективно[50]. Број фармацеута смањен је са 3,3 на 2,9, па на 2,1, респективно[51]. Број медицинских сестара и бабица најпре је повећан са 63,4 у 2013. години на 64,9 у 2017. години, а потом смањен на 63,2 у 2021. години[52].

47 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.
48 Извор: Институт за јавно здравље Србије и Витална статистика, РЗС.
49 Што даје краткророчну СГСР од -0,83% а дугорочну од -0,62%.
50 Што даје кракторочну СГСР од -5,58% а дугорочну од -4,94%.
51 Што даје краткорочну СГСР од -8,87% а дугорочну од -6,07%.
52 Што даје краткорочну СГСР од -0,66% а дугорочну од -0,04%.

ЦОР 4

ОБЕЗБЕДИТИ ИНКЛУЗИВНО И ПРАВЕДНО КВАЛИТЕТНО ОБРАЗОВАЊЕ И ПРОМОВИСАТИ МОГУЋНОСТ ЦЕЛОЖИВОТНОГ УЧЕЊА ЗА СВЕ

Број потциљева које је могуће пратити:	**5/10 (4.1, 4.2, 4.3, 4.5, 4.6)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**6/12**

ЦОР 4 посвећен је унапређивању образовања становништва кроз 10 потциљева који се прате на основу 12 индикатора. За 2022. годину, напредак у РС могуће је пратити у односу на пет потциљева на основу шест индикатора.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Напредак у остваривању потциља 4.1 којим се налаже да се обезбеди бесплатно, равноправно и квалитетно основно и средње образовање за све девојчице и дечаке, није могуће пратити због тога што су подаци о стопи завршавања првог циклуса основног образовања (нижи разреди основног образовања) из MICS истраживања доступни само за 2019. годину. Према овим подацима, стопа завршавања првог и другог циклуса основне школе је доста висока, нешто је нижа за средњу школу, али је значајно нижа за популацију деце која живе у ромским насељима.**
- **Умерени напредак је присутан у погледу раног развоја деце, али се у погледу учешћа деце у предшколском образовању региструје умерено удаљавање од циља што чини тенденције у вези са остваривањем потциља 4.2 неконзистентним.**
- **Неконзистентни трендови се бележе у области целоживотног учења (потциљ 4.3) јер је дошло до смањења удела особа које учествују у неком облику формалног или неформалног образовања међу младима (15–24), а повећања међу одраслима (25–64).**
- **Напредак у остваривању потциља 4.5 није могуће мерити јер се сложене годишње стопе раста не могу применити на индексе паритета, али упоредни подаци за 2014. и 2019. годину показују неконзистентне трендове на различитим нивоима образовања[53].**

[53] Индикатор дефинише нивое образовања према ISCED класификацији.

- **Удаљавање од циља забележено је у погледу подизања језичке и нумеричке писмености (потциљ 4.6) деце у области читања, наука и математике.**

Потциљ 4.1 До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци заврше бесплатно, равноправно и квалитетно основно и средње образовање које води ка релевантним и ефикасним исходима учења

Индикатор 4.1.2a Бруто стопа завршавања првог циклуса основног образовања	✕
Индикатор 4.1.2b Бруто стопа завршавања другог циклуса основног образовања	✕
Индикатор 4.1.2c Бруто стопа завршавања средње школе	✕

Због недостатка података, није могуће пратити напредак у оквиру потциља 4.1 који предвиђа да све девојчице и дечаци заврше основно и средње образовање. Према подацима за 2019. годину, стопа завршавања првог циклуса основног образовања је врло висока у општој популацији (99,9%), али је нешто нижа међу децом која живе у ромским насељима (88,9%). Стопа завршавања другог циклуса основног образовања је такође висока у општој популацији (99,5%), али је знатно нижа у популацији деце из ромских насеља (63,7%). На нивоу средње школе, стопа завршавања средње школе у општој популацији износи 97,7%, у популацији деце из ромских насеља -61,0%, док је најнижа код девојчица из ромских насеља (49,5%)[54].

Потциљ 4.2 До 2030. обезбедити да све девојчице и дечаци имају приступ квалитетном развоју у раном детињству, бризи и предшколском образовању како би били спремни за основно образовање

Индикатор 4.2.1 Удео деце старости 24–59 месеци која се правилно развијају у доменима здравља, образовања и психосоцијалног благостања, према полу	↗
Индикатор 4.2.2 Стопа учешћа у организованом учењу (годину дана пре званичног узраста за упис у основну школу), према полу	↘

Умерени напредак бележи се у погледу раног развоја деце (старости 36–59 месеци)[55] по СГСР од 0,44%. Умерени напредак је присутан и код женске, и код мушке деце (по СГСР од 0,71%, односно 0,17%, респективно), а значајан напредак региструје се међу децом из најсиромашнијих домаћинстава (по СГСР од 1,85%).

У погледу учешћа деце у обавезном предшколском образовном програму, бележи се умерено удаљавање од циља у краткорочном временском оквиру (по СГСР од -0,09%), али то

[54] Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

[55] Индекс раног развоја представља проценат деце узраста 36–59 месеци која се правилно развијају у најмање три од следећа четири домена: познавање слова и бројева, физички развој, социјално-емоционални развој и учење. Подаци се прикупљају Истраживањем вишеструких показатеља (MICS — Multiple Indicator Cluster Survey) који спроводе периодично УНИЦЕФ и РЗС.

не угрожава и даље дугорочни умерен напредак који је у периоду 2013–2021. остварен по СГСР од 0,43%. Разлике по полу нису изражене у дугорочном временском оквиру али су приметне у краткорочном, јер се код популације мушке деце региструје умерено удаљавање од циља (СГСР од -0,25%), а код популације женске деце, умерени напредак (СГСР од 0,05%)[56].

Потциљ 4.3 До 2030. обезбедити једнаку доступност приступачног и квалитетног стручног образовања на свим нивоима, укључујући и универзитетско, за све жене и мушкарце

Индикатор 4.3.1 Стопа учешћа младих и одраслих у формалном и неформалном образовању и обукама у претходних 12 месеци, према полу

Када је у питању целоживотно учење региструју се неконзистентни трендови. Наиме, подаци указују да је у краткорочном периоду 2017–2021. дошло до умереног удаљавања од циља међу младом популацијом (15–24)[57], а знатног напретка међу популацијом одраслих (25–64)[58], јер је дошло до повећања удела особа које учествују у некој врсти формалног или неформалног образовања по СГСР од 1,45%, односно 20,25%, респективно[59] (Графикони 13 и 14).

Графикон 13: Индикатор 4.3.1 Стопа учешћа младих у формалном и неформалном образовању и обукама у претходне четири недеље, према полу, младо становништво 15–24 године, 2014–2021. (%)

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

56 Извор: Статистика образовања, РЗС.
57 Уз СГСР од -0,50%.
58 Уз СГСР од 2,20%.
59 Извор: Анкета о радној снази, РЗС.

Графикон 14: Индикатор 4.3.1 Стопа учешћа одраслих у формалном и неформалном образовању и обукама у претходне четири недеље према полу, одрасло становништво 25–64 године, 2014–2021. (%)

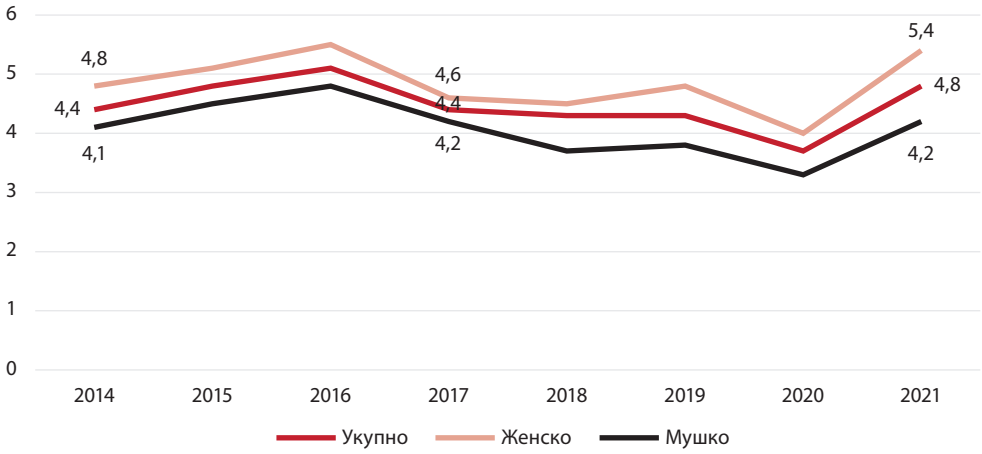

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 4.5 До 2030. елиминисати родну неједнакост у образовању и обезбедити једнак приступ свим нивоима образовања и стручном оспособљавању за рањиве групе, укључујући особе са инвалидитетом, аутохтоно становништво и децу у рањивим ситуацијама

Индикатор 4.5.1 Индекси паритета у различитим нивоима образовања

Напредак није могуће мерити сложеном годишњом стопом раста, пошто су у питању индекси паритета (девојчице/дечаци). На нивоу основне школе, између 2014. и 2019. године, дошло је до благог повећања диспаритета у корист дечака (промена индекса паритета са 1 на 0,96), док је на нивоу више средње школе (средње школе) дошло до смањења диспаритета (са 1,08 на 0,99). Стање је непромењено на нивоу ниже средње школе (виши разреди основне школе) (0,99 у оба периода). Када је у питању диспаритет између деце из најсиромашнијих и најбогатијих домаћинстава, на нивоу основног образовања дошло је до преокрета у корист деце из најсиромашнијих слојева (промена индекса са 0,97 на 1,04), док се на нивоу ниже средње и више средње школе одржао диспаритет у корист деце из најбогатијих домаћинстава (вредности индекса за посматране године, за нижу средњу школу су 0,99 и 0,97, а за вишу 0,76 и 0,80)[60].

60 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Потциљ 4.6 До 2030. обезбедити да сви млади и знатан део одраслих (мушкараца и жена) постигну језичку и нумеричку писменост

Индикатор 4.6.1 Удео ученика старости 15 година који нису достигли најмањи фиксни ниво постигнућа на PISA скали за три основна школска предмета

Значајно удаљавање у периоду 2012–2018. године региструје се у погледу удела ученика старости 15 година који нису достигли најмањи фиксни ниво постигнућа на PISA скали у области науке и читања (по СГСР од 1,51% и 2,19%, респективно), а умерено удаљавање у области математике (по СГСР 0,34%).

Графикон 15: Индикатор 4.6.1 Удео ученика старости 15 година који нису достигли најмањи фиксни ниво постигнућа на PISA скали за три основна школска предмета, 2012. и 2018. (%)

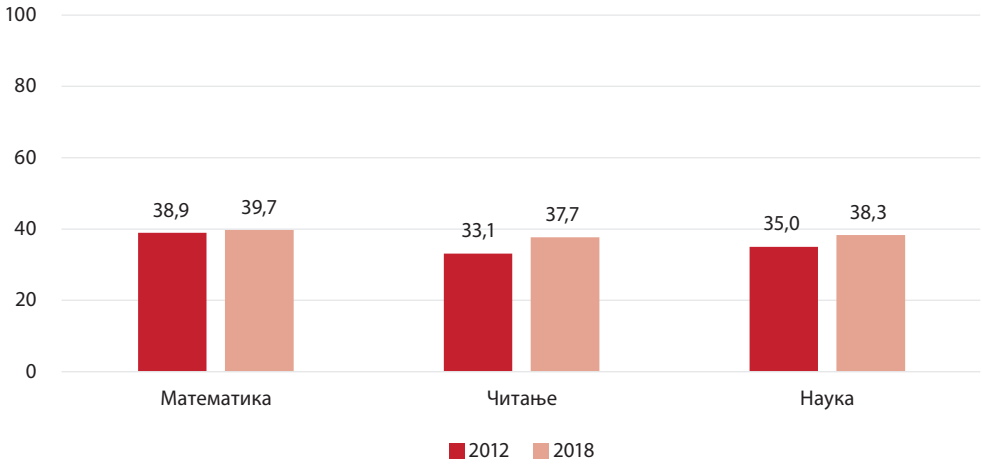

Извор: OECD

ЦОР 5

ПОСТИЋИ РОДНУ РАВНОПРАВНОСТ И ОСНАЖИВАТИ СВЕ ЖЕНЕ И ДЕВОЈЧИЦЕ

Број потциљева које је могуће пратити:	**9/9 (5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.a, 5.b, 5.c)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**12/14**

ЦОР 5 посвећен је унапређивању родне равноправности и оснаживању жена и девојчица кроз девет потциљева који се прате на основу 14 индикатора. У Србији је напредак могуће пратити у односу на све потциљеве и то на основу дванаест индикатора. У односу на извештај за 2021. годину, могуће је пратити један потциљ (5.c) и један индикатор више (5.c.1).

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Иако због кратке временске серије није могуће пратити напредак према индикатору којим се мери остваренost потциља 5.1, а који се односи на успостављање правног оквира неопходног за окончање свих облика дискриминације жена и девојчица, подаци према постојећим индикаторима указују да је у великој мери овај оквир успостављен.**
- **Напредак према индикаторима којима се мери оствареност потциља 5.2 који се односи на елиминисање свих облика насиља над женама и девојчицама, такође није могуће пратити због недостатка временских серија. Подаци на основу Евростатовог истраживања о безбедности и квалитету живота жена из 2021. године, указују да се жене суочавају са различитим облицима партнерског и непартнерског насиља.**
- **Када је у питању елиминисање штетних пракси као што су дечији, рани и присилни бракови (потциљ 5.3), подаци указују да је значајно удаљавање од циља присутно у погледу уласка у брак пре 15. године, као и пре навршених 18 година.**
- **Подаци за посматрани кратрочни период нису доступни за потциљ 5.4 који предвиђа препознавање и вредновање неплаћеног рада, бриге и старања у домаћинству. Доступни подаци за 2010. и 2015. годину указују да је био остварен значајан напредак пре свега због смањеног удела времена које се проводи у обављању неплаћених послова у домаћинству и бризи о другима, како међу женама, тако и међу мушкарцима.**

- **Значајан напредак остварен је у области учешћа жена у одлучивању (потциљ 5.5). Напредак је видљив како у погледу већег учешћа жена у одлучивању на националном и локалном нивоу, тако и у погледу већег учешћа жена на руководећим положајима.**
- **Напредак према потциљу 5.6 који захтева обезбеђивање универзалног приступа услугама сексуалног и репродуктивног здравља није могуће мерити због недостатка временских серија, а подаци за 2019. годину указују да још увек један број жена није у могућности да самостално доноси одлуке о сексуалним односима, употреби контрацепције и бризи за репродуктивно здравље.**
- **Напредак у реформама усмереним на једнака права на економске ресурсе, потциљ 5.a, није могуће пратити због недостатка лонгитудиналних података, али је према доступном податку ниво заштићености права релативно висок.**
- **Умерен напредак остварен је у погледу повећања удела особа које поседују мобилни телефон (потциљ 5.b).**
- **Потциљ 5.c указује на поседовање система за праћење и распоређивање јавних расхода за родну равноправности и оснаживање жена и Србија је у потпуности испунила захтеве.**

Потциљ 5.1 Окончати свуда и све облике дискриминације жена и девојчица

Индикатор 5.1.1 Правни оквири који промовишу, спроводе и прате родну равноправност (проценат постигнућа, 0–100)

Напредак у погледу окончања свих облика дискриминације жена и девојчица прати се на основу индикатора којим се оцењује проценат постигнућа (0–100)[61] у развоју правног оквира којим се промовише, спроводи и прати родна равноправност. Према подацима UN Women, у Србији је највећи ниво постигнућа остварен у области запослености и економске користи (100%), иза кога следе свеобухватни правни оквири и јавни живот (90%), потом правни оквир који се односи на брак и породицу (72,7%), а најниже постигнуће је идентификовано у области насиља над женама (66,7%)[62].

[61] Подаци су добијени из упитника за процену правних оквира државе које су попуњавали Национални статистички заводи и/или Национална женска машинерија и правници/истраживачи родне равноправности. Упитник садржи 45 „да/не" питања у оквиру четири горе наведених области закона.

[62] Извор: UN Women — УН база података.

Потциљ 5.2 Елиминисати све облике насиља над свим женама и девојчицама у јавној и приватној сфери, укључујући трговину људима, сексуалне и друге облике експлоатације

Индикатор 5.2.1 Удео жена и девојака старости 18 до 74 године које су или које су биле биле изложене физичком, сексуалном или психолошком насиљу од стране садашњег или бившег интимног партнера током протеклих 12 месеци, према врсти насиља и старости

Индикатор 5.2.2 Удео жена и девојака старости 18 до 74 године које су биле изложене сексуалном насиљу од стране особа које нису биле њихов интимни партнер током протеклих 12 месеци, према старости

Напредак није могуће пратити за индикаторе 5.2.1 и 5.2.2 јер су подаци, неопходни за праћење, доступни само за 2021. годину на основу Истраживања о безбедности и квалитету живота жена (EU-GBV) које је спровео РЗС. Према налазима овог истраживања, током последњих 12 месеци који су претходили истраживању, 2,3% жена је доживело психичко, физичко или сексуално насиље од стране садашњег или бившег партнера[63]. У истом периоду 0,2% жена доживело је сексуално насиље од особе која није њихов интимни партнер.

Потциљ 5.3 Елиминисати све штетне праксе као што су дечији, рани и присилни бракови и сакаћење женских гениталија

Индикатор 5.3.1 Удео жена старости 20–24 године које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 15. године и пре 18. године

Потциљ 5.3 који предвиђа елиминисање свих штетних пракси као што су дечији, рани и присилни бракови, прати се у Србији преко индикатора за који су подаци доступни из MICS истраживања: удела жена старости 20–24 године које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 15. године, односно пре 18. године. За обе старосне групе региструје се значајно удаљавање од циља. Наиме, у 2010. и 2014. години, било је 0,9%, односно 0,3% жена из ове старосне групе које су ступиле у први брак или ванбрачну заједницу пре навршених 15 година, док је у 2019. било 1,2% таквих жена, што даје СГСР од чак 31,95%. Пре навршених 18 година, у 2010. години у брак је ступило 5,0% жена старости 20–24 године, док је 2019. године тај проценат износио 5,5%, што даје сложену годишњу стопу раста од 11,44%[64].

63 Извор: РЗС, Истраживање о безбедности и квалитету живота жена, 2021.
64 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Графикон 16: Индикатор 5.3.1 Удео жена старости 20–24 године које су први пут ступиле у брак или ванбрачну заједницу пре 15. године и пре 18. године, 2010, 2014. и 2019. (%)

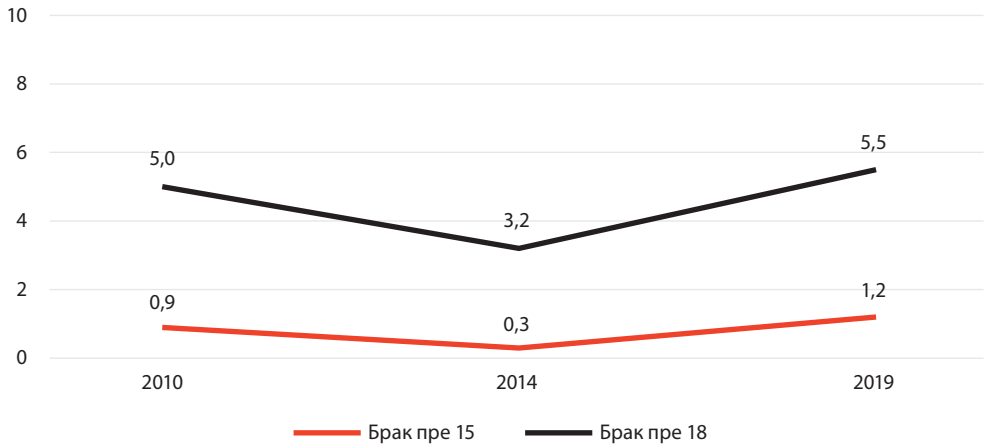

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Значајан напредак код овог индикатора забележен је међу женама које живе у градским насељима (са 0,2% у 2014. години, на 0,1% у 2019, што даје СГСР од -12,94%); значајно удаљавање од циља забележено је међу женама које живе у осталим насељима (са 0,5% у 2014. на 3,3% у 2019, што даје СГСР од 45,85%), а у мањој мери и у ромским насељима (са 14,4% у 2014. на 15,9% у 2019, што даје СГСР од 2,0%).

Истовремено, значајно удаљавање од циља забележено је међу женама које живе у најсиромашнијим домаћинствима (са 2,2% у 2014. на 6,2% у 2019, што даје СГСР од 14,73%), као и међу женама које имају само основну школу, или су без образовања (са 4,6% у 2014. на 22,5% у 2019, што даје СГСР од 37,37%).

Потциљ 5.4 Препознати и вредновати неплаћени рад, бригу и старање у домаћинству, кроз обезбеђивање јавних услуга, инфраструктуре и политике социјалне заштите, и кроз промовисање заједничке одговорности у домаћинству и породици, на национално прикладан начин

Индикатор 5.4.1 Удео времена које се проводи у обављању неплаћених послова у домаћинству и бризи о другима, према полу, старости и типу насеља

Удео времена које се проводи у обављању неплаћених послова у домаћинству и бризи о другима није могуће пратити у дефинисаном краткорочном периоду. Истраживање о коришћењу времена, на основу кога се прати овај индикатор, спроводи се годину дана (април 2021 — април 2022) и подаци ће бити ускоро доступни. Оно што се може запазити као тренд у претходном периоду за који су били доступни подаци (2010–2015), указује на значајан пад времена проведеног у обављању неплаћених послова у домаћинству и бризи о другима (у

просеку са 15,2% укупног времена у 2010. на 14,1% у 2015), како међу женама (међу којима је удео времена проведеног у овим активностима у истом периоду опао са 20,2% на 19,2%), тако и међу мушкарцима (удео је опао са 9,5% на 8,7%). Међутим, важно је имати у виду да се родни јаз у овом аспекту одржава на штету жена[65].

Потциљ 5.5 Обезбедити да жене у потпуности и ефективно учествују и имају једнаке могућности за руковођење на свим нивоима доношења одлука у политичком, привредном и јавном животу

Индикатор 5.5.1a Удео жена у националном парламенту	↑
Индикатор 5.5.1b Удео жена у локалним самоуправама	↑
Индикатор 5.5.2 Удео жена на руководећим положајима	↑

Значајан напредак остварен је према потциљу који као развојни приоритет дефинише повећање учешћа жена у доношењу одлука у политичком, привредном и јавном животу. Према индикатору 5.5.1a којим се мери удео жена у Народној скупштини Србије, остварен је значајан и краткорочан, и дугорочан напредак (према СГСР од 2,18% и 1,97%, респективно) (Графикон 17)[66]. Према индикатору којим се мери удео жена у скупштинама локалних самоуправа 5.5.1b, такође је остварен значајан краткорочан и дугорочан напредак (СГСР од 4,50% и 3,34%, респективно).

Графикон 17: Индикатори 5.5.1a Удео жена у националном парламенту и 5.5.1b Удео жена у локалним самоуправама, 2012–2020. (%)

Извор: Статистика избора, РЗС

[65] Извор: Истраживање о коришћењу времена (TUS), РЗС.
[66] Извор: Избори за народне посланике, РЗС.

Значајан напредак у овој области остварен је и према индикатору 5.5.2 којим се мери удео жена на руководећим положајима[67], краткорочно (2017–2021) по сложеној годишњој стопи раста од 3,73%, а дугорочно (2010–2021) по СГСР од 5,66%.

Потциљ 5.6 Обезбедити универзалан приступ услугама сексуалног и репродуктивног здравља и репродуктивних права, како је договорено у складу са Програмом акције Међународне конференције о становништву и развоју и Пекиншком платформом за акцију, односно са документима који су настали као резултат њихових аналитичких конференција

Индикатор 5.6.1 Удео жена старости 15–49 година које самостално доносе одлуке засноване на информацијама о сексуалним односима, употреби контрацепције и бризи за репродуктивно здравље ✕

Индикатор 5.6.2 Број држава које имају законе и прописе који гарантују пун и једнак приступ женама и мушкарцима старости 15 и више година, бризи за сексуално и репродуктивно здравље, информацијама и едукацији ✕

Напредак према потциљу 5.6 није могуће пратити због недостатка података из више година. Подаци Истраживања вишеструких показатеља (MICS) из 2019. године показују да 84,2% жена у општој популацији и 67,7% жена које живе у ромским насељима самостално доносе одлуке засноване на информацијама о сексуалним односима, употреби контрацепције и бризи за репродуктивно здравље. Разлике су присутне када се посматра образовање жена и материјални статус, јер је међу женама нижих нивоа образовања и нижег материјалног статуса мањи удео оних које самостално доносе одлуке о сексуалним односима, употреби контрацепције и бризи за своје репродуктивно здравље. Тако је међу женама са основним или без образовања, удео оних које самостално доносе одлуке 76,8%, што је ипак ниже од 88,5% високо образованих жена. Међу женама из најсиромашнијих домаћинстава, 77,2% доноси самостално ове одлуке, што је ниже у односу на жене из домаћинстава четвртог квинтила на индексу богатства (87,7%), или жена из најбогатијих домаћинстава (86,2%)[68].

Овај потциљ се прати и на основу међународног индикатора којим се идентификује број држава чији прописи гарантују пун и једнак приступ женама и мушкарцима бризи за сексуално и репродуктивно здравље. Према подацима Уједињених нација из 2019. године, добијеним на основу Упитника о становништву и развоју, Република Србија високим учешћем од 86% гарантује женама и мушкарцима једнак приступ медицинским услугама, информацијама и образовању. Стање по појединачним димензијама приказано је у Табели 2.

67 Индикатор се односи на учешће жена у укупном броју запослених на руководећим позицијама и препорука је да се користе две различите мере: удео жена у (укупном) менаџменту и удео жена у вишем и средњем менаџменту (дакле, искључујући нижи менаџмент). Заједнички прорачун ове две мере даје информације о томе да ли су жене више заступљене у нижем руководству, него у вишем и средњем руководству. Израчунавање само удела жена у (укупном) менаџменту било би погрешно јер би сугерисало да жене имају више моћи и одговорности у доношењу одлука.

68 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Табела 2: Индикатор 5.6.2 Мера у којој земља има законе и прописе који гарантују женама и мушкарцима старости 15 и више година пун и једнак приступ медицинским услугама, информацијама и образовању, 2019. (%)

Димензија	%
Укупно	86
Брига о материнству	**79**
Матернална заштита	100
Роба која спашава животе	92
Побачај	25
Нега након побачаја	100
Контрацепција и планирање породице	**100**
Услуге контрацепције	100
Пристанак на контрацепцију	100
Хитна контрацепција	100
Сексуално образовање	**50**
Закони о курикулуму сексуалног образовања	100
Теме наставног плана и програма сексуалног образовања	0
ХИВ и ХПВ	**100**
Саветовалиште и услуге тестирања на ХИВ	100
Услуге лечења и неге ХИВ позитивних	100
ХПВ вакцина	100

Извор: Уједињене нације — Упитник Уједињених нација о становништву и развоју

Потциљ 5.а Спровести реформе како би жене добиле једнака права на економске ресурсе, као и приступ власништву и контроли над земљиштем и осталим облицима својине, финансијским услугама, наследству и природним ресурсима, у складу са националним законима

Индикатор 5.а.2 Степен до којег правни оквир (укључујући обичајно право) гарантује женама једнака права на власништво над земљиштем и/или контролу над земљиштем

Индикатором 5.а.2 мери се степен до којег правни оквир, укључујући и обичајно право, гарантује једнака права жена на власништво или контролу над земљом. Мерење се врши тестирањем оквира путем шест показатеља међународног права и међународно прихваћених добрих пракси, посебно Конвенције о елиминисању свих облика дискриминације над женама (CEDAW). Индикатор мери постигнуће оценом 1–6, при чему оцена 1 значи да нема доказа о гаранцијама родне равноправности у власништву над земљом и/или контроли у законском оквиру, а оцена 6 значи највиши ниво гаранција родне равноправности у власништву над земљиштем и/или контроли у законском оквиру. Србија је 2019. године на основу оваквог мерења добила оцену 5[69].

69 Извор: Републички геодетски завод — Катастар непокретности.

Потциљ 5.b Повећати употребу иновативних технологија, посебно информационих и комуникационих технологија, како би се промовисало оснаживање жена

Индикатор 5.b.1 Удео особа које поседују мобилни телефон, према полу

Умерен напредак (уз СГСР од 0,77%) остварен је у периоду 2018–2022. према потциљу којим се предвиђа повећање употребе иновативних технологија, посебно ИКТ. Индикатор на основу кога се прати овај потциљ односи се на поседовање мобилног телефона. Подаци указују да су жене остариле напредак по нешто већој стопи него мушкарци (СГСР од 0,96%, према 0,59%, респективно, за период 2018–2022)[70].

Графикон 18: Индикатор 5.b.1 Удео особа које поседују мобилни телефон, према полу, 2013–2022. (%)

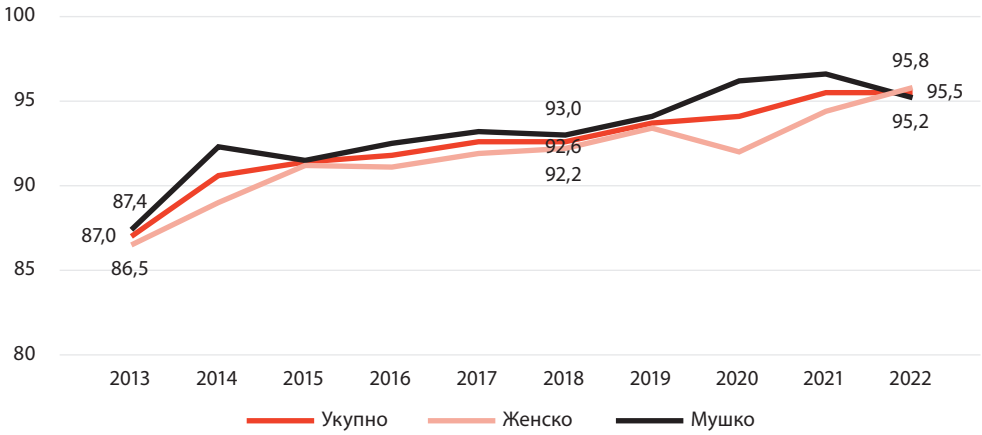

Извор: Статистика информационо-комуникационих технологија, РЗС

Потциљ 5.c Усвојити и оснажити добру политику и проводиво законодавство за промовисање родне равноправности и оснаживање свих жена и девојчица на свим нивоима

НОВО

Индикатор 5.c.1 Удео држава које поседују системе за праћење и распоређивање јавних расхода за родну равноправност и оснаживање жена

Индикатор 5.c.1 указује на поседовање система за праћење и распоређивање јавних расхода за родну равноправност и оснаживање жена и вредност два нивоа испуњења показује да је Србија у потпуности испунила захтеве.

70 Извор: Статистика информационо-комуникационих технологија, РЗС.

ЦОР 6

ОБЕЗБЕДИТИ ДОСТУПНОСТ И ОДРЖИВО УПРАВЉАЊЕ ВОДОМ И САНИТАЦИЈАМА ЗА СВЕ

Број потциљева које је могуће пратити:	**6/8 (6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.a, 6.b)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**8/11**

ЦОР 6 налаже да се обезбеди доступност и одрживо управљање водом и санитацијама за све становништво. Циљ обухвата осам потциљева који се прате преко једанаест индикатора. У Србији је сада могуће пратити шест потциљева са осам индикатора.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Умерен напредак остварен је у односу на потциљ 6.1 којим се предвиђа универзалан и једнак приступ безбедној и приуштивој пијаћој води за све. Ипак овај напредак је остварен услед благог повећања удела градског становништва које користи пијаћу воду из система којим се безбедно управља, док се у осталим насељима не региструје овакво повећање.**
- **Стагнација се региструје у погледу коришћења услуга санитације којима се безбедно управља (потциљ 6.2) у краткорочном оквиру, а негативан тренд у дугорочном.**
- **Значајан напредак остварен је код потциља 6.3 којим се предвиђа унапређење квалитета воде смањењем загађења и повећањем удела водних тела која имају добар статус воде, као и смањењем удела непречишћених отпадних вода из домаћинстава и индустрије мерено повећањем популације која је прикључена на третман урбаних отпадних вода са најмање секундарним третманом.**
- **Значајан напредак се региструје у погледу ефикасног коришћења воде (потциљ 6.4).**
- **У односу на потциљ 6.a којим се предвиђа проширивање међународне сарадње и подршке у стварању капацитета за водоснабдевање и санитацију, забележен је значајан напредак услед повећања износа званичне развојне помоћи која је усмерена на водоснабдевање и санитацију као део владиног усклађеног плана потрошње.**
- **Код потциља 6.b којим се дефинише подршка локалним заједницама у управљању водоснабдевањем и санитацијом, бележе се висока постигнућа. Према сва четири индикатора, овај циљ је остварен.**

Потциљ 6.1 До 2030. постићи универзалан и једнак приступ безбедној и приуштивој пијаћој води за све

Индикатор 6.1.1 Удео становништва које користи пијаћу воду из система којима се безбедно управља ↗

Умерен напредак у погледу универзалног и једнаког приступа безбедној пијаћој води остварен је услед благог повећања удела становништва које у градским насељима користи пијаћу воду из система којима се безбедно управља (уз СГСР од 0,12%), док промена нема у осталим насељима. Напредак је остварен у дугорочном периоду јер је са 81% у 2013. години, дошло до благог повећања на 82% градског становништва са приступом безбедној пијаћој води у 2014. години и тај удео се одржао до 2020. године. У осталим насељима, приступ безбедној пијаћој води има 67% становништва у континуитету од 2010. године[71].

Потциљ 6.2 До 2030. постићи адекватан и једнак приступ санитарним и хигијенским условима за све, као и окончање праксе обављања дефекације на отвореном, уз обраћање посебне пажње на потребе жена и девојчица, односно оних у стањима рањивости

Индикатор 6.2.1a Удео становништва које користи услуге санитације којима се безбедно управља, укључујући прање руку сапуном и водом: коришћење основних санитарних услуга ↗

Индикатор 6.2.1b Удео становништва које користи услуге санитације којима се безбедно управља, укључујући прање руку сапуном и водом: простор за прање руку у кругу домаћинства ✕

Индикатор 6.2.1c Уклањање отпадних материја ради третмана ван домаћинства ✕

Напредак према потциљу 6.2 могуће је пратити само на основу подиндикатора 6.2.1a којим се мери удео становништва које користи услуге санитације којима се безбедно управља. У краткорочном периоду од 2017. до 2020. године, вредност СГСР је једнака нули, што се према методологији Евростата идентификује као умерени напредак, мада више представља стагнацију. Дугорочно се чак региструје значајно удаљавање од циља зато што је удео становништва са приступом безбедној санитацији опао са 20% у 2010. години, на 18% у 2020. години (што даје СГСР од -1,05%).

Подаци за подиндикатор 6.2.1b нису доступни након 2014. године па се не може пратити краткорочни тренд. Подаци показују да је у периоду 2010–2014. године, 98% становништва користило услуге санитације које су омогућавале простор за прање руку у кругу домаћинства[72].

[71] Извор: Заједнички програм праћења WHO/UNICEF за водоснабдевање, санитацију и хигијену (JMP), Институт за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут" и Републички завод за статистику.

[72] Извор: Заједнички програм праћења WHO/UNICEF за водоснабдевање, санитацију и хигијену (JMP), Институт за јавно здравље „Др Милан Јовановић Батут" и Републички завод за статистику.

Када је у питању уклањање отпадних материја ради третмана ван домаћинства (подиндикатор 6.2.1c), подаци су доступни само за 2019. годину из MICS истраживања. Према овим подацима, укупно 15,2% чланова домаћинстава је користило санитарне просторије којима се безбедно управља (у градским насељима 6,3%, у осталим насељима 27,7% и у ромским насељима 18,7%).

Потциљ 6.3 До 2030. унапредити квалитет воде смањењем загађења, елиминисати одлагање и на најмању могућу меру свести испуштање опасних хемикалија и материја, преполовити удео непречишћених отпадних вода и значајно повећати рециклирање и безбедну поновну употребу на глобалном нивоу

Индикатор 6.3.1 Популација прикључена на третман урбаних отпадних вода са најмање секундарним третманом ↑

Индикатор 6.3.2 Удео водних тела која имају добар статус воде ↑

Проценат становништва прикљученог на третман урбаних отпадних вода у спором је порасту током периода 2010–2021. Подаци указују да је проценат становништва прикљученог на третман отпадних вода повећан и дугорочно по СГСР од 4,99% (са 8,6% у 2010. години на 14,7% у 2021), али и краткорочно по СГСР од 3,93% (са 12,6% у 2017. на 14,7% у 2021). Највећи напредак остварен је између 2015. и 2016. године (Графикон 19)[73].

Графикон 19: Индикатор 6.3.1 Популација прикључена на третман урбаних отпадних вода са најмање секундарним третманом, 2010–2021. (%)

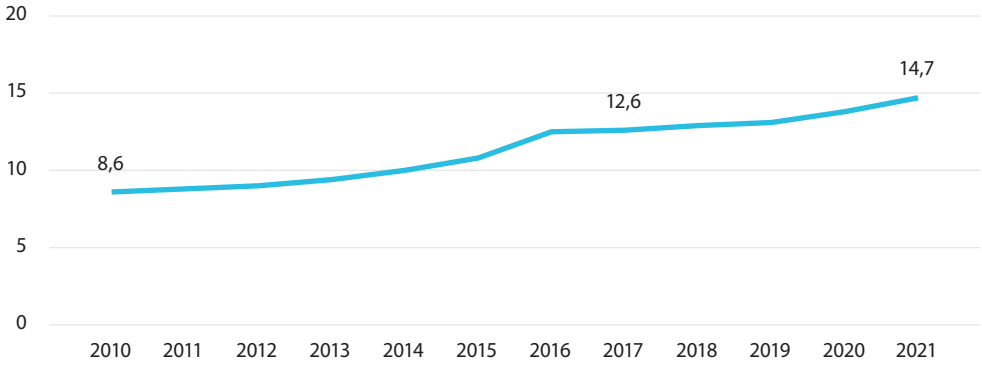

Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС

Удео укупних водних тела која имају добар статус воде повећан је у 2020. години у односу на 2017. годину по СГСР од 2,35% што указује да је дошло до значајног напретка ка остваривању циља. Наиме, 2017. удео водних тела која имају добар статус воде био је 63,3%, док је у 2020. години вредност порасла на 67,8%.

[73] Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС.

Отворена водна тела са добрим амбијенталним квалитетом воде су бележила СГСР од 5,97%, потом следе подземна водна тела са СГСР од 4,23%, и на крају речна водна тела са стопом раста од 1,27%.

Потциљ 6.4 До 2030. битно повећати ефикасност коришћења воде у свим секторима и обезбедити одрживу експлоатацију воде и снабдевање слатком водом како би се одговорило на несташицу воде и у знатној мери смањио број људи који се суочавају са несташицом воде

Индикатор 6.4.1 Промене у ефикасности коришћења вода (WUE) током времена ↑

Индикатор 6.4.2 Индекс експлоатације воде (WEI) ↑

У односу на потциљ 6.4 бележи се значајан напредак јер се воде ефикасније користе и мање експлоатишу. Наиме, према првом индикатору којим се мери ефикасност коришћења вода, бележи се значајан напредак према циљу у периоду 2017–2021, уз СГСР од 8,65%. Према другом индикатору којим се мери водни стрес, у истом периоду региструје се значајан напредак, уз СГСР од -1,55%[74].

Графикон 20: Индикатор 6.4.2 Индекс експлоатације воде (WEI), 2010–2021. (%)

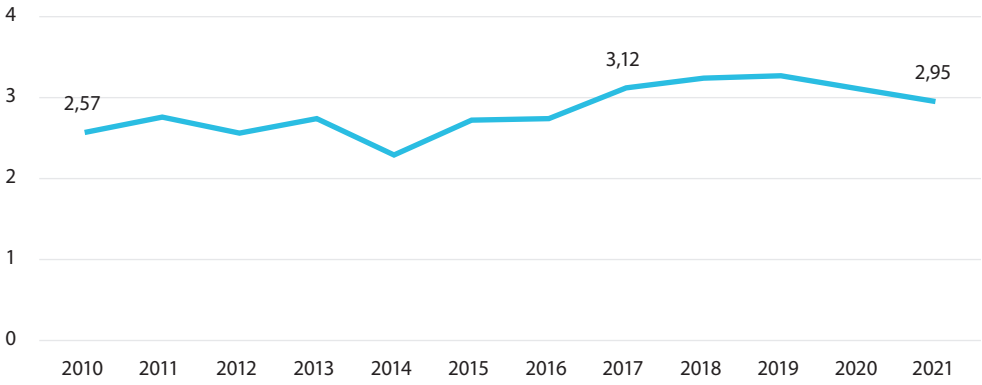

Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС

[74] У овом случају позитивна вредност указује на удаљавање од циља због тога што представља повећање експлоатације вода, односно водног стреса.

Потциљ 6.a До 2030. проширити међународну сарадњу са земљама у развоју и подршку тим земљама у стварању капацитета за активности и програме везане за водоснабдевање и санитацију, укључујући прикупљање воде, десалинацију, ефикасно коришћење воде, третман отпадних вода, рециклирање и технологије поновне употребе воде

Индикатор 6.a.1 Износ званичне развојне помоћи усмерене на водоснабдевање и санитацију који је део владиног усклађеног плана потрошње ↑

Адекватни финансијски ресурси пресудни су за постизање ЦОР 6 до 2030. године, било привлачењем нових извора или бољим коришћењем постојећих ресурса. Удео укупних издатака за званичну развојну помоћ (ODA) за сектор вода укључује помоћ за снабдевање водом за пиће, санитацију и хигијену, као и помоћ у другим областима, као што су пољопривредни водни ресурси, заштита од поплава и хидроелектрична енергија. Износ званичне развојне помоћи[75] усмерене на водоснабдевање и санитацију који је део владиног усклађеног плана потрошње повећан је са 55,8 милиона долара у сталним ценама у 2000. години, на 58,3 милиона долара у сталним ценама у 2016. години, што даје СГСР од 0,28%. И у овом случају напредак је био интензивнији у периоду након усвајања Агенде 2030 (2015–2016), уз СГСР од 57,97%, која је резултат значајног повећања између ове две године, са 36,9 на 58,3 милиона долара у сталним ценама 2016. године[76].

Потциљ 6.b Подржати и појачати учешће локалних заједница у унапређивању управљања водоснабдевањем и санитацијом

Индикатор 6.b.1a Ниво учешћа корисника услуга/заједница у програмима планирања урбаног/руралног снабдевања питком водом (3 = Високо; 2 = Средње; 1 = Ниско; 0 = Податак није доступан) ✓

Индикатор 6.b.1b Ниво дефиниција у процедурама за учешће корисника услуга/заједница у програму планирања урбаног/руралног снабдевања питком водом (10 = Јасно дефинисано; 5 = Није јасно дефинисано; 0 = Податак није доступан) ✓

Индикатор 6.b.1c Ниво учешћа корисника/заједница у програмима планирања и управљања водним ресурсима (3 = Високо; 2 = Средње; 1 = Ниско; 0 = Податак није доступан) ✓

Индикатор 6.b.1d Ниво дефиниција у законским или политичким процедурама за учешће корисника услуга/заједница у планирању и управљању водним ресурсима (10 = Јасно дефинисано; 5 = Није јасно дефинисано; 0 = Податак није доступан) ✓

75 Висина званичне развојне помоћи која се односи на воду и санитарне услове, а која је део владиног плана потрошње, представља удео укупних издатака за званичну развојну помоћ (ODA), који су укључени у државни буџет.

76 Извор: GLAAS — Глобална анализа и процена каналисања и водоснабдевања.

Потциљ 6.b има за циљ пораст учешћа локалних заједница у планирању и управљању водом и санитацијама. Ово је од суштинског значаја да би се осигурале и задовољиле потребе локалних корисника, али и да локалне заједнице у потпуности разумеју утицај развојних одлука. Овај потциљ је остварен мерењем четири индикатора[77].

[77] Извор: GLAAS — Глобална анализа и процена каналисања и водоснабдевања.

ЦОР 7

ОСИГУРАТИ ПРИСТУП ДОСТУПНОЈ, ПОУЗДАНОЈ, ОДРЖИВОЈ И МОДЕРНОЈ ЕНЕРГИЈИ ЗА СВЕ

Број потциљева које је могуће пратити:	**3/5 (7.1, 7.2, 7.3)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**4/6**

ЦОР 7 предвиђа обезбеђивање приступа доступној, поузданој, одрживој и модерној енергији за све и то кроз пет потциљева и шест индикатора. У Србији је сада могуће пратити три потциља са четири индикатора.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Умерен напредак у остваривању првог потциља бележи се захваљујући повећању удела становништва које има приступ електричној енергији.**
- **Значајан напредак бележи се у погледу повећања удела обновљиве (потциљ 7.2) енергије у укупној финалној потрошњи енергије, с тим да краткорочни трендови нису конзистентни између различитих сектора, јер док се позитивни тренд бележи у секторима електричне енергије, грејања и хлађења, негативан тренд се региструје у сектору саобраћаја.**
- **Значајан напредак региструје се и у односу на потциљ 7.3 који предвиђа да се до 2030. године удвостручи глобална стопа побољшања енергетске ефикасности.**

Потциљ 7.1 До 2030. обезбедити универзални приступ економски прихватљивим, поузданим и модерним енергетским услугама	
Индикатор 7.1.1 Удео становништва које има приступ електричној енергији	↗
Индикатор 7.1.2 Удео становништва које се првенствено ослања на чиста горива и технологије	✕

Умерен напредак у остваривању овог потциља дугује се повећању удела становништва које има приступ електричној енергији[78]. Краткорочан напредак у градским и осталим насељи-

[78] Однос броја становника који у свом домаћинству имају електричну енергију и укупног броја становника, изражено у процентима.

ма је веома мали (остварен је по СГСР од 0,02%), и пре се може оценити као стагнација јер готово целокупно становништво има електричну енергију. Значајан напредак се, међутим, региструје у ромским насељима (СГСР од 1,94)[79].

Графикон 21: Индикатор 7.1.1 Удео становништва које има приступ електричној енергији, 2010–2019. (%)

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

Када се прати други индикатор, није могуће установити тренд због недостатка података. У 2019. години, 52,4% становништва се првенствено ослањало на чиста горива и технологије, али је удео оваквог становништва знатно мањи у популацији која живи у „осталим" насељима (28,5%). Ниже вредности су забележене и међу становништвом које живи у ромским насељима (12,4%), али и у популацији која живи у најсиромашнијим домаћинствима (6,1%)[80].

Потциљ 7.2 До 2030. значајно повећати удео обновљиве енергије у глобалном енергетском миксу

Индикатор 7.2.1 Удео енергије из обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи енергије ↑

Подаци Министарства рударства и енергетике показују да је у односу на овај потциљ остварен значајан напредак, како краткорочно (2016–2020), тако и дугорочно (2010–2020), по СГСР од 5,28%, односно 2,77%. Ипак, краткорочан напредак није конзистентан између различитих сектора, јер док се позитиван тренд региструје у секторима електричне енергије (СГСР 1,30%) и грејања и хлађења (СГСР 8,51%), значајно удаљавање од циља бележи се у сектору саобраћаја (СГСР -1,24%) (Графикон 22).

79 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.
80 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Графикон 22: Индикатор 7.2.1 Удео енергије из обновљивих извора енергије у бруто финалној потрошњи енергије, 2010–2020. (%)

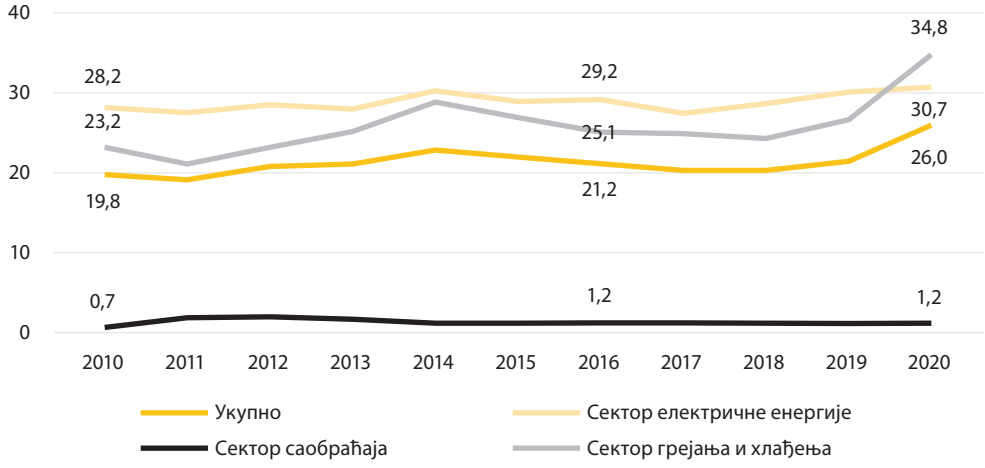

Извор: Министарство рударства и енергетике

Потциљ 7.3 До 2030. удвостручити глобалну стопу побољшања енергетске ефикасности

Индикатор 7.3.1 Енергетски интензитет мерен кроз примарну енергију и БДП

Значајан напредак бележи се и краткорочно, и дугорочно у погледу енергетског интензитета мереног кроз примарну енергију и БДП[81], при чему је вредност овог индикатора опала са 5,59 MJ/USD[82] у 2015. години на 5,04 MJ/USD у 2019. години, што значи да се троши мање енергије по јединици производа (СГСР од -2,56%)[83].

[81] Енергетски интензитет се дефинише као укупна енергија која се испоручује привреди по јединичној вредности економског аутпута. Изражава се у мегаџулима по САД долару (USD). Енергетски интензитет показује колико се енергије користи за производњу једне јединице економског аутпута.

[82] Мегаџули по USD (MJ/USD) рачунају се применом просечног годишњег курса долара.

[83] Извор: Статистика енергетике РЗС, Национални рачуни РЗС и Уједињене нације.

ЦОР 8

ПРОМОВИСАТИ КОНТИНУИРАН, ИНКЛУЗИВАН И ОДРЖИВ ЕКОНОМСКИ РАСТ, ПУНУ И ПРОДУКТИВНУ ЗАПОСЛЕНОСТ И ДОСТОЈАНСТВЕН РАД ЗА СВЕ

Број потциљева које је могуће пратити:	**8/12 (8.1, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 8.10, 8.b)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**9/16**

ЦОР 8 промовише континуиран, инклузиван и одржив економски раст уз пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све. Овај циљ обухвата 12 потциљева који се прате преко 16 индикатора. У Србији је за 2022. годину омогућено праћење осам потциљева са девет индикатора. У односу на претходни извештај, омогућено је праћење још једног потциља (8.b) и индикатора (8.b.1).

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Значајан напредак региструје се у односу на потциљ 8.1 који предвиђа одржање позитивног економског раста, како краткорочно, тако и дугорочно.**
- **У периоду до 2020. године смањење неформалне запослености у укупној запослености допринело је значајном напретку у остваривању потциља 8.3 који предвиђа промовисање развојно оријентисаних политика и стварање достојанствених послова. Због промене методологије истраживања на основу које се индикатор израчунава, кретање овог индикатора се убудуће мора пратити одвојено до 2020. и од 2021. године.**
- **Продуктивност ресурса је показатељ односа економског раста и коришћења природних ресурса. У последњих пет година постигнуто је само релативно раздвајање економског раста од коришћења природних ресурса. Некозистентни трендови за потциљ 8.4 региструју се кроз умерен напредак у погледу продуктивности ресурса и значајно удаљавање од циља у погледу домаће потрошње материјала.**

- **Остваривање продуктивне запослености и достојанственог рада показује значајан напредак у погледу смањења стопа незапослености младог и укупног становништва радног узраста (потциљ 8.5). Трендове у зарадама, међутим, није могуће пратити због недостатка вишегодишњих података, а подаци за 2018. годину, разврстани према занимањима и полу, указују на значајне разлике између запослених у различитим занимањима, као и систематски родни јаз у корист мушкараца.**
- **Значајан напредак остварен је у погледу потциља 8.6 услед смањења удела младих који нису ни у образовању, ни на тржишту рада до 2020, године. Због промене методологије истраживања на основу које се индикатор израчунава, кретање овог индикатора убудуће се мора пратити одвојено до 2020. и од 2021. године.**
- **Подаци указују да је свако десето дете изложено злоупотреби дечијег рада (потциљ 8.7). Ризицима дечијег рада више су изложени дечаци него девојчице, деца у осталим насељима у односу на децу из градских насеља, млађа деца (старости 5–11 година) у односу на старију децу (старости 12–14 и 15–17 година), као и деца из сиромашнијих домаћинстава.**
- **У погледу јачања капацитета домаћих финансијских институција (потциљ 8.10), бележе се противречне тенденције — значајно удаљавање од циља у погледу броја филијала комерцијалних банака на 100.000 становника, а значајан напредак према циљу у погледу броја аутоматизованих банкомата на 100.000 одраслих становника.**
- **У погледу развоја стратегије за запошљавање младих и примене „Глобалног пакта за запошљавање" Међународне организације рада (потциљ 8.b), Србија је остварила циљ.**

Потциљ 8.1 **Одржати економски раст по глави становника у складу са националним околностима, а у најмање развијеним земљама, одржати раст бруто домаћег производа на нивоу од најмање 7% годишње.**

Индикатор 8.1.1 **Годишња стопа раста реалног БДП-а по глави становника** ↑

Упркос годишњим колебањима, значајан напредак према циљу који предвиђа одрживи економски раст по глави становника, региструје се и у краткорочном (2017–2021), и у дугорочном (2010–2021) временском оквиру, и то по СГСР од 34,86% и 20,56%, респективно. Највећи скок у расту БДП по глави становника забележен је између 2020. и 2021. године (Графикон 23).

Графикон 23: Индикатор 8.1.1 Годишња стопа раста реалног БДП-а по глави становника, 2010–2021. (%)

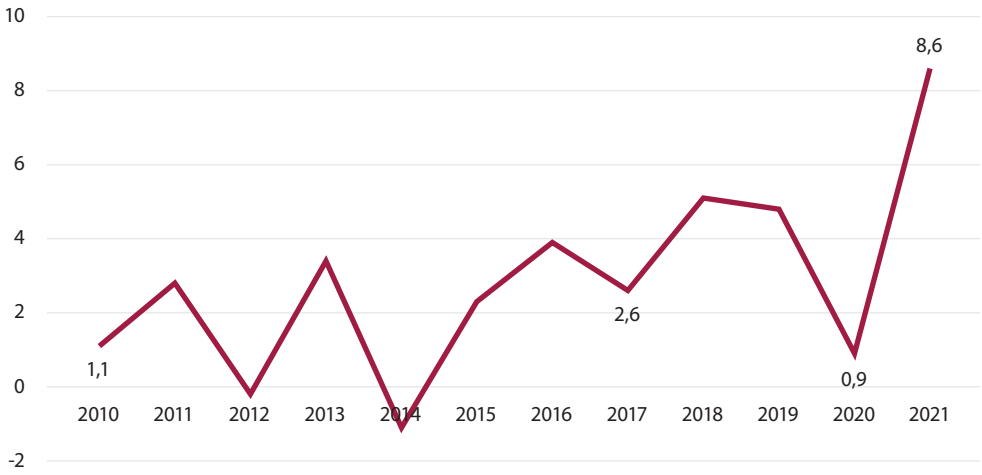

Извор: Национални рачуни, РЗС

Потциљ 8.3 Промовисати развојно оријентисане политике које подржавају продуктивне активности, стварање достојанствених послова, предузетништво, креативност и иновативност и подстицати формализацију и раст микропредузећа, односно малих и средњих предузећа, укључујући и приступ финансијским услугама

Индикатор 8.3.1 Удео неформалне запослености у укупној запослености, према полу

Од 2021. године Евростатова методологија Анкете о радној снази на основу које се прати овај индикатор је промењена[84]. Најзначајнија промена односи се на искључивање запослених лица која производе (пољопривредну) робу и услуге за сопствене потребе (без пласмана на тржиште) из контингента запослених лица и који су чинили значајан део неформалне запослености. Из тог разлога наступио је прекид серије па се кретање овог индикатора убудуће мора пратити одвојено до 2020. и од 2021. године. Може се констатовати да је значајан напредак остварен у погледу смањења удела неформалне запослености у укупној запослености до 2020. године. Позитивни трендови бележе се и у односу на запослене жене, и у односу на запослене мушкарце (Графикон 24).

84 Више информација о томе на адреси: https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Pdf/G202122002.pdf

Графикон 24: Индикатор 8.3.1 Удео неформалне запослености у укупној запослености, према полу, 2014–2020. (%)

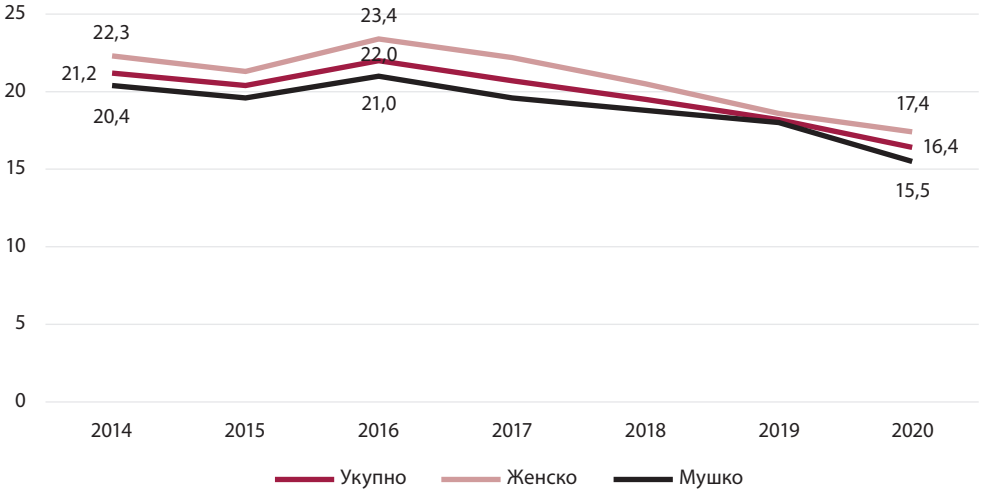

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Напомена: Од 2021. године наступио је прекид серије, подаци нису упоредиви са серијом пре 2020. године

Потциљ 8.4 Прогресивно унапредити, до 2030, глобалну ефикасност ресурса у потрошњи и производњи и уложити напоре да се економски раст раздвоји од деградације животне средине у складу са 10-годишњим оквиром програма одрживе потрошње и производње, уз водећу улогу развијених земаља

Индикатор 8.4.2a (12.2.1a) Домаћа потрошња материјала ↓

Индикатор 8.4.2b (12.2.1 b) Продуктивност ресурса ↗

Код потциља 8.4. бележе се противречни трендови. Када је у питању домаћа потрошња материјала у периоду 2017–2021. године, бележи се значајно удаљавање од циља (СГСР 4,02%), док се у истом периоду код продуктивности ресурса бележи умерен напредак услед већег раста бруто друштвеног производа у односу на домаћу потрошњу материјала[85].

85 Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС.

Графикон 25: Индикатор 8.4.2 Домаћа потрошња материјала (DMC), 2010–2021. (хиљада тона)

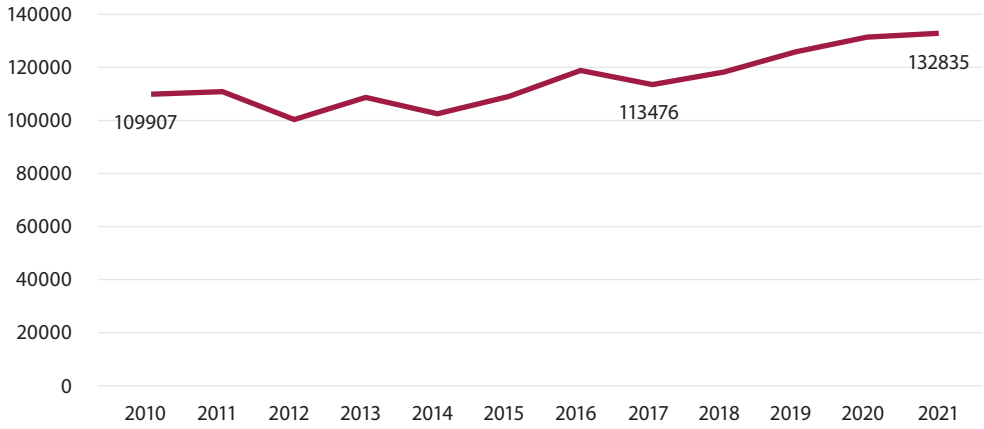

Извор: Статистика и рачуни животне средине, РЗС

Потциљ 8.5 До 2030. постићи пуну и продуктивну запосленост и достојанствен рад за све жене и мушкарце, укључујући и младе људе и особе са инвалидитетом, као и једнаку плату за рад једнаке вредности	
Индикатор 8.5.1a Просечна зарада жена и мушкараца по сату, према старости	✕
Индикатор 8.5.1b Просечна зарада жена и мушкараца по сату, према занимању	✕
Индикатор 8.5.2a Стопа незапослености (15–24 године)	↑
Индикатор 8.5.2b Стопа незапослености (15–64 године)	↑

Овај потциљ се прати преко подиндикатора a и b, којима се мере просечне зараде по часу рада жена и мушкараца различите старости, и према занимању. Подаци доступни за 2018. годину указују на раст зарада са старошћу запослених, а такође указују на значајне разлике у зарадама запослених по различитим занимањима, те на систематски родни јаз у корист мушкараца (Табела 3).

Табела 3: Индикатор 8.5.1b Просечна зарада запослених по сату, према занимању и полу

	РСД		
	Укупно	Женско	Мушко
Руководиоци (директори), функционери и законодавци	704,11	680,44	718,82
Стручњаци и уметници	553,99	515,21	636,41
Инжењери, стручни сарадници и техничари	458,43	413,68	512,86
Административни службеници	369,88	362,14	382,7
Услужна и трговачка занимања	291,21	276,56	307,57
Пољопривредници, шумари, рибари, и сродни	323,8	312,63	327,26
Занатлије и сродни	294.82	278,22	365,07
Руковаоци машинама и постројењима, монтери и возачи	338,53	292,9	355,78
Једноставна занимања	272,68	251,28	296,88

Извор: Статистика запослености и зарада, РЗС

Поред зарада, напредак у остваривању овог потциља прати се и преко стопа незапослености. И дугорочни, и краткорочни трендови указују на значајан напредак услед пада стопа незапослености младог становништва (15–24 године)[86], као и становништва радног узраста (15–64 године)[87]. Позитивни трендови бележе се и код жена, и код мушкараца (Графикони 26 и 27).

Графикон 26: Индикатор 8.5.2a Стопа незапослености, становништво старости 15–24 године, према полу, 2014–2021. (%)

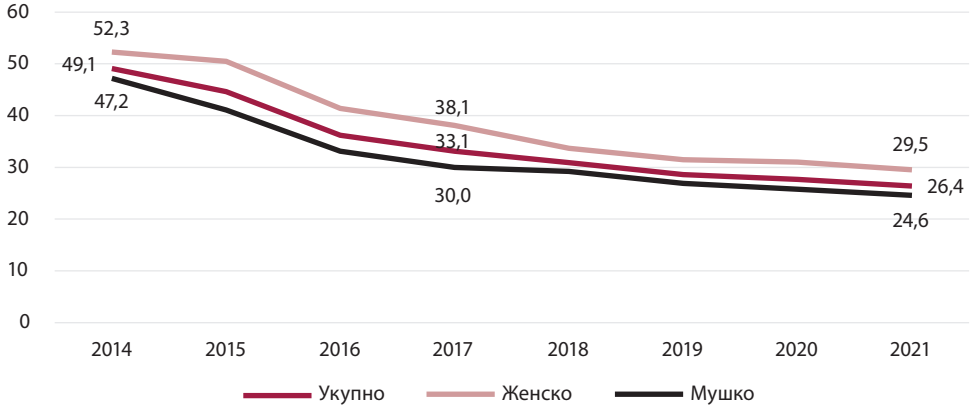

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Напомена: Од 2021. године промењена је методологија, али су ранији подаци усклађени са новом методологијом па је могуће пратити тренд

86 СГСР за период 2017–2021. износи -6,47%, а за период 2014–2021. износи -8,36%.
87 СГСР за период 2017–2021. за ову популацију износи -5,18%, а за период 2014–2021. износи -7,65%.

Графикон 27: Индикатор 8.5.2b Стопа незапослености, становништво старости 15–64 године, према полу, 2014–2021. (%)

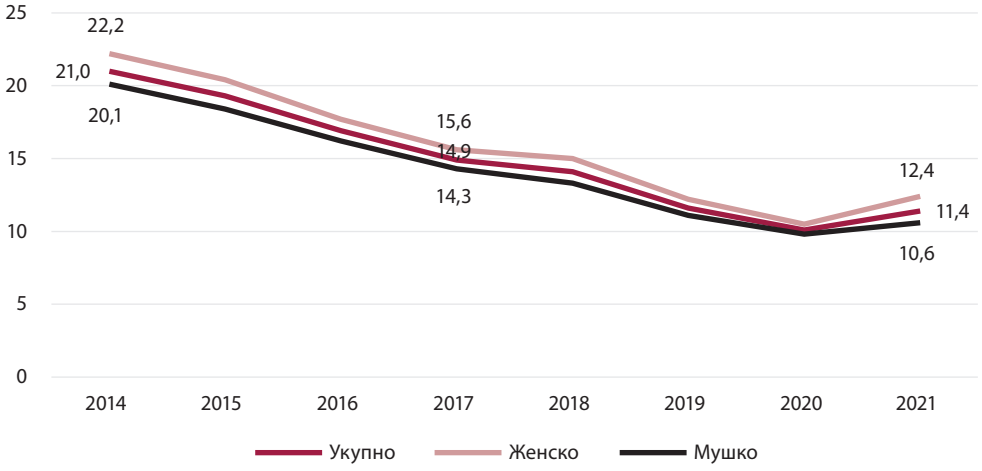

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Напомена: Од 2021. године промењена је методологија, али су ранији подаци усклађени са новом методологијом па је могуће пратити тренд

Потциљ 8.6 До 2020. битно смањити удео младих који нису запослени нити су у процесу образовања или обуке

Индикатор 8.6.1 Удео младих (старости 15–24 године) који нису обухваћени образовањем, запосленошћу или обуком

Од 2021. године Евростатова методологија Анкете о радној снази на основу које се прати овај индикатор је промењена[88]. Из тог разлога наступио је прекид серије па се кретање овог индикатора убудуће мора пратити одвојено до 2020. и од 2021. године. Значајан напредак према остваривању циља евидентиран је и смањењем удела младих који нису запослени, нити се налазе у процесу образовања, од 2016. до 2020. године (СГСР од -2,65%). Позитиван тренд израженији је код жена (по СГСР од -5,17%), него код мушкараца (по СГСР од -0,29%) (Графикон 28).

88 Више информација о томе: https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Pdf/G202122002.pdf

Графикон 28: Индикатор 8.6.1 Удео младих (старости 15–24 године) који нису обухваћени образовањем, запосленошћу или обуком, према полу, 2014–2020. (%)

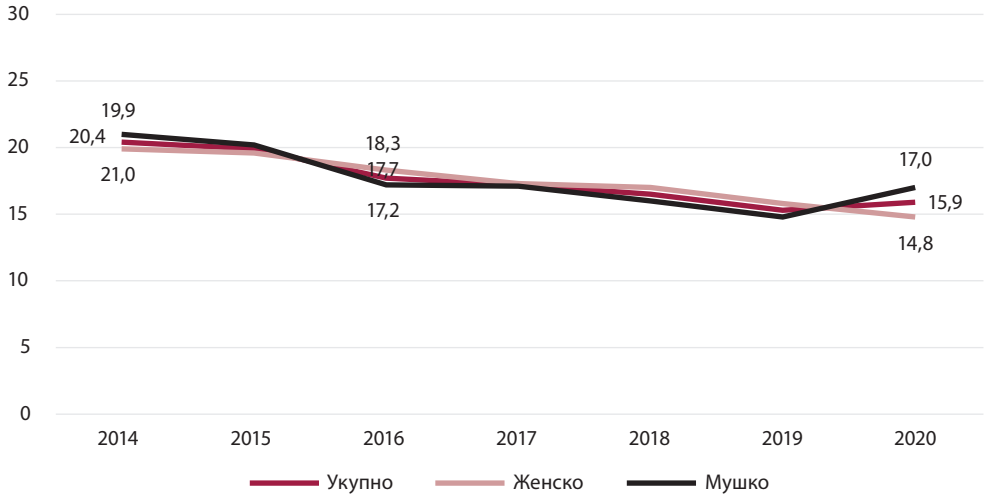

Извор: Анкета о радној снази, РЗС
Напомена: Од 2021. године наступио је прекид серије, подаци нису упоредиви са серијом пре 2020. године

Потциљ 8.7 Предузимање хитних и ефикасних мера за искорењивање присилног рада; окончати савремено ропство и трговину људима и обезбедити забрану и отклањање најгорих облика дечијег рада, укључујући регрутовање и коришћење деце војника, а до 2025. окончати дечији рад у свим његовим облицима

Индикатор 8.7.1 Удео и укупан број деце старости 5–17 година која су укључена у дечији рад, према полу и старости

Свако десето дете (9,5% деце старости 5–17 година) изложено је злоупотреби дечијег рада. Дечији рад више је распрострањен међу мушком него међу женском децом (11,2% према 7,5%), као и међу децом из „осталих", у односу на децу из градских насеља (14,9% према 5,8%). Посматрано према старости, злоупотреба дечијег рада је највише распрострањена међу млађом децом, старости 5–11 година (15,9%). Међу децом раног адолесцентског узраста (12–14 година), дечији рад је присутан у 4,3% случајева, док се међу старијим адолесцентима (15–17 година), јавља у 0,6% случајева. Поред тога, злоупотреба дечијег рада више је распрострањена међу децом из домаћинстава најсиромашнијег и другог квинтила (12,2% и 15,4%, респективно), него међу децом средњег, четвртог и најбогатијег квинтила (8,4%, 5,3% и 7,9%, респективно)[89].

[89] Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Потциљ 8.10 Јачати капацитете домаћих финансијских институција како би се подстицала и ширила доступност банкарских, осигуравајућих и финансијских услуга за све

Индикатор 8.10.1a Број филијала комерцијалних банака на 100.000 одраслих становника ↓

Индикатор 8.10.1b Број аутоматизованих банкомата (ATM) на 100.000 одраслих становника ↑

У погледу потциља 8.10 којим се прати напредак у јачању капацитета и доступности домаћих финансијских институција, регистровани су неконзистентни трендови. Наиме, значајно удаљавање од циља (по СГСР од -1,03%, за период 2017–2022) бележи се у погледу броја филијала комерцијалних банака на 100.000 одраслих становника (индикатор 8.10.1a), док се значајан напредак (по СГСР од 4,39%) бележи у погледу броја аутоматизованих банкомата на 100.000 одраслих становника (индикатор 8.10.1b).

Потциљ 8.b До 2020. развити и операционализовати глобалну стратегију за запошљавање младих и применити „Глобални пакт за запошљавање" Међународне организације рада

НОВО

Индикатор 8.b.1 Постојање развијене и операционализоване националне стратегије за запошљавање младих, као засебне стратегије или засебног дела у оквиру националне стратегије запошљавања ✓

Потциљ 8.b Србија је остварила захваљујући томе што има операционализовану националну политику запошљавања младих у оквиру Стратегије запошљавања и Стратегије за младе. Тиме је ушла у групу држава које доприносе, глобално, остваривању овог циља.

ЦОР 9

ИЗГРАДИТИ ОТПОРНУ ИНФРАСТРУКТУРУ, ПРОМОВИСАТИ ИНКЛУЗИВНУ И ОДРЖИВУ ИНДУСТРИЈАЛИЗАЦИЈУ И ПОДСТИЦАТИ ИНОВАЦИЈЕ

Број потциљева које је могуће пратити:	**5/8 (9.1, 9.2, 9.4, 9.5, 9.c)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**7/12**

ЦОР 9 предвиђа изградњу отпорне инфраструктуре и промовисање инклузивне и одрживе индустријализације подстицане иновацијама. Циљ обухвата осам потциљева који се прате преко дванаест индикатора. У Србији је на основу података РЗС могуће пратити пет потциљева и седам индикатора.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Напредак према потциљу 9.1 који се односи на унапређење саобраћајне инфраструктуре указује на противречне трендове — док се значајно удаљавање од циља региструје у области путничког саобраћаја, значајан напредак је присутан у погледу теретног саобраћаја.**
- **Промовисање инклузивне и одрживе индустријализације и повећање удела сектора прерађивачке индустрије у БДП-у (потциљ 9.2), такође показује противречне тенденције. Код индикатора којим се мери удео запослености у индустрији, региструје се значајан напредак како краткорочно, тако и дугорочно.**
- **У односу на потциљ 9.4 који се односи на унапређење инфраструктуре и индустрије како би ефикасније користиле ресурсе и усвајале чисте и еколошки исправне технологије, краткорочно се бележи значајно удаљавање од циља услед укупног повећања емисије CO2 из процеса сагоревања горива, док се дугорочно региструје умерени напредак.**
- **Унапређење научних истраживања и побољшање технолошких могућности индустријског сектора (потциљ 9.5) видљиво је услед значајног повећања укупних улагања у истраживање и развој (ИР) као удела у БДП-у, као и услед умереног повећања броја истраживача.**
- **Умерен краткорочан, а значајан дугорочан напредак остварен је у погледу повећања удела становништва обухваћеног мобилном мрежом 4G (потциљ 9.c).**

Потциљ 9.1 Развити квалитетну, поуздану, одрживу и отпорну инфраструктуру, укључујући регионалну и прекограничну инфраструктуру, како би се подржали економски развој и људско благостање, са фокусом на економски прихватљивом и једнаком приступу за све

Индикатор 9.1.2a Обим путничког транспорта, према врсти транспорта ↓

Индикатор 9.1.2b Обим теретног транспорта, према врсти транспорта ↑

Краткорочно и дугорочно посматрано, у области путничког саобраћаја региструје се значајно удаљавање од потциља 9.1. Посебно су изражени негативни трендови мерени СГСР у железничком и ваздушном саобраћају. Истовремено, значајан напредак, како краткорочно, тако и дугорочно, остварен је у области теретног саобраћаја. Међутим, када се упореде различите врсте теретног саобраћаја, примећују се противречне тенденције: док се значајан напредак остварује у области друмског, ваздушног и цевоводног саобраћаја, значајно удаљавање од циља региструје се у области железничког и саобраћаја унутрашњим пловним путевима (Табела 4).

Табела 4: Индикатор 9.1.2 Обим путничког и теретног транспорта, према врсти транспорта

Врста транспорта	СГСР, у % 2017–2021	Напредак према ЦОР	СГСР, у % 2010–2021	Напредак према ЦОР
Путнички саобраћај укупно	**-4,43**	↓	**0,13**	↗
Копнени саобраћај укупно	-2,67	↓	-0,62	↘
Железнички саобраћај	-15,58	↓	-8,73	↓
Друмски саобраћај	-4,19	↓	-2,34	↓
Градски саобраћај	-1,03	↓	1,18	↓
Ваздушни саобраћај	-11,19	↓	5,19	↑
Теретни саобраћај укупно	**11,86**	↑	**7,52**	↑
Копнени саобраћај укупно	10,42	↑	7,55	↑
Железнички саобраћај	-2,89	↓	-1,67	↓
Друмски саобраћај	19,36	↑	17,66	↑
Ваздушни саобраћај	150,99	↑	68,17	↑
Цевоводни саобраћај	15,74	↑	5,83	↑
Саобраћај унутрашњим пловним путевима	-60,81	↓	-30,07	↓

Извор: Статистика саобраћаја и телекомуникација, РЗС

Потциљ 9.2 Промовисати инклузивну и одрживу индустријализацију и до 2030. значајно повећати удео индустрије у стопи запослености и бруто домаћем производу, у складу са националним околностима, а у најмање развијеним земљама удвостручити њен удео

Индикатор 9.2.1 Бруто додата вредност прерађивачке индустрије, учешће у БДП-у и по глави становника

Индикатор 9.2.2 Запосленост у прерађивачкој индустрији као удео у укупној запослености

Напредак према потциљу 9.2 такође показује неконзистентне тенденције. Посматрано преко индикатора којим се мери учешће бруто додате вредности прерађивачке индустрије у БДП-у, бележи се значајно удаљавање од циља (уз СГСР од -3,67% за период 2017–2021. и СГСР од -1,47% за период 2010–2021), а када се овај удео прати по глави становника, бележи се значајан напредак према циљу (уз краткорочну СГСР од 2,46%, а дугорочну од 2,52%).

Графикон 29: Индикатор 9.2.1а Бруто додата вредност прерађивачке индустрије, учешће у БДП-у, 2010–2021. (%)

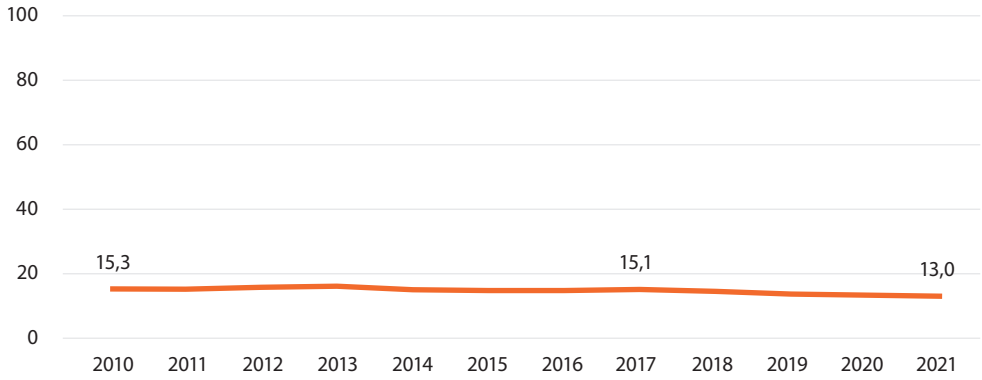

Извор: Статистика националних рачуна, РЗС

Графикон 30: Индикатор 9.2.1b Бруто додата вредност прерађивачке индустрије по глави становника, 2010–2021. (USD у сталним ценама 2015)

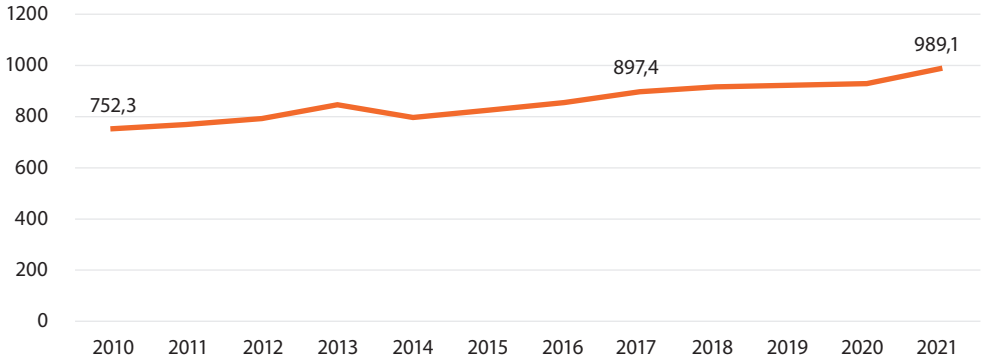

Извор: Статистика националних рачуна, РЗС

Удео запослених у прерађивачкој индустрији (индикатор 9.2.2) у укупном броју запослених бележи пораст и дугорочно, и краткорочно, што значајно доприноси напретку у остваривању потциља 9.2 према СГСР од 3,73% краткорочно (2017–2021) и 3,18% дугорочно (2014–2021) (Графикон 31).

Графикон 31: Индикатор 9.2.2 Запосленост у прерађивачкој индустрији као удео у укупној запослености, 2014–2021. (%)

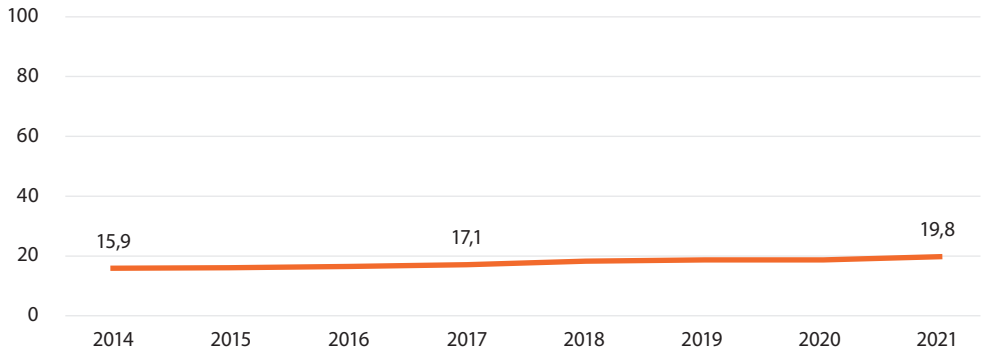

Извор: Анкета о радној снази, РЗС

Потциљ 9.4 До 2030. унапредити инфраструктуру и прилагодити индустрије како би постале одрживе, уз већу ефикасност у коришћењу ресурса и већим усвајањем чистих и еколошки исправних технологија и индустријских процеса, при чему ће све земље предузети активности у складу са својим одговарајућим капацитетима

Индикатор 9.4.1a Емисије CO_2 из процеса сагоревања горива	↓
Индикатор 9.4.1b Емисије CO_2 по јединици БДП	↓
Индикатор 9.4.1c Емисије CO_2 по јединици додате вредности у области прерађивачке индустрије	↗

Напредак у остваривању потциља 9.4 прати се преко неколико подиндикатора којима се мери емисија CO_2. Према подиндикатору којим се мери емисија CO_2 из процеса сагоревања горива (9.4.1a), краткорочно (2014–2018) је забележено значајно удаљавање од циља, по СГСР од 4,16%, а дугорочно (2010–2018) се види умерен напредак, по СГСР од -0,23%. Када се одвојено посматра прерађивачка индустрија, тренд је сличан, односно бележи се краткорочно значајно удаљавање од циља (СГСР од 2,09%), али дугорочно значајан напредак (СГСР од -2,32%) (Графикон 32).

Графикон 32: Индикатор 9.4.1a Емисије CO_2, по јединици додате вредности — емисије из процеса сагоревања горива, укупно и за прерађивачку индустрију, 2010–2018. (милиона тона)

Извор: Међународна агенција за енергију (IEA), Агенција за заштиту животне средине

Када се напредак према овом потциљу прати на основу индикатора 9.4.1b, слика је нешто другачија. Тада се за укупну емисију CO_2 по јединици додате вредности — по јединици БДП-а краткорочно региструје значајно удаљавање од циља (СГСР од 1,40%), а дугорочно значајан напредак (СГСР од -1,86%), док се посебно за прерађивачку индустрију краткорочно бележи умерени, а дугорочно значајан напредак према циљу (СГСР од -0,83% и -4,18%, респективно).

Потциљ 9.5 Унапредити научна истраживања, побољшати технолошке могућности индустријских сектора у свим земљама, посебно земљама у развоју, што подразумева да се до 2030. подстичу иновације и значајно повећа број истраживача у области истраживања и развоја на милион становника, као и да се повећа јавна и приватна потрошња за истраживање и развој

Индикатор 9.5.1 Укупна улагања у истраживање и развој као удео у БДП-у, према секторима ↑

Индикатор 9.5.2 Број истраживача (изражено као еквивалент запослености са пуним радним временом) на милион становника ↑

Значајан напредак видљив је у погледу повећаних улагања у научна истраживања која су основа технолошког развоја индустријског сектора[90]. Укупна улагања у истраживања и развој бележе и дугорочан (СГСР од 3,20%), и краткорочан напредак (СГСР од 3,28%). Међутим, подаци указују да до повећања расхода за истраживање и развој долази пре свега у пословном сектору (краткорочна СГСР од 8,90%, а дугорочна од чак 17,00%) и сектору државе (краткорочна СГСР од 2,02%, а дугорочна 0,00%), али не и сектору високог образовања у коме се бележи значајно удаљавање од циља (по краткорочној СГСР од -3,28%, а дугорочној -2,26%)[91] (Графикон 33).

Графикон 33: Индикатор 9.5.1 Укупна улагања у истраживање и развој као удео у БДП-у, према секторима, 2010–2021. (%)

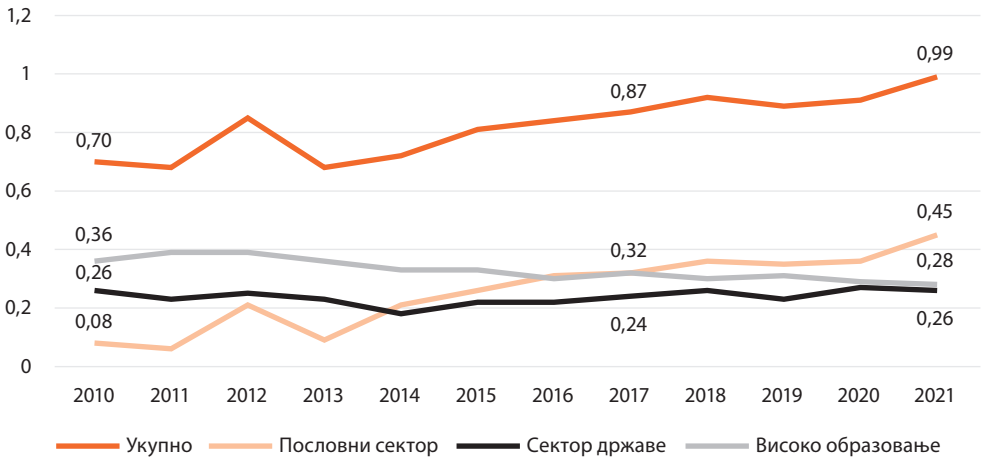

Извор: Статистика науке, технологије и иновација, РЗС

90 Индикатор приказује бруто уложена средства у науку: сектора државе, сектора високог образовања, нефинансијског и непрофитног сектора, изражена као њихов процентуални удео у БДП-у.

91 Извор: Статистика науке, технологије и иновација, РЗС.

Значајан напредак у остваривању потциља 9.5 видљив је и према повећању броја истраживача на милион становника[92]. Број истраживача дугорочно посматрано (2010–2021), растао је према СГСР од 3,32%, а краткорочно (2017–2021) према стопи од 1,87%. Односно, док је у 2010. години било 1733 запослена истраживача исказаних еквивалентом пуног радног времена на милион становника, у 2017. години било их је 2322, а у 2021. години 2482.

Потциљ 9.c Значајно повећати приступ информационим и комуникационим технологијама и уложити напоре да се обезбеди универзалан и приуштив приступ интернету у најмање развијеним земљама до 2020. године

Индикатор 9.c.1 Удео становништва обухваћеног мобилном мрежом, према технологијама ↗

Значајан напредак остварен је и у погледу повећања приступа становништва информационим и комуникационим технологијама[93]. У 2021. години, мобилном мрежом 2G било је обухваћено 99,26% становништва, мрежом 3G било је обухваћено 98,99%, а мрежом 4G било је обухваћено 98,19% становништва. Уколико се прати напреднија технологија, односно покривеност мобилном мрежом 4G, краткорочно (2017–2021), региструје се умерен напредак (СГСР од 0,99%), а дугорочно (2015–2021) — значајан напредак (СГСР од 9,57%)[94].

92 Истраживачи, изражени еквивалентом пуног радног времена, на милион становника су директни показатељ броја запослених у истраживању и развоју на милион становника.

93 Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ) прикупља и обрађује податке оператера електронских комуникационих мрежа и услуга, достављених у оквиру годишњих извештаја. На основу поднетих извештаја представљени су подаци о покривености становништва сигналом мобилне мреже према технологијама (2G, 3G и 4G) и добијени су као проценат становника који живе на територији коју покрива сигнал конкретне мобилне мреже, без обзира да ли су претплатници или не било које од ових мрежа.

94 Извор: РАТЕЛ (Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге).

ЦОР 10

СМАЊИТИ НЕЈЕДНАКОСТ УНУТАР И ИЗМЕЂУ ДРЖАВА

Број потциљева које је могуће пратити:	**7/10 (10.1, 10.2, 10.3, 10.4, 10.7, 10.a, 10.b)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**8/14**

ЦОР 10 предвиђа смањење неједнакости унутар и између држава кроз десет потциљева који се прате преко четрнаест индикатора. У Србији је сада на основу података доступних у РЗС могуће пратити седам потциљева на основу осам индикатора. У односу на претходни извештај, сада је могуће пратити четири потциља и пет индикатора више.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Значајан напредак је остварен у погледу стопе раста расположивог прихода по глави становника, како за укупно становништво, тако и за 40% становника са најнижим приходима (потциљ 10.1).**
- **Значајан напредак остварен је и у погледу удела становништва чији је расположиви приход нижи од 50% медијане еквивалентног прихода, како краткорочно, тако и дугорочно (потциљ 10.2).**
- **Напредак није могуће пратити у односу на потциљ 10.3 којим се гарантују једнаке могућности и смањују неједнакости у исходу, укључујући и отклањањем дискриминације, јер су подаци доступни само за 2019. годину и то само за женско становништво репродуктивног узраста (15–49 година). Према MICS подацима, 6,9% жена из ове категорије изјавило је да је било дискриминисано у претходних 12 месеци.**
- **Значајан напредак остварен је и у области зарада (потциљ 10.4) јер је удео прихода радне снаге повећан у БДП-у.**
- **У области управљања миграцијама (потциљ 10.7), Србија је високо оцењена у погледу развоја миграционих политика које олакшавају уређену, безбедну, регуларну и одговорну миграцију. Када је у питању број лица несталих или умрлих у процесу миграција ка међународној дестинацији, он варира између један и седам у краткорочном оквиру, с тим да је највећи број несталих или умрлих лица у процесу миграција регистрован 2019. године (18 лица).**
- **Умерено удаљавање од циља региструје се у погледу увозних тарифа (потциљ 10.a).**
- **Значајан напредак се бележи у погледу финансијских улагања за развој (потциљ 10.b).**

Потциљ 10.1 До 2030. прогресивно постићи и одржати раст прихода доњих 40% становништва по стопи вишој од националног просека

Индикатор 10.1.1 Стопе раста расположивог прихода по глави становника доњих 40% становништва и укупног становништва

С обзиром да је индикатор за праћење напретка према потциљу 10.1 већ дефинисан као просечна стопа раста, за оцену промене није примењена СГСР. Имајући у виду да је просечна стопа раста расположивог дохотка већа од 1% за сваку годину за коју су доступни подаци (2018–2021), као и да су стопе раста прихода доњих 40% становништва знатно више од националног просека (Графикон 34), тренд се може оценити као значајан напредак према циљу.

Графикон 34: Индикатор 10.1.1 Стопе раста расположивог прихода по глави становника доњих 40% становништва и укупног становништва, 2018–2021. (%)

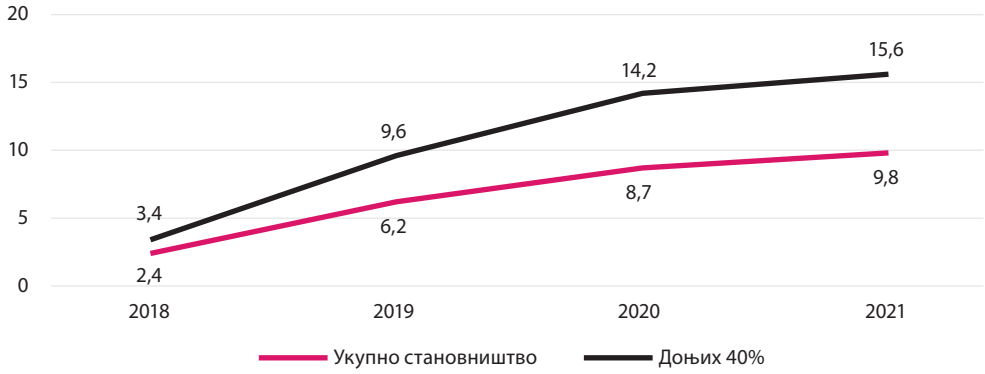

Извор: Анкета о приходима и условима живота (SILC), РЗС

Потциљ 10.2 До 2030. оснажити и промовисати социјалну, економску и политичку инклузију свих, без обзира на старост, пол, инвалидитет, расу, етничку припадност, порекло, религију или економски и неки други статус

НОВО

Индикатор 10.2.1 Удео становништва чији је расположиви приход нижи од 50% медијане еквивалентног прихода, према полу и старости

Значајан напредак остварен је и у односу на потциљ 10.2 којим се предвиђа оснаживање и промоција социјалне и економске инклузије, а који се прати преко удела становништва чији је расположиви приход нижи од 50% медијане еквивалетног прихода. Напредак је значајан и у краткорочном, и у дугорочном временском оквиру (према СГСР од -7,18% и -2,77%, респективно), код свих старосних група осим најстаријег становништва (старости 65 и више година) код кога се региструје значајно удаљавање од циља (према СГСР од 2,48% краткорочно и 2,00% дугорочно). Посматрано према полу, напредак је значајан и за женско, и за мушко становништво (краткорочно према СГСР од -6,74% и -7,77%, респективно), опет

изузимајући најстарије становништво. Посматрајући становништво према типу насеља, бележи се значајан напредак и у градским, и у осталим насељима (краткорочно према СГСР од -8,19% и -6,42%, респективно).

Графикон 35: Индикатор 10.2.1а Удео становништва чији је расположиви приход нижи од 50% медијане еквивалентног прихода, према полу и старости, 2013–2021. (%)

Извор: Анкета о приходима и условима живота (SILC), РЗС

Потциљ 10.3 Осигурати једнаке могућности и смањити неједнакост исхода, укључујући елиминисањем дискриминаторних закона, политика и пракси и промовисањем одговарајућег законодавства, политика и деловања у том погледу

Индикатор 10.3.1 (16.b.1) Удео становништва које је изјавило да је током претходних 12 месеци имало осећај да је дискриминисано или узнемиравано по неком основу дискриминације која је забрањена према међународном праву људских права

С обзиром да су подаци доступни само за 2019. годину, није могуће пратити напредак према овом потциљу. Подаци показују да је у општој популацији жена старости 15–49 година 6,9% искусило неки облик дискриминације током 12 месеци који су претходили Истраживању вишеструких показатеља (MICS). Удео дискриминисаних жена двоструко је већи у популацији жена које живе у ромским насељима (12,5%). Жене из градских насеља у већем проценту су пријавиле искуство дискриминације него жене из осталих насеља (8,1% према 4,8%), жене вишег образовања (9,1%) чешће него жене средњег (5,0%) и нижег образовања (7,6%), а жене из најбогатијих домаћинстава чешће него жене из домаћинстава нижих квинтила благостања (9,4% према 5,2% у четвртом, 6,5% у средњем, 6,0% у другом и 7,1% у најсиромашнијем квинтилу)[95]. Потребно је имати у виду да подаци делом одражавају и свест о дискриминацији од које зависи препознавање таквих искустава и спремност да се она саопште у истраживању.

95 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Потциљ 10.4 Усвојити политике, посебно фискалне, политике у области зарада и социјалне заштите, и прогресивно постићи већу равноправност

Индикатор 10.4.1 Удео прихода радне снаге у БДП-у, који се састоји од зарада и трансфера за социјалну заштиту ↑

Значајан напредак забележен је у односу на потциљ 10.4 на основу индикатора којим се мери удео прихода радне снаге у бруто домаћем производу[96]. У периоду 2016–2020. овај удео је повећан са 37,7% на 44,2%, што даје СГСР од 4,06%[97].

Потциљ 10.7 Олакшати уређену, безбедну, регуларну и одговорну миграцију и мобилност људи, укључујући примену планираних и добро вођених миграционих политика

НОВО **Индикатор 10.7.2 Број земаља са миграционим политикама које олакшавају уређену, безбедну, регуларну и одговорну миграцију и мобилност људи** ✕

НОВО **Индикатор 10.7.3 Број људи који су умрли или нестали у процесу миграције ка међународној дестинацији** ✕

У области управљања миграцијама, бележи се добра оцена која је остварена у погледу развоја миграционих политика које олакшавају уређену, безбедну, регуларну и одговорну миграцију. Број лица несталих или умрлих у процесу миграција ка међународној дестинацији је варирао у периоду од 2017–2021, а највећу вредност је имао 2019. године (18 лица).

Индикатор 10.7.2 описује стање националних миграционих политика. Напредак се идентификује у односу на циљеве дефинисане IOM оквиром за управљање миграцијама (IOM´s Migration Governance Framework (MiGOF)): (1) Социоекономско благостање мигранта и друштва, (2) Ефикасни одговори на димензије мобилности кризе и (3) Сигурни, уређени и достојанствени путеви миграције. Напредак се мери у шест домена политике: (1) Права мигранта, (2) Државне политике засноване на доказима, (3) Сарадња и партнерства, (4) Социоекономско благостање, (5) Димензије мобилности криза и (6) Безбедна, уређена и регуларна миграција. Вредности индикатора могу се кретати у распону од 1 до 4, при чему оцена 1 значи „Захтева даљи напредак", оцена 2 значи „Делимично испуњава", оцена 3 значи да политика „Одговара" и оцена 4 значи да политика „У потпуности испуњава" циљеве.

У 2021. години, укупна оцена миграционих политика у Србији износила је 3, а посматрано према доменима, оценом 3 су били оцењени домени: права мигранта, социоекономско благостање, диманзије мобилности криза, безбедна, уређена и регуларна миграција, док су оценом 4 биле оцењене следеће области: политике засноване на чињеницама, сарадња и партнерства[98].

96 Удео прихода радне снаге у бруто домаћем производу (БДП) представља укупне накнаде запосленима изражене као проценат БДП-а, који представља меру укупног аутпута. Индикатор обезбеђује информацију о релативном уделу аутпута који је плаћен као накнада запосленима у поређењу са уделом који је плаћен капиталу у процесу производње за дати референтни период.

97 Извор: Национални рачуни, РЗС.

98 Извор: Међународна организација за миграције (IOM) и Одељење Уједињених нација за економска и социјална питања (UN DESA).

Потциљ 10.a Примењивати принцип специјалног и диференцијалног третмана за земље у развоју, посебно за најмање развијене земље, у складу са споразумима Светске трговинске организације

НОВО

Индикатор 10.a.1 Удео тарифних линија које се примењују на увоз из најмање развијених земаља и земаља у развоју са нултим царинама

У односу на овај потциљ забележено је умерено удаљавање од циља уз СГСР, за период 2017–2021. од -0,02%.

Потциљ 10.b Подстицати званичну развојну помоћ и финансијске токове, укључујући директне стране инвестиције, за државе у којима постоји највећа потреба, а посебно за најмање развијене земље, афричке земље, мале острвске државе у развоју и земље у развоју које немају излаз на море, у складу са њиховим националним плановима и програмима

НОВО

Индикатор 10.b.1 Укупни финансијски токови за развој, према примаоцима и државама донаторима, као и по врсти токова (нпр. званична развојна помоћ, директне стране инвестиције и други токови)

У погледу званичне развојне помоћи у краткорочном временском оквиру (2016–2020) бележи се значајан напредак по СГСР од 11,28%, а значајан напредак је присутан и у дугорочном оквиру (2010–2020) уз СГСР од 1,02%.

Графикон 36: Индикатор 10.b.1 Укупни финансијски токови за развој, према примаоцима и државама донаторима, као и по врсти токова, 2011–2020. (милиона тренутних USD)

Извор: OECD — Организација за економску сарадњу и развој

ЦОР 11

УЧИНИТИ ГРАДОВЕ И ЉУДСКА НАСЕЉА ИНКЛУЗИВНИМ, БЕЗБЕДНИМ, ОТПОРНИМ И ОДРЖИВИМ

Број потциљева које је могуће пратити:	**6/10 (11.1, 11.5, 11.6, 11.7, 11.a, 11.b)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**10/15**

ЦОР 11 дефинише потребне кораке како би се градови и људска насеља учинили инклузивним, безбедним, отпорним и одрживим. То чини кроз 10 десет потциљева који се прате преко 15 индикатора. У Србији је сада могуће пратити шест потциљева на основу 10 индикатора. У односу на извештај за 2021. годину, могуће је пратити три потциља и четири индикатора више.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Напредак према потциљу 11.1, који се мери уделом градског становништва које живи у неусловним насељима, нестандардним насељима или неадекватним стамбеним условима, могуће је пратити на основу података Програма УН за насеља за 2016. и 2018. годину и удео је за обе године износио 4%.**
- **Напредак у остваривању потциља 11.5 мери се истим индикаторима као и потциљ 1.5. Као што су указали подаци за потциљ 1.5, напредак се не може пратити према већини ових индикатора, али је приметан пад броја жртава катастрофа, као и смањење економских губитака, како у краткорочном, тако и у дугорочном периоду.**
- **Потциљ 11.a потврђује позитивне економске, социјалне и еколошке везе између урбаних, периферних и руралних области оснаживањем националног и регионалног развојног планирања у Републици Србији.**
- **Напредак се према потциљу 11.b не може пратити преко сложене годишње стопе раста, али подаци указују на смањење оцене за примену националне стратегије за смањење ризика од катастрофа у складу са *Sendai* оквиром у Србији.**

Потциљ 11.1 До 2030. осигурати да сви имају приступ адекватном, безбедном и приступачном становању и основним услугама, унапредити неусловна насеља

НОВО **Индикатор 11.1.1** Удео градског становништва које живи у неусловним насељима, нестандардним насељима, или неадекватним стамбеним условима ✕

Напредак према првом потциљу се мери уделом градског становништва које живи у неусловним, нестандардним насељима или неадекватним стамбеним условима. Подаци који су доступни за 2016. и 2018. годину указују на исти проценат становништва које живи у оваквим условима (4%)[99].

Потциљ 11.5 До 2030. значајно смањити број смртних случајева, број угрожених људи и директне економске губитке у односу на глобални бруто домаћи производ изазван катастрофама, укључујући и оне повезане са водом, усмеравајући пажњу на заштиту сиромашних и оних у стањима рањивости

Индикатор 11.5.1 (1.5.1/13.1.1) Смртни случајеви, нестала лица и лица директно погођена катастрофама на 100.000 становника ✕

Индикатор 11.5.2 Директни губици настали услед катастрофа као удео глобалног БДП ↑

НОВО **Индикатор 11.5.3** Оштећења на кључним инфраструктурама ✕

Потциљ 11.5 се прати преко два индикатора од којих је један (11.5.1) исти као и за потциљ 1.5 (налази у вези са напретком према том индикатору приказани су у поглављу ЦОР 1).

Када је у питању други индикатор (11.5.2) којим се мере директни губици настали услед катастрофа као удео глобалног БДП, региструје се значајан напредак према циљу, како краткорочно (2016–2020), тако и дугорочно (2010–2020), према СГСР од -29,42% и -22,54%, респективно.

Када су у питању оштећења на кључним инфраструктурама, временске серије нису доступне, али подаци за 2020. годину показују да је било укупно шест таквих оштећења, и то на пет образовних и на једној здравственој установи. До прекида основних услуга услед оштећења дошло је у четири образовне и једној здравственој установи.

[99] Извор: Програм УН за насеља.

Потциљ 11.6 До 2030. смањити негативан утицај градова на животну средину мерен по глави становника, са посебном пажњом на квалитет ваздуха и управљање отпадом на општинском и другим нивоима

Индикатор 11.6.1a Стопа рециклирања комуналног отпада ✕

Индикатор 11.6.1b Генерисани отпад из кога је искључен главни минерални отпад ✕

Индикатор 11.6.2 Просечне средње вредности суспендованих честица (нпр. PM2.5 и PM10) у градовима (пондерисан број становника) ✕

Индикатори којима се мери напредак у остваривању потциља 11.6 су делимично у процесу преиспитивања или се чека на валидацију података код међународних статистичких агенција, па се у овом извештају напредак не мери сложеном годишњом стопом раста.

Графикон 37: Индикатор 11.6.2 Просечне средње вредности суспендованих честица (нпр. PM2,5 и PM10) у градовима, укупно и према типу насеља (пондерисан број становника), 2011–2016. (µg/m³)

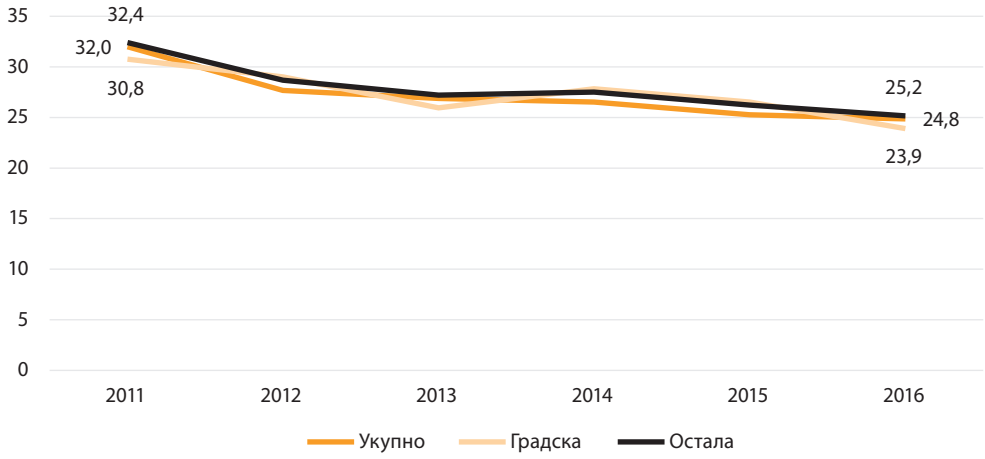

Извор: Светска здравствена организација

Потциљ 11.7 До 2030. омогућити универзални приступ безбедним, инклузивним и приступачним зеленим и јавним површинама, посебно за жене и децу, старија лица и особе са инвалидитетом

НОВО

Индикатор 11.7.2 Удео особа које су жртве физичког или сексуалног узнемиравања, према полу, старости, инвалидитету и месту дешавања, током претходних 12 месеци ✕

Подаци за праћење на основу овог индикатора нису доступни за више година, па се не могу пратити промене. За сада су доступни само подаци за 2021. годину, за женску популацију, на основу Истраживања о безбедности и квалитету живота жена. Према овим подацима, 4,1% жена са тешким ограничењима биле су жртве физичког или сексуалног узнемиравања током претходних 12 месеци. Удео жена са инвалидитетом које су биле жртве неког од наведених облика насиља већи је у градским него у осталим насељима (6,9% према 0).

Потциљ 11.a Подржати позитивне економске, социјалне и еколошке везе између урбаних, периферних и руралних области оснаживањем националног и регионалног развојног планирања

НОВО

Индикатор 11.a.1 Број земаља које имају националне урбане политике или планове регионалног развоја који (a) одговарају на динамику становништва; (b) осигуравају уравнотежен територијални развој; и (c) повећавају локални фискални простор

Потциљ 11.a потврђује позитивне економске, социјалне и еколошке везе са регионалним развојним планирањем у Републици Србији, и вредност индикатора 11.a.1 показује да Србија има националне урбане политике или планове регионалног развоја.

Потциљ 11.b До 2020. значајно повећати број градова и људских насеља који усвајају и примењују интегрисане политике и планове усмерене ка инклузији, ефикасности ресурса, ублажавања и прилагођавања климатским променама, отпорности на елементарне непогоде, такође развити и применити, у складу са *Sendai* оквиром за смањење ризика од будућих катастрофа у периоду 2015–2030, холистичко управљање ризицима од елементарних непогода на свим нивоима

Индикатор 11.b.1 (1.5.3, 13.1.2) Број земаља које усвајају и примењују националне стратегије смањења ризика од катастрофа у складу са *Sendai* оквиром за смањење ризика од катастрофа 2015–2030. године: Оцена усвајања и примене

Када је у питању потциљ 11.b, налази су приказани у поглављу о ЦОР 1 с обзиром да су индикатори праћења исти као и за потциљ 1.5.

ЦОР 12

ОБЕЗБЕДИТИ ОДРЖИВЕ ОБРАСЦЕ ПОТРОШЊЕ И ПРОИЗВОДЊЕ

Број потциљева које је могуће пратити:	**5/11 (12.1, 12.2, 12.4, 12.5, 12.b)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**5/13**

ЦОР 12 предвиђа успостављање одрживих образаца потрошње и производње, и то преко 11 потциљева који се прате преко 13 индикатора. У Србији је сада могуће пратити пет потциљева са пет индикатора. У односу на претходни извештај, могуће је пратити два нова потциља и два нова индикатора више.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Србија је развила инструменте политике чији је циљ подршка преласку на одрживу производњу и потрошњу (потциљ 12.1), што је сврстава у земље које испуњавају обавезе према првом потциљу у оквиру циља 12.**
- **Тенденције у достизању потциља 12.2 који се односи на ефикасно коришћење и управљање природним ресурсима су неконзистентне јер се у погледу домаће потрошње материјала бележи значајно удаљавање од циља, а у погледу продуктивног коришћења ресурса бележи се умерени напредак.**
- **Значајан напредак према циљу региструје се у области створеног опасног отпада (потциљ 12.4).**
- **Потциљ 12.5 указује на благи пораст стопе рециклирања комуналног отпада у односу на укупно произведене количине.**
- **Потциљ 12.b прати примену алата за праћење утицаја одрживог развоја.**

Потциљ 12.1 Спровести Десетогодишњи оквир програма за одрживу потрошњу и производњу, у коме ће учествовати све земље, а развијене земље ће преузети руководећу улогу, узимајући у обзир степен развоја и капацитете земаља у развоју	
Индикатор 12.1.1a Број земаља које развијају, усвајају или спроводе инструменте политике чији је циљ подршка преласку на одрживу потрошњу и производњу: Национални акциони планови за одрживу потрошњу и производњу (1 = Да; 0 = Не)	✓
Индикатор 12.1.1b Инструменти и политике за одрживу потрошњу и производњу (1 = Да; 0 = Не)	✓
Индикатор 12.1.1c Број политика, инструмената и механизама за одрживу потрошњу и производњу (број)	✓

Први потциљ у оквиру ЦОР 12 односи се на развој и примену политика и инструмената који треба да допринесу преласку на одрживу потрошњу и производњу. Оствареност циља прати се преко три подиндикатора којима се региструје да ли су политике и инструменти за прелазак на одрживу потрошњу и производњу развијени и усвојени, као и преко броја инструмената. Имајући у виду да је мерење по овим индикаторима квалитативно, односно да се региструје постојање или одсуство оваквих инструмената, те се оцењује њихов број, Србија према налазима 10YFP/WESR[100], своје обавезе према овом потциљу извршава.

Потциљ 12.2 До 2030. постићи одрживо управљање и ефикасно коришћење природних ресурса	
Индикатор 12.2.2a (8.4.2a) Домаћа потрошња материјала	↓
Индикатор 12.2.2b (8.4.2b) Продуктивност ресурса	↗

С обзиром да се на основу истих индикатора прате и потциљ 8.4, налази о напретку су изложени у поглављу о ЦОР 8.

[100] 10-годишњи оквир за програм одрживе потрошње и производње (World Environment Situation Room), Агенција за заштиту животне средине.

Потциљ 12.4 До 2020. постићи еколошки исправно управљање хемикалијама и свим врстама отпада током читавог њиховог употребног циклуса, у складу са договореним међународним оквирима, и значајно смањити њихово испуштање у ваздух, воду и земљиште како би се што више умањили њихови негативни утицаји на здравље људи и животну средину

НОВО **Индикатор 12.4.2a** Створени опасни отпад по глави становника ↑

НОВО **Индикатор 12.4.2b** Третирани или одложени опасни отпад ↗

НОВО **Индикатор 12.4.2c** Укупно створени опасни отпад ↑

Значајан напредак остварен је у погледу генерисања опасног отпада било као укупног или по глави становника. У краткорочном временском оквиру (2016–2020) створени опасни отпад по глави становника је смањен са 2441 кг на 1645 кг по становнику, што даје СГСР од -9,40%. У дугорочном временском оквиру тренд је и даље у правцу умереног удаљавања од циља, јер је генерисани отпад по глави становника био мањи у 2010. години (1542 кг), што даје дугорочну СГСР од 0,65%.

Укупно створени опасни отпад је у краткорочном периоду смањен по СГСР од -9,91%, а у дугорочном је умерено повећан по СГСР од 0,17%. У посматраном краткорочном оквиру, ниво третираног или одложеног опасног отпада је непромењен и износио је 99,9%.

Потциљ 12.5 До 2030. значајно смањити производњу отпада кроз превенцију, редукцију, рециклирање и поновно коришћење

Индикатор 12.5.1 Национална стопа рециклирања, у тонама рециклираног материјала ↑

Индикатором се прати смањивање настајања отпада[101]. Подаци су доступни за период 2017–2021. године и указују на значајно повећање стопе рециклирања комуналног отпада, са 14,1% на 16,8%, што указује на промену од 4,48% мерену сложеном годишњом стопом раста.

101 У току 2020. године Агенција за заштиту животне средине је припремила Методологију за прорачун укупне количине комуналног отпада и степена рециклаже у Републици Србији. Ова методологија је базирана на теренским мерењима која врше јавна комунална предузећа у складу са Законом о управљању отпадом. Методологија је усклађена са захтевима Имплементационе одлуке Комисије (ЕУ) 2019/1004 о утврђивању правила за прорачун, верификацију и извештавање података о отпаду у складу са Директивом 2008/98/ЕС, као и за извештавања за Евростат. Директива 2008/98/Е3 и Имплементациона одлука 2019/1004 утврђују потпуно нова правила извештавања о комуналном отпаду ради јасног доказа испуњености циљева управљања овом врстом отпада. У наведеној методологији примењени су и индексни бројеви из Европског каталога отпада који представљају фракције комуналног отпада.

Потциљ 12.b Развијати и примењивати алате за праћење утицаја одрживог развоја на одрживи туризам који ствара радна места и промовише локалну културу и производе

НОВО

Индикатор 12.b.1 Примена стандардних рачуноводствених алата за праћење економских и еколошких аспеката одрживости туризма

Индикатор „Примена стандардних рачуноводствених алата за праћење економских и еколошких аспеката одрживости туризма" односи се на степен имплементације сателитског рачуна туризма (TSA) и табела Система еколошко-економског рачуноводства (SEEA). Прати се седам табела из сателитског рачуна тиризма и четири из еколошко-економског рачуноводства.

Међународни систем еколошко-економског рачуноводства (SEEA) обезбеђује информације о међусобним утицајима животне средине и економије. Овај систем садржи међународно прихваћене стандарде, дефиниције, рачуноводствена правила и табеле за израду међународно упоредивих статистичких података о животној средини и њеном односу са економијом, који су усклађени са статистиком националних рачуна у циљу олакшавања интеграције еколошких и економских статистика. Из еколошко-економског рачуноводства имплементиран је само рачун емисија у ваздух.

ЦОР 13

ПРЕДУЗЕТИ ХИТНУ АКЦИЈУ У БОРБИ ПРОТИВ КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА И ЊИХОВИХ ПОСЛЕДИЦА

Број потциљева које је могуће пратити:	**1/5 (13.1)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**3/8**

ЦОР 13 налаже да се предузме хитна акција у борби против климатских промена и њихових последица, и то преко пет потциљева који се прате преко осам индикатора. У Србији је сада могуће пратити један потциљ са три индикатора.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Могуће је пратити напредак у остваривању ЦОР 13 само у односу на потциљ 13.1 који се прати истим индикаторима као и потциљ 1.5 и делимично 11.5. Као што је раније наведено, подаци указују на пад броја жртава катастрофа, као и умањење економске штете, у краткорочном и дугорочном оквиру.**
- **У примени политика бележи се смањење оцене за спровођење стратегије према *Sendai* оквиру између 2017. и 2018. године, а број локалних самоуправа које примењују политике повећања отпорности на катастрофе је и даље изузетно мали (0,05%, односно 8 од 174 јединице локалне самоуправе).**

Потциљ 13.1 Оснажити отпорност и адаптивни капацитет на опасности повезане са климатским условима и природним катастрофама у свим земљама	
Индикатор 13.1.1 (1.5.1, 11.5.1) Смртни случајеви, нестала лица и лица директно погођена катастрофама на 100.000 становника	✕
Индикатор 13.1.2 (1.5.3, 11.b.1) Број земаља које усвајају и примењују националне стратегије смањења ризика од катастрофа у складу са *Sendai* оквиром за смањење ризика од катастрофа 2015–2030. године	✕

Индикатор 13.1.3 (1.5.4, 11.b.2) Удео локалних самоуправа које усвајају и примењују стратегије за смањење ризика од катастрофа на локалном нивоу у складу са националним стратегијама смањења ризика од катастрофа

Подаци на основу индикатора отпорности на катастрофе повезане са климатским условима приказани су у оквиру потциља 1.5 чије се остваривање прати на основу истих индикатора.

ЦОР 14

ОЧУВАТИ И ОДРЖИВО КОРИСТИТИ ОКЕАНЕ, МОРА И МОРСКЕ РЕСУРСЕ ЗА ОДРЖИВ РАЗВОЈ

Број потциљева које је могуће пратити:	**1/10**
Број индикатора које је могуће пратити:	**1/10**

ЦОР 14 налаже да се очувају и одрживо користе океани, мора и морски ресурси за одрживи развој. Овај циљ садржи и потциљеве који се односе на очување живота и у водама које нису мора и океани, због чега је релевантан и за Србију. У Србији је сада могуће пратити један потциљ и један индикатор.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Према информацијама Организације за храну и пољопривреду, актуелни нормативни и институционални оквир за заштиту малих рибњака оцењени су оценом 4, која означава висок ниво имплементације.**

Потциљ 14.b Обезбедити приступ морским ресурсима и тржиштима за мале професионалне рибаре

Индикатор 14.b.1 Степен спровођења правног/регулаторног/институционалног оквира који препознаје и штити права малих рибњака

Потциљ 14.b усмерен је на омогућавање сигурног приступа ресурсима и тржишту за мале професионалне рибаре, чиме би се подржала њихова кључна улога у обезбеђивању одрживих система исхране. Да би се ово постигло, неопходно је обезбедити одговарајуће правно, регулаторно и институционално окружење које препознаје и штити права рибара. Индикатором 14.b.1 мери се напредак државе у степену спровођења наведених инструмената којима се препознају и штите мали рибари. Кључни критеријум којим се процењује примењивост индикатора у одређеној држави јесте постојање малих професионалних рибара у земљи. Постоје три кључне променљиве за мерење овог индикатора: 1) постојање закона, регулатива, политика, планова и стратегија који су специфично усмерени на мале рибњаке; 2) постојање текућих иницијатива за спровођење Добровољних смерница за обезбеђивање одрживог рибарства малог обима, и 3) постојање савето-

давних тела на нивоу надлежних министарстава у оквиру којих рибари могу да учествују у доношењу одлука.

Вредност индикатора 14.b.1 приказује се у опсегу од веома ниског до веома високог степена имплементације (1–5). Први доступни подаци за Србију за овај индикатор потичу из 2020. године и они показују да постоји висок степен спровођења правног, регулаторног, односно институционалног оквира који препознаје и штити права малих рибњака (оцена 4 од 5).

ЦОР 15

ЗАШТИТИТИ, ОБНАВЉАТИ И ПРОМОВИСАТИ ОДРЖИВО КОРИШЋЕЊЕ КОПНЕНИХ ЕКОСИСТЕМА, ОДРЖИВО УПРАВЉАТИ ШУМАМА, БОРИТИ СЕ ПРОТИВ ДЕЗЕРТИФИКАЦИЈЕ, ЗАУСТАВИТИ И ПРЕОКРЕНУТИ ПРОЦЕС ДЕГРАДАЦИЈЕ ЗЕМЉИШТА И ЗАУСТАВИТИ ГУБИТАК БИОДИВЕРЗИТЕТА

Број потциљева које је могуће пратити:	**5/12 (15.1, 15.2, 15.6, 15.a, 15.b)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**6/14**

ЦОР 15 предвиђа заштиту копнених екосистема путем 12 потциљева који се прате преко 14 индикатора. У Србији је за 2022. годину могуће пратити пет потциљева и шест индикатора.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Умерени и дугорочан, и краткорочан напредак, остварен је у погледу повећања површине под шумама (потциљ 15.1 чије је остваривање планирано до 2020. године), а значајан напредак у погледу очувања важних слатководних и терестријалних подручја унутар заштићених подручја.**
- **У односу на потциљ 15.2 који предвиђа одрживо управљање шумама (такође предвиђено да буде реализовано до 2020. године) региструју се неконзистентни трендови — значајно удаљавање од циља у погледу годишње нето стопе промене шумске површине, умерен напредак у погледу надземног фонда биомасе у шуми, удела шумске површине која се налази унутар законом утврђених заштићених подручја и процента шумске површине према дугорочном плану газдовања у шумама, а умерено удаљавање од циља у погледу шумских подручја у оквиру независно верификоване шеме сертификације за газдовање шумама.**

- **Позитивни трендови се региструју и у области потциља 15.6, јер Србија извршава обавезе на основу међународних споразума и значајно је повећала број пријављених стандардних споразума о трансферу материјала којима се преносе биљни генетски ресурси за храну и пољопривреду у земљу.**
- **У области потциљева 15.a и 15.b који се односе на повећање финансијских средстава ради очувања и одрживог коришћења биодиверзитета и екосистема, а који се прате на основу истог индикатора, бележи се значајан напредак због повећања развојне помоћи.**

Потциљ 15.1 До 2020. осигурати очување, обнову и одрживо коришћење копнених и унутрашњих слатководних екосистема и њиховог окружења, посебно шума, мочварног земљишта, планина и исушеног земљишта, у складу са обавезама према међународним споразумима

Индикатор 15.1.1 Површина под шумама као удео у укупној копненој површини ↗

Индикатор 15.1.2 Удео локација важних за копнени и слатководни биодиверзитет, које су обухваћене заштићеним подручјима, према врсти екосистема ↑

Потциљ који предвиђа очување и обнову, као и одрживо коришћење копнених и унутрашњих слатководних екосистема и њиховог окружења према Агенди 2030, требало је да се оствари до 2020. године. Међутим, имајући у виду да нису одређене прецизне националне вредности које би требало достићи, није могуће ни оценити да ли је циљ остварен. Оно што је могуће установити у праћењу овог циља јесте напредак у аспекту заштите и повећања површине под шумама[102], као и заштита слатководних и терестријалних подручја унутар заштићених подручја. У погледу удела површине под шумама у укупној копненој површини, региструје се умерен напредак (Графикон 38).

[102] Индикатор је дефинисан као удео површине под шумама у укупној копненој површини земље. Шума се дефинише као земљиште које се простире на више од 0,5 ha са дрвећем већим од 5 m и покривачем надстрешнице више од 10%, или дрвећем које може да досегне ове прагове на површини. Није обухваћено земљиште које је, према употреби, претежно пољопривредно или градско земљиште. Додатни критеријуми су наведени у документу Процена шумских ресурса 2020 — термини и дефиниције (Forest Resource Assessment 2020 — Terms and Definitions, FAO) http://www.fao.org/3/I8661EN/i8661en.pdf. Укупна копнена површина земље подразумева укупну површину земље без површина копнених вода као што су реке и језера. Узета је укупна копнена површина за референтну 2015. годину.

Графикон 38: Индикатор 15.1.1 Површина под шумама као удео у укупној копненој површини, 2010–2020. (%)

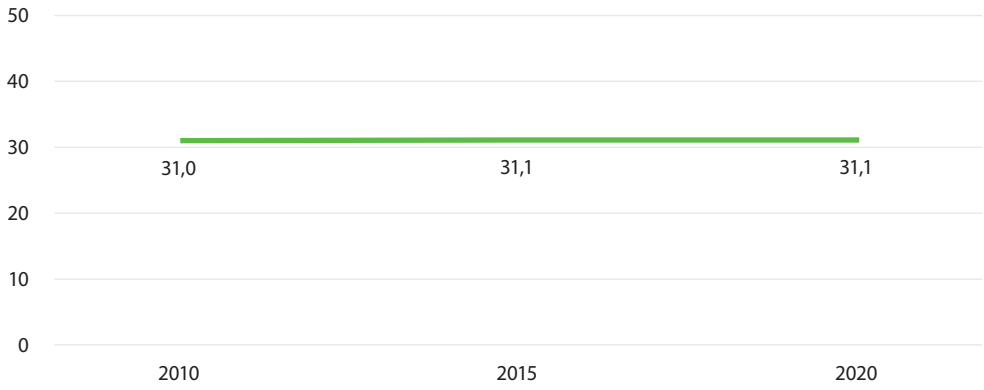

Извор: FAO

Када су пак у питању слатководна подручја унутар заштићених подручја, региструје се и дугорочно, и краткорочно њихово значајно повећање према СГСР од 5,29% и 3,45%, респективно, а за терестријална 2,37% и 2,91%, респективно (Графикон 39).

Графикон 39: Индикатор 15.1.2 Удео локација важних за копнени и слатководни биодиверзитет које су обухваћене заштићеним подручјима, према врсти екосистема, 2010–2021. (%)

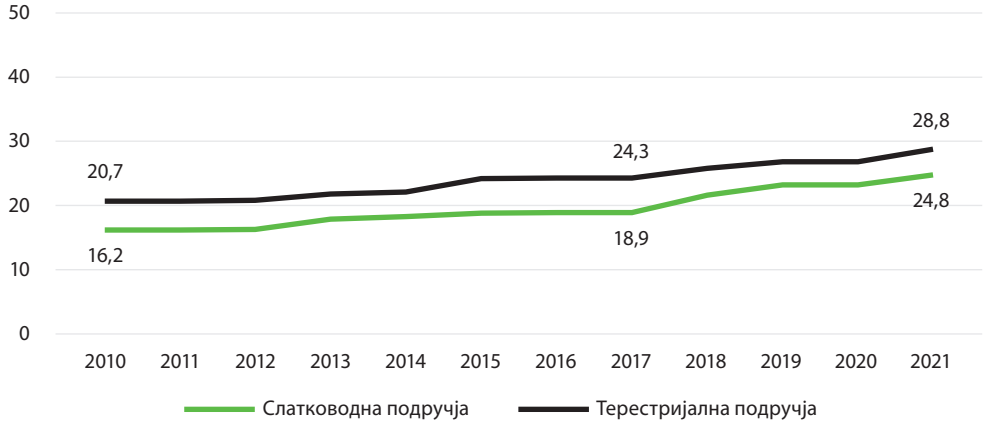

Извор: Агенција за заштиту животне средине

Потциљ 15.2 До 2020. промовисати имплементацију одрживог управљања свим врстама шума, зауставити крчење шума, обновити уништене шуме и повећати пошумљавање на глобалном нивоу

Индикатор 15.2.1a Напредак ка одрживом управљању шумама: Годишња нето стопа промене шумског подручја	↓
Индикатор 15.2.1b Надземни фонд биомасе у шуми	↗
Индикатор 15.2.1c Удео шумске површине која се налази унутар законом утврђених заштићених подручја	↗
Индикатор 15.2.1d Проценат шумске површине према дугорочном плану газдовања шумама	↗
Индикатор 15.2.1e Шумско подручје у оквиру независно верификоване шеме сертификације за газдовање шумама	↘

У односу на потциљ 15.2, региструју се неконзистентни трендови. У погледу годишње нето стопе промене шумског подручја коју је могуће пратити само за дугорочни временски оквир, јер су подаци доступни само за две временске тачке (2010. и 2020. година), региструје се значајно удаљавање од циља (СГСР од -27,38%). Умерен напредак у краткорочном временском оквиру (2016–2020.) забележен је у погледу величине надземног фонда биомасе у шуми (СГСР 0,01%), удела шума унутар законом заштићених подручја (СГСР 0,00%), као и процента шумске површине према дугорочном плану газдовања шумама (СГСР 0,04%). Умерено удаљавање од циља забележено је у краткорочном оквиру (2017–2021.) у погледу површине шумских подручја у оквиру независно верификоване шеме сертификације за газдовање шумама по СГСР од -0,41%.

Потциљ 15.6 Промовисати праведну и једнаку расподелу користи која проистиче из коришћења генетских ресурса и промовисати одговарајући приступ таквим ресурсима, како је договорено на међународном нивоу

Индикатор 15.6.1 Број земаља које су усвојиле законодавне, административне и политичке оквире за обезбеђивање праведне и равноправне расподеле користи	✕

Потциљ 15.6 којим се промовише праведна и једнака расподела користи која проистиче из коришћења генетских ресурса и одговарајући приступ таквим ресурсима како је договорено на међународном нивоу, региструју се позитивне тенденције. Србија је потписница Међународног уговора о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду, као и Протокола из Нагоје, а региструје се повећање броја пријављених стандардних споразума о трансферу материјала којима се преносе биљни генетски ресурси за храну и пољопривреду у земљу. Осим тога, држава је поднела и извештај о законодавним, административним и политичким оквирима кроз онлајн систем извештавања о придржавању Међународног уговора о биљним генетичким ресурсима за храну и пољопривреду.

Потциљ 15.a Мобилисати и значајно повећати финансијска средства из свих извора ради очувања и одрживог коришћења биодиверзитета и екосистема

Потциљ 15.b Мобилисати значајна средства из свих извора и на свим нивоима како би се финансирало одрживо управљање шумама и пружили одговарајући подстицаји земљама у развоју за унапређење таквог управљања, укључујући очување и пошумљавање

Индикатори 15.a.1 и 15.b.1 Званична развојна помоћ за очување и одрживо коришћење биодиверзитета и екосистема

Потциљеви 15.a и 15.b се прате на основу истог индикатора, а за који су подаци доступни за период 2010–2018. Уколико се као краткорочни оквир узме, према дефинисаним методолошким принципима, последњих пет доступних година (2014–2018), по овом индикатору се бележи значајан напредак уз СГСР од 149,26%, јер је развојна помоћ повећана са 0,5 милиона USD у 2014. години на 19,3 милиона USD у 2018. години. У дугорочном временском оквиру напредак је такође значајан, али мање изражен (СГСР од 3,64%, јер је у почетној (2010. години) висина развојне помоћи износила 14,5 милиона USD, а 2018. године 19,3 милиона USD (Графикон 40)).

Графикон 40: Индикатори 15.a.1 и 15.b.1 Званична развојна помоћ за очување и одрживо коришћење биодиверзитета и екосистема, 2010–2018. (мил. USD)

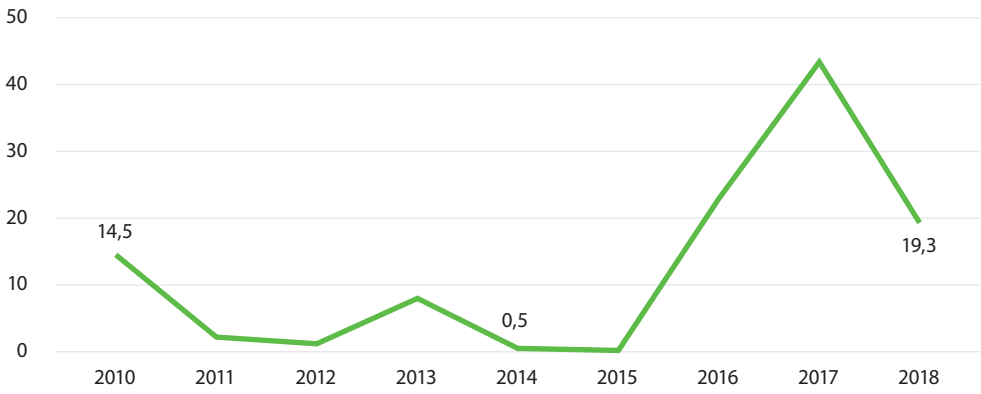

Извор: OECD

ЦОР 16

ПРОМОВИСАТИ МИРОЉУБИВА И ИНКЛУЗИВНА ДРУШТВА ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ, ОБЕЗБЕДИТИ ПРИСТУП ПРАВДИ ЗА СВЕ, И ИЗГРАДИТИ ДЕЛОТВОРНЕ, ОДГОВОРНЕ И ИНКЛУЗИВНЕ ИНСТИТУЦИЈЕ НА СВИМ НИВОИМА

Број потциљева које је могуће пратити:	**7/12 (16.1, 16.2, 16.3, 16.5, 16.6, 16.9, 16.b)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**12/24**

ЦОР 16 промовише мирољубива и инклузивна друштва за одрживи развој, налаже да се обезбеди приступ правди за све и предвиђа да се изграде делотворне, одговорне и инклузивне институције на свим нивоима. Овај циљ обухвата 12 потциљева који се прате преко 24 индикатора. У Србији је сада могуће пратити седам потциљева и 12 индикатора. У односу на претходни извештај, за 2022. годину могуће је пратити два индикатора више.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Напредак у односу на потциљ 16.1 могуће је пратити само на основу једног индикатора јер за друге нису доступне временске серије података. Према индикатору броја жртава намерних убистава региструје се значајан напредак у смањењу броја жртава. Ипак, родне разлике су присутне јер се напредак бележи у мушкој популацији, али удаљавање од циља у женској.**
- **Негативни трендови бележе се у односу на потциљ 16.2 који предвиђа окончање злоупотребе, експлоатације, трговине и свих облика насиља и тортуре над децом. Благо је повећан удео деце која су искусила физичко кажњавање, а истовремено је повећан укупан број жртава трговине људима, мада је у категорији малолетних лица забележено смањење идентификованих жртава трговине људима.**
- **Значајно удаљавање од циља регистровано је у домену потциља 16.3 којим се предвиђа промовисање владавине права и осигурање једнаког приступа правди за све, због повећања удела неосуђених притвореника као удела свеукупне затворске популације.**

- **Напредак није могуће пратити у области потциља 16.5 којим се предвиђа значајно смањење корупције и подмићивања у свим појавним облицима, јер су подаци доступни само за 2010. годину.**
- **Значајан напредак остварен је у погледу развијања делотворних, одговорних и транспарентних институција на свим нивоима (потциљ 16.6), мерено повећањем примарних државних расхода као удела у оригинално одобреном буџету. Међутим, тренд је позитиван у свим секторима политика осим у здравству, и сектору спорта и омладине.**
- **Напредак у погледу обезбеђивања законског идентитета за све, укључујући и упис у матичну књигу рођених (потциљ 16.9) остварен је и у дугорочном, и у краткорочном временском оквиру, и близу је потпуног обухвата.**
- **Напредак није могуће пратити ни за потциљ 16.b, а MICS подаци из 2019. године указују да су се жене које живе у ромским насељима чешће осећале дискриминисано него жене из опште популације.**

Потциљ 16.1 Свуда значајно смањити све облике насиља и са њима повезане стопе смртних случајева	
НОВО **Индикатор 16.1.1** Број жртава намерних убистава на 100.000 становника	↑
Индикатор 16.1.3 Удео жена старости 18–74 године које су биле жртве физичког, психичког или сексуалног злостављања у претходних 12 месеци	✕
Индикатор 16.1.4 Проценат жена које се осећају безбедно кад саме ходају у свом насељу кад падне мрак	✕

Значајан напредак остварен је у односу на овај потциљ мерено бројем жртава намерних убистава на 100.000 становника, уз СГСР од -1,90% у краткорочном периоду (2017–2021) и СГСР од -3,62% у дугорочном периоду (2015–2021). Међутим напредак није конзистентан у свим старосним групама. До повећања броја жртава је дошло међу младима (20–29) и становништву старости 45 и више година, док је код осталих старосних група дошло до смањења броја жртава намерних убистава. Посматрано према полу, примећују се родне разлике јер је међу мушкарцима број жртава смањен по СГСР на -4,19%, док је међу женама повећан на 2,78%.

Напредак није могуће пратити на основу индикатора којим се мери удео жена старости 18–74 године које су биле жртве физичког, психичког или сексуалног злостављања у претходних 12 месеци, због недостатка временских серија. Према подацима Истраживања о безбедности и квалитету живота жена из 2021. године, 1,6% жена било је изложено неком од ових облика насиља.

Напредак није могуће пратити ни према другом индикатору у оквиру овог потциља, због недостатка временске серије. Према MICS подацима из 2019. године, 87,5% жена у општој популацији и 71% жена које живе у ромским насељима исказале су да се осећају безбедно кад саме ходају у свом насељу кад падне мрак. Извесне разлике присутне су у зависности

од старости и образовања жена, с тим да се старије жене, као и жене вишег образовања, у већем проценту осећају безбедно.

Потциљ 16.2 Окончати злоупотребу, експлоатацију, трговину и све облике насиља и тортуре над децом

Индикатор 16.2.1 Удео деце старости 1–14 година која су током протеклог месеца искусила било какво физичко кажњавање и/или психолошку агресију од стране старатеља

Индикатор 16.2.2 Број жртава трговине људима према полу, старости и облику експлоатације

НОВО **Индикатор 16.2.3** Удео младих жена старости 18–29 који су до узраста од 18 година били изложени сексуалном насиљу

Умерено удаљавање од циља региструје се на основу оба индикатора којима се прати потциљ 16.2, усмерен на заштиту деце од насиља[103]. Када је у питању први индикатор, којим се мери удео деце старости 1–14 година која су доживела било какво физичко кажњавање током месеца који је претходио MICS истраживању, подаци указују да је удео ове деце благо повећан са 43,1% у 2014. години на 44,5% у 2019. години у општој популацији деце и са 65,9% на 67,3% у популацији деце која живе у ромским насељима[104] (Графикон 41).

Графикон 41: Индикатор 16.2.1 Удео деце старости 1–14 година која су током протеклог месеца искусила било какво физичко кажњавање и/или психолошку агресију од стране старатеља, 2014–2019. (%)

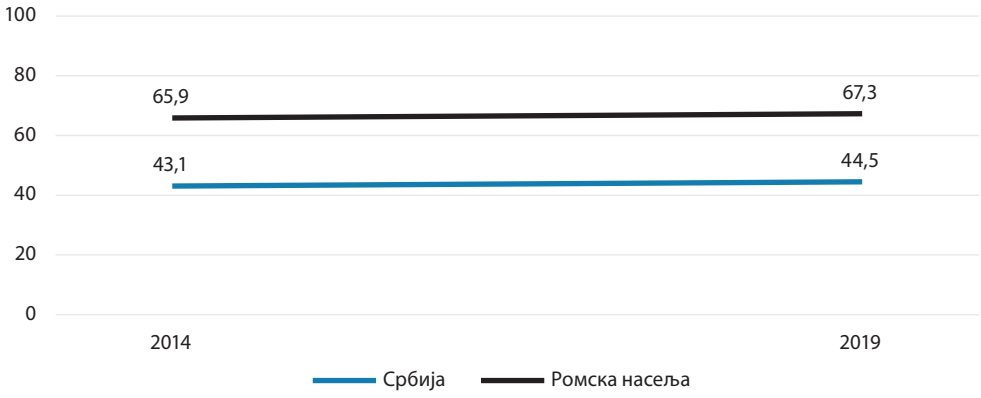

Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ

[103] Број деце старости од 1 до 14 година која (барем једно): доживљавају само ненасилну агресију; или доживљавају психолошку агресију или казну, добијају мању физичку казну или бивају оштро физички кажњени подели се са укупним бројем анкетиране деце старости од 1 до 14 година. Јединица посматрања су деца старости од 1 до 14 година.

[104] Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

Према индикатору којим се мери удео младих жена и мушкараца старости 18–29 година који су до узраста од 18 година били изложени сексуалном насиљу, није могуће пратити напредак зато што су подаци доступни само за жене и за 2021. годину. Према овим подацима, 1,3% младих жена је било изложено сексуалном насиљу пре пунолетства[105].

Значајно удаљавање од циља, по СГСР од 1,70% остварено је у периоду 2017–2021. у погледу броја жртава трговине људима[106] (Графикон 42). Иако су жене и даље бројније него мушкарци међу жртвама трговине људима, у овом периоду дошло је до пада броја жена међу жртвама трговине људима (СГСР од -7,95%), а повећања броја мушкараца (СГСР од 45,65%) идентификованих као жртве трговине људима. Број пунолетних жртава је повећан (СГСР од 2,30%), док је број малолетних жртава опао (СГСР од -5,15%)[107].

Графикон 42: Индикатор 16.2.2 Број жртава трговине људима, према полу и старости, 2014–2021. (број)

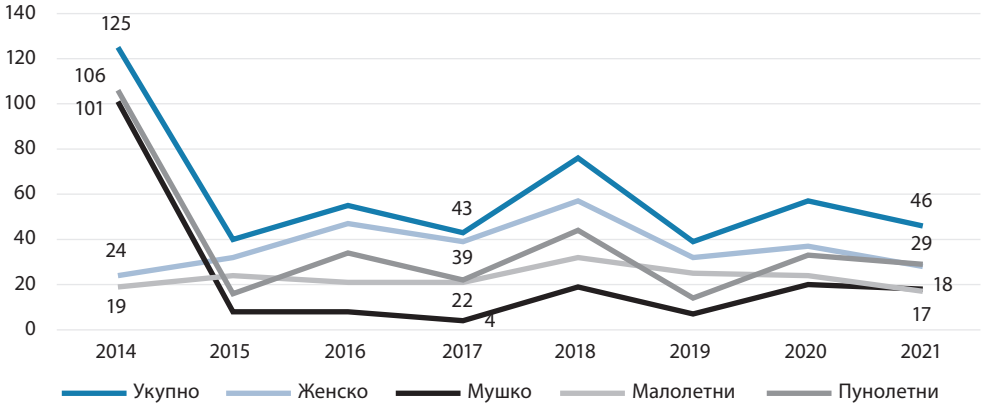

Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима

Потциљ 16.3 Промовисати владавину права на националном и међународном нивоу и осигурати једнак приступ правди за све

Индикатор 16.3.1 Удео жртава насиља у претходних 12 месеци које су пријавиле своју виктимизацију надлежним органима или другим званично признатим механизмима за решавање конфликта ✕

Индикатор 16.3.2 Неосуђени притвореници као удео свеукупне затворске популације ↓

105 РЗС, Истраживање о безбедности и квалитету живота жена.

106 Укупан број идентификованих жртава трговине људима на 100.000 становника; идентификоване су жртве мушког и женског пола, малолетне и пунолетне жртве, жртве сексуалне експлоатације, радне експлоатације, принудног брака, принуде на просјачење, принуде на вршење кривичних дела, трговине децом ради усвојења, злоупотребе у порнографске сврхе, вишеструке експлоатације.

107 Извор: Центар за заштиту жртава трговине људима.

Напредак у остваривању потциља 16.3 који предвиђа успостављање владавине права и осигурање једнаког приступа правди за све, мери се помоћу два индикатора, од којих један није могуће пратити по методологији СГСР због недостатка временске серије. Реч је о индикатору којим се мери удео жртава насиља у претходних 12 месеци које су пријавиле своју виктимизацију надлежним органима, за који су доступни подаци само за 2019. годину. Према овим подацима, 40% жена у општој популацији и 67% жена које живе у ромским насељима, а које су биле жртве насиља, пријавиле су насиље званичним органима[108].

Значајно удаљавање од циља региструје се на основу другог индикатора услед повећања броја неосуђених притвореника у укупној затворској популацији (са 15% у 2017. години, на 19,4% у 2021. години, што даје СГСР од 6,64%)[109]. Родне разлике нису присутне јер је уз готово исте стопе дошло до повећања и у женској, и у мушкој затворској популацији (СГСР од 6,94% и 6,54%, респективно).

Потциљ 16.5 Значајно смањити корупцију и подмићивање у свим њиховим појавним облицима

Индикатор 16.5.1 Удео лица која су имала најмање један контакт са јавним службеником и која су дала мито јавном службенику, или од којих је јавни службеник тражио мито током претходних 12 месеци

Напредак није могуће пратити у погледу смањења корупције јер су подаци доступни само за 2010. годину. Према овим подацима, у периоду од 12 месеци који су претходили истраживању, 9,3% анкетираних је пријавило да је дало мито јавном службенику или је јавни службеник то од њих тражио. Удео лица са оваквим искуством, нешто је већи међу мушкарцима, него међу женама (10,0% према 8,5%).

Потциљ 16.6 Развити делотворне, одговорне и транспарентне институције на свим нивоима

Индикатор 16.6.1 Примарни државни расходи као удео у оригинално одобреном буџету, по секторима (или по буџетским линијама или нечем сличном)

108 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

109 Проценат притворених лица у односу на укупан број затворске популације. У саставу затворске популације у заводима за извршење кривичних санкција у Републици Србији налазе се: осуђена лица; притворена лица; прекршајно-кажњена лица; лица на издржавању мера безбедности (обавезно психијатријско лечење и чување у здравственој установи; обавезно лечење наркомана; обавезно лечење алкохоличара); лица на издржавању казне малолетничког затвора и лица на васпитној мери упућивања у дом (малолетници).

Значајан напредак остварен је у погледу делотворности, одговорности и транспарентности институција мерено индикатором примарних државних расхода као удела у оригинално одобреном буџету[110] (СГСР од 1,59%, за период 2017–2021). Трендови су позитивни у свим секторима политика, изузев у областима здравства где је СГСР износила -0,19% и спорта и омладине уз СГСР од -0,36%.

Потциљ 16.9 До 2030. за све обезбедити законски идентитет, укључујући регистрацију приликом рођења

Индикатор 16.9.1 Удео деце старости до 5 година чије је рођење уписано у матичне књиге које води надлежни орган, према старости

Иако се тренд не може пратити због недостатка временске серије података, потребно је имати у виду да је у општој популацији деце обухват уписом у матичне књиге рођених готово потпун (99,9%), док је у популацији деце која живе у ромским насељима нешто нижи (98,5%)[111].

Потциљ 16.b Промовисати и спроводити недискриминаторске законе и политике ради постизања одрживог развоја

Индикатор 16.b.1 (10.3.1) Проценат жена старости 15–49 година које су се у претходних 12 месеци осећале дискриминисано или узнемиравано

Напредак није могуће пратити према овом потциљу, а MICS подаци за 2019. годину показују да се током 12 месеци који су претходили истраживању, 6,9% жена у општој популацији и 12,5% жена из ромских насеља, осећало дискриминисано или узнемиравано. Удео жена које су пријавиле да су се осећале дискриминисано или узнемиравано већи је у градским, него у осталим срединама[112].

110 Проценат примарних државних расхода у оригинално одобреном буџету се добија тако што се износ текућег буџета на крају године подели са извршеним расходима буџетских корисника и помножи са 100. Односно, ово је однос укупно планираних расхода са свим изменама у току године и стварног извршења на крају године. Подаци о расходима буџетских корисника као удео у буџету Републике Србије налазе се у Информационом систему за извршење буџета (ИСИБ). ИСИБ обухвата процесе и поступке који се спроводе електронском комуникацијом са Управом за трезор у саставу Министарства финансија, и представља део система управљања јавним финансијама. У систем су укључени: директни корисници јавних средстава, индиректни корисници Министарства за културу и информисање, Управа за извршење кривичних санкција, правосудни органи и установе социјалне заштите. Погледати сајт Управе за трезор: https://www.trezor.gov.rs/src/services/isib/. Прописи којима је регулисано извршење буџета су Закон о буџетском систему и Закон о буџету Републике Србије. У обрачун индикатора узети су укупни расходи који улазе у обрачун резултата односно суфицита и дефицита. Класификација сектора по којој је приказано процентно извршење буџета може се видети у Упутству за припрему програмског буџета које је објављено на сајту Министарства финансија: https://www.mfin.gov.rs/dokumenti2/uputstvo-za-izradu-programskog-budzeta

111 Проценат деце до пет година старости која су у тренутку анкетирања била регистрована. Овај број обухвата децу чију су крштеницу видели анкетари или ону за коју су родитељи или старатељи изјавили да су регистровани. MICS подаци се односе на живу децу у тренутку анкетирања.

112 Извор: MICS — РЗС и УНИЦЕФ.

ЦОР 17

ОЈАЧАТИ СРЕДСТВА ПРИМЕНЕ И РЕВИТАЛИЗОВАТИ ГЛОБАЛНО ПАРТНЕРСТВО ЗА ОДРЖИВИ РАЗВОЈ

Број потциљева које је могуће пратити:	**5/19 (17.1, 17.3, 17.4, 17.6, 17.8)**
Број индикатора које је могуће пратити:	**6/24**

ЦОР 17 предвиђа јачање партнерстава за одрживи развој преко 19 потциљева који се прате помоћу 24 индикатора. У Србији је сада на основу података РЗС могуће пратити пет потциљева и шест индикатора. У односу на претходни извештајни период, могуће је пратити један индикатор више.

КЉУЧНИ НАЛАЗИ

- **Умерен напредак остварен је према потциљу 17.1 којим се предвиђа појачана мобилизација домаћих ресурса како би се унапредили домаћи капацитети за прикупљање пореза и осталих прихода.**
- **Неконзистентни трендови се регистгрују у односу на потциљ 17.3, јер је значајан напредак остварен у погледу страних директних инвестиција и званичне развојне помоћи, а значајно удаљавање од циља у погледу износа дознака као удела у укупном БДП-у.**
- **Значајно удаљавање од циља бележи се код потциља 17.4 којим се предвиђа одрживост дугова.**
- **Значајан напредак остварен је у домену потциља 17.6 којим се предвиђа унапређење регионалне и међународне сарадње у области науке, технологије и иновација, пре свега због повећања доступности широкопојасног брзог интернета.**
- **И у домену потциља 17.8, бележи се значајан напредак пре свега захваљујући повећању коришћења интернета међу становницима.**

Потциљ 17.1 Појачати мобилизацију домаћих ресурса, између осталог и преко међународне подршке за земље у развоју, како би се унапредили домаћи капацитети за прикупљање пореза и осталих прихода

Индикатор 17.1.1 Укупни државни приходи као удео у БДП-у, према изворима

Умерен напредак остварен је по СГСР од 0,42%, у периоду 2017–2021. године, а дугорочно (2013–2021) по стопи од 0,87%, у погледу унапређења домаћих капацитета за прикупљање пореза и осталих прихода[113]. Укупни државни приходи као удео у БДП-у повећани су са 46,9% у 2017. години на 47,7% у 2021. години[114] (Графикон 43).

Графикон 43: Индикатор 17.1.1 Укупни државни приходи као удео у БДП-у, 2013–2021. (%)

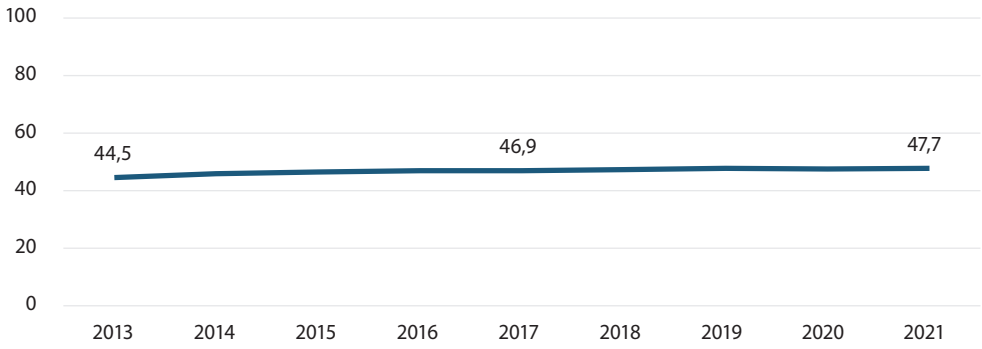

Извор: Статистика националних рачуна, РЗС

Потциљ 17.3 Мобилисати додатна финансијска средства из вишеструких извора за потребе земаља у развоју

НОВО

Индикатор 17.3.1 Стране директне инвестиције, званична развојна помоћ, и Сарадња Југ-Југ, као удео у бруто националном дохотку

Индикатор 17.3.2 Износ дознака (USD) као удео у укупном БДП-у

Значајан напредак према циљу остварен је услед повећања страних директних инвестиција, званичне развојне помоћи и Сарадње Југ-Југ, као удела у бруто националном дохотку, и то како краткорочно, тако и дугорочно. Истовремено, значајно удаљавање од циља забележено је у погледу удела дознака у БДП-у уз краткорочну СГСР од -2,90%, а дугорочну од -2,76%.

113 Укупни приходи сектора државе су фискални индикатор и састоје се од пореза, социјалних доприноса, донација, трансфера и других прихода државе. Бруто домаћи производ (БДП) је најважнији и најчешће коришћен агрегат Система националних рачуна и представља индикатор укупних економских активности на нивоу земље. Индикатор 17.1.1 представља процентуално учешће државних прихода у БДП-у.

114 Извор: Национални рачуни, РЗС.

Графикон 44: Индикатор 17.3.2 Износ дознака (USD) као удео у укупном БДП-у, 2010–2021. (%)

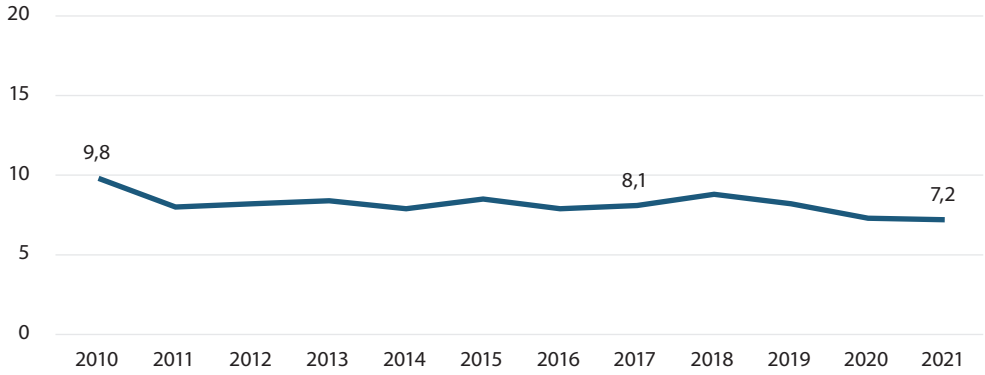

Извор: Народна банка Србије и Статистика националних рачуна, РЗС

Потциљ 17.4 Помоћи земљама у развоју да постигну дугорочну одрживост дугова кроз координисане политике усмерене ка очувању начина за финансирање дугова, отпис дугова и реструктурирање дугова на примерен начин и бавити се спољним дуговима високо задужених сиромашних земаља како би умањиле последице дуговања

Индикатор 17.4.1 Отплата дуга као удео у извозу робе и услуга ↓

Значајно удаљавање од циља региструје се у области одрживости дугова[115] и то по СГСР од -15,91%, у периоду 2017–2021. Посматрано у дугорочном оквиру (2010–2020), напредак и даље остаје значајан уз СГСР од 1,11%[116].

Потциљ 17.6 Унапредити сарадњу север–југ, југ–југ и триангуларну регионалну и међународну сарадњу у области науке, технологије и иновација, као и приступ овим областима, и унапредити дељење знања према узајамно договореним условима, између осталог и кроз унапређену координацију у оквиру постојећих механизама, а посебно на нивоу Уједињених нација, као и кроз глобалне механизме управљања технологијама

Индикатор 17.6.1 Број претплатника (претплата) фиксног широкопојасног приступа интернету на 100 становника, према брзинама ↑

Значајан напредак у достизању потциља 17.6 који предвиђа унапређење регионалне и међународне сарадње у области науке, технологије и иновација документован је позитивном сложеном годишњом стопом раста код индикатора којим се мери број претплатника

115 Однос отплате јавног спољног дуга и извоза робе и услуга у посматраној години (изражених у еврима).
116 Извор: Народна банка Србије — Одељење за статистику платног биланса.

фиксног широкопојасног приступа интернету на 100 становника (5,78%)[117]. Напредак се бележи у броју претплатника који имају приступ најбржој конекцији (веће или једнако од 10 Mbit/s) по СГСР од 6,96%, уз истовремено опадање броја претплатника са споријим конекцијама[118].

Потциљ 17.8 До 2017. у потпуности операционализовати технолошке банке и механизам за изградњу капацитета у најмање развијеним земљама у области науке, технологије и иновација, те унапредити коришћење иновативних технологија, а посебно информационе и комуникационе технологије

Индикатор 17.8.1 Удео појединаца који користе интернет ↑

У односу на потциљ 17.8, иако је остваривање предвиђено до 2017. године, није могуће дати оцену испуњености циља јер циљне вредности нису дефинисане. Подаци о уделу појединаца који користе интернет[119] и који служе за праћење остварености овог циља, указују на значајан напредак по СГСР за период 2017–2021. од 3,60%. Напредак је нешто израженији у женској, него у мушкој популацији — мерено СГСР (3,98% према 3,20%)[120].

117 Број претплатника (претплата) фиксног широкопојасног приступа интернету односи се на претплатнике који плаћају за приступ јавном интернету, а распоређени су према брзинама преузимања података на 100 становника Републике Србије. Процене становништва за Републику Србију (без података за АП Косово и Метохија) односе се на крај године, односно на 31. децембар посматране године, и израђује их Витална статистика Републичког завода за статистику.

118 Извор: Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ) и Витална статистика, РЗС.

119 Проценат лица (појединаца) која користе интернет у последња три месеца старосне доби између 16 и 74 године живота.

120 Извор: Статистика информационо-комуникационе технологије, РЗС.

PROGRESS REPORT ON THE IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS BY 2030 IN THE REPUBLIC OF SERBIA

REPORT FOR 2022

April 2023

PROGRESS REPORT ON THE IMPLEMENTATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS BY 2030 IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Publisher:

Република Србија – Републички завод за статистику
Statistical Office of the Republic of Serbia

Milana Rakića 5, Belgrade
Phone: +381 11 2412 922; Fax: +381 2411 260

For Publisher:
Miladin Kovačević, PhD, Director

Author:
Marija Babović, PhD

Editorial Board:
Snežana Lakčević
Dragana Đoković Papić
Selena Marković
Vladica Janković
Petar Đorić

Proofreading (Serbian):
Event Group d.o.o.

Translation (English):
Sanja Katarić

Design:
Rastko Toholj

Print:
DIA-ART, Belgrade

Circulation: 130 copies

ISBN 978-86-6161-227-5

Printed in April 2023

When using data from this publication, be sure to cite the source.

The production of this publication was supported by the Governments of Switzerland and Germany.
The publication does not necessarily represent the official standpoints of the Swiss and German Governments.

немачка сарадња
DEUTSCHE ZUSAMMENARBEIT

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development and Cooperation SDC

Implemented by:
giz Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

TABLE OF CONTENTS

Foreword **111**

Gratitude **112**

Preface **113**

Monitoring and progress measuring methodology 113
List of new indicators in 2022 115
Report structure 116
Progress dashboard towards the Sustainable Development Goals 116

SDG 1 **117**
End poverty in all its forms everywhere

SDG 2 **123**
End hunger, achieve food security and improved nutrition and promote sustainable agriculture

SDG 3 **127**
Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages

SDG 4 **137**
Ensure inclusive and equitable quality education and promote lifelong learning opportunities for all

SDG 5 **143**
Achieve gender equality and empower all women and girls

SDG 6 **151**
Ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all

SDG 7 **157**
Ensure access to affordable, reliable, sustainable and modern energy for all

SDG 8 **161**
Promote sustained, inclusive and sustainable economic growth, full and productive employment and decent work for all

SDG 9 171
Build resilient infrastructure, promote inclusive and sustainable industrialization and foster innovation

SDG 10 179
Reduce inequality within and among countries

SDG 11 185
Make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable

SDG 12 189
Ensure sustainable consumption and production patterns

SDG 13 193
Take urgent action to combat climate change and its impacts

SDG 14 195
Conserve and sustainably use the oceans, seas and marine resources for sustainable development

SDG 15 197
Protect, restore and promote sustainable use of terrestrial ecosystems, sustainably manage forests, combat desertification, and halt and reverse land degradation and halt biodiversity loss

SDG 16 203
Promote peaceful and inclusive societies for sustainable development, provide access to justice for all and build effective, accountable and inclusive institutions at all levels

SDG 17 209
Strengthen the means of implementation and revitalize the Global Partnership for Sustainable Development

FOREWORD

In September 2015 all United Nations member states adopted the 2030 Agenda, which represents a vision of sustainable development and a better, more stable and safer life for all. The Agenda contains short-term and long-term goals and targets in the economic, social and environmental dimensions.

We present the Progress Report on the Implementation of Sustainable Development Goals (SDG) for the Republic of Serbia for 2022. The publication is based on the data for 125 indicators from October 2022.

The Statistical Office of the Republic of Serbia remains consistent in monitoring and providing reliable data necessary for monitoring the Sustainable Development Goals for the Republic of Serbia.

Belgrade, April 2023

Director

Miladin Kovačević, PhD

GRATITUDE

We would like to thank Dr. Marija Babović for a successful and fruitful cooperation during the preparation of the report, Katja Grbić, who provided technical support on behalf of GIZ on the project, representatives of civil society organizations on the comments sent, as well as all members of the SDG Monitoring Working Group.

The members of the SDG Monitoring Working Group are:

Snežana Lakčević
Nataša Mijakovac
Jelena Perać
Mr Gordana Bjelobrk
Stefan Subotić
Dušan Radovanović
Dragana Đoković Papić
Dušanka Dostanić
Sanja Radonjić
Milijana Smiljković
Jasmina Krstić
Vladica Janković
Selena Marković
Milutin Radenković
Milivoje Grbović
Petar Đorić
Vesna Zajc
Marija Vulović

PREFACE

This Progress Report on the Implementation of the Sustainable Development Goals (SDGs) for 2022 is the third progress report in a row drawn up by the Statistical Office of the Republic of Serbia with the support of the Swiss and German Governments. Due to the continuity in monitoring progress, systematic insights have been provided in the areas in which the Republic of Serbia is progressing towards achieving the goals defined by the 2030 Agenda for Sustainable Development, as well as in areas where additional efforts are needed to accelerate development processes.

The 2030 Agenda for Sustainable Development and its 17 SDGs adopted by all United Nations member states in September 2015, represent a global strategic framework for sustainable development all member states and relevant international stakeholders ought to strive to achieve. The 2030 Agenda provides a basis for the vision of development as sustainable prosperity based on social inclusion and equality, while preserving our planet at the same time.

One of the fundamental principles this strategic framework rests upon is Leave no one behind, namely leave no one excluded from development processes and development achievements. Besides the main progress report in the implementation of sustainable development goals, the Statistical Office of the Republic of Serbia, in cooperation with GIZ, published several informative publications on the achievement of the SDGs from the perspective of different groups that may be left behind the development processes or are insufficiently included in them. Five publications from the series "Leave no one behind the development" were published and they were dedicated to the Roma population, to children, youth and to the issues of gender and spatial inequalities (between the urban and rural settlements, as well as among the regions in Serbia).

Monitoring and progress measuring methodology

The methodology for monitoring progress in this report for 2022 is the same as in the previous two and it relies on the Eurostat Methodology. Progress is measured through a compound annual growth rate.

The compound annual growth rate is to be calculated according to the formula:

$$CAGR = \left(\frac{Y_t}{Y_{t0}} \right)^{\frac{1}{t-t0}} - 1$$

t_0 = baseline year, t = last year, Y_{t0} = indicator value for the baseline year, Y_t = indicator value for the last year.

Eurostat uses this methodology to measure progress in relation to the goals for which the values to be achieved by 2030 have not been quantified. In the EU progress is monitored compared to the long-term time frame (for the last fifteen, i.e. minimum ten years) and short-term (for the last five, i.e. minimum three years).

Since quantitatively defined goals have not been adopted in Serbia, the measuring is performed in relation to the reference baseline year, whereby both the direction and the degree of change are measured. Changes of 1% and more are assessed as significant progress towards SDGs, changes greater than or equal to 0 but less than 1% are assessed as moderate progress towards SDGs, less than 0 but greater than -1% as a moderate movement away from the goal and below -1% as a pronounced movement away from the goal (Table 1). The limit value of 1% has proven to be adequate during the ten-year experience of applying this rate in monitoring various trends conducted by Eurostat, as sufficiently discriminatory to separate trends according to the degree of change. In addition, it enables the display of a good picture of change trends, based on a number of indicators that are classified into a total of seven categories[1].

Table 1 Progress assessment categories and symbols

Symbol	Progress in achieving the goal measured through the indicator
↑	Significant progress
↗	Moderate progress
↘	Moderate movement away
↓	Significant movement away
✕	Calculating the trend is not possible (due to short time series of data, due to the indicator type, lack of change, etc.)
↗↘	Inconsistent trends — progress is registered against one (sub)indicator, while movement away from the goal is registered against another
✓	Goal achieved

Monitoring is based exclusively on official data posted by the Statistical Office of the Republic of Serbia (SORS) on the SDG portal. At the time of the creation of this report for 2022 (December 2022), 125 indicators were monitored for the Republic of Serbia within 17 SDGs, which is 18 indicators more than in the previous report. Progress is measured in the short-term (up to five years) and, when possible, also in the long-term. In case when data were not available for the short-term period, the closest time data was used. When it comes to indicators for which data are not available for at least two years, one of which is part of the defined quantified short-time framework, measuring cannot be implemented according to the compound annual growth rate, but data are presented which describe the situation in the year, for which the data were available. The long-term time frame depends on data availability, and whenever possible, trends for the period from 2011 to 2022 or the closest period depending on the data availability are presented.

[1] Eurostat (2019) Sustainable Development in the European Union. Monitoring report on progress towards the SDGs in and EU context: 2019 edition. https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi/publications

The charts show the values for the baseline and last year, as well as for 2018, which was chosen as the baseline year for the short-term monitoring.

List of new indicators in 2022

2.5.1 Number of (a) plant and (b) animal genetic resources for food and agriculture secured in either medium- or long-term conservation facilities

2.5.2 Proportion of local breeds classified as being at risk of extinction

5.c.1 Proportion of countries with systems to track and make public allocations for gender equality and women's empowerment

8.b.1 Existence of a developed and operationalized national strategy for youth employment, as a distinct strategy or as part of a national employment strategy

10.2.1 Proportion of people living below 50 percent of median income, by sex, age and persons with disabilities

10.7.2 Number of countries with migration policies that facilitate orderly, safe, regular and responsible migration and mobility of people

10.7.3 Number of people who died or disappeared in the process of migration towards an international destination

10.a.1 Proportion of tariff lines applied to imports from least developed countries and developing countries with zero-tariff

10.b.1 Total resource flows for development, by recipient and donor countries and type of flow (e.g. official development assistance, foreign direct investment and other flows)

11.1.1 Proportion of urban population living in slums, informal settlements or inadequate housing

11.5.3 Damage to critical infrastructure and number of disruptions to basic services, attributed to disasters

11.7.2 Proportion of persons victims of physical or sexual harassment, by sex, age, disability status and place of occurrence, in the previous 12 months

11.a.1 Number of countries that have national urban policies or regional development plans that (a) respond to population dynamics; (b) ensure balanced territorial development; and (c) increase local fiscal space

12.4.2 Generated and treated hazardous waste

12.b.1 Implementation of standard accounting tools for monitoring economic and environmental aspects of tourism sustainability

16.1.1 Number of victims of intentional homicide per 100,000 population

16.2.3 Proportion of young women aged 18–29 who were subject to sexual violence by the age of 18

17.3.1 Foreign direct investment (FDI), official development assistance and South-South cooperation as a proportion of gross national income

Report structure

Together with this Preface, the report is structured in 17 chapters dedicated to individual SDGs.

Progress dashboard towards the Sustainable Development Goals

SDG	INDICATORS												
SDG 1	1.2.1	1.2.2	1.3.1	1.4.1	1.5.1	1.5.2	1.5.3	1.5.4	1.a.2				
	↑	↑	↘	↗	✕	↓	✕	✕	↓				
SDG 2	2.1.2	2.2.1	2.2.2	2.5.1	2.5.2	2.a.1							
	↓	↑	↑	↗	↑	↓							
SDG 3	3.1.1	3.1.2	3.2.1	3.2.2	3.3.2	3.4.1	3.4.2	3.7.1	3.7.2	3.8.1	3.9.3	3.b.1	3.c.1
	✓	↗	✓	✓	↑	↗	↑	↑	↑	↗	↑	↗↘	↓
SDG 4	4.1.2	4.2.1	4.2.2	4.3.1	4.5.1	4.6.1							
	✕	↗	↘	↗↘	✕	↓							
SDG 5	5.1.1	5.2.1	5.2.2	5.3.1	5.4.1	5.5.1	5.5.2	5.6.1	5.6.2	5.a.2	5.b.1	5.c.1	
	✕	✕	✕	↓	✕	↑	↑	✕	✕	✕	↗	✕	
SDG 6	6.1.1	6.2.1	6.3.1	6.3.2	6.4.1	6.4.2	6.a.1	6.b.1					
	↗	↗	↑	↑	↑	↑	↑	✓					
SDG 7	7.1.1	7.1.2	7.2.1	7.3.1									
	↗	✕	↑	↑									
SDG 8	8.1.1	8.3.1	8.4.2	8.5.1	8.5.2	8.6.1	8.7.1	8.10.1	8.b.1				
	↑	↑	↗↘	✕	↑	↑	✕	↗↘	✓				
SDG 9	9.1.2	9.2.1	9.2.2	9.4.1	9.5.1	9.5.2	9.c.1						
	↗↘	↗↘	↑	↗↘	↑	↑	↗						
SDG 10	10.1.1	10.2.1	10.3.1	10.4.1	10.7.2	10.7.3	10.a.1	10.b.1					
	↑	↑	✕	↑	✕	✕	↘	↑					
SDG 11	11.1.1	11.5.1	11.5.2	11.5.3	11.6.1	11.6.2	11.7.2	11.a.1	11.b.1	11.b.2			
	✕	✕	↑	✕	✕	✕	✕	✕	✕	✕			
SDG 12	12.1.1	12.2.2	12.4.2	12.5.1	12.b.1								
	✓	↗↘	↑	↑	✕								
SDG 13	13.1.1	13.1.2	13.1.3										
	✕	✕	✕										
SDG 14	14.b.1												
	✕												
SDG 15	15.1.1	15.1.2	15.2.1	15.6.1	15.a.1	15.b.1							
	↗	↑	↗↘	✕	↑	↑							
SDG 16	16.1.1	16.1.3	16.1.4	16.2.1	16.2.2	16.2.3	16.3.1	16.3.2	16.5.1	16.6.1	16.9.1	16.b.1	
	↑	✕	✕	↘	↘	✕	✕	↓	✕	↑	✕	✕	
SDG 17	17.1.1	17.3.1	17.3.2	17.4.1	17.6.1	17.8.1							
	↗	↑	↓	↓	↑	↑							

SDG 1

END POVERTY IN ALL ITS FORMS EVERYWHERE

Number of targets monitored:	**5/7 (1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.a)**
Number of indicators monitored:	**9/13**

SDG 1 envisages end of poverty in all its forms everywhere and covers seven targets monitored against 13 indicators. Currently, the progress in Serbia can be monitored in relation to five targets against nine indicators.

KEY FINDINGS

- **Republic of Serbia achieved significant progress in reducing the at-risk-of-poverty rate (target 1.2) in both the long term (2013–2021) and in the short term (2017–2021). Progress was achieved in all age groups except the older population (65+), wherein significant movement away from the goal was observed.**
- **At the same time, the at-risk-of-poverty or social exclusion rate in all age groups shows significant progress both in the short term and in the long term.**
- **Moderate movement away from the goal was registered short term in relation to the target 1.3 which envisages the implementation of appropriate national social protection systems due to the reduction of the share of social protection beneficiaries in the total population. However, that has not disturbed the long-term significant progress towards the goal yet.**
- **Moderate progress was registered in relation to the proportion of the population with access to water supply and sanitation services (target 1.4).**
- **Regarding the indicators that monitor the resilience of the population to extreme climate events and other economic, social and environmental shocks and disasters (target 1.5), decrease in the number of victims of disasters was observed as well as a reduction in economic losses due to disasters.**
- **Significant movement away from the goal was registered in the mobilization of resources for the implementation of poverty reduction policies (target 1.a). Observed separately by sector, significant progress was made only in the area of allocations for health care and education, while significant movement away from the goal was recorded in the social protection sector.**

Target 1.2 By 2030, reduce at least by half the proportion of men, women and children of all ages living in poverty in all its dimensions, according to national definitions

Indicator 1.2.1 Proportion of population living below the national poverty line, by sex and age (at-risk-of-poverty rate) ↑

Indicator 1.2.2 Proportion of men, women and children of all ages living in poverty in all its dimensions according to national definitions (at-risk-of-poverty rate or social exclusion rate) ↑

The Republic of Serbia made significant progress in reducing poverty. Even though in the period 2013–2015 there was an increase in the at-risk-of-poverty rate, which is the basic indicator of financial poverty, its declining trend was observed since 2016 and the lowest rate ever since it was subject to measuring in Serbia was recorded in 2021 (Chart 1)[2]. Long-term progress was achieved at a compound annual growth rate of -1.79%, and the short-term one at a rate of -4.70%, which indicate more pronounced trends in poverty reduction over the past five years.

Poverty reduction is registered in all age groups except among the older population (population of 65 years of age and above). Although the at-risk-of-poverty rate is continuingly higher among women than among men, this movement away from the goal among the older population between 2017 and 2021 is the consequence of the increase of the at-risk-of-poverty rate among men from 16.9% to 20.2% (at the compound annual growth rate of 4.56%). When it comes to older women, this rate was the same in 2017 and in 2021 (24.7%).

Regarding the gender gaps when it comes to the poverty risks in the total population, the data point to a higher at-risk-of-poverty rate among women with an increase of the gender gap (Chart 1).

Chart 1: Indicator 1.2.1 At risk of poverty rate by sex, 2013–2021 (%)

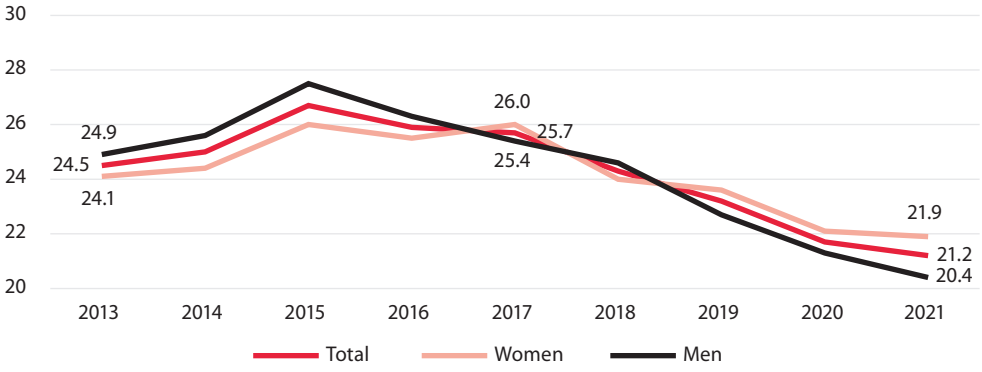

Source: Survey on income and living conditions (SILC), SORS

[2] Source: Survey on income and living conditions (SILC), SORS.

Another indicator to monitor progress vis-à-vis poverty reduction is the at-risk-of-poverty or social exclusion rate. This indicator, in addition to the risk of financial poverty, includes an indicator of material deprivation, i.e. deprivation of basic needs due to the lack of financial resources as well as an indicator of the work intensity in household. Trends observed based on this indicator show significant progress for all age groups in both, the long term[3] and in the short term[4]. As with the at-risk-poverty-rate, short-term trends show a tendency to increase the gender gap in favour of men, although the rate is declining in both the male and female population.

Chart 2: Indicator 1.2.2 At risk of poverty or social exclusion rate, by sex 2013–2021 (%)

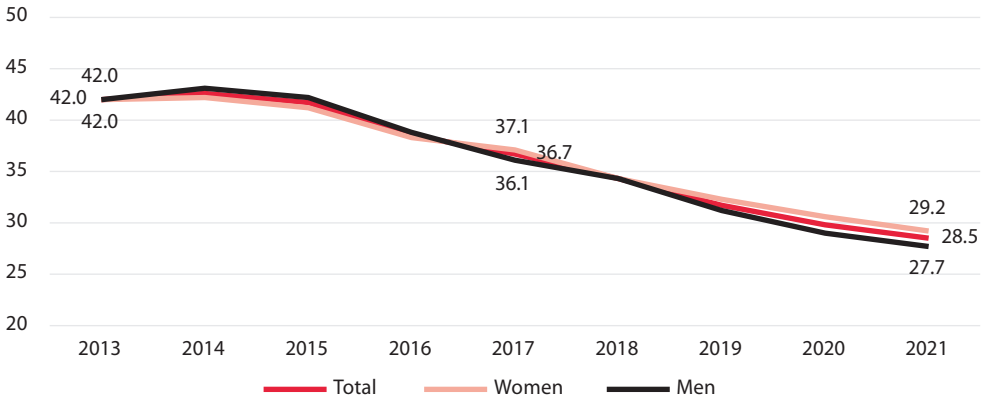

Source: Survey on income and living conditions (SILC), SORS

Target 1.3 Implement nationally appropriate social protection systems and measures for all, including floors, and by 2030 achieve substantial coverage of the poor and the vulnerable

Indicator 1.3.1 Share of social protection beneficiaries in total population

Moderate movement away from the goal is registered in connection with the target envisaging the implementation of appropriate national social protection systems and a sufficient coverage of the poor and vulnerable. Compared to the report for the previous year, when moderate progress was made in achieving this goal, this year's monitoring results indicate a trend reversal in the sense of the movement away from the goal[5]. However, from the long-term perspective (2013–2021), the trend is still positive and it points to significant progress in achieving the goal[6]. The comparison of the long-term and short-term trend indicates that the unfavourable tendencies are more recent so that they still haven't annulled the long-term progress made, but it also warns that, should this trend continue, it may come to a significant movement away from the goal.

3 With the compound annual growth rate of -4.73%.
4 With the compound annual growth rate of -6.13%.
5 With the compound annual growth rate of -0.25%.
6 With the compound annual growth rate of 1.19%.

Chart 3: Indicator 1.3.1 Share of social protection beneficiaries in total population, 2013–2021 (%)

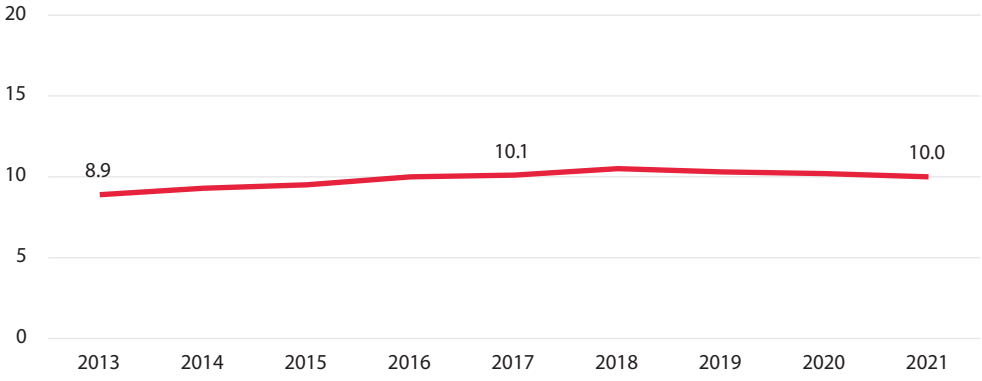

Source: Republic Institute for Social Protection and Vital Statistics, SORS

Insights into gender aspects of this indicator indicate that the movement away from the goal is above all the consequence of the reduction of the share of social protection beneficiaries among men (compound annual growth rate 2017–2021 of -0.76%), while among women the trend is stagnant.

Target 1.4 By 2030, ensure that all men and women, in particular the poor and the vulnerable, have equal rights to economic resources, as well as access to basic services, ownership and control over land and other forms of property, inheritance, natural resources, appropriate new technology and financial services, including microfinance

Indicator 1.4.1a Proportion of population with access to basic drinking water services ↗

Indicator 1.4.1b Proportion of population with access to basic sanitation services ↗

Moderate progress was achieved when it comes to the proportion of population using the basic water supply and sanitation services (with the compound annual growth rate of 0.22% and 0.31% respectively). According to the data from the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) there were 99.1% of persons in Serbia in 2019 using basic drinking water supply services, with a small difference between those living in urban and other settlements (99.2% and 99.0%) and a little higher difference when it comes to the population in Roma settlements (98.2%). When it comes to the access to sanitation services, 98.4% of persons have access to these services (99.4% in urban and 97.0% in other settlements). A lower proportion of these persons is registered in the Roma population (86.4%)[7].

7 Source: MICS — SORS and UNICEF.

Target 1.5 By 2030, build the resilience of the poor and those in vulnerable situations and reduce their exposure and vulnerability to climate-related extreme events and other economic, social and environmental shocks and disasters

Indicator 1.5.1 (11.5.1/13.1.1) Deaths, missing persons and directly affected persons attributed to disasters per 100,000 population	✕
Indicator 1.5.2 Direct economic loss attributed to disasters in relation to global gross domestic product (GDP)	↓
Indicator 1.5.3 (11.b.1/13.1.2) Number of countries that adopt and implement national disaster risk reduction strategies in line with the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030	✕
Indicator 1.5.4 (11.b.2/13.1.3) Proportion of local governments that adopt and implement local disaster risk reduction strategies in line with national disaster risk reduction strategies	✕

This target is monitored through several indicators and sub-indicators measuring human and material effects attributed to disasters, as well as through the implementation of disaster risk reduction polices at national and local levels. Due to the specificity of indicators measuring the number of deaths, missing persons and persons directly affected by disasters per 100,000 inhabitants, a compound annual growth rate is not calculated. The data indicates that the number of persons directly affected by disasters has decreased in both the long- and short-term. While in 2016, 334 persons per 100,000 inhabitants had been directly affected by disasters, in 2020, 23 persons per 100,000 inhabitants were affected. The number of persons whose dwelling was damaged due to disasters was also reduced from 21,051 to 209 persons, as well as the number of persons whose livelihoods were affected or destroyed due to disasters (from 2,319 to 918 persons)[8].

Significant progress in achieving the goal is registered when it comes to direct economic losses caused by disasters. In 2016 the total losses amounted to 55,679,200 USD, whereas in 2020 they amounted to 18,146,100 USD[9], which is providing a short-term compound annual growth rate of -24.44%. That is significant progress when compared with the unfavourable long-term trend (2013–2020) which amounts to 31.91%. Observed by sector, losses in the housing sector were significantly reduced (by short-term compound annual growth rate of -42.43%)[10], while losses in the sector of agriculture[11] and in the sector of critical infrastructure[12] were increased.

Progress cannot be monitored in terms of the adoption and implementation of national strategies of disaster risks reduction in line with the Sendai framework as well as in terms of the share of local self-government that adopt and implement disaster risk reduction strategies in line with Serbia's Disaster Risk Reduction Strategy, as data are only available for 2018. According to these data, only 8 local governments out of a total of 174 (or 4.6%) have such local policies.[13]

8 Source: UN Office for Disaster Risk Reduction.
9 Source: UN Office for Disaster Risk Reduction.
10 From 54,482,400 USD in 2016 to 5,984,930 USD in 2020, which results in the compound annual growth rate of -42.43%.
11 From 1,151,840 USD in 2016 to 11,796,500 USD in 2020, which results in the compound annual growth rate of 78.89%.
12 From 44,928 USD in 2016 to 364,716 USD in 2020, which results in the compound annual growth rate of 68.79%.
13 Source: UN Office for Disaster Risk Reduction.

Target 1.a Ensure significant mobilization of resources from a variety of sources, including through enhanced development cooperation, in order to provide adequate and predictable means for developing countries, in particular least developed countries, to implement programmes and policies to end poverty in all its dimensions

Indicator 1.a.2 Proportion of total government spending on essential services (education, health and social protection)

Movement away from the target 1.a that calls for ensuring significant mobilization of resources for the implementation of programmes and policies to end poverty in all its dimensions was observed. Total spending for basic services (education, healthcare and social protection) was reduced from 56.1% to 51.0% between 2017 and 2021, which results in the compound annual growth rate of -2.35%. However, this movement away from the target is due to the reduction of allocations for the social protection from 35.8% to 28.0%[14], whereas in the sectors of education and health care there was an increase of expenditures (from 7.7% to 8.2% and from 12.6% to 14.8%, respectively[15]).

Chart 4: Indicator 1.a.2 Proportion of total government spending on essential services (education, health and social protection), 2015–2021 (%)

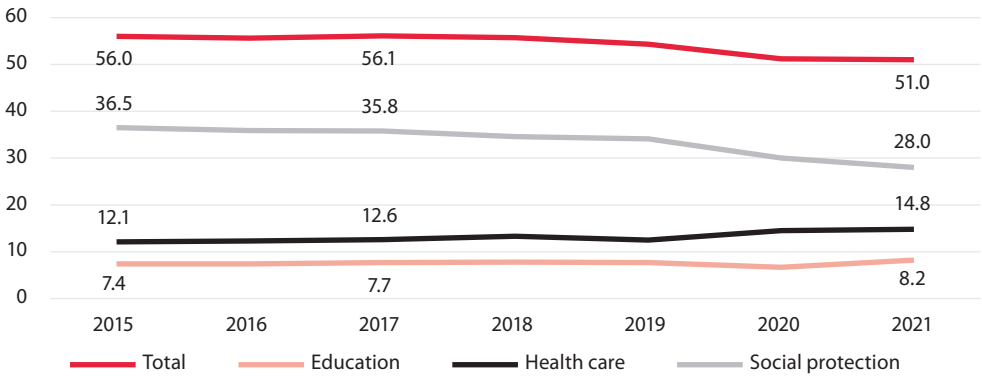

Source: Ministry of Finance

The trend is long-term unfavourable and it indicates the same pattern. In the period from 2015 to 2021, total allocations for these sectors were reduced from 56.0% to 51.0% (which results in the compound annual growth rate of -1.55%) with the same tendency for the allocations for the sectors of education and health care to indicate significant progress toward the goal[16], and the sector of social protection movement away from the goal (compound annual growth rate -4.32%).

[14] Which results in the compound annual growth rate of -5.96%.
[15] Source: Ministry of Finance — Sector for Macroeconomic and Fiscal Analysis and Forecasts.
[16] The compound annual growth rate for the education sector from 2015 to 2021 amounts to 1.73%, and for the health care sector to 3.41%.

SDG 2

END HUNGER, ACHIEVE FOOD SECURITY AND IMPROVED NUTRITION AND PROMOTE SUSTAINABLE AGRICULTURE

Number of targets monitored:	**4/8 (2.1, 2.2, 2.5, 2.a)**
Number of indicators monitored:	**6/14**

SDG 2 calls for ending hunger and achieving food security, improved nutrition and promoting sustainable agriculture which is critical for such nutrition. This goal includes 8 targets monitored against 14 indicators. The progress in Serbia can be monitored in relation to 4 targets against 6 indicators. In the report for 2022 it is possible to monitor one target and two indicators more than in the report for the previous year.

KEY FINDINGS

- **Significant movement away from the target 2.1 in terms of food safety in the adult population is recorded for both moderate or severe food insecurity and for severe food insecurity.**
- **In the period of implementation of the 2030 Agenda, significant progress has been registered in terms of children's nutrition. Namely, the prevalence of various forms of malnutrition among children, such as stunted growth, weight loss, and obesity has decreased (target 2.2).**
- **While moderate progress towards target 2.5 is recorded in terms of the conservation of genetic diversity of seeds, plants and animals, significant progress in the context of the achievement of this target is recorded in terms of the share of local breeds classified as endangered.**
- **Significant movement away from the target was recorded in terms of state allocations for agriculture (target 2.a.1).**

Target 2.1 By 2030, end hunger and ensure access by all people, in particular the poor and people in vulnerable situations, including infants, to safe, nutritious and sufficient food all year round

Indicator 2.1.2a Prevalence of moderate or severe food insecurity in adult population[17] ↓

Indicator 2.1.2b Prevalence of severe food insecurity in adult population ↓

Data from the Food and Agriculture Organization for the period 2015–2019 indicate that there was significant movement away from the target which refers to food security of adult population. The proportion of population facing moderate or severe food insecurity was increased from 11.4% to 12.0%, between 2015 and 2019 (which results in the compound annual growth rate of 1.29%).

Significant movement away from the goal is registered also when it comes to severe food insecurity. The proportion of population facing severe food insecurity was increased from 1.7% in 2015 to 2.6% in 2019, which results in the compound annual growth rate of 11.21%.

Target 2.2 By 2030, end all forms of malnutrition, including achieving, by 2025, the internationally agreed targets on stunting and wasting in children under 5 years of age, and address the nutritional needs of adolescent girls, pregnant and lactating women and older persons

Indicator 2.2.1 Prevalence of stunting (moderate and severe) among children under 5 years of age[18] ↑

Indicator 2.2.2a Prevalence of overweight among children under 5 years of age[19] ↑

Indicator 2.2.2b Prevalence of wasting (moderate and severe) among children under 5 years of age[20] ↑

Given that the data for monitoring this target are obtained on the basis of the MICS survey, which was last conducted in 2019, the findings do not differ from the 2020 and 2021 Progress Report on the Implementation of SDGs. It was then already pointed out that significant progress has been made on the basis of all indicators, i.e. all forms of malnutrition in children under 5 years of age: stunting, overweight and wasting[21]. More detailed insights are available in the report for 2021 on pages 19–21[22].

17 This indicator measures the percentage of individuals in population that have faced moderate or severe food insecurity in the reference period. Severe food insecurity, defined as unobservable trait, is measured on a global reference food insecurity scale, measuring standard set by FAO applying the Food Insecurity Experience Scale in more than 140 countries worldwide as of 2014.

18 Height for age <-2 standard deviation from the median of the World Health Organization (WHO) — Child Growth Standards).

19 Weight for height >+2 standard deviation from the median of the World Health Organization (WHO) — Child Growth Standards).

20 Weight for height <-2 standard deviation from the median of the World Health Organization (WHO) — Child Growth Standards).

21 Source: MICS — SORS and UNICEF.

22 https://sdg.indikatori.rs/media/1544/izvestaj-o-napretku-u-ostvarivanju-ciljeva-odrzivog-razvoja-do-2030-godine-u-srbiji.pdf

Target 2.5 By 2020, maintain the genetic diversity of seeds, cultivated plants and farmed and domesticated animals and their related wild species, including through soundly managed and diversified seed and plant banks at the national, regional and international levels, and promote access to and fair and equitable sharing of benefits arising from the utilization of genetic resources and associated traditional knowledge, as internationally agreed.

NEW **Indicator 2.5.1** Number of plant and animal genetic resources for food and agriculture secured in either medium- or long-term conservation facilities

NEW **Indicator 2.5.2** Proportion of local breeds classified as being at risk of extinction

Moderate progress was achieved in terms of the number of plant and animal genetic resources for food and agriculture secured in either medium- or long-term conservation facilities. In 2016 5,561 types of genetic resources were secured, and in 2020 5,588 types, which results in the compound annual growth rate of 0.12% (Chart 5)[23]. Significant progress was recorded in terms of the proportion of local breeds classified as being at risk of extinction both short- and long-term, with the compound annual growth rate of -1.64% and -1.59%, respectively (Chart 6).

Chart 5: Indicator 2.5.1a Number of plant genetic resources for food and agriculture secured in either medium- or long-term conservation facilities, 2016–2020 (number)

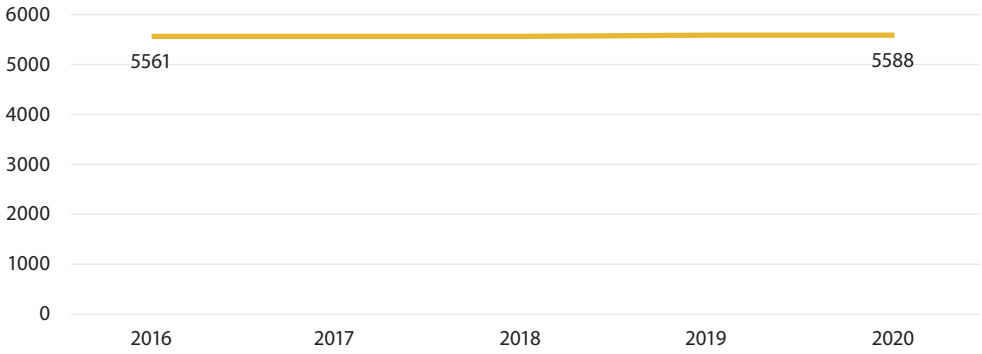

Source: FAO

[23] Source: FAO — Food and Agriculture Organization.

Chart 6: Indicator 2.5.2 Proportion of local breeds classified as being at risk of extinction, 2013–2021 (%)

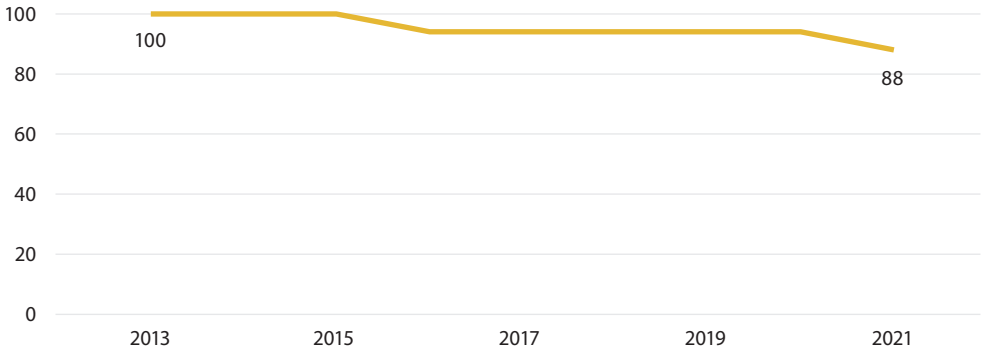

Source: FAO

Target 2.a Increase investment, including through enhanced international cooperation, in rural infrastructure, agricultural research and extension services, technology development and plant and livestock gene banks in order to enhance agricultural productive capacity in developing countries, in particular least developed countries

Indicator 2.a.1 The agriculture orientation index for government expenditures

In the period 2019–2021 there was a decrease in the allocation of state funds for agriculture (Chart 7), which for the short-term period (2017–2021) results in the compound annual growth rate of -3.28%. The long-term trend (2015–2021) is still positive, with the compound annual growth rate of 1.91%[24].

Chart 7: Indicator 2.a.1 The agriculture orientation index for government expenditures, 2015–2021 (Index)

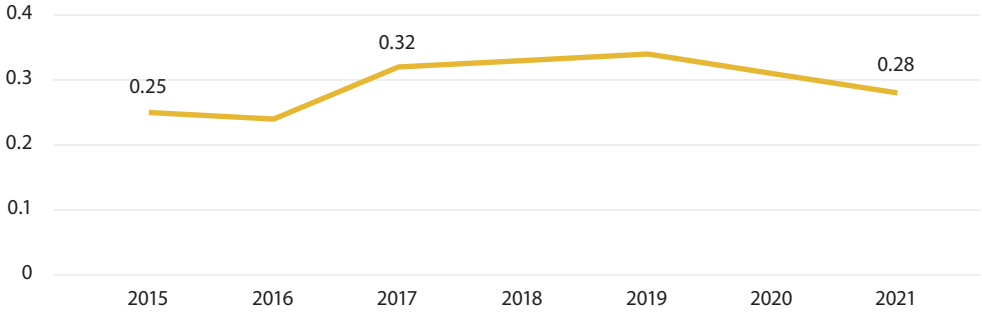

Source: Ministry of Finance and National Accounts, SORS

[24] Source: Ministry of Finance — Sector for Macroeconomic and Fiscal Analysis and Forecasts and National Accounts, SORS.

SDG 3

ENSURE HEALTHY LIVES AND PROMOTE WELL-BEING FOR ALL AT ALL AGES

Number of targets monitored:	**9/13 (3.1, 3.2, 3.3, 3.4, 3.7, 3.8, 3.9, 3.b, 3.c)**
Number of indicators monitored:	**13/28**

SDG 3 calls for ensuring healthy lives and promotion of well-being for the whole population. This goal includes 13 targets monitored against 28 indicators. The progress in Serbia can be monitored in relation to nine targets against 13 indicators.

KEY FINDINGS

- **The target relating to reduced maternal mortality ratio (3.1) may be considered achieved against the threshold set globally. This target envisages the reduction of the maternal mortality rate to less than 70 per 100,000 live births. This target was defined globally in line with the unfavourable situation in underdeveloped countries. However, although the global target was achieved in Serbia, the data point to unfavourable trends which indicate significant movement away from the goal.**
- **The second indicator relevant for maternal mortality — proportion of births attended by skilled health personnel in the total number of births, indicates continuously very high values with additional moderate progress.**
- **The global target (3.2) relating to reducing neonatal mortality rate and mortality rate of children aged under five years was also achieved in Serbia.**
- **Significant progress was recorded in terms of universal access to sexual and reproductive health care services, including for family planning, and in terms of reduction of the adolescent birth rate (target 3.7).**
- **Progress was made in terms of achieving universal health care coverage with the increased proportion of women who have their need for family planning satisfied with modern contraceptive methods and increased coverage of prenatal protection (target 3.8).**
- **Significant progress is recorded in terms of reduction of the mortality rate attributed to unintentional poisoning (target 3.9).**

- **Inconsistent trends were observed in the field of immunization of children, with moderate progress in terms of coverage by immunization against diphtheria, tetanus and pertussis and a significant reduction in coverage by immunization against measles (target 3.b).**
- **It continues previously observed significant movement away from the target that was registered in terms of density and distribution of health care workers — doctors, dentists, pharmacists, nurses and midwives (target 3.c).**

Target 3.1 By 2030, reduce the global maternal mortality ratio to less than 70 per 100,000 live births	
Indicator 3.1.1 Maternal mortality ratio[25]	✓
Indicator 3.1.2 Proportion of births attended by skilled health personnel	↗

One of the most important targets under SDG 3 is to reduce maternal mortality, with the global standard being less than 70 maternal deaths per 100,000 live births. Although this global target is achieved in Serbia, since in the total observed period the maternal death rate of below 70 per 100,000 live births is recorded, the compound annual growth rate actually points to unfavourable short-term and also long-term trends, which is mostly the consequence of the abrupt mortality increase in 2021 during the pandemic caused by Covid-19. The maternal mortality ratio has a short-term compound annual growth rate (2017–2021) of 20.14%, and a long-term rate (2013–2021) of 6.40% (Chart 8)[26].

The percentage of births attended by skilled health personnel[27] represents another indicator measuring progress in relation to target 3.1. This indicator (3.1.2) shows continuously high values for Serbia, with additional continuous progress. In 2014 98.4% of all births was performed with the supervision of skilled health care personnel, and in 2019 that percentage was 99.9, which results in a compound annual growth rate of 0.30%. In urban population all births are performed with the supervision of skilled health personnel, and in other settlements 99.8% of them. This percentage is a bit smaller in Roma settlements, where in the same year 99.2% of births was performed with the supervision of skilled health care professionals[28].

25 Maternal mortality ratio — the number of maternal deaths per 100,000 live births in the year concerned. Maternal death (death of the mother) — female death during pregnancy or within 42 days of termination of pregnancy, irrespective of the duration and site of the pregnancy, from any cause related to or aggravated by pregnancy or its management, excluding accidental or incidental causes.

26 Source: Vital Statistics, SORS.

27 The indicator measures the percentage of women of the age of 15–49 who gave birth in the period of two years before the survey, attended by skilled health care personnel (doctors, nurses or obstetricians). The period observed includes two years prior to the survey.

28 Source: MICS — SORS and UNICEF.

Chart 8: Indicator 3.1.1 Maternal mortality ratio, 2013–2021 (number of deaths per 100,000 live births)

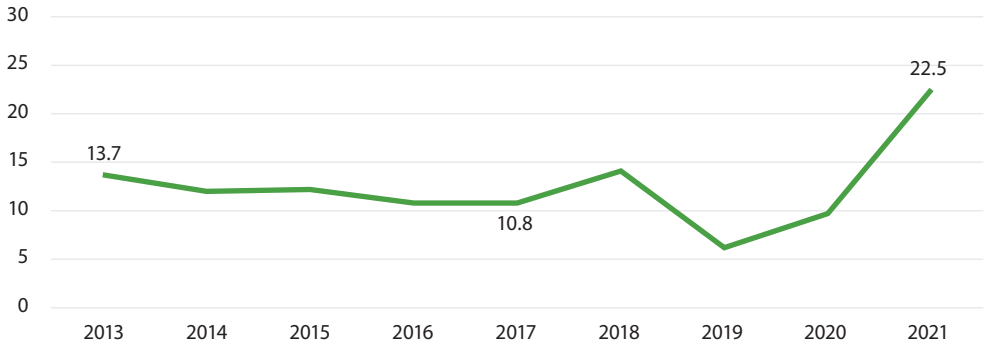

Source: Vital Statistics, SORS

Target 3.2 By 2030, end preventable deaths of newborns and children under 5 years of age, with all countries aiming to reduce neonatal mortality to at least as low as 12 per 1,000 live births and under-5 mortality to at least as low as 25 per 1,000 live births	
Indicator 3.2.1 Under-5 mortality rate	✓
Indicator 3.2.2 Neonatal mortality rate	✓

Target 3.2 defines as priorities to reduce neonatal and under-5 mortality. This target also defines global standards implying that the number of neonatal deaths per 1,000 live births should be below 12, and the under-5 mortality rate per 1,000 live births should be 25. In relation to these standards set and having in mind the unfavourable situation in underdeveloped countries, Serbia has achieved the global target. The long-term and short-term reduction of the under-5 mortality rate is registered both in the overall population of children (Chart 9)[29] and among children living in Roma settlements, where this rate has decreased from 28 in 2005 to 9 in 2019. The neonatal mortality rate in the overall population has decreased from 4.77 in 2013 to 3.70 in 2021[30].

[29] Source: Vital Statistics, SORS, for the population from Roma settlements MICS — SORS and UNICEF.
[30] Which results in the short-term compound annual growth rate (2017–2021) of -1.32% and long-term (2013–2021) of -3.14%.

Chart 9: Indicator 3.2.1 Under-5 mortality rate, by sex, 2013–2021 (number of deaths per 1,000 live births)[31]

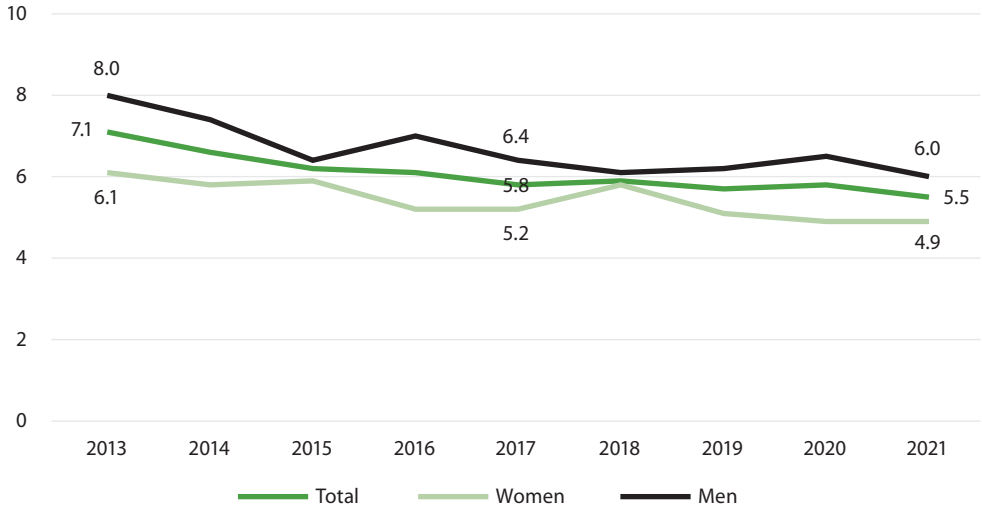

Source: Vital Statistics, SORS

Target 3.3 By 2030, end the epidemics of AIDS, tuberculosis, malaria and neglected tropical diseases and combat hepatitis, water-borne diseases and other communicable diseases

Indicator 3.3.2 Tuberculosis incidence per 100,000 population ↑

Significant progress is registered in relation to the target 3.3 calling for the reduction in communicable diseases. For the time being, only the indicator monitoring tuberculosis incidence is available and based on this indicator continuous both long-term and short-term progress was observed, by the compound annual growth rate of -16.25%, i.e. -22.62%, respectively[32]. While in 2013 there were 15.7 reported tuberculosis cases per 100,000 inhabitants, in 2017 there were 10.6 cases and in 2021 3.8 cases per 100,000 inhabitants[33]. Positive trends were present in both women and men, although the incidence was twice as high among men — in 2021 there were 4.9 cases among men per 100,000 inhabitants and 2.8 among women.

31 Number of deaths per 1,000 live births.
32 Source: Institute of Public Health of Serbia and Vital Statistics, SORS.
33 Source: Institute of Public Health of Serbia and Vital Statistics, SORS.

Target 3.4 By 2030, reduce by one third premature mortality from non-communicable diseases through prevention and treatment and promote mental health and well-being

Indicator 3.4.1 Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory disease

Indicator 3.4.2 Suicide mortality rate

When it comes to mortality attributed to non-communicable diseases[34], both short-term (2017–2021) and long-term (2015–2021) moderate progress toward the goal was registered[35]. In the period 2015–2021, the mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory diseases was reduced from 21.2% to 20.5%. And although the decrease of this mortality rate was registered in both men and women, the mortality rate attributed to the aforementioned diseases is significantly higher among men (Chart 10)[36].

Chart 10: Indicator 3.4.1 Mortality rate attributed to cardiovascular disease, cancer, diabetes or chronic respiratory diseases, by sex, 2015–2021 (%)

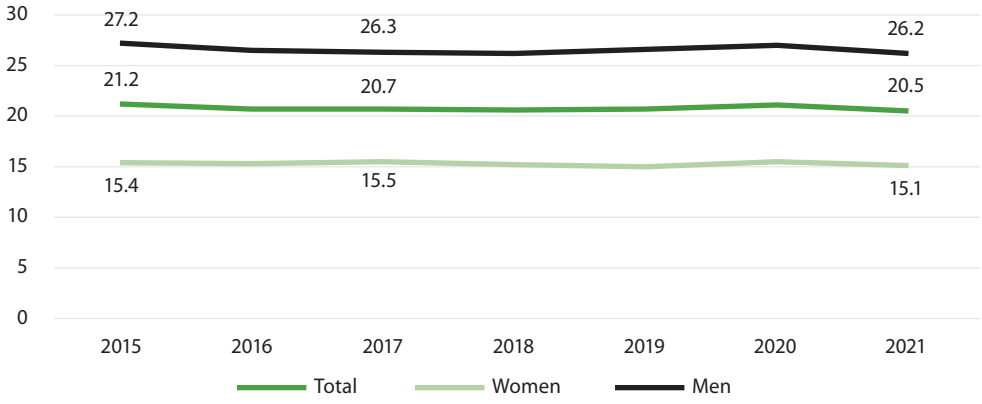

Source: Institute of Public Health of Serbia and Vital Statistics, SORS

The mental health indicator monitoring suicide mortality rate[37] shows significant progress toward the goal both short-term (2017–2021) and long-term (2013–2021) according to the compound annual growth rate of -2.54% and -3.18% respectively. This rate declined both for female and male population, although it is significantly higher in men than in women (Chart 11)[38].

34 Probability of dying between the ages of 30 and 70 years from cardiovascular diseases, malignant tumors, diabetes and chronic respiratory diseases is based on the following ICD-10 (International Classification of Diseases) codes: I00-I99, C00-C97, E10-E14, and J30-J98.

35 Short-term the compound annual growth rate amounts to -0.24%, and long-term -0.56%.

36 Source: Vital Statistics, SORS.

37 Number of suicide deaths per 100,000 inhabitants in the year concerned.

38 Source: Vital Statistics, SORS.

Chart 11: Indicator 3.4.2 Suicide mortality rate by sex, 2013–2021 (per 100,000 inhabitants)

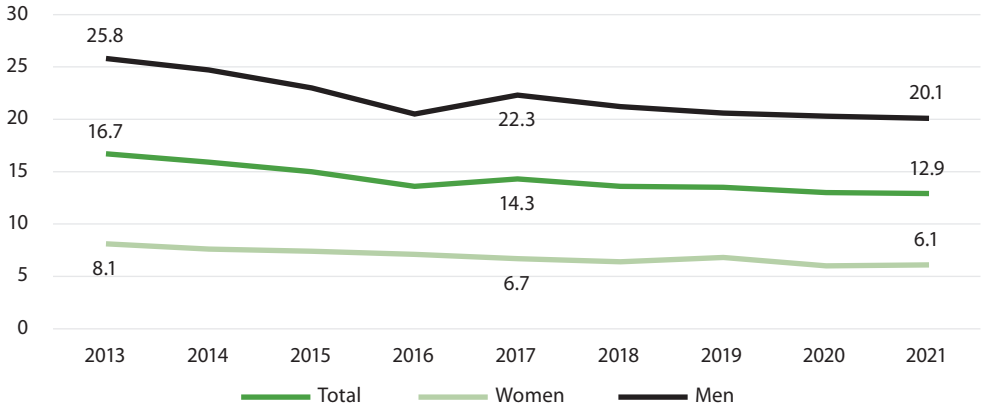

Source: Vital Statistics, SORS

Target 3.7 By 2030, ensure universal access to sexual and reproductive health-care services, including for family planning, information and education, and the integration of reproductive health into national strategies and programmes

Indicator 3.7.1 Proportion of women of reproductive age (aged 15–49) who have their need for family planning satisfied with modern methods ↑

Indicator 3.7.2 Adolescent birth rate (aged 15–19) per 1,000 women in that age group ↑

When it comes to target 3.7 which refers to sexual and reproductive health, significant progress is registered in relation to the indicator of the proportion of women in reproductive age who had their need for family planning satisfied with modern methods[39], and in relation to the indicator of the adolescent birth rate[40]. Data on the use of modern contraceptives are available only based on MCIS surveys, which means only for 2014 and 2019. According to these data, in 2019 30% of women aged 15–49 have used modern contraceptive methods, whereas in 2014 it was 25.1% of women, which results in the compound annual growth rate of 3.63%[41].

The reduction of the adolescent birth rate indicates significant progress toward the goal, both long-term (with the compound annual growth rate of -3.69%), and short-term (with the compound annual growth rate of -2.94%) (Chart 12).

39 Percentage of women aged 15–49 who are married or have a steady partner and who are using (or whose partner is using) any type of modern methods of contraception. Modern methods of contraception include: sterilization, the pill, the intra-uterine device, injections, implants, male and female condoms and the diaphragm.

40 It represents the ratio between the number of live births in mothers aged 15–19 and the estimated female population of that age.

41 Source: MICS — SORS and UNICEF.

Chart 12: Indicator 3.7.2 Adolescent birth rate (aged 15–19) per 1,000 women in that age group[42], 2013–2021

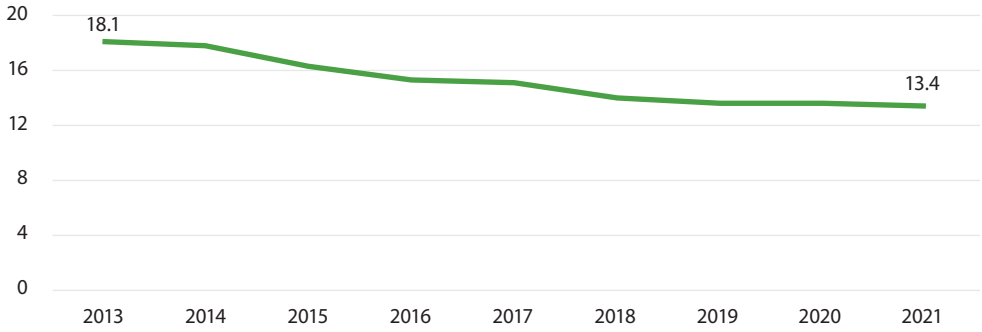

Source: Vital Statistics, SORS

Target 3.8 Achieve universal health coverage, including financial risk protection, access to quality essential health-care services and access to safe, effective, quality and affordable essential medicines and vaccines for all	
Indicator 3.8.1a Coverage of essential health services — proportion of women of reproductive age (aged 15–49) who have their need for family planning satisfied with modern methods	↑
Indicator 3.8.1b Coverage of essential health services — antenatal care coverage for at least four visits	↗
Indicator 3.8.1c Coverage of essential health services — diphtheria, tetanus and pertussis (DTP) immunization coverage	↗
Indicator 3.8.1d Coverage of essential health services — use of improved sanitation facilities	✕

Significant progress was made in terms of increasing the share of women in the reproductive age who have their need for family planning satisfied with modern methods of contraception. These data are available only from the MICS survey (2014–2019), which means that no changes compared to the previous report can be registered. This report shows that moderate progress was achieved in the general female population and that in the population of women living in Roma settlements significant progress was achieved when it comes to antenatal protection. Measured by the indicator registering four or more visits to the doctor during pregnancy an increase of the share of women who fulfil this condition in the general female population was registered, from 93.9% in 2014 to 96.6% in 2019 (at the compound annual growth rate of 0.57%), and in the population of women living in Roma settlements in the same period an increase from 74.4% to 82.7% was achieved (at the compound annual growth rate of 2.14%).

[42] This indicator refers to the ratio between the number of live births of mothers aged 15–19 and the estimated female population of that age.

Moderate progress was also achieved when it comes to the diphtheria, tetanus and pertussis (DTP) immunization, with coverage increasing from 89% in 2014 to 91.8% in 2019 (at the compound annual growth rate of 0.57%). Observed by sex, greater progress was achieved in the population of female than male children (at the compound annual growth rate of 1.18%, i.e. 0.17%, respectively).

When it comes to the indicator of the use of improved sanitary facilities, moderate progress is registered in the long-term period (2010–2019), at the compound annual growth rate of 0.02%, whereas the coverage is continuously high (98.4% in 2010 and 98.6% in 2019)[43]. Moderate progress is also registered in Roma settlements, at the compound annual growth rate of 0.16%, because the proportion of population with improved sanitary facilities has been increased from 91.7% in 2010 to 93.0% in 2019[44].

Target 3.9 By 2030, substantially reduce the number of deaths and illnesses from hazardous chemicals and air, water and soil pollution and contamination	
Indicator 3.9.3 Mortality rate attributed to unintentional poisoning	↑

Significant progress is achieved in the area of target 3.9 which foresees the reduction of mortality attributed to dangerous chemicals and polution[45]. In 2017 there were in Serbia 0.5 deaths per 100,000 inhabitants attributed to unintentional poisoning, and in 2021 0.3 deaths, at the compound annual growth rate of -11.99%. This is long-term stagnating, since both in 2013 and in 2021 0.3 persons per 100,000 inhabitants died of unintentional poisoning[46].

Target 3.b Support the research and development of vaccines and medicines for the communicable and non-communicable diseases that primarily affect developing countries, provide access to affordable essential medicines and vaccines, in accordance with the Doha Declaration on the TRIPS Agreement and Public Health, which affirms the right of developing countries to use to the full the provisions in the Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights regarding flexibilities to protect public health, and, in particular, provide access to medicines for all	
Indicator 3.b.1a Diphtheria, tetanus and pertussis (DTP) immunization coverage	↗
Indicator 3.b.1b Pneumococcal (Conjugate) immunization coverage	✕
Indicator 3.b.1c Measles immunization coverage	↓

43 Source: MICS — SORS and UNICEF.
44 Source: MICS — SORS and UNICEF.
45 Number of deaths attributed to unintentional poisoning (ICD-10 codes: X40, X43-X44, X46-X49) per 100,000 inhabitants in the observed year.
46 SORS.

Trends in terms of achieving this target are inconsistent. While the coverage of children with immunization against diphtheria, tetanus and pertussis showed moderate progress, a significant movement away from the target was registered in terms of coverage with immunization against measles. In the overall population of children, the coverage of the DTP vaccine increased from 89% of those vaccinated in 2014 to 91.8% of those vaccinated in 2019. On the other hand, measles vaccine coverage decreased from 94.4% to 87.2% in the same period. It is important to note that when it comes to these two types of immunization, progress was also achieved among children in Roma settlements (at the compound annual growth rate of 2.14%). Vaccination of children from these settlements with the DTP vaccine increased from 70.6% to 73.3%, a measles vaccine from 68.8% to 76.5%[47].

Target 3.c Substantially increase health financing and the recruitment, development, training and retention of the health workforce in developing countries, especially in least developed countries and small island developing States

Indicator 3.c.1 Health worker density and distribution

When it comes to target 3.c envisaging increased health care protection, recruitment and development of medical personnel financing, negative long-term (2013–2021), and short-term trends (2017–2021) are observed, which indicate movement away from the target[48]. The number of doctors per 10,000 inhabitants was reduced from 31 in 2013 to 30.5 in 2017 and then to 29.5 in 2021[49]. The number of dentists was reduced in the same period from 3.3 to 2.8, and then to 2.2, respectively[50]. The number of pharmacists was reduced from 3.3 to 2.9, and then 2.1, respectively[51]. The number of nurses and midwives was first increased from 63.4 in 2013 to 64.9 in 2017, and then reduced to 63.2 in 2021[52].

47 Source: MICS — SORS and UNICEF.
48 Source: Institute of Public Health of Serbia and Vital Statistics, SORS.
49 Which results in the short-term compound annual growth rate of -0.83% and long-term of -0.62%.
50 Which results in the short-term compound annual growth rate of -5.58% and long-term of -4.94%.
51 Which results in the short-term compound annual growth rate of -8.87% and long-term of -6.07%.
52 Which results in the short-term compound annual growth rate of -0.66% and long-term of -0.04%.

SDG 4

ENSURE INCLUSIVE AND EQUITABLE QUALITY EDUCATION AND PROMOTE LIFELONG LEARNING OPPORTUNITIES FOR ALL

Number of targets monitored:	**5/10 (4.1, 4.2, 4.3, 4.5, 4.6)**
Number of indicators monitored:	**6/12**

SDG 4 envisages improvement of education of the population through 10 targets monitored against 12 indicators. For 2022 progress in the Republic of Serbia can be monitored in relation to 5 targets against 6 indicators.

KEY FINDINGS

- **Progress in achieving target 4.1 calling for ensuring that all girls and boys complete free, equitable and quality primary and secondary education cannot be monitored since the data on the completion of the first cycle of primary education (lower grades of primary education) is available only from the MICS survey for 2019. According to this data, the rate of completion of the first and second cycles of primary school is high, somewhat lower for secondary school and significantly lower in population of children living in Roma settlements.**
- **Moderate progress is present in terms of early child development. However, when it comes to the participation of children in pre-school education, a moderate movement away from the target is registered, which makes the tendencies related to achieving target 4.2 inconsistent.**
- **Inconsistent trends are registered in the area of lifelong learning (target 4.3), because it has come to the reduction of the share of persons participating in a type of formal or informal education among young people (15–24), and to the increase of the share of those persons among adults (25–64).**
- **Progress in achieving target 4.5 cannot be measured, because the compound annual growth rates cannot be applied to parity indices, but comparative data for 2014 and 2019 show inconsistent trends at different levels of education[53].**

[53] Indicator defines education levels based on the ISCED classification.

- **Movement away from the target is registered when it comes to raising literacy and numeracy (target 4.6) of children in the area of reading, sciences and mathematics.**

Target 4.1 By 2030, ensure that all girls and boys complete free, equitable and quality primary and secondary education leading to relevant and effective learning outcomes	
Indicator 4.1.2a Completion rate (primary education)	✕
Indicator 4.1.2b Completion rate (lower secondary education)	✕
Indicator 4.1.2c Completion rate (upper secondary education)	✕

Due to the lack of data, it is not possible to monitor progress under the target 4.1 envisaging that all girls and boys complete primary and secondary education. According to the 2019 data, the rate of completion of the first cycle of primary education was high in the overall population (99.9%), but it was lower for children living in Roma settlements (88.9%). The rate of completion of the lower secondary education was also high in the overall population (99.5%), but lower for the population of children from Roma settlements (63.7%). At the level of upper secondary education, the rate of completion of secondary education in the overall population amounted to 97.7%, in the population of children from Roma settlements — 61.0%, while it was the lowest among girls from Roma settlements (49.5%)[54].

Target 4.2 By 2030, ensure that all girls and boys have access to quality early childhood development, care and pre-primary education so that they are ready for primary education	
Indicator 4.2.1 Proportion of children aged 24–59 months who are developmentally on track in health, learning and psychosocial well-being, by sex	↗
Indicator 4.2.2 Participation rate in organized learning (one year before the official primary entry age), by sex	↘

Moderate progress was registered in terms of early child development (36–59 months)[55] at the compound annual growth rate of 0.44%. Moderate progress was notable both for boys and girls (at the compound annual growth rate of 0.71%, i.e. 0.17%, respectively), and significant progress was registered among children from the poorest households (at the compound annual growth rate of 1.85%).

When it comes to the participation of children in mandatory pre-school education, moderate movement away from the goal is recorded in the short-term period (at the compound annual growth rate of -0.09%), but that does not jeopardize the still long-term moderate progress

[54] Source: MICS — SORS and UNICEF.

[55] The early development index represents the percentage of children aged 36–59 months with correct development in at least three out of four areas: knowledge of letters and numbers, physical development, social-emotional development and learning. Data are gathered with the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) which is periodically conducted by UNICEF and SORS.

which was achieved in the period 2013–2021 at the compound annual growth rate of 0.43%. The differences by sex are not presented in the long-term period, but they are notable in the short-term period, because moderate movement away from the goal is registered among the population of male children (at the compound annual growth rate of -0.25%), and among the population of female children moderate progress is registered (at the compound annual growth rate of 0.05%)[56].

Target 4.3 By 2030, ensure equal access for all women and men to affordable and quality technical, vocational and tertiary education, including university

Indicator 4.3.1 Participation rate of youth and adults in formal and non-formal education and training in the previous 12 months, by sex

When it comes to lifelong learning inconsistent trends are registered. The data indicate that it has come to moderate movement away from the goal in the short-term period 2017–2021 among the young population (15–24)[57], and to significant progress among the adult population (25–64)[58], because there is an increase of the share of persons participating in a type of formal or informal education at the compound annual growth rate of 1.45%, i.e. 20.25%, respectively[59] (Charts 13 and 14).

Chart 13: Indicator 4.3.1 Participation rate of youth in formal and non-formal education and training in the previous 4 weeks, by sex, young population aged 15–24, 2014–2021 (%)

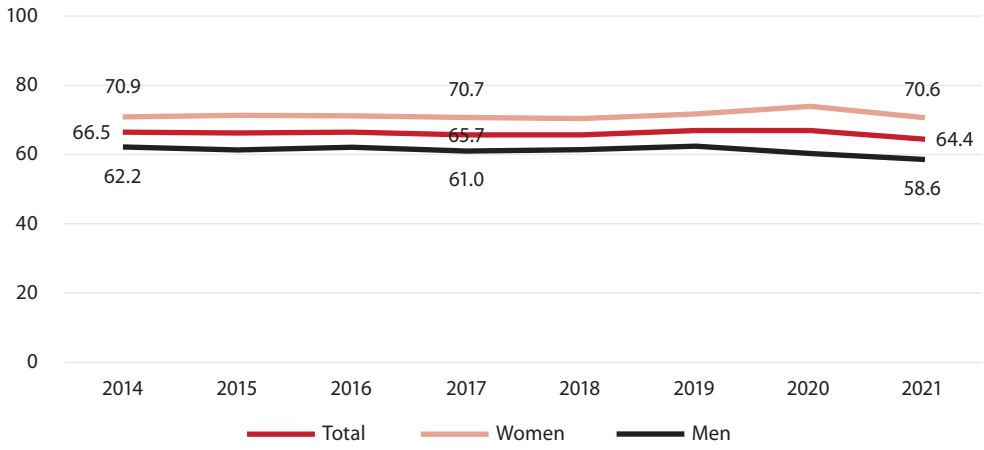

Source: Labour Force Survey, SORS

[56] Source: Education Statistics, SORS.
[57] With the compound annual growth rate of -0.50%
[58] With the compound annual growth rate of 2.20%
[59] Source: Labour Force Survey, SORS.

Chart 14: Indicator 4.3.1 Participation rate of adults in formal and non-formal education and training in the previous 4 weeks by sex, adult population aged 25–64, 2014–2021 (%)

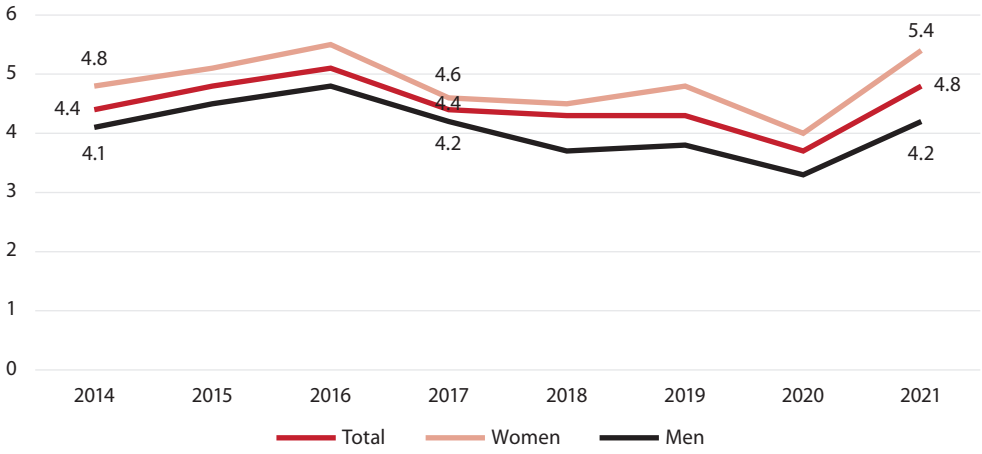

Source: Labour Force Survey, SORS

Target 4.5 By 2030, eliminate gender disparities in education and ensure equal access to all levels of education and vocational training for the vulnerable, including persons with disabilities, indigenous people and children in vulnerable situations

Indicator 4.5.1 Parity indices in different education levels

Progress cannot be measured by the compound annual growth rate for the parity indices (girls/boys). At the primary school level in the period between 2014 and 2019 there was a moderate increase of disparity in favour of boys (change of the parity index from 1 to 0.96), while at the upper secondary school level the disparity declined (from 1.08 to 0.99). The situation is unchanged at the lower secondary school level (higher grades of primary school) (0.99 in both periods). Concerning the disparity between children from the poorest and wealthiest households, there was a shift in favour of children from the poorest strata (index change from 0.97 to 1.04), whereas the disparity remained the same at the lower and upper secondary education in favour of children from the wealthiest households (index values for observed years, for the lower level of secondary school, are 0.99 and 0.97, and for the higher level of secondary school 0.76 and 0.80)[60].

[60] Source: MICS — SORS and UNICEF.

Target 4.6 By 2030, ensure that all youth and a substantial proportion of adults, both men and women, achieve literacy and numeracy

Indicator 4.6.1 Proportion of students aged 15 years not achieving the minimum fixed level on the PISA scale for three elementary school subjects

Significant movement away in the period 2012–2018 is registered when it comes to the share of students aged 15 years who have not achieved the minimum fixed level on the PISA scale in the area of science and reading (at the compound annual growth rate of 1.51% and 2.19%, respectively), and moderate movement away in the area of mathematics (at the compound annual growth rate of 0.34%).

Chart 15: Indicator 4.6.1 Proportion of students aged 15 years not achieving the minimum fixed level on the PISA scale for three elementary school subjects, 2012 and 2018 (%)

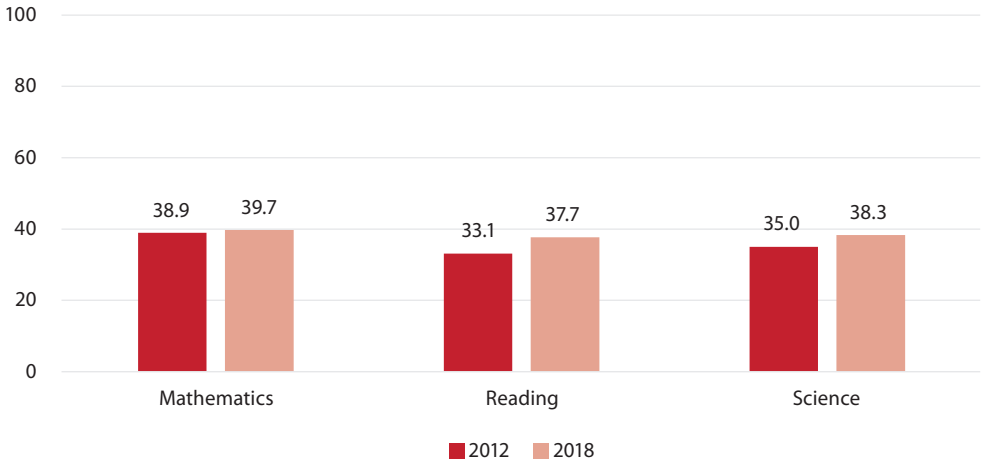

Source: OECD

SDG 5

ACHIEVE GENDER EQUALITY AND EMPOWER ALL WOMEN AND GIRLS

Number of targets monitored:	**9/9 (5.1, 5.2, 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.a, 5.b, 5.c)**
Number of indicators monitored:	**12/14**

SDG 5 envisages ensuring improved gender equality and empowering women and girls through 9 targets monitored against 14 indicators. In Serbia, progress can be monitored in relation to almost all targets based on twelve indicators. Compared to the report for 2021, it is possible to monitor one target (5.c) and one indicator more (5.c.1).

KEY FINDINGS

- **Although it is, due to the short time series, not possible to monitor progress against the indicator measuring the achievement of target 5.1 referring to establishing the legal framework necessary to end all forms of discrimination against all women and girls, the data against the existing indicators show that this framework has been established to a large extent.**
- **Progress according to the indicators that measure the achievement of target 5.2, which refers to the elimination of all forms of violence against women and girls, is also not possible to monitor due to the lack of time series. Data based on Eurostat's Survey on security and quality of life of women from 2021 indicate that women face various forms of partner and non-partner violence.**
- **When it comes to eliminating harmful practices such as child, early and forced marriages (target 5.3), the data indicate that there is a significant movement away from the goal in terms of entering into marriage before the age of 15, as well as before the age of 18.**
- **Data for the observed short-term period are not available for target 5.4, which foresees the recognition and evaluation of unpaid work, care and maintenance in the household. The available data for 2010 and 2015 indicate that significant progress was achieved primarily due to the reduced share of time spent doing unpaid work in the household and caring for others, both among women and among men.**
- **Significant progress has been achieved in the area of women's participation in decision-making (target 5.5). Progress is visible both in terms of the greater participation of women in decision-making at the national and local level, and in terms of the greater participation of women in managerial positions.**

- **Progress towards target 5.6, which requires ensuring universal access to sexual and reproductive health services, cannot be measured due to the lack of time series, and the data for 2019 indicate that a number of women are still unable to make independent decisions about sexual relations, the use of contraception and concerns about reproductive health.**
- **Progress in reforms aimed at equal rights to economic resources, target 5.a, cannot be monitored due to the lack of longitudinal data, but according to the available data, the level of rights protection is relatively high.**
- **Moderate progress has been made in terms of increasing the share of people who own a mobile phone (target 5.b).**
- **Target 5.c points to the existence of a system for monitoring and allocating public expenditures for gender equality and empowerment of women and Serbia has fulfilled the requirements completely.**

Target 5.1 End all forms of discrimination against all women and girls everywhere

Indicator 5.1.1 Whether or not legal frameworks are in place to promote, enforce and monitor gender equality (percentage of achievement 0–100)

Monitoring the progress in terms of ending all forms of discrimination against women and girls everywhere is based on the indicator assessing the level of achievement (0–100)[61] in developing the legal framework to promote, enforce and monitor gender equality. According to the UN Women data, in Serbia the highest level of achievement was reached in the area of employment and economic benefit (100%), followed by legal framework referring to marriage and family (72.7%), while lowest achievement was identified in the area of violence against women (66.7%)[62].

[61] The data were obtained from questionnaires for the assessment of legal frameworks of the country, which were completed by the National Statistical Institutes and/or the National Women's Machinery and lawyers/researchers of gender equality. The questionnaire contains 45 "yes/no" questions within the four above-mentioned areas of law.

[62] Source: UN Women — UN data base.

Target 5.2 Eliminate all forms of violence against all women and girls in the public and private spheres, including trafficking and sexual and other types of exploitation

Indicator 5.2.1 Proportion of ever-partnered women and girls aged 18–74 subjected to physical, sexual or psychological violence by a current or former intimate partner in the previous 12 months, by type of violence and by age ✕

Indicator 5.2.2 Proportion of women and girls aged 18–74 subjected to sexual violence by persons other than an intimate partner in the previous 12 months, by age ✕

Progress cannot be monitored against indicators 5.2.1 and 5.2.2 since the necessary monitoring data is available only for 2021 based on the Survey on security and quality of life of women (EU-GBV) conducted by SORS. According to the findings of this survey, during the 12 months prior to the survey 2.3% of women have experienced psychological, physical or sexual violence by the current or former partner[63]. In the same period, 0.2% women have experienced sexual violence from the person who was not their intimate partner.

Target 5.3 Eliminate all harmful practices, such as child, early and forced marriage and female genital mutilation

Indicator 5.3.1 Proportion of women aged 20–24 years who were married or in a union before age 15 and before age 18 ↓

Target 5.3 calling for elimination of all harmful practices, such as child, early and forced marriage, is monitored in Serbia against indicators for which data from the MICS survey are available: proportion of women in the age of 20–24 who were married or in a union for the first time before the age of 15, and before the age of 18. For both age groups significant movement away from the goal is registered. In 2010 and 2014, there were 0.9%, and 0.3% of women respectively, in this age group who were married or in a union before the age of 15, while in 2019 the proportion equalled 1.2%, which results in the compound annual growth rate of 31.95%. In 2010, 5.0% of women in the age of 20–24 years got married before the age of 18, while in 2019 that percentage was 5.5%, being at the long-term compound annual growth rate of 11.44%[64].

63 Source: Survey on security and quality of life of women, 2021, SORS.
64 Source: MICS — SORS and UNICEF.

Chart 16: Indicator 5.3.1 Proportion of women aged 20–24 who were married or in a union before age 15 and before age 18, 2010, 2014 and 2019 (%)

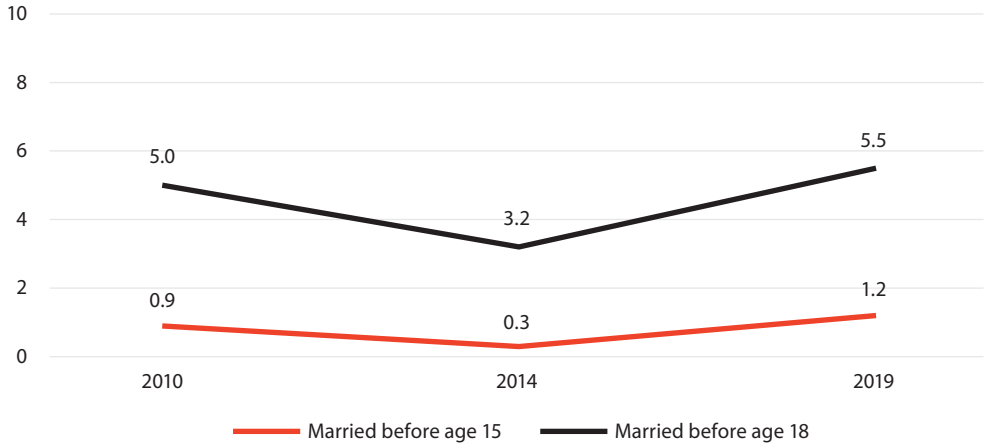

Source: MICS — SORS and UNICEF

When it comes to this indicator, significant progress was registered among women living in urban settlements (from 0.2% in 2014 to 0.1% in 2019, which results in the compound annual growth rate of -12.94%); significant movement away from the goal was registered among women living in other settlements (from 0.5% in 2014 to 3.3% in 2019, which results in the compound annual growth rate of 45,85%), and to a lesser extent in the Roma settlements (from 14.4% in 2014 to 15.9% in 2019, which results in the compound annual growth rate of 2.0%).

At the same time, significant movement away from the goal was registered among women living in the poorest households (from 2.2% in 2014 to 6.2% in 2019, which results in the compound annual growth rate of 14.73%), as well as among women who had competed only primary school or had no education at all (from 4.6% in 2014. to 22.5% in 2019, which results in the compound annual growth rate of 37.37%).

Target 5.4 Recognize and value unpaid care and domestic work through the provision of public services, infrastructure and social protection policies and the promotion of shared responsibility within the household and the family as nationally appropriate

Indicator 5.4.1 Proportion of time spent on unpaid domestic and care work, by sex, age and location

The proportion of time spent on unpaid domestic and care work cannot be monitored in the defined short-term period. The Time Use Survey, based on which this indicator is monitored, has been conducted for a year (April 2021 — April 2022) and the data will be available soon. What can be noticed as a trend in the previous period, for which the data are available (2010–2015), points to significant decline of the time spent on unpaid domestic and care work (in average from 15.2% of total time in 2010 to 14.1% in 2015), both among women (among which the pro-

portion of time spent in these activities in the same period declined from 20.2% to 19.2%) and among men (the proportion declined from 9.5% to 8.7%). However, it is important to consider that the gender gap in this aspect is reflected to the disadvantage of women[65].

Target 5.5 Ensure women's full and effective participation and equal opportunities for leadership at all levels of decision-making in political, economic and public life	
Indicator 5.5.1a Proportion of women in the national parliament	↑
Indicator 5.5.1b Proportion of women in local governments	↑
Indicator 5.5.2 Proportion of women in managerial positions	↑

Significant progress was achieved towards the target defining as development priority the increase of the participation of women in decision-making in political, business and public life. According to the indicator 5.5.1a measuring the proportion of women in the National Assembly of the Republic of Serbia, significant progress was achieved in both the short- and long-term (at the compound annual growth rate of 2.18% and 1.97%, respectively) (Chart 17)[66]. According to the indicator measuring the proportion of women in local government assemblies 5.5.1b, significant progress was also registered in both the short- and long-term (at the compound annual growth rate of 4.50% and 3.34%, respectively).

Chart 17: Indicators 5.5.1a Proportion of women in the national parliament and 5.5.1b Proportion of women in local governments, 2012–2020 (%)

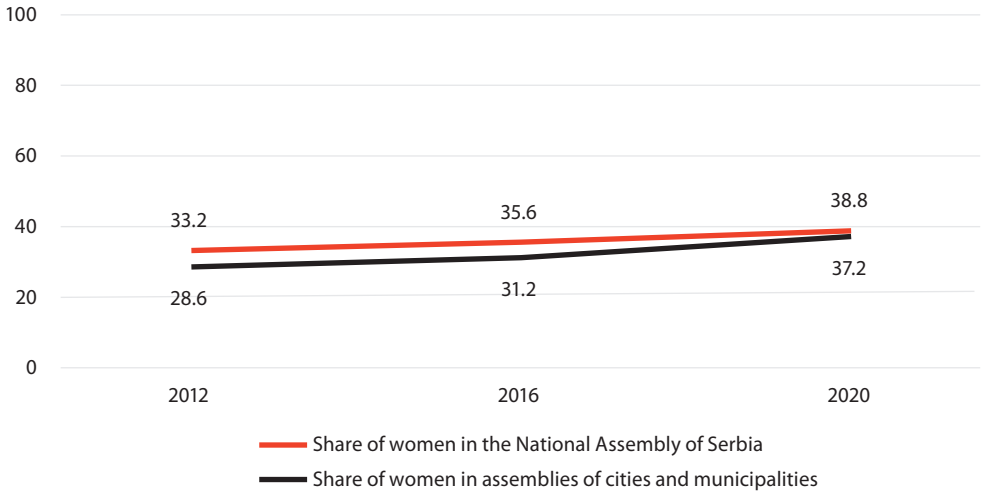

Source: Election Statistics, SORS

[65] Source: Time Use Survey (TUS), SORS.
[66] Source: Elections for Members of Parliament, SORS.

Significant progress in this area was also made according to the indicator 5.5.2 measuring the proportion of women in managerial positions[67], in the short-term (2017–2021) at the compound annual growth rate of 3.73%, and in the long-term (2010–2021) at the compound annual growth rate of 5.66%.

Target 5.6 Ensure universal access to sexual and reproductive health and reproductive rights as agreed in accordance with the Programme of Action of the International Conference on Population and Development and the Beijing Platform for Action and the outcome documents of their review conferences

Indicator 5.6.1 Proportion of women aged 15–49 years who make their own informed decisions regarding sexual relations, contraceptive use and reproductive health care ✕

Indicator 5.6.2 Number of countries with laws and regulations thatguarantee full and equal access to women and men aged 15 years and older to sexual and reproductive health care, information and education ✕

Progress towards the target 5.6 cannot be monitored due to the lack of data from several years. Data from the 2019 Multiple Indicator Cluster Survey (MICS) show that 84.2% of women in the overall population and 67.7% women living in Roma settlements made their own decisions based on information on sexual relations, use of contraception and reproductive health care. Differences are present depending on women's education and financial status, as there is a smaller share of women making independent decisions about sexual relations, the use of contraception and their reproductive health care among those with lower levels of education and lower financial status. So, the share of women who make decisions independently among women with the primary education or without education is 76.8%, which is lower than 88.5% of women with high education. Among women from the poorest households, 77.2% makes these decisions independently, which is a lower share compared to the women from households from the fourth wealth index quintile (87.7%), or women from the wealthiest households (86.2%)[68].

This target is monitored also based on the international indicator which identifies the number of countries with regulations that guarantee full and equal access to sexual and reproductive health for women and men. According to the United Nations data from 2019, obtained on the basis of the Questionnaire on Population and Development, the Republic of Serbia with a high participation of 86% guarantees equal access to women and men to health care, information and education. The situation by individual dimensions is shown in Table 2.

67 This indicator refers to the participation of women in the total number of employees in managerial positions and it is recommended to use two different measures: the participation of women in (total) management and the participation of women in the senior and middle management (so, excluding lower management positions). The joint calculation of these two measures offers information about whether women are more represented in lower management positions than in senior and middle management positions. Calculating only the share of women in (total) management would be wrong, because it would suggest that women have more power and responsibilities in the decision-making process.

68 Source: MICS — SORS и UNICEF.

Table 2: Indicator 5.6.2 Measure in which the country has laws and regulations which guarantee full and equal access to medical services, information and education for women and men aged 15 years and older, 2019 (%)

Dimension	%
Total	86
Maternity care	**79**
Maternity care	100
Life-saving commodities	92
Abortion	25
Post-abortion care	100
Contraception and family planning	**100**
Contraceptive services	100
Contraceptive consent	100
Emergency contraception	100
Sexual education	**50**
Sexuality education curriculum laws	100
Sexuality education curriculum topics	0
HIV and HPV	**100**
HIV counselling and test services	100
HIV treatment and care services	100
HPV vaccine	100

Source: United Nations — United Nations Population and Development Questionnaire

Target 5.a Undertake reforms to give women equal rights to economic resources, as well as access to ownership and control over land and other forms of property, financial services, inheritance and natural resources, in accordance with national laws

Indicator 5.a.2 Degree to which the legal framework (including customary law) guarantees women's equal rights to land ownership and/or control

The indicator 5.a.2 measures the extent to which a country's legal framework, including customary law, guarantees women's equal rights to land ownership and/or control over land. Measuring is conducted through 6 indicators of the international law and internationally accepted good practices, notably the Convention on the Elimination of Discrimination against Women (CEDAW). The indicator measures the achievement by scores 1–6, where 1 implies no evidence on guarantees of gender equality in land ownership and/or control in the legal framework, and 6 denotes the highest level of guarantees of gender equality in land ownership and/or control in the legal framework. Based on this measurement, Serbia scored 5 in 2019[69].

[69] Source: Republic Geodetic Authority — Real Estate Cadastre.

Target 5.b Enhance the use of enabling technology, in particular information and communications technology, to promote the empowerment of women

Indicator 5.b.1 Proportion of individuals who own a mobile telephone, by sex

Moderate progress (at the compound annual growth rate of 0.77%) was achieved in the period 2018–2022 towards the target which envisages enhanced use of innovative technologies, especially ICT. The indicator used to monitor this target refers to the possession of a mobile phone. The data indicate that progress was made at a slightly higher rate among women than among men (at the compound annual growth rate of 0.96% vs. 0.59%, respectively, for the period 2018–2022)[70].

Chart 18: Indicator 5.b.1 Proportion of individuals who own a mobile telephone, by sex, 2013–2022 (%)

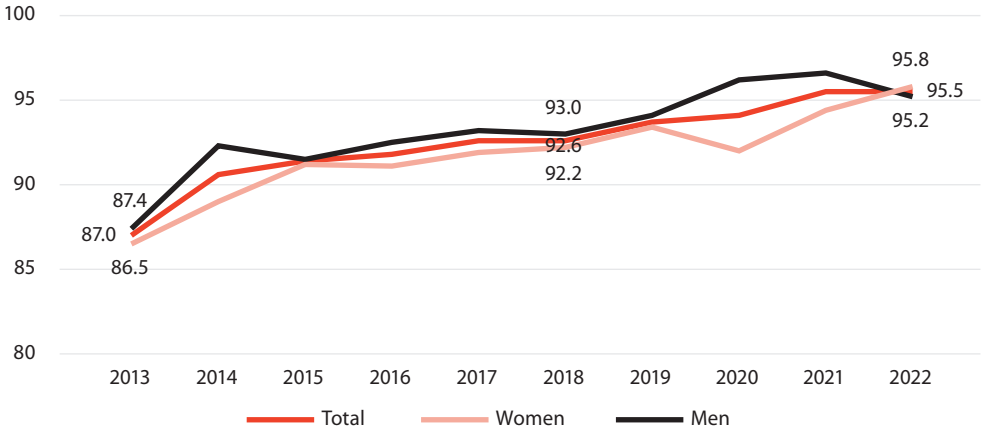

Source: Statistics of information-communication technology, SORS

Target 5.c Adopt and strengthen sound policies and enforceable legislation for the promotion of gender equality and the empowerment of all women and girls at all levels

NEW

Indicator 5.c.1 Proportion of countries with systems to track and make public allocations for gender equality and women's empowerment

Indicator 5.c.1 points to having systems to track and make public allocations for gender equality and women's empowerment and the value of level 2 of fulfilment indicates that Serbia has fulfilled the requirements completely.

70 Source: Statistics of information-communication technology, SORS.

SDG 6

ENSURE AVAILABILITY AND SUSTAINABLE MANAGEMENT OF WATER AND SANITATION FOR ALL

Number of targets monitored:	**6/8 (6.1, 6.2, 6.3, 6.4, 6.a, 6.b)**
Number of indicators monitored:	**8/11**

SDG 6 calls for ensuring availability and sustainable management of water and sanitation for all. This goal includes 8 targets monitored against 11 indicators. Currently the progress in Serbia can be monitored in relation to 6 targets against 8 indicators.

KEY FINDINGS

- **Moderate progress was made in relation to target 6.1, envisaging universal and equitable access to safe and affordable drinking water for all. However, this progress was achieved due to a slight increase in the share of the urban population that uses drinking water from the system that is safely managed, while in other settlements such an increase was not registered.**
- **Stagnation is registered in terms of the use of safely managed sanitation services (target 6.2) in the short term, and the negative trend in the long term.**
- **Significant progress was made when it comes to target 6.3 envisaging improved water quality by reducing pollution and increasing the share of water bodies with good water status, as well as by reducing the proportion of untreated wastewater from households and industry measured by increasing population connected to urban wastewater treatment with at least secondary treatment.**
- **Significant progress was registered in terms of water-use efficiency (target 6.4).**
- **In relation to target 6.a envisaging expanding international cooperation and capacity-building support for water supply and sanitation, significant progress was registered due to the increased amount of water and sanitation related official development assistance that was part of a government-coordinated spending plan.**
- **Regarding target 6.b which defines the support to local communities in managing water supply and sanitation, major achievements were registered. This target was achieved according to all four indicators.**

Target 6.1 By 2030, achieve universal and equitable access to safe and affordable drinking water for all

Indicator 6.1.1 Proportion of population using safely managed drinking water services ↗

Moderate progress in terms of universal and equal access to safe drinking water was achieved due to a slight increase in the share of the population using safely managed drinking water in urban areas (with the compound annual growth rate of 0.12%), while no similar changes were observed in other settlements. Progress was achieved in the long term, since a slight increase was observed, from 81% in 2013 to 82% in 2014, in the urban population with access to safe drinking water and that proportion remained the same until 2020. In other settlements, 67% of the population had access to safe drinking water since 2010[71].

Target 6.2 By 2030, achieve access to adequate and equitable sanitation and hygiene for all and end open defecation, paying special attention to the needs of women and girls and those in vulnerable situations

Indicator 6.2.1a Proportion of population using safely managed sanitation services including a hand-washing facility with soap and water: use of basic sanitation services ↗

Indicator 6.2.1b ortion of population using safely managed sanitation services including a hand-washing facility with soap and water: basic hand-washing facilities on premises ✕

Indicator 6.2.1c Removal of excreta for treatment off site ✕

Progress towards target 6.2 can only be monitored based on sub-indicator 6.2.1a, which measures the share of the population using safely managed sanitation services. In the short-term period from 2017 to 2020, the value of the compound annual growth rate is equal to zero, which, according to Eurostat's methodology, is identified as moderate progress, although it actually represents stagnation. In the long term, a significant movement away from the target is even registered because the share of the population with access to safe sanitation has fallen from 20% in 2010 to 18% in 2020 (at the compound annual growth rate of -1,05%).

Data for sub-indicator 6.2.1b was not available after 2014, so the short-term trend cannot be monitored. Data shows that in the period 2010–2014, 98% of the population used sanitation services that provided space for washing hands within the household.[72].

[71] Source: WHO/UNICEF Joint Monitoring Programme for Water Supply, Sanitation and Hygiene (JMP), Institute of Public Health of Serbia and the Statistical Office of the Republic of Serbia.

[72] Source: WHO/UNICEF Joint Monitoring Programme for Water Supply, Sanitation and Hygiene (JMP), Institute of Public Health of Serbia and the Statistical Office of the Republic of Serbia.

When it comes to the removal of waste materials for treatment outside the household (sub-indicator 6.2.1c), data are only available for 2019 from the MICS survey. According to these data, a total of 15.2% of household members used safely managed sanitary facilities (6.3% in urban settlements, 27.7% in other settlements and 18.7% in Roma settlements).

Target 6.3 By 2030, improve water quality by reducing pollution, eliminating dumping and minimizing release of hazardous chemicals and materials, halving the proportion of untreated wasterwater and substantially increasing recycling and safe reuse globally

Indicator 6.3.1 Population connected to wastewater treatment with at least secondary treatment ↑

Indicator 6.3.2 Proportion of bodies of water with good ambient water quality ↑

The percentage of the population connected to urban wastewater treatment is slowly increasing during the period 2010–2021. The data indicate that the percentage of the population connected to wastewater treatment has increased both in the long term at the compound annual growth rate of 4.99% (from 8.6% in 2010 to 14.7% in 2021), but also in the short term at the compound annual growth rate of 3.93% (from 12.6% in 2017 to 14.7% in 2021). The greatest progress was achieved between 2015 and 2016 (Chart 19)[73].

Chart 19: Indicator 6.3.1 Population connected to wastewater treatment with at least secondary treatment, 2010–2021 (%)

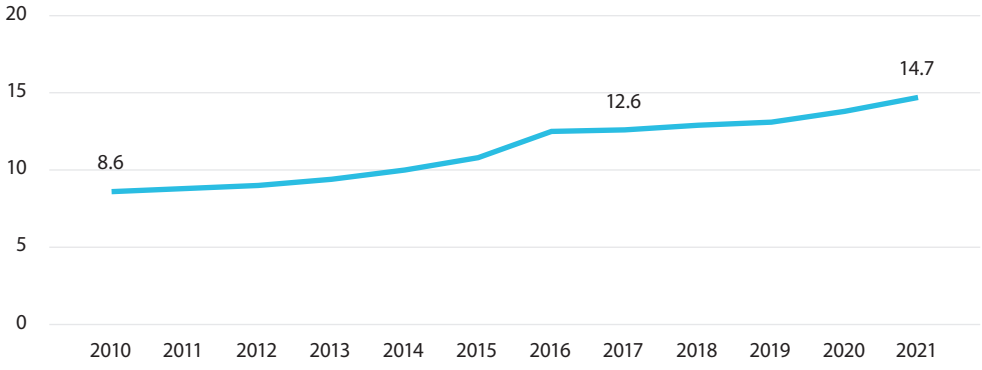

Source: Environmental statistics and accounts, SORS

The share of total bodies of water with good water status increased in 2020 compared to 2017 at the compound annual growth rate of 2.35%, which indicates that there has been significant progress towards achieving the goal. Namely, in 2017 the share of bodies of water with a good water status was 63.3%, while in 2020 the value increased to 67.8%.

[73] Source: Environmental statistics and accounts, SORS.

Open bodies of water with good ambient water quality recorded an CAGR of 5.97%, followed by underground bodies of water with a compound annual growth rate of 4.23%, and finally river bodies of water with a growth rate of 1.27%.

Target 6.4 By 2030, substantially increase water-use efficiency across all sectors and ensure sustainable withdrawals and supply of freshwater to address water scarcity and substantially reduce the number of people suffering from water scarcity

Indicator 6.4.1 Change in water-use efficiency (WUE) over time ↑

Indicator 6.4.2 Water exploitation index (WEI) ↑

In relation to target 6.4, significant progress is noted because water is used more efficiently and exploited less. Namely, according to the first indicator that measures the efficiency of water use, significant progress is being made towards the goal in the period 2017–2021, with a compound annual growth rate of 8.65%. According to another indicator that measures water stress, significant progress is registered in the same period, with a compound annual growth rate of -1.55%[74].

Chart 20: Indicator 6.4.2 Water exploitation index (WEI), 2010–2021 (%)

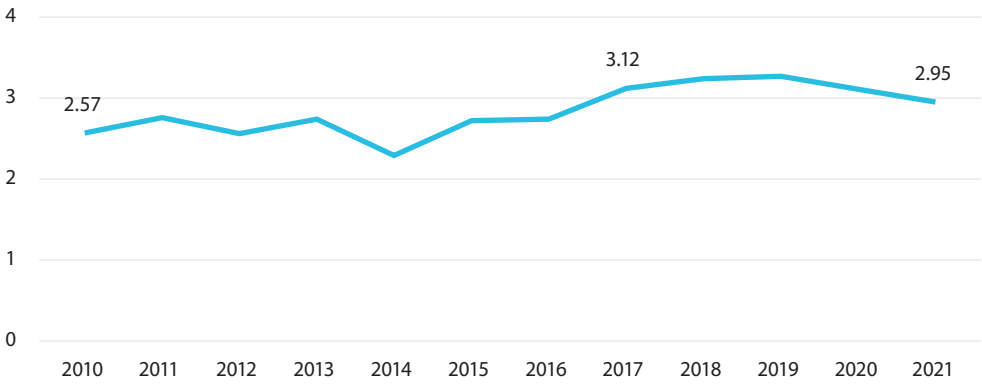

Source: Environmental statistics and accounts, SORS

[74] In this case the positive value points to movement away from the goal because it represents an increase of water exploitation i.e. water stress.

Target 6.a By 2030, expand international cooperation and capacity-building support to developing countries in water- and sanitation-related activities and programmes, including water harvesting, desalination, water efficiency, wastewater treatment, recycling and reuse technologies

Indicator 6.a.1 Amount of water- and sanitation-related official development assistance that is part of a government-coordinated spending plan ↑

Adequate financial resources are crucial for achieving SDG 6 by 2030, either by attracting new sources or by better using existing resources. The share of total Official Development Assistance (ODA) expenditure for the water sector includes aid for drinking water supply, sanitation and hygiene, as well as aid in other areas such as agricultural water resources, flood protection and hydroelectricity. The amount of official development assistance[75] aimed at water supply and sanitation, which is part of the government's coordinated spending plan, increased from 55.8 million USD in constant prices in 2000 to 58.3 million USD in constant prices in 2016, which results in the compound annual growth rate of 0.28%. And in this case, progress was more intense in the period after the adoption of the 2030 Agenda (2015–2016), with the compound annual growth rate of 57.97%, which is the result of a significant increase between these two years, from 36.9 to 58.3 million dollars in constant prices in 2016[76].

Target 6.b Support and strengthen the participation of local communities in improving water and sanitation management

Indicator 6.b.1a Level of participation of service users/communities in urban/rural drinking water planning programmes (3 = High; 2 = Medium; 1 = Low; 0 = N/A) ✓

Indicator 6.b.1b Level of definition in procedures for participation of service users/communities in the urban/rural drinking water planning programme (10 = Clearly defined; 5 = Not clearly defined; 0 = N/A) ✓

Indicator 6.b.1c Level of participation of users/communities in water resource planning and management programmes (3 = High; 2 = Medium; 1 = Low; 0 = N/A) ✓

Indicator 6.b.1d Level of definition in legal or policy procedures for the involvement of service users/communities in water resource planning and management (10 = Clearly defined; 5 = Not clearly defined; 0 = N/A) ✓

75 Amount of water- and sanitation-related official development assistance that is part of a government-coordinated spending plan is defined as the proportion of total water and sanitation-related Official Development Assistance (ODA) disbursements that are included in the government budget.

76 Source: GLAAS — Water Global Analysis and Assessment of Sanitation and Drinking-Water.

Target 6.b aims to increase the participation of local communities in the planning and management of water and sanitation. This is essential to ensure and meet the needs of local users, but also for local communities to fully understand the impact of development decisions. This target was achieved by measuring four indicators[77].

[77] Source: GLAAS — Water Global Analysis and Assessment of Sanitation and Drinking-Water.

SDG 7

ENSURE ACCESS TO AFFORDABLE, RELIABLE, SUSTAINABLE AND MODERN ENERGY FOR ALL

Number of targets monitored:	**3/5 (7.1, 7.2, 7.3)**
Number of indicators monitored:	**4/6**

SDG 7 envisages ensuring access to affordable, reliable, sustainable and modern energy for all through 5 targets and 6 indicators. Currently the progress in Serbia can be monitored through three targets with four indicators.

KEY FINDINGS

- **Moderate progress in achieving the first target is registered owing to the increase in the proportion of population with access to electricity.**
- **Significant progress is registered in relation to the increase of the share of renewable energy (target 7.2) in total final energy consumption, provided that the short-term trends are not consistent between different sectors, because while a positive trend is recorded in the electricity, heating and cooling sectors, a negative trend is registered in the transport sector.**
- **Significant progress is registered in connection with target 7.3 envisaging doubling the global rate of improvement in energy efficiency by 2030.**

Target 7.1 By 2030, ensure universal access to affordable, reliable and modern energy services	
Indicator 7.1.1 Proportion of population with access to electricity	↗
Indicator 7.1.2 Proportion of population with primary reliance on clean fuels and technology	✕

Moderate progress in achieving this target is owed to the increase of the proportion of population having access to electricity[78]. Short-term progress in urban and other settlements is very

[78] The ratio of the number of inhabitants who have elektricity in their household and the total number of inhabitants, expressed in percentages.

small (achieved at the compound annual growth rate of 0.02%), and it is more a stagnation since almost the total population has electricity. Significant progress is, however, registered in Roma settlements (the compound annual growth rate of 1.94)[79].

Chart 21: Indicator 7.1.1 Proportion of population with access to electricity, 2010–2019 (%)

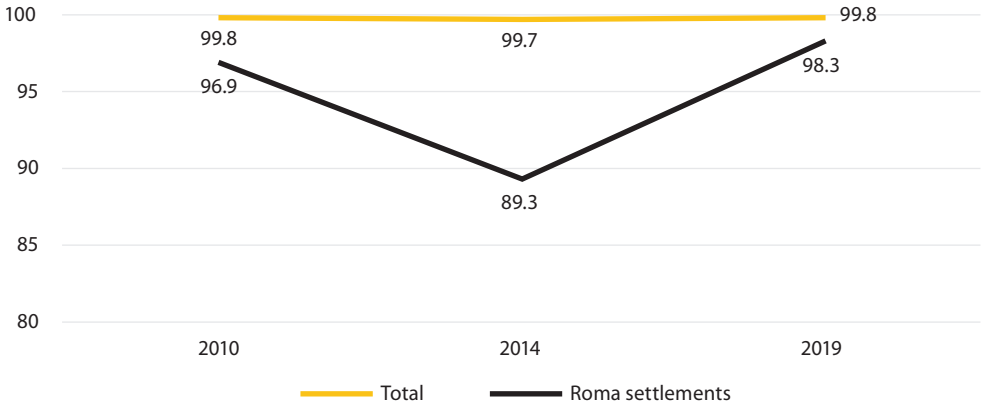

Source: MICS — SORS and UNICEF

When another indicator is monitored, it is not possible to establish a trend due to lack of data. In 2019, 52.4% of the population primarily relied on clean fuels and technologies, but the share of this population is significantly lower in the population living in "other" settlements (28.5%). Lower values were also recorded among the population living in Roma settlements (12.4%), but also among the population living in the poorest households (6.1%)[80].

Target 7.2 By 2030, increase substantially the share of renewable energy in the global energy mix

Indicator 7.2.1 Share of renewable energy in gross final energy consumption

Data from the Ministry of Mining and Energy shows that significant progress has been made in relation to this target, both in the short term (2016–2020) and in the long term (2010–2020), at the compound annual growth rate of 5.28% and 2.77%, respectively. However, short-term progress is not consistent between different sectors, because while a positive trend is registered in the sectors of electricity (at the compound annual growth rate of 1.30%) and heating and cooling (at the compound annual growth rate of 8.51%), a significant deviation from the goal is recorded in the transport sector (at the compound annual growth rate of -1.24%) (Chart 22).

[79] Source: MICS — SORS and UNICEF.
[80] Source: MICS — SORS and UNICEF.

Chart 22: Indicator 7.2.1 Share of renewable energy in gross final energy consumption, 2010–2020 (%)

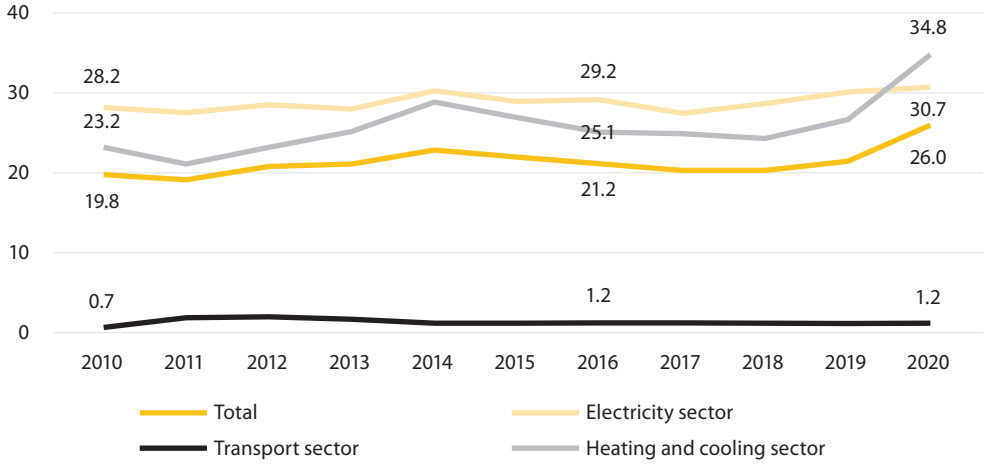

Source: Ministry of Mining and Energy

Target 7.3 By 2030, double the global rate of improvement in energy efficiency

Indicator 7.3.1 Energy intensity measured in terms of primary energy and GDP

Significant progress was recorded in both the short-term and long-term when it comes to the energy intensity measures through primary energy and GDP[81], with the value of this indicator declining from 5.59 MJ/USD[82] in 2015 to 5.04 MJ/USD in 2019, which means that less energy was consumed per unit of product (at the compound annual growth rate of -2.56%)[83].

81 Energy intensity is defined as the total energy supplied to the economy per unit value of economic output. It is measured in Megajoules per United States Dollar (USD). Energy intensity is an indication of how much energy is used to produce one unit of economic output.

82 Megajoules per United States Dollar (MJ/USD) is calculated applying the average annual US Dollar exchange rate.

83 Source: Energy Statistics, SORS, National accounts, SORS and United Nations.

SDG 8

PROMOTE SUSTAINED, INCLUSIVE AND SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH, FULL AND PRODUCTIVE EMPLOYMENT AND DECENT WORK FOR ALL

Number of targets monitored:	**8/12 (8.1, 8.3, 8.4, 8.5, 8.6, 8.7, 8.10, 8.b)**
Number of indicators monitored:	**9/16**

SDG 8 promotes continuous, inclusive and sustainable economic growth with full and productive employment and decent work for all. This goal includes 12 targets monitored against 16 indicators. In 2022, 8 targets with 9 indicators can be monitored in Serbia. Compared to the previous report, monitoring of another target (8.b) and indicator (8.b.1) is made possible.

KEY FINDINGS

- **Significant progress is registered in relation to target 8.1 which envisages sustaining positive economic growth, both in the short term and in the long term.**
- **In the period by 2020, the reduction of informal employment in total employment has contributed to a significant progress in achieving target 8.3 calling for promotion of development-oriented policies and decent job creation. Due to the change of the survey methodology based on which the indicator is to be calculated, the value of this indicator is to be monitored in future separately, until 2020 and from 2021.**
- **The resource productivity is an indicator of the ratio of the economic growth and use of natural resources. Only relative separation of economic growth from the use of natural resources was achieved in the last five years. Inconsistent trends for target 8.4 were registered through moderate progress in relation to the resource productivity and through significant movement away from the target when it comes to the domestic materials consumption.**
- **Achieving productive employment and decent work shows significant progress when it comes to the reduction of the unemployment rate of young people and total working age population (target 8.5). Earning trends cannot be tracked due to the lack of data for several years, but data for 2018, disaggregated by occupation and sex, indicates significant differences among employees in different occupations, as well as a systematic gender gap in favour of men.**

- **Significant progress has been achieved in relation to target 8.6 due to a reduction in the share of young people who are neither in education nor in the labour market by 2020. Due to the changes in survey methodology based on which the indicator is calculated the value of this indicator is to be monitored in future separately, until 2020 and from 2021.**
- **Data indicate that every tenth child is exposed to child labour (target 8.7). Boys, children in other settlements in relation to children from urban settlements, young children (aged 5–11 years) in relation to older children (aged 12–14 and 15–17 years) as well as children from the poorest households are more exposed to the risks of child labour.**
- **When it comes to strengthening capacities of domestic financial institutions (target 8.10), opposing tendencies are registered — significant movement away from the target in terms of the number of commercial bank branches per 100,000 inhabitants, and significant progress towards the target regarding the number of automated teller machines (ATMs) per 100,000 adults.**
- **When it comes to developing the youth employment strategy and implementation of the Global Jobs Pact of the International Labour Organization (target 8.b), Serbia has achieved the goal.**

Target 8.1 Sustain per capita economic growth in accordance with national circumstances and, in particular, at least 7 per cent gross domestic product growth per annum in the least developed countries

Indicator 8.1.1 Annual growth rate of real GDP per capita

Despite annual fluctuations, significant progress towards the goal which envisages sustainable economic growth per capita is registered both in the short-term (2017–2021) and in the long-term (2010–2021) time frame, at the compound annual growth rate of 34.86% and 20.56%, respectively. The biggest jump in GDP growth per capita was registered between 2020 and 2021 (Chart 23).

Chart 23: Indicator 8.1.1 Annual growth rate of real GDP per capita, 2010–2021 (%)

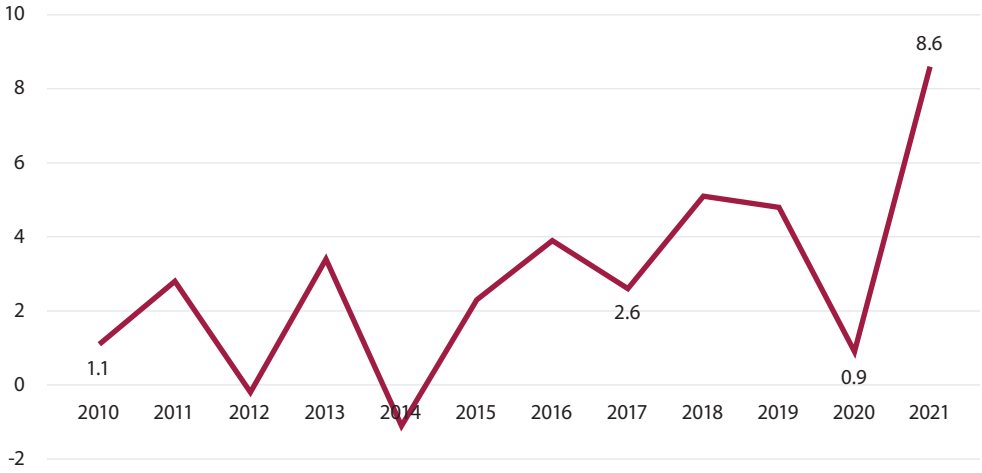

Source: National accounts, SORS

Target 8.3 Promote development-oriented policies that support productive activities, decent job creation, entrepreneurship, creativity and innovation, and encourage the formalization and growth of micro-, small- and medium-sized enterprises, including through access to financial services

Indicator 8.3.1 Proportion of informal employment in total employment, by sex

As of 2021 the Eurostat methodology of the Labour Force Survey, based on which this indicator is monitored, has been changed[84]. The most significant change refers to the exclusion from the contingent of employed persons those producing (agricultural) goods and services for their own needs (without placing them on the market), which was a significant part of informal employment. That was the reason for the break in the series so that the movement of this indicator has to be monitored separately in future, until 2020 and from 2021. It is notable that significant progress was achieved when it comes to the reduction of the share of informal employment in total employment until 2020. Positive trends are recorded also both in relation to employed women and men (Chart 24).

84 More information about this is available at https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Pdf/G202122002.pdf

Chart 24: Indicator 8.3.1 Proportion of informal employment in total employment, by sex, 2014–2020 (%)

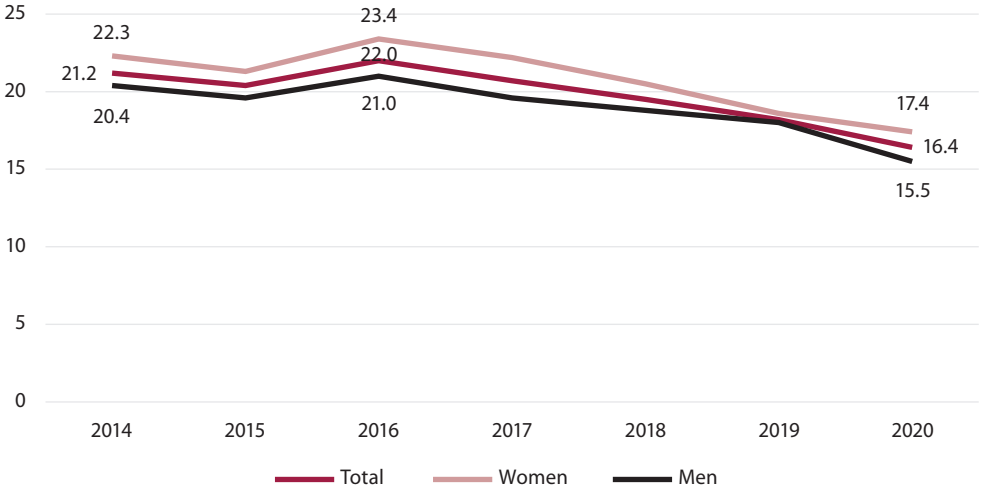

Source: Labour Force Survey, SORS

Note: As of 2021 there was a break in the series, the data are not comparable with the series before 2020

Target 8.4 Improve progressively, through 2030, global resource efficiency in consumption and production and endeavour to decouple economic growth from environmental degradation, in accordance with the 10-Year Framework of Programmes on Sustainable Consumption and Production, with developed countries taking the lead

Indicator 8.4.2a (12.2.1a) Domestic material consumption (DMC)	↓
Indicator 8.4.2b (12.2.1 b) Resource productivity	↗

Contradictory trends are recorded regarding target 8.4. Significant movement away from the target (CAGR 4.02%) was achieved in respect to domestic material consumption in the period 2017–2021, while the moderate progress is registered in the same period when it comes to resource productivity due to bigger growth of the GDP compared to the domestic material consumption[85].

[85] Source: Environmental Statistics and Accounts, SORS.

Chart 25: Indicator 8.4.2 Domestic material consumption (DMC), 2010–2021 (thousand tonnes)

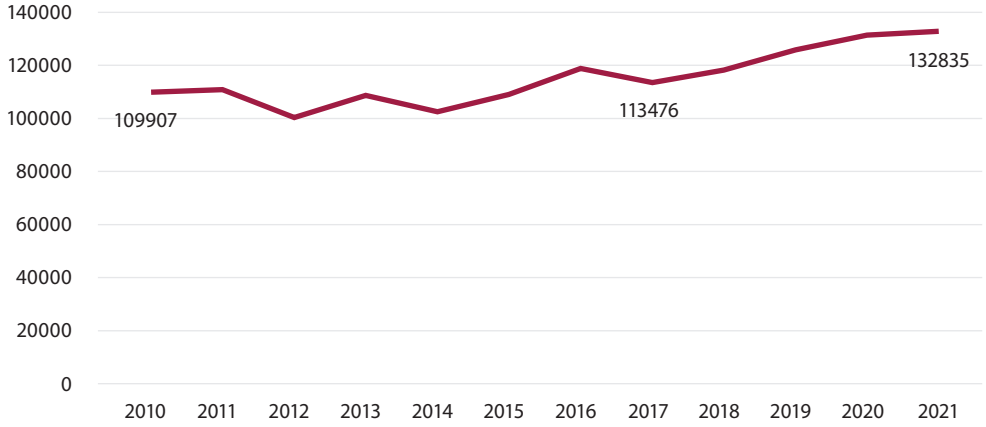

Source: Environmental Statistics and Accounts, SORS

Target 8.5 By 2030, achieve full and productive employment and decent work for all women and men, including for young people and persons with disabilities, and equal pay for work of equal value	
Indicator 8.5.1a Average hourly earnings of employed female and male, by age	✕
Indicator 8.5.1b Average hourly earnings of employed female and male, by occupation	✕
Indicator 8.5.2a Unemployment rate (15–24 years of age)	↑
Indicator 8.5.2b Unemployment rate (15–64 years of age)	↑

This target is monitored against indicators a) and b), which measure average hourly earnings of female and male of different age and by occupation. Data available for 2018 indicate an increase in earning with the age of employees and they also point to significant differences in earnings of employees by occupation and to the systematic gender gap in favour of men (Table 3).

Table 3: Indicator 8.5.1b Average hourly earnings of employees, by occupation and sex, 2018 (RSD)

	RSD		
	Total	Women	Men
Executives, officials and legislators	704.11	680.44	718.82
Professionals and artists	553.99	515.21	636.41
Engineers, associate professionals and technicians	458.43	413.68	512.86
Clerical support workers	369.88	362.14	382.7
Service and sales workers	291.21	276.56	307.57
Skilled agriculture, forestry and fishery workers	323.8	312.63	327.26
Craft and related trades workers	294.82	278.22	365.07
Plant and machine operators, assemblers and drivers	338.53	292.9	355.78
Elementary occupations	272.68	251.28	296.88

Source: Employment and earnings statistics, SORS

In addition to earnings, the progress in achieving this target is monitored via the unemployment rates. Both long-term and short-term trends point to significant progress due to decline in unemployment rates of the young population (15–24 years of age)[86], as well as of the working age population (15–64 years of age)[87]. Positive trends are observed for both women and men (Charts 26 and 27).

Chart 26: Indicator 8.5.2a Unemployment rate, population aged 15–24, by sex, 2014–2021 (%)

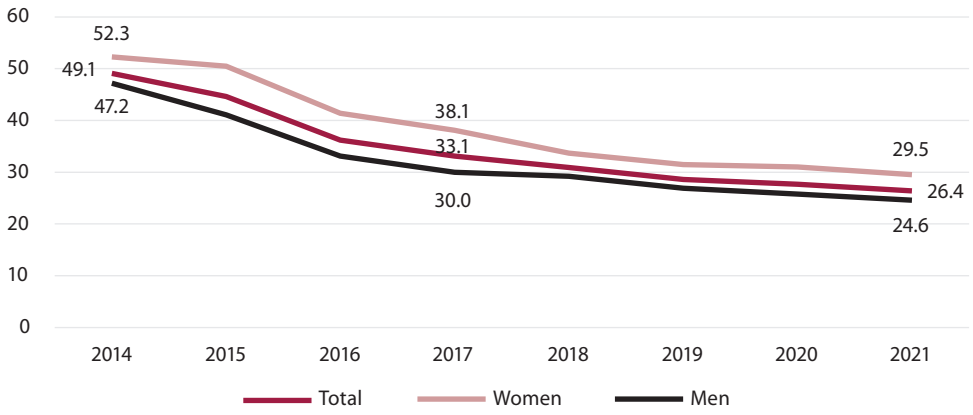

Source: Labour Force Survey, SORS

Note: As of 2021 the methodology was changed, but earlier data have been adjusted to the new methodology so it is possible to monitor the trend

86 The compound annual growth rate for the period 2017–2021 amounts to -6.47%, and for the period 2014–2021 is -8.36%.

87 The compound annual growth rate for the period 2017–2021 for this population amounts to -5.18%, and for the period 2014–2021 is -7.65%.

Chart 27: Indicator 8.5.2b Unemployment rate, population aged 15–64, by sex, 2014–2021 (%)

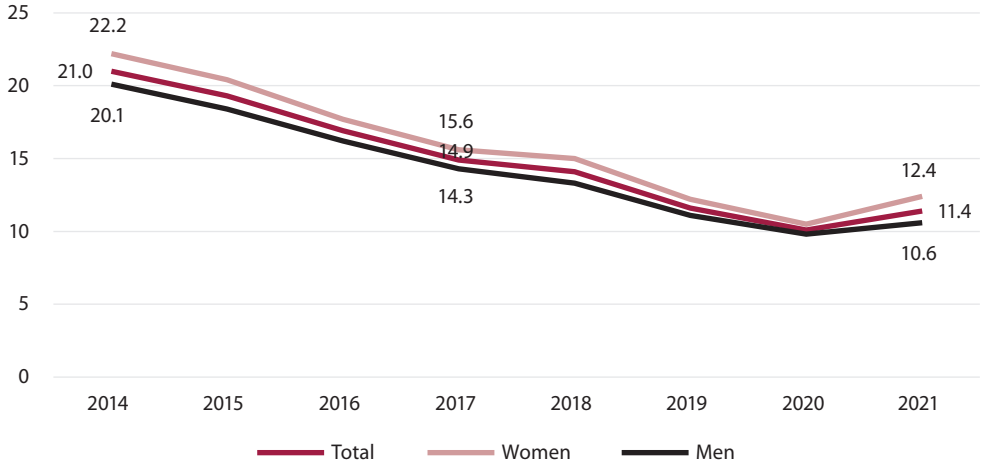

Source: Labour Force Survey, SORS

Note: As of 2021 the methodology was changed, but earlier data have been adjusted to the new methodology so it is possible to monitor the trend

Target 8.6 By 2020, substantially reduce the proportion of youth not in employment, education or training

Indicator 8.6.1 Proportion of youth (aged 15–24) not in education, employment or training

As of 2021 the Eurostat methodology of the Labour Force Survey, based on which this indicator is monitored, has been changed.[88] For this reason there was a break in the series so the movement of this indicator has to be monitored in future separately, until 2020 and from 2021. Significant progress toward the goal was registered also with the decrease of the share of young people who are not employed and not in the education, from 2016–2020 (at the compound annual growth rate of -2.65%). The positive trend is more visible among women (at the compound annual growth rate of -5.17%), than among men (at the compound annual growth rate of -0.29%) (Chart 28).

88 More information is available at: https://publikacije.stat.gov.rs/G2021/Pdf/G202122002.pdf

Chart 28: Indicator 8.6.1 Proportion of youth (aged 15–24) not in education, employment or training, by sex, 2014–2020 (%)

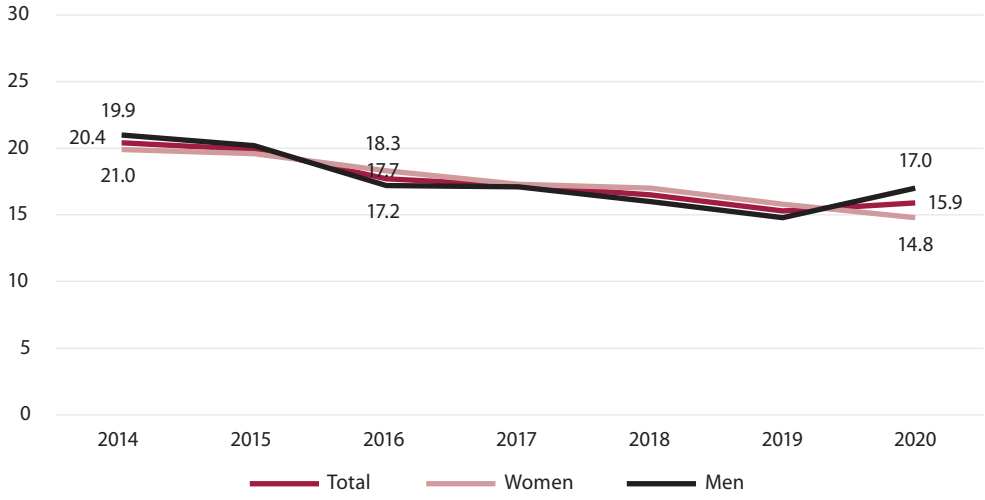

Source: Labour Force Survey, SORS

Note: As of 2021 there was a break in the series, the data are not comparable with the series before 2020

Target 8.7 Take immediate and effective measures to eradicate forced labour, end modern slavery and human trafficking and secure the prohibition and elimination of the worst forms of child labour, including recruitment and use of child soldiers, and by 2025 end child labour in all its forms

Indicator 8.7.1 Proportion of children aged 5–17 years engaged in child labour, by sex and age

Every tenth child (9.5% of children aged 5–17 years) is engaged in child labour. Child labour was more prevalent among boys than among girls (11.2% vs 7.5%), as well as in children from "other" settlements, compared to children from urban settlements (14.9% vs 5.8%). Observed by age, child labour was the most common among younger children, aged 5–11 years (15.9%). Among children of early adolescence (aged 12–14 years), child labour was present in 4.3% of cases, while among older adolescents (aged 15–17years), it occurred in 0.6% cases. In addition, child labour was more prevalent among children from the poorest and second quintile households (12.2% and 15.4%, respectively), than in children in the middle, fourth and richest quintiles (8.4%, 5.3% and 7.9%, respectively)[89].

[89] Source: MICS — SORS and UNICEF.

Target 8.10 Strengthen the capacity of domestic financial institutions to encourage and expand access to banking, insurance and financial services for all

Indicator 8.10.1a Number of commercial bank branches per 100,000 adults ↓

Indicator 8.10.1b Number of automated teller machines (ATMs) per 100,000 adults ↑

Regarding target 8.10 monitoring progress in capacity building and availability of domestic financial institutions, inconsistent trends were registered. Significant movement away from the goal (at the compound annual growth rate of -1.03%, for the period 2017–2022) was registered in the number of commercial bank branches per 100,000 adults (Indicator 8.10.1a), while significant progress (at the compound annual growth rate of 4.39%) was registered regarding the number of automated teller machines (ATMs) per 100,000 adults (Indicator 8.10.1b).

Target 8.b By 2020, develop and operationalize a global strategy for youth employment and implement the Global Jobs Pact of the International Labour Organization

NEW

Indicator 8.b.1 Existence of a developed and operationalized national strategy for youth employment, as a distinct strategy or as part of a national employment strategy ✓

Serbia has achieved the target 8.b due to having operationalized national youth employment policy within the Employment Strategy and Youth Strategy. That is how it has become part of the group of states which are contributing, at the global level, to the achievement of this goal.

SDG 9

BUILD RESILIENT INFRASTRUCTURE, PROMOTE INCLUSIVE AND SUSTAINABLE INDUSTRIALIZATION AND FOSTER INNOVATION

Number of targets monitored:	**5/8 (9.1, 9.2, 9.4, 9.5, 9.c)**
Number of indicators monitored:	**7/12**

SDG 9 calls for building resilient infrastructure and promoting inclusive and sustainable industrialization and fostering innovation. This goal includes 8 targets monitored against 12 indicators. It is possible to monitor 5 targets and 7 indicators in Serbia based on the SORS data.

KEY FINDINGS

- **Progress made towards target 9.1 calling for improving transport infrastructure indicates contradictory trends — while significant movement away from the target is registered in the field of passenger transport, significant progress is present in the field of freight transport.**
- **Promoting inclusive and sustainable industrialization and significantly raising the manufacturing share in the GDP (target 9.2) also shows contradictory tendencies. When it comes to the indicator measuring the industry's share of employment, significant progress is registered, both short-term and long-term.**
- **When it comes to target 9.4, which refers to the improvement of infrastructure and industry in order to use resources more efficiently and adopt clean and environmentally friendly technologies, significant movement away from the goal is registered in the short-term due to the total increase of CO2 emissions from the process of fuel combustion, while moderate progress is registered in the long-term.**
- **Enhancing scientific research and upgrading the technological capabilities of industrial sectors (target 9.5) is visible due to the significant increase in the total research and development expenditure as a proportion of the GDP, same as due to the moderate increase of the number of researchers.**
- **Moderate short-term and significant long-term progress was achieved in relation to the increase of the proportion of the population covered by the 4G mobile network (target 9.c).**

Target 9.1 Develop quality, reliable, sustainable and resilient infrastructure, including regional and transborder infrastructure, to support economic development and human well-being, with a focus on affordable and equitable access for all

Indicator 9.1.2a Passenger volume, by mode of transport ↓

Indicator 9.1.2b Freight volume, by mode of transport ↑

In the short-term and long-term, in the area of passenger transport, significant movement away from target 9.1 is registered. Significant negative trends measured by a compound annual growth rate are recorded in rail and air transport. At the same time, significant progress, both in the short-term and in the long-term, was achieved in the area of freight transport. However, when comparing different types of freight transport, contradictory tendencies are notable: while significant progress is achieved in the area of road, air and pipeline transport, the significant movement away from the target is registered in the area of rail and inland waterway transport (Table 4).

Table 4: Indicator 9.1.2 Passenger and freight transport, by mode of transport

Type of transport	Compound annual growth rate, in % 2017–2021	Progress towards SDG	Compound annual growth rate, in % 2010–2021	Progress towards SDG
Total passenger transport	**-4.43**	↓	**0.13**	↗
Total land transport	-2.67	↓	-0.62	↘
Rail transport	-15.58	↓	-8.73	↓
Road transport	-4.19	↓	-2.34	↓
Public transport	-1.03	↓	1.18	↓
Air transport	-11.19	↓	5.19	↑
Total freight transport	**11.86**	↑	**7.52**	↑
Total land transport	10.42	↑	7.55	↑
Rail transport	-2,89	↓	-1.67	↓
Road transport	19.36	↑	17.66	↑
Air transport	150.99	↑	68.17	↑
Pipeline transport	15.74	↑	5.83	↑
Inland waterway transport	-60.81	↓	-30.07	↓

Source: Statistics of Transport and Telecommunications, SORS

Target 9.2 Promote inclusive and sustainable industrialization and, by 2030, significantly raise industry's share of employment and gross domestic product, in line with national circumstances, and double its share in least developed countries

Indicator 9.2.1 Manufacturing value added as a proportion of GDP and per capita ↗↘

Indicator 9.2.2 Manufacturing employment as a proportion of total employment ↑

Progress towards target 9.2 also shows inconsistent tendencies. Observed through the indicator measuring the manufacturing value added as a proportion of GDP, there is significant movement away from the target (with the compound annual growth rate of -3.67% for the period 2017–2021 and the compound annual growth rate of -1.47% for the period 2010–2021), and when this share is monitored per capita, the outcome is significant progress towards the target (with short-term compound annual growth rate of 2.46%, and long-term of 2.52%).

Chart 29: Indicator 9.2.1a Manufacturing value added as a proportion of GDP, 2010–2021 (%)

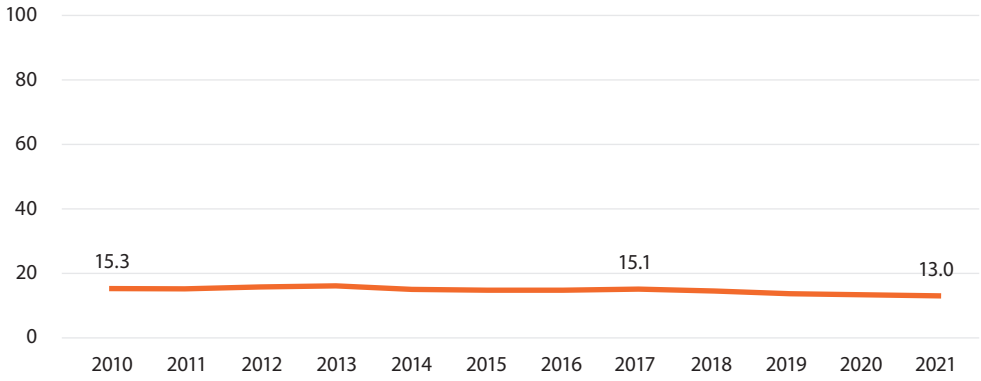

Source: National Accounts Statistics, SORS

Chart 30: Indicator 9.2.1b Manufacturing value added per capita, 2010–2021 (USD at 2015 constant prices)

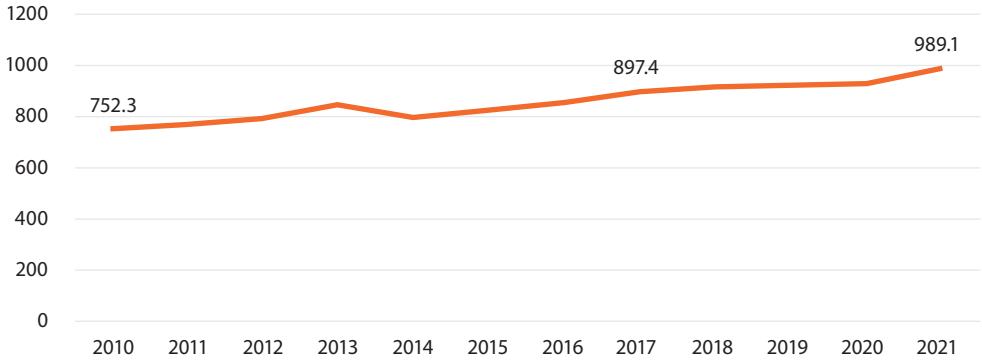

Source: National Accounts Statistics, SORS

Manufacturing employment (Indicator 9.2.2) as a proportion of total employment records increase both in long-term and in short-term, which significantly contributes towards the progress in achieving target 9.2 at the compound annual growth rate of 3.73% short-term (2017–2021) and 3.18% long-term (2014–2021) (Chart 31).

Chart 31: Indicator 9.2.2 Manufacturing employment as a proportion of total employment, 2014–2021 (%)

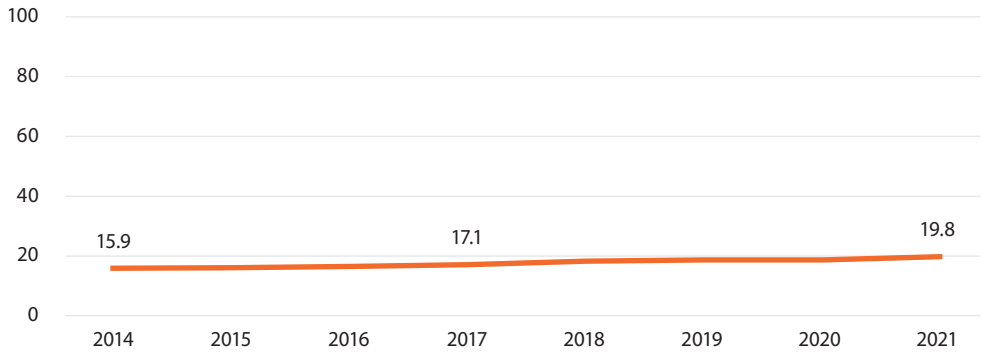

Source: Labour Force Survey, SORS

Target 9.4 By 2030, upgrade infrastructure and retrofit industries to make them sustainable, with increased resource-use efficiency and greater adoption of clean and environmentally sound technologies and industrial processes, with all countries taking action in accordance with their respective capabilities

Indicator 9.4.1a CO_2 emissions from fuel combustion	↓
Indicator 9.4.1b CO_2 emissions per unit of GDP	↓
Indicator 9.4.1c CO_2 emissions per unit of manufacturing value added	↗

Progress in achieving target 9.4 is monitored against several sub-indicators measuring CO_2 emissions. According to the sub-indicator that measures CO_2 emissions from the fuel combustion process (9.4.1a), significant movement away from the target was registered in short-term (2014–2018), at the compound annual growth rate of 4.16%, and moderate progress is notable long-term (2010–2018), at the compound annual growth rate of -0.23%. When the manufacturing industry is observed separately, the trend is similar, i.e. significant movement away from the target is registered short-term (at the compound annual growth rate of 2.09%), and significant progress is registered long-term (at the compound annual growth rate of -2.32%) (Chart 32).

Chart 32: Indicator 9.4.1a CO_2 emissions, per unit of value added — emissions from the fuel combustion process, in total and for the manufacturing industry, 2010–2018 (million tonnes)

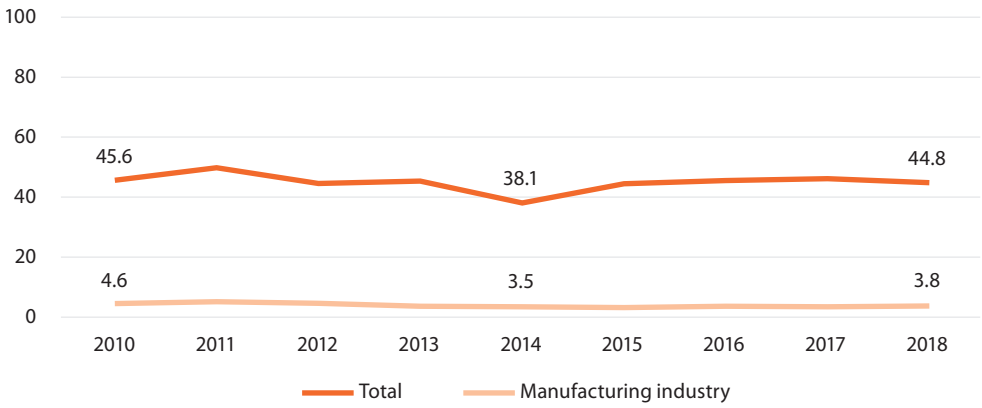

Source: International Energy Agency (IEA), Environmental Protection Agency

When progress towards this target is monitored against the indicator 9.4.1b, the result is a little different. In that case for the total CO_2 emission per unit of value added — per GDP unit significant movement away from the goal is registered in the short term (at the compound annual growth rate of 1.40%), and significant progress in the long term (at the compound annual growth rate of -1.86%), while specifically for the manufacturing industry moderate progress is registered in the short term and significant progress towards the goal in the long term (at the compound annual growth rate of -0.83% and -4.18%, respectively).

Target 9.5 Enhance scientific research, upgrade the technological capabilities of industrial sectors in all countries, in particular developing countries, including, by 2030, encouraging innovation and substantially increasing the number of research and development workers per 1 million people and public and private research and development spending

Indicator 9.5.1 Research and development expenditure as a proportion of GDP, by sectors ↑

Indicator 9.5.2 Researchers (in full-time equivalent) per million inhabitants ↑

Significant progress is registered in increased investments in scientific research creating the basis for technological development of the industrial sector[90]. The total research and development expenditure record both the long-term (at the compound annual growth rate of 3.20%) and short-term progress (at the compound annual growth rate of 3.28%). However, the data show that the increase in research and development expenditure is registered primarily in the business sector (short-term compound annual growth rate of 8.90%, and long-term of 17.00%) and government sector (short-term compound annual growth rate of 2.02%, and long-term 0.00%), but not in the sector of higher education where significant movement away from the target is registered (at the short-term compound annual growth rate of -3.28%, and long-term -2.26%)[91] (Chart 33).

Chart 33: Indicator 9.5.1 Research and development expenditure as a proportion of GDP, by sectors, 2010–2021 (%)

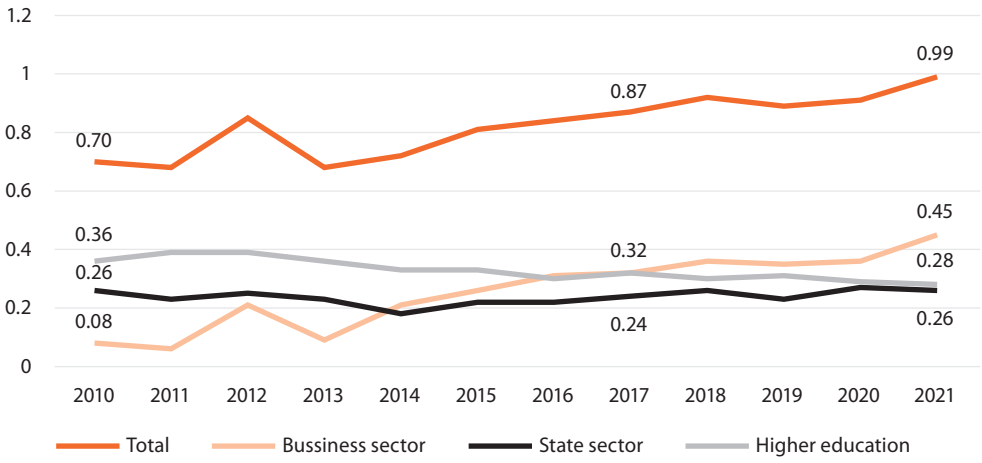

Source: Statistics of science, technology and innovation, SORS

90 This indicator shows gross allocations for science: in the state sector, in the sector of higher education, in the non-financial and non-profit sector, expressed as their percentage share in GDP.

91 Source: Science, technology and innovation statistics, SORS.

Significant progress towards target 9.5 is visible in the increased number of researchers per one million inhabitants[92]. The number of researchers in the long term (2010–2021) grew at the compound annual growth rate of 3.32%, and in the short term (2017–2021) at the rate of 1.87%. While there were 1,733 employed researchers in 2010 expressed in full-time equivalent, per one million inhabitants, there were 2,322 in 2017 and 2,482 in 2021.

Target 9.c Significantly increase access to information and communications technology and strive to provide universal and affordable access to the Internet in least developed countries by 2020

Indicator 9.c.1 Proportion of population covered by a mobile network, by technology

Significant progress was achieved in relation to improved access of population to information and communication technology[93]. In 2021, the 2G mobile network covered 99.26% of the population, the 3G network covered 98.99%, and the 4G network covered 98.19% of the population. If more advanced technology is monitored, i.e. the coverage by the 4G network moderate progress (at the compound annual growth rate of 0.99%) is registered in the short term (2017–2021), and significant progress (at the compound annual growth rate of 9.57%) in the long term (2015–2021)[94].

92 Researchers, as a full-time equivalent, per one million inhabitants are direct indicators of the number of research and development employees per one million inhabitants.

93 The Regulatory Agency for Electronic Communication and Postal Services (RATEL) gathers and processes data of operators of electronic communication networks and services, provided within annual reports. Based on submitted reports data on the mobile network coverage (2G, 3G and 4G) were presented and they are expressed as the percentage of inhabitants living at the territory covered by the signal of a certain mobile network, irrespective of whether they were subscribers of any of those networks or not.

94 Source: RATEL (Regulatory Agency for Electronic Communication and Postal Services).

SDG 10

REDUCE INEQUALITY WITHIN AND AMONG COUNTRIES

Number of targets monitored:	**7/10 (10.1, 10.2, 10.3, 10.4, 10.7, 10.a, 10.b)**
Number of indicators monitored:	**8/14**

SDG 10 calls for reduced inequality within and among countries through 10 targets monitored against 14 indicators. Currently in Serbia progress can be monitored based on the available SORS data in relation to 7 targets against 8 indicators. Compared to the previous report, it is now possible to monitor 4 targets and 5 indicators more.

KEY FINDINGS

- **Significant progress was achieved when it comes to the growth rate of disposable income per capita, both for total population and for 40% of the population with the lowest income (target 10.1).**
- **Significant progress is achieved in relation to the share of population with the disposable income below 50% of the median equalized income, both in the short term and in the long term (target 10.2).**
- **Progress cannot be monitored in relation to target 10.3 which guarantees equal opportunities and reduces inequalities in the outcome, including the elimination of discrimination, because data are available only for 2019 and only for the female population in the reproductive age (aged 15–49 years). According to MICS data, 6.9% of women from this category stated that they had been discriminated in the previous 12 months.**
- **Significant progress is registered in the area of earnings (target 10.4), because share of labour force income in GDP was increased.**
- **When it comes to migration management (target 10.7), Serbia is rated highly in terms of the development of migration policies which facilitate orderly, safe, regular and responsible migrations. When it comes to the number of missing or died persons within the migration process towards an international destination, it varies between 1 and 7 in the short term, whereas the biggest number of missing or died persons in the migration process was registered in 2019 (18 persons).**
- **Moderate movement away from the target is registered when it comes to the import tariffs (target 10.a).**
- **Significant progress is registered in relation to financial allocations for development (target 10.b).**

Target 10.1 By 2030, progressively achieve and sustain income growth of the bottom 40 per cent of the population at a rate higher than the national average

Indicator 10.1.1 Growth rates of disposable income per capita among the bottom 40 per cent of the population and the total population

Since the indicator for monitoring progress towards target 10.1 is already defined as an average growth rate, for the assessment of the change the compound annual growth rate was not applied. Having in mind that the average growth rate of disposable income is higher than 1% for every year for which data are available (2018–2021), and that income growth rates of the bottom 40% of population are significantly higher compared to the national average (Chart 34), the trend can be assessed as significant progress towards the target.

Chart 34: Indicator 10.1.1 Growth rates of disposable income per capita among the bottom 40 per cent of the population and the total population, 2018–2021 (%)

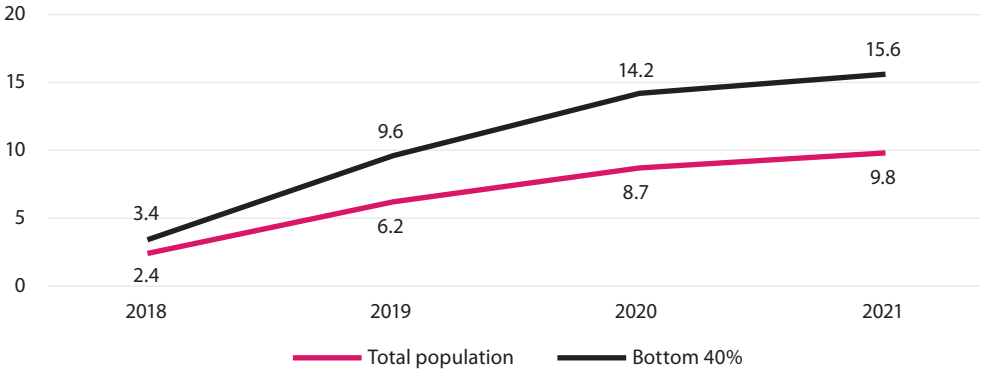

Source: Survey on income and living conditions (SILC), SORS

Target 10.2 By 2030, empower and promote the social, economic and political inclusion of all, irrespective of age, sex, disability, race, ethnicity, origin, religion or economic or other status

NEW

Indicator 10.2.1 Proportion of population with disposable income below 50 per cent of median equivalized income, by sex and age

Significant progress was achieved in relation to target 10.2 which envisages empowerment and promotion of social and economic inclusion, which is monitored via the proportion of population living below 50% of median equivalent income. Significant progress was registered both in the short term and in the long term (at the compound annual growth rate of -7.18% and -2.77%, respectively), among all age groups except for the eldest population (aged 65+) where significant movement away from the target is registered (at the compound annual growth rate of 2.48% in the short term and 2.00% in the long term). Observed by sex, the progress is significant both for female and male population (in the short term at the compound annual growth

rate of -6.74% and -7.77%, respectively), with the exclusion of the eldest population. When observing the population by the type of settlement, significant progress is registered in urban and other settlements (in the short term at the compound annual growth rate of -8.19% and -6.42%, respectively).

Chart 35: Indicator 10.2.1a Proportion of population with disposable income below 50 per cent of median equivalized income, by sex and age, 2013–2021 (%)

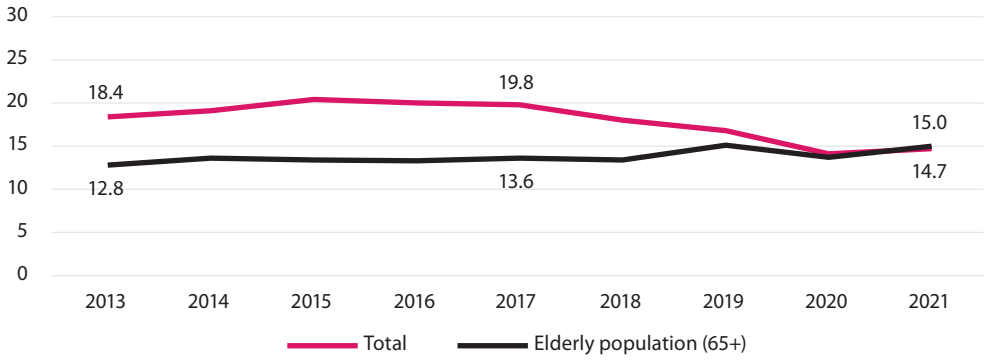

Source: Survey on income and living conditions (SILC), SORS

Target 10.3 Ensure equal opportunity and reduce inequalities of outcome, including by eliminating discriminatory laws, policies and practices and promoting appropriate legislation, policies and action in this regard

Indicator 10.3.1 (16.b.1) Proportion of population reporting having personally felt discriminated against or harassed in the previous 12 months on the basis of a ground of discrimination prohibited under international human rights law

Since the data are available for 2019 only, it is not possible to monitor progress towards this target. The data show that in the overall population of women aged 15–49, 6.9% have experienced some kind of discrimination in the 12 months preceding the Multiple Indicator Cluster Survey (MICS). The proportion of discriminated women is twice higher in the population of women living in Roma settlements (12.5%). Women in urban settlements reported the experience of discrimination in a higher percentage than women in other settlements (8.1% vs 4.8%), women with higher education (9.1%) more frequently than women with secondary (5.0%) and lower education (7.6%), and women from the wealthiest households more often than women from the households belonging to lower wealth quintiles (9.4% vs 5.2% in the fourth, 6.5% in the middle, 6.0% in the second and 7.1% in the poorest quintile)[95]. One ought to bear in mind that the data partly reflect discrimination awareness depending on recognition of such experiences and readiness to report on them in the survey.

95 Source: MICS — SORS and UNICEF.

Target 10.4 Adopt policies, especially fiscal, wage and social protection policies, and progressively achieve greater equality

Indicator 10.4.1 Labour share of GDP, comprising wages and social protection transfers ↑

Significant progress is registered concerning target 10.4 based on the indicator measuring labour share in the gross domestic product[96]. In the period 2016–2020, this share increased from 37.7% to 44.2%, giving the compound annual growth rate of 4.06%[97].

Target 10.7 Facilitate orderly, safe, regular and responsible migration and mobility of people, including through the implementation of planned and well-managed migration policies

NEW **Indicator 10.7.2 Number of countries with migration policies that facilitate orderly, safe, regular and responsible migration and mobility of people** ✕

NEW **Indicator 10.7.3 Number of people who died or disappeared in the process of migration towards an international destination** ✕

In the area of migration management, a positive evaluation is registered, which was achieved in relation to the development of migration policies facilitating orderly, safe, regular and responsible migration. The number of people who died or disappeared in the process of migration towards an international destination varied in the period 2017–2021, and the highest value was in 2019 (18 persons).

Indicator 10.7.2 describes the situation of national migration policies. Progress is identified in relation to targets defined in IOM´s Migration Governance Framework (MiGOF), which includes: (1) socioeconomic well-being of migrants and the society, (2) effective responses to the mobility dimension of crises (3) safe, orderly and dignified pathways of migration. Progress is measured in six policy areas: (1) migrant rights, (2) whole-of-government/evidence based policies, (3) cooperation and partnerships, (4) socioeconomic well-being, (5) mobility dimensions of crises and (6) safe, orderly and regular migration. Indicator values can vary between 1–4, whereas the score 1 means "Requires further progress", score 2 means "Partially meets", score 3 means that the policy "Meets" and score 4 means that the policy "Fully meets".

In 2021 th overall migration policies in Serbia were graded with the score 3, and observed by areas, the following areas were graded with the score 3: migrant rights, socioeconomic well-being, mobility dimensions of crises, safe, orderly and regular migration, while the following areas were graded with grade 4: whole-of-government/evidence based policies, cooperation and partnerships[98].

[96] The labour share of the Gross Domestic Product (GDP) is the total compensation of employees given as a percent of GDP, which is a measure of total output. The indicator provides information about the relative share of output which is paid as compensation to employees as compared with the share paid to capital in the production process for a given reference period.

[97] Source: National accounts, SORS.

[98] Source: International Organization for Migration (IOM) and United Nations Department of Economic and Social Affairs (UN DESA).

Target 10.a Implement the principle of special and differential treatment for developing countries, in particular least developed countries, in accordance with World Trade Organization agreements

NEW

Indicator 10.a.1 Proportion of tariff lines applied to imports from least developed countries and developing countries with zero-tariff

In relation to this target moderate movement away from the target with the compound annual growth rate of -0.02% was registered, for the period 2017–2021.

Target 10.b Encourage official development assistance and financial flows, including foreign direct investment, to States where the need is greatest, in particular least developed countries, African countries, small island developing States and landlocked developing countries, in accordance with their national plans and programmes

NEW

Indicator 10.b.1 Total resource flows for development, by recipient and donor countries and type of flow (e.g. official development assistance, foreign direct investment and other flows)

When it comes to the official development assistance in the short-term period (2016–2020) significant progress is registered at the compound annual growth rate of 11.28%, and significant progress is present also in the long term (2010–2020) with the compound annual growth rate of 1.02%.

Chart 36: Indicator 10.b.1 Total financial flows for development, by recipient and donor countries and type of flow (e.g. official development assistance, foreign direct investment and other flows), 2011–2020 (millions of current USD)

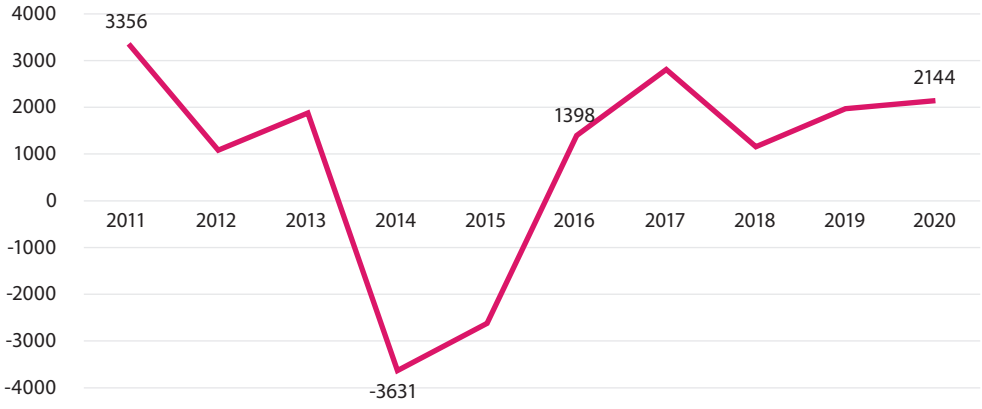

Source: OECD — Organization for Economic Cooperation and Development

SDG 11

MAKE CITIES AND HUMAN SETTLEMENTS INCLUSIVE, SAFE, RESILIENT AND SUSTAINABLE

Number of targets monitored:	**6/10 (11.1, 11.5, 11.6, 11.7, 11.a, 11.b)**
Number of indicators monitored:	**10/15**

SDG 11 defines necessary steps to make cities and human settlements inclusive, safe, resilient and sustainable. This goal includes 10 targets monitored against 15 indicators. Currently the progress in Serbia can be monitored in relation to 6 targets against 10 indicators. Compared to the report for 2021, it is possible to monitor 3 targets and 4 indicators more.

KEY FINDINGS

- **Progress in achieving target 11.1, which is measured in relation to the proportion of urban population living in slums, in informal settlements or inadequate housing conditions, can be monitored on the basis of the data of the United Nations Human Settlements Programme for 2016 and 2018 and the share for both years was 4%.**
- **Progress in achieving target 11.5 is measured by the same indicators as target 1.5. As the target 1.5 data indicated, progress cannot be monitored against most of these indicators, but there has been a noticeable decline in number of disaster victims, as well as a reduction in economic losses, both in the short and in the long-term period.**
- **Target 11.a confirms positive economic, social and ecological links between urban, suburban and rural areas by empowerment of the national and regional development planning in the Republic of Serbia.**
- **Progress regarding target 11.b cannot be monitored at the compound annual growth rate, but the data indicate a decrease in the evaluation of the implementation of the national strategy for disaster risk reduction in accordance with the Sendai framework in Serbia.**

Target 11.1 By 2030, ensure access for all to adequate, safe and affordable housing and basic services, and upgrade slums

NEW **Indicator 11.1.1** Proportion of urban population living in slums, informal settlements or inadequate housing ✕

Progress towards the first target is measured by the proportion of urban population living in slums, informal settlements and inadequate housing conditions. The data available for 2016 and 2018 point to the same percentage of population living in these conditions (4%)[99].

Target 11.5 By 2030, significantly reduce the number of deaths and the number of people affected and substantially decrease the direct economic losses relative to global gross domestic product caused by disasters, including water-related disasters, with a focus on protecting the poor and people in vulnerable situations

Indicator 11.5.1 (1.5.1/13.1.1) Number of deaths, missing persons and directly affected persons attributed to disasters per 100,000 population ✕

Indicator 11.5.2 Direct economic loss attributed to disasters in relation to global gross domestic product (GDP) ↑

NEW **Indicator 11.5.3** Damage to critical infrastructure ✕

Target 11.5 is monitored against two indicators, one of which (11.5.1) is the same as for target 1.5 (findings regarding the progress against that indicator are presented in chapter SDG 1).

When it comes to the second indicator (11.5.2) which measures direct losses attributed to disasters in relation to global gross domestic product (GDP), significant progress is registered, both in the short term (2016–2020), and in the long term (2010–2020), at the compound annual growth rate of -29,42% and -22,54%, respectively.

When it comes to damages to critical infrastructures, time series are unavailable, but the data for 2020 indicate that there were in total 6 damages, five at education facilities and one at a health care facility. There was an interruption of basic services due to the damage in four education and one health care facility.

[99] Source: United Nations Human Settlements Programme

Target 11.6 By 2030, reduce the adverse per capita environmental impact of cities, including by paying special attention to air quality and municipal and other waste management

Indicator 11.6.1a Municipal waste recycling rate ✕

Indicator 11.6.1b Generation of waste excluding major mineral waste ✕

Indicator 11.6.2 Annual mean levels of fine particulate matter (e.g. PM2.5 and PM10) in cities (population weighted) ✕

Indicators measuring progress in achieving target 11.6 are partly in the process of being reviewed or pending validation by international statistical agencies, so progress in this report is not measured by a compound annual growth rate.

Chart 37: Indicator 11.6.2 Annual mean levels of fine particulate matter (e.g. PM2.5 and PM10) in cities (population weighted), total and by type of settlement, 2011–2016 (µg/m³)

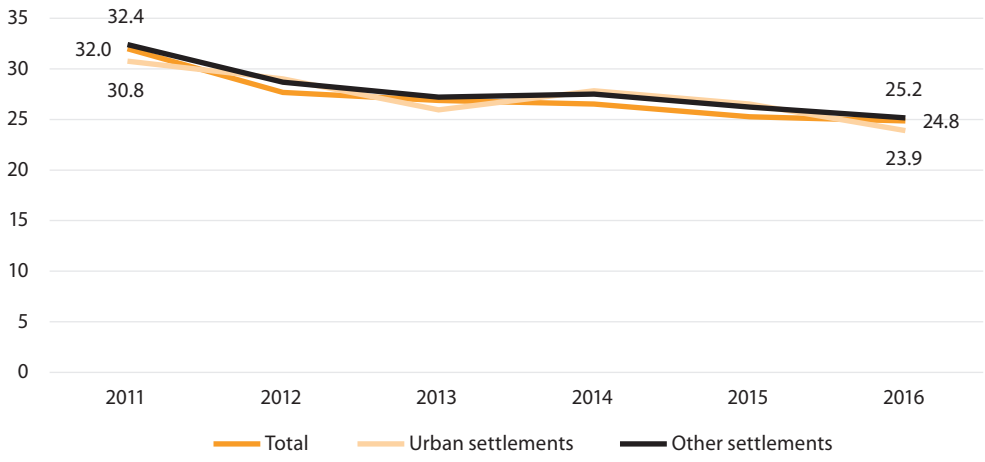

Source: World Health Organization

Target 11.7 By 2030, provide universal access to safe, inclusive and accessible, green and public spaces, in particular for women and children, older persons and persons with disabilities

NEW

Indicator 11.7.2 Proportion of persons victim of physical or sexual harassment, by sex, age, disability status and place of occurrence, in the previous 12 months ✕

Data for monitoring on the basis of this indicator are not available for several years, so no changes can be monitored. Data are only available for 2021, for the female population based on the Survey on security and quality of life of women. According to these data, 4.1% of women with major limitations were victims of physical or sexual harassment during the previous 12 months. The proportion of women with disabilities, who were victims of one of the above mentioned forms of violence is higher in urban than in other settlements (6.9% and 0%, respectively).

Target 11.a Support positive economic, social and environmental links between urban, peri-urban and rural areas by strengthening national and regional development planning

NEW

Indicator 11.a.1 Number of countries that have national urban policies or regional development plans that (a) respond to population dynamics; (b) ensure balanced territorial development; and (c) increase local fiscal space

Target 11.a confirms positive economic, social and ecological links with the regional development planning in the Republic of Serbia and the value of indicator 11.a.1 shows that Serbia has national urban policies or regional development plans.

Target 11.b By 2020, substantially increase the number of cities and human settlements adopting and implementing integrated policies and plans towards inclusion, resource efficiency, mitigation and adaptation to climate change, resilience to disasters, and develop and implement, in line with the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030, holistic disaster risk management at all levels

Indicator 11.b.1 (1.5.3, 13.1.2) Number of countries that adopt and implement national disaster risk reduction strategies in line with the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030

When it comes to target 11.b, findings are presented in the chapter dedicated to SDG 1, since the indicators are the same as for target 1.5.

SDG 12

ENSURE SUSTAINABLE CONSUMPTION AND PRODUCTION PATTERNS

Number of targets monitored:	**5/11 (12.1, 12.2, 12.4, 12.5, 12.b)**
Number of indicators monitored:	**5/13**

SDG 12 envisages ensuring sustainable consumption and production patterns, through 11 targets against 13 indicators. Currently the progress in Serbia can be monitored in relation to 5 targets against 5 indicators. Compared to the previous report, it is possible to monitor two new targets and two new indicators.

KEY FINDINGS

- **Serbia has developed policy instruments aimed at supporting the transition to sustainable production and consumption (target 12.1), thus ranking it among countries that meet the obligations towards the first target of SDG 12.**
- **Tendencies towards achieving target 12.2 related to efficient use and management of natural resources are inconsistent, given that significant movement away from the target is recorded regarding the domestic consumption of materials, and moderate progress is recorded regarding productive use of resources.**
- **Significant progress towards the target is registered in the area of generated hazardous waste (target 12.4).**
- **Target 12.5 points to a slight increase of the municipal waste recycling rate compared to total produced quantities.**
- **Target 12.b monitors the use of sustainable development impacts monitoring tools.**

Target 12.1 Implement the 10-Year Framework of Programmes on Sustainable Consumption and Production Patterns, all countries taking action, with developed countries taking the lead, taking into account the development and capabilities of developing countries	
Indicator 12.1.1a Number of countries developing, adopting or implementing policy instruments aimed at supporting the shift to sustainable consumption and production: National action plans for sustainable consumption and production (1 = Yes; 0 = No)	✓
Indicator 12.1.1b Instruments and policies for sustainable consumption and production (1 = Yes; 0 = No)	✓
Indicator 12.1.1c Number of policies, instruments and mechanism in place for sustainable consumption and production	✓

The first target under SDG 12 relates to the development and implementation of policies and instruments that should contribute towards the transition to sustainable consumption and production. The achievement of the goal is monitored against three sub-indicators which register whether the policies and instruments for the transition to sustainable consumption and production have been developed and adopted, as well as against the number of instruments. Having in mind that the measurement against these indicators is qualitative, i.e. that the existence or absence of such instruments is registered, and their number is estimated, Serbia, according to the findings of 10YFP/WESR[100], fulfils its obligations under this target.

Target 12.2 By 2030, achieve the sustainable management and efficient use of natural resources	
Indicator 12.2.2a (8.4.2a) Domestic material consumption (DMC)	↓
Indicator 12.2.2b (8.4.2b) Resource productivity	↗

Since also target 8.4 is monitored against the same indicators, findings on progress are presented in the chapter about SDG 8.

[100] 10-Year Framework for the Sustainable Consumption and Production Programme (World Environment Situation Room), Environmental Protection Agency.

Target 12.4 By 2020, achieve the environmentally sound management of chemicals and all wastes throughout their life cycle, in accordance with agreed international frameworks, and significantly reduce their release to air, water and soil in order to minimize their adverse impacts on human health and the environment

NEW **Indicator 12.4.2a** Hazardous waste generated per capita ↑

NEW **Indicator 12.4.2b** Hazardous waste treated or disposed ↗

NEW **Indicator 12.4.2c** Total generated hazardous waste ↑

Significant progress was achieved in relation to generating hazardous waste in terms of total waste or per capita. In the short-term time frame (2016–2020) the generated hazardous waste per capita was reduced from 2,441 kg to 1,645 kg per capita, at the compound annual growth rate of -9.40%. in the long-term time frame the trend is still moderate movement away from the goal, because the generated waste per capita was smaller in 2010 (1,542 kg), at the long-term compound annual growth rate of 0.65%.

The total generated hazardous waste was in the short term reduced at the compound annual growth rate of -9.91%, and in the long term it was moderately increased at the compound annual growth rate of 0.17%. In the observed short-term framework, the level of treated or disposed hazardous waste is unchanged and it amounted 99.9%.

Target 12.5 By 2030, substantially reduce waste generation through prevention, reduction, recycling and reuse

Indicator 12.5.1 National recycling rate, tons of material recycled ↑

The indicator is used to monitor the reduction of waste generation[101]. Data are available for the period 2017–2021 and they point to significant increase of the municipal waste recycling rate, from 14.1% to 16.8%, which points to the change of 4.48% measured by the compound annual growth rate.

[101] During 2020, the Environmental Protection Agency prepared a Methodology for calculating the total amount of municipal waste and the degree of recycling in the Republic of Serbia. This methodology is based on field measurements carried out by public utility companies in accordance with the Law on Waste Management. The methodology is aligned with the requirements of Commission Implementing Decision (EU) 2019/1004 on establishing rules for the calculation, verification and reporting of waste data in accordance with Directive 2008/98/EC, as well as for reporting to Eurostat. Directive 2008/98/EC and Implementing Decision 2019/1004 establish completely new rules for reporting on municipal waste in order to provide clear evidence of the fulfillment of the goals of managing this type of waste. In the mentioned methodology, the index numbers from the European waste catalog representing fractions of municipal waste were also applied.

Target 12.b Develop and implement tools to monitor sustainable development impacts for sustainable tourism that creates jobs and promotes local culture and products

NEW

Indicator 12.b.1 Implementation of standard accounting tools to monitor the economic and environmental aspects of tourism sustainability

Indicator "Implementation of standard accounting tools to monitor the economic and environmental aspects of tourism sustainability" refers to the level of implementation of the Tourism Satellite Account (TSA) and the table of the System of Environmental-Economic Accounting (SEEA). Seven TSA tables and four SEEA tables are monitored.

The international System of Environmental-Economic Accounting (SEEA) provides information on mutual environmental and economy impacts. This system includes international standards, definitions, accounting rules and tables for the design of internationally comparable statistical data on the environment and its relation towards the economy, which are harmonized with the statistics of national accounts aiming at facilitating the integration of environmental and economic statistics. Only the account of air emissions has been implemented from the environmental-economic account.

SDG 13

TAKE URGENT ACTION TO COMBAT CLIMATE CHANGE AND ITS IMPACTS

Number of targets monitored:	**1/5 (13.1)**
Number of indicators monitored:	**3/8**

SDG 13 calls for taking urgent action to combat climate change and its impacts, specifically through 5 targets monitored against 8 indicators. Currently in Serbia it is possible to monitor one target against three indicators.

KEY FINDINGS

- **It is possible to monitor progress in achieving SDG 13 only in relation to target 13.1, which is monitored by the same indicators as target 1.5 and partially 11.5. As mentioned earlier, the data indicate a decline in the number of victims of disasters, as well as a reduction in economic damage, both in the short and in the long term.**
- **In the implementation of policies, there is a decrease in the assessment for the implementation of the strategy according to the Sendai Framework between 2017 and 2018, and the number of local governments implementing disaster resilience policies is extremely small (0.05%, or 8 out of 174 local governments).**

Target 13.1 Strengthen resilience and adaptive capacity to climate-related hazards and natural disasters in all countries	
Indicator 13.1.1 (1.5.1, 11.5.1) Number of deaths, missing persons and directly affected persons attributed to disasters per 100,000 population	✕
Indicator 13.1.2 (1.5.3, 11.b.1) Number of countries that adopt and implement national disaster risk reduction strategies in line with the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030	✕
Indicator 13.1.3 (1.5.4, 11.b.2) Proportion of local governments that adopt and implement local disaster risk reduction strategies in line with national disaster risk reduction strategies	✕

Data based on indicators of resilience to climate-related disasters is presented within target 1.5, the achievement of which is monitored on the basis of the same indicators.

SDG 14

CONSERVE AND SUSTAINABLY USE THE OCEANS, SEAS AND MARINE RESOURCES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Number of targets monitored:	**1/10**
Number of indicators monitored:	**1/10**

SDG 14 calls for conservation and sustainable use of the oceans, seas and marine resources for sustainable development. This goal also contains targets related to the preservation of life in waters that are not seas and oceans, which is why it is also relevant for Serbia. In Serbia, it is now possible to monitor one target and one indicator.

KEY FINDINGS

- **According to the Food and Agriculture Organization, the current normative and institutional framework for the protection of small ponds is rated 4, which indicates a high level of implementation.**

Target 14.b Provide access for small-scale artisanal fishers to marine resources and markets

Indicator 14.b.1 Degree of application of a legal/regulatory/policy/institutional framework which recognizes and protect access rights for small-scale fisheries ✕

Target 14.b aims to provide secure access to resources and market for small professional fishermen, which would support their key role in ensuring sustainable food systems. To achieve this, it is necessary to provide an appropriate legal, regulatory and institutional environment that recognizes and protects the rights of fishermen. Indicator 14.b.1 measures the progress of the state in the degree of implementation of these instruments which recognize and protect small fishermen. The key criterion for assessing the applicability of indicators in a particular country is the existence of small professional fishermen in the country. There are three key variables for measuring this indicator: 1) the existence of laws, regulations, policies, plans and strategies that are specifically aimed at small-scale artisanal fishers; 2) the existence of ongoing initiatives to implement the Voluntary Guidelines for Ensuring Sustainable Small-scale Fishers, and 3) the existence of advisory bodies at the level of competent ministries where fishermen can participate in decision-making.

The value of indicator 14.b.1 ranges from a very low to a very high degree of implementation (1–5). The first available data for Serbia for this indicator dates from 2020, and it shows that there is a high degree of implementation of the legal, regulatory and institutional framework that recognizes and protects the rights of small-scale artisanal fishers (score 4 out of 5).

SDG 15

PROTECT, RESTORE AND PROMOTE SUSTAINABLE USE OF TERRESTRIAL ECOSYSTEMS, SUSTAINABLY MANAGE FORESTS, COMBAT DESERTIFICATION, AND HALT AND REVERSE LAND DEGRADATION AND HALT BIODIVERSITY LOSS

Number of targets monitored:	**5/12 (15.1, 15.2, 15.6, 15.a, 15.b)**
Number of indicators monitored:	**6/14**

SDG 15 calls for protection of terrestrial ecosystems through 12 targets monitored against 14 indicators. Currently, the progress in Serbia can be monitored in relation to five targets and six indicators.

KEY FINDINGS

- **Moderate both long-term and short-term progress has been made in increasing forest area (target 15.1 which is planned to be implemented by 2020), and significant progress has been made in preserving important freshwater and terrestrial areas within protected areas.**
- **In relation to target 15.2, which envisages sustainable forest management (which is also foreseen to be implemented by 2020) inconsistent trends are registered — significant movement away from the target in relation to the annual net forest area change rate, moderate progress was made regarding the above-ground forest biomass fund, share of forest area within legally established protected areas and percentage of forest area according to long-term forest management plan, and moderate movement away from the target has been recorded in terms of forest areas within the independently verified certification scheme for forest management.**

- **Positive trends are registered also in the area of target 15.6, because Serbia is fulfilling its obligations based on international agreements and has significantly increased the number of reported standard agreements on material transfer of plant genetic resources for food and agriculture into the country.**
- **In the area of targets 15.a and 15.b, which refer to the increase of financial resources for the conservation and sustainable use of biodiversity and ecosystems, which are monitored against the same indicator, significant progress due to the increase of development assistance is registered.**

Target 15.1 By 2020, ensure the conservation, restoration and sustainable use of terrestrial and inland freshwater ecosystems and their services, in particular forests, wetlands, mountains and drylands, in line with obligations under international agreements

Indicator 15.1.1 Forest area as a proportion of total land area ↗

Indicator 15.1.2 Proportion of important sites for terrestrial and freshwater biodiversity that are covered by protected areas, by ecosystem type ↑

The target calling for ensuring the conservation, restoration and sustainable use of terrestrial and inland freshwater ecosystems and their surroundings should be achieved by 2020 in line with the 2030 Agenda. However, having in mind that precise targets have not yet been defined, it is not possible to assess if the target has been fully met. What can be determined in monitoring this target is the progress in the domain of forest protection and increased areas under forests[102], as well as the protection of freshwater and terrestrial areas within the protected areas. Moderate progress is registered when it comes to the share of the area under forests in the total land area (Chart 38).

[102] The indicator is defined as the share of the area under forests in the total land area of the country. A forest is defined as land covering more than 0.5 ha with trees greater than 5 m and canopy cover greater than 10%, or trees that can reach these thresholds at the surface. It does not include land that, according to its use, is predominantly agricultural or urban land. Additional criteria are listed in the document Forest Resource Assessment 2020 — Terms and Definitions (http://www.fao.org/3/I8661EN/i8661en.pdf). The total land area of the country means the total area of the country without surface water bodies such as rivers and lakes. The total land area for the reference year 2015 was taken.

Chart 38: Indicator 15.1.1 Forest area as a proportion of total land area, 2010–2020 (%)

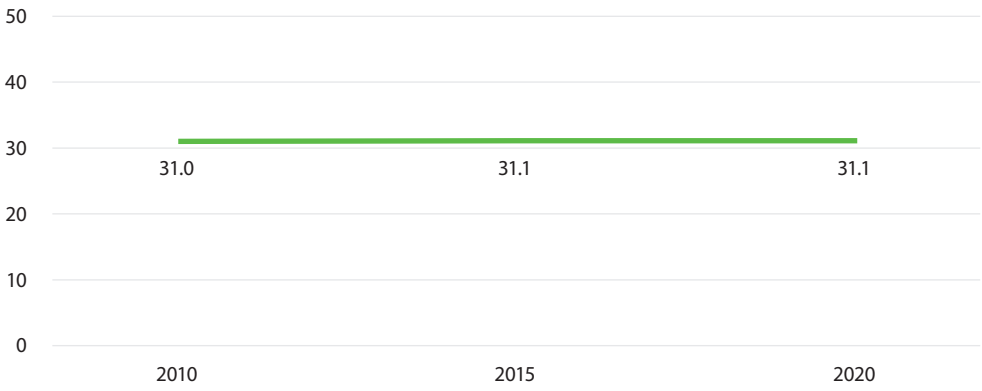

Source: FAO

When it comes to freshwater areas within protected areas, significant increase is registered, both long-term and short-term, at the compound annual growth rate of 5.29% and 3.45%, respectively and for terrestrial areas the rate is 2.37% and 2.91%, respectively (Chart 39).

Chart 39: Indicator 15.1.2 Proportion of important sites for terrestrial and freshwater biodiversity that are covered by protected areas, by ecosystem type, 2010–2021 (%)

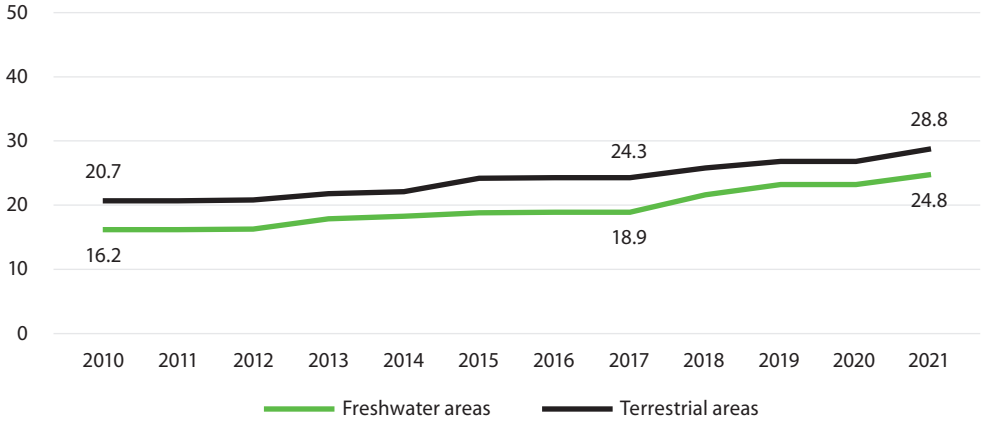

Source: Environmental Protection Agency

Target 15.2 By 2020, promote the implementation of sustainable management of all types of forests, halt deforestation, restore degraded forests and substantially increase afforestation and reforestation globally	
Indicator 15.2.1a Progress towards sustainable forest management: Forest area annual net change rate	↓
Indicator 15.2.1b Above-ground biomass stock in forest	↗
Indicator 15.2.1c Proportion of forest area located within legally established protected areas	↗
Indicator 15.2.1d Proportion of forest area under a long term forest management plan	↗
Indicator 15.2.1e Forest area under an independently verified forest management certification scheme	↘

Inconsistent trends are registered in relation to target 15.2. Regarding the annual net rate of change of the forest area, which can be monitored only in the long term because data are available only for two years (2010 and 2020), significant movement away from the goal is registered (at the compound annual growth rate of -27.38%). Moderate progress in the short term (2016–2020) was registered in terms of the size of the above-ground biomass stock in forest (at the compound annual growth rate of 0.01%), the share of forests within the legally protected areas (at the compound annual growth rate of 0.00%), as well as the percentage of forest area according to the long-term forest management plan (at the compound annual growth rate of 0.04%). Moderate movement away from the target was registered in the short term (2017–2021) when it comes to the surface of forest areas within the independently certified forest management scheme at the compound annual growth rate of -0.41%.

Target 15.6 Promote fair and equitable sharing of the benefits arising from the utilization of genetic resources and promote appropriate access to such resources, as internationally agreed	
Indicator 15.6.1 Number of countries that have adopted legislative, administrative and policy frameworks to ensure fair and equitable sharing of benefits	✕

Positive tendencies are registered regarding target 15.6 calling for promoting fair and equitable sharing of the benefits arising from the utilization of genetic resources and promoting appropriate access to such resources as internationally agreed. Serbia is a signatory to the International Agreement on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture, as well as to the Nagoya Protocol, and an increase in the number of reported standard agreements on the transfer of materials transferring plant genetic resources for food and agriculture to the country is registered. The state has submitted a report on legislative, administrative and political frameworks through the online reporting system on compliance with the International treaty on Plant Genetic Resources for Food and Agriculture.

Target 15.a Mobilize and significantly increase financial resources from all sources to conserve and sustainably use biodiversity and ecosystems

Target 15.b Mobilize significant resources from all sources and at all levels to finance sustainable forest management and provide adequate incentives to developing countries to advance such management, including for conservation and reforestation

Indicators 15.a.1 and 15.b.1 Official development assistance on conservation and sustainable use of biodiversity and ecosystems

Targets 15.a and 15.b are monitored based on the same indicator, for which data are available for the period 2010–2018. If, according to the defined methodological principles, the last five available years (2014–2018) are taken as a short-term framework, this indicator shows significant progress with an compound annual growth rate of 149.26%, as development aid increased from 0.5 million USD in 2014 to 19.3 million USD in 2018. In the long-term time frame progress is also significant, but less pronounced (the compound annual growth rate is 3.64%, because in the initial year (2010) the amount of development assistance was 14.5 million USD, and in 2018 it was 19.3 million USD (Chart 40)).

Chart 40: Indicators 15.a.1 and 15.b.1 Official development assistance on conservation and sustainable use of biodiversity and ecosystems, 2010–2018 (million USD)

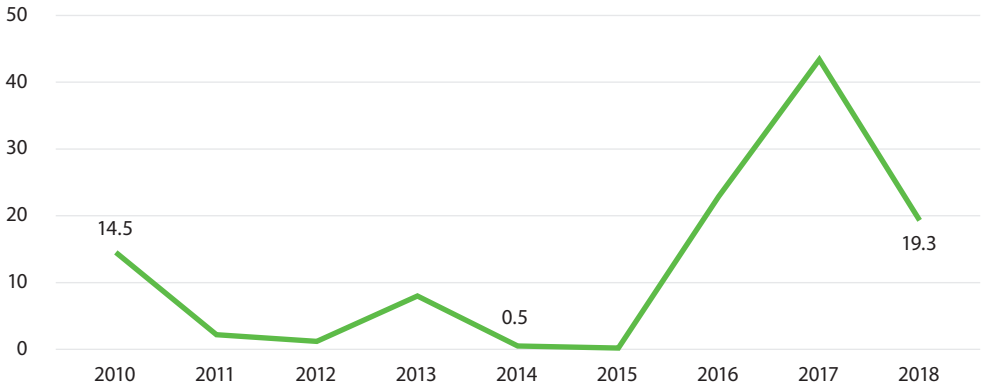

Source: OECD

SDG 16

PROMOTE PEACEFUL AND INCLUSIVE SOCIETIES FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT, PROVIDE ACCESS TO JUSTICE FOR ALL AND BUILD EFFECTIVE, ACCOUNTABLE AND INCLUSIVE INSTITUTIONS AT ALL LEVELS

Number of targets monitored:	**7/12 (16.1, 16.2, 16.3, 16.5, 16.6, 16.9, 16.b)**
Number of indicators monitored:	**12/24**

SDG 16 envisages promotion of peaceful and inclusive societies for sustainable development, provision of access to justice for all and building effective, accountable and inclusive institutions at all levels. This goal includes 12 targets monitored against 24 indicators. Currently the progress in Serbia can be monitored in relation to 7 targets against 12 indicators. Compared to the previous report, for 2022 it is possible to monitor two indicators more.

KEY FINDINGS

- **It is only possible to monitor progress against target 16.1 based on one indicator because no time series data are available for the others. According to the indicator of the number of victims of intentional murders, significant progress has been registered in reducing the number of victims. Nevertheless, gender differences are present as progress is recorded in the male population, and movement away from the goal in the female population.**
- **Negative trends are recorded in relation to target 16.2, which foresees the end of abuse, exploitation, trafficking and all forms of violence and torture against children. The share of children who experienced physical punishment increased slightly, and at the same time, the total number of victims of human trafficking increased, although in the category of minors, there was a decrease in identified victims of human trafficking.**
- **A significant movement away from the goal was registered in the domain of target 16.3, which envisages promoting the rule of law and ensuring equal access to justice for all, due to the increase in the share of unconvicted detainees as a share of the total prison population.**

- **It is not possible to monitor progress in the area of target 16.5, which envisages a significant reduction of corruption and bribery in all its forms, because the data is only available for 2010.**
- **Significant progress has been made in terms of developing effective, accountable and transparent institutions at all levels (target 16.6), measured by the increase in primary state expenditures as a share of the originally approved budget. However, the trend is positive in all policy sectors except health, and the sports and youth sector.**
- **Progress in securing a legal identity for all, including birth registration (target 16.9) has been achieved in both the long-term and short-term timeframes, and is close to full coverage.**
- **It is not possible to monitor progress even for target 16.b, and MICS data from 2019 indicate that women living in Roma settlements felt discriminated more often than women from the overall population.**

Target 16.1 Significantly reduce all forms of violence and related death rates everywhere	
NEW **Indicator 16.1.1** Number of victims of intentional homicide per 100,000 population	↑
Indicator 16.1.3 Proportion of women aged 18–74 who were victims of physical, psychological or sexual violence in the previous 12 months	✕
Indicator 16.1.4 Percentage of women that feel safe walking alone around the area they live after dark	✕

Significant progress was achieved in relation to this target measured by the number of victims of intentional homicide per 100,000 inhabitants, with a compound annual growth rate of -1.90% in the short-term period (2017–2021) and a compound annual growth rate of -3.62% in the long-term period (2015–2021). However, progress is not consistent across age groups. There was an increase in the number of victims among young people (20–29) and the population aged 45 and over, while among other age groups there was a decrease in the number of victims of intentional murder. Observed by sex, gender differences are observed because among men the number of victims decreased by the compound annual growth rate to -4.19%, while among women it increased to 2.78%.

Progress cannot be monitored based on the indicator that measures the share of women aged 18–74 who were victims of physical, psychological or sexual abuse in the previous 12 months, due to the lack of time series. According to data from the 2021 Survey on security and quality of life of women, 1.6% of women were exposed to one of these forms of violence.

It is not possible to monitor progress according to another indicator within this target, due to the lack of a time series. According to MICS data from 2019, 87.5% of women in the general population and 71% of women living in Roma settlements reported that they felt safe walking alone in their settlement after dark. Certain differences are present depending on the age and education of women, with the fact that older women, as well as women with higher education, feel safe in a higher percentage.

Target 16.2 End abuse, exploitation, trafficking and all forms of violence against and torture of children

Indicator 16.2.1 Proportion of children aged 1–14 years who experienced any physical punishment and/or psychological aggression by caregivers in the past month

Indicator 16.2.2 Number of victims of human trafficking by sex, age and form of exploitation

NEW **Indicator 16.2.3** Proportion of young women aged 18–29 who experienced sexual violence by age 18

Moderate movement away from the goal is registered on the basis of both indicators used to monitor target 16.2, aimed at protecting children against violence[103]. When it comes to the first indicator, which measures proportion of children aged 1–14 years who experienced any physical punishment during the month preceding the Multiple Indicator Cluster Survey, the data indicates that the proportion of these children increased slightly from 43.1% in 2014 to 44.5% in 2019 in the general population of children and from 65.9% to 67.3% in the population of children living in Roma settlements[104] (Chart 41).

Chart 41: Indicator 16.2.1 Proportion of children aged 1–14 years who have experienced any type of physical punishment and/or psychological aggression by caregivers in the previous month, 2014–2019 (%)

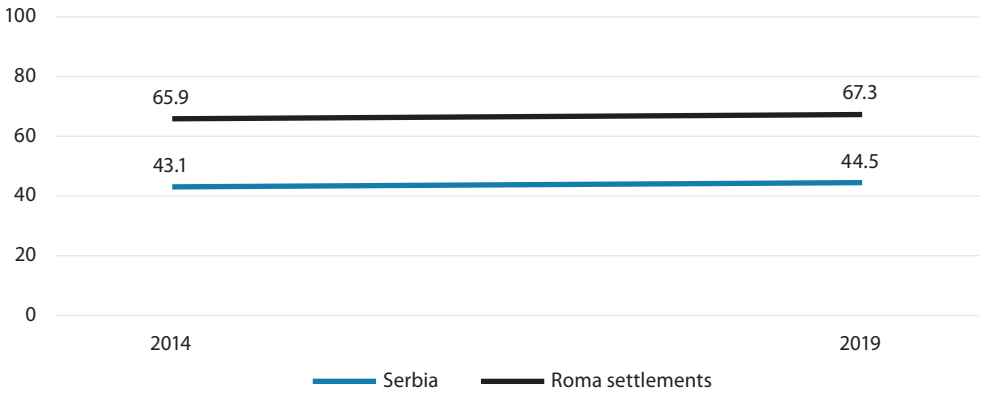

Source: MICS — SORS and UNICEF

[103] Number of children aged 1 to 14 who (at least one): experience only non-violent aggression; or experience psychological aggression or punishment, receive minor physical punishment or are severely physically punished is divided by the total number of surveyed children aged 1 to 14 years. The unit of observation is children aged 1 to 14 years.

[104] Source: MICS — SORS and UNICEF.

According to the indicator that measures the share of young women and men aged 18–29 who were exposed to sexual violence by the age of 18, it is not possible to monitor progress because the data are only available for women and for the year 2021. According to these data, 1.3% of young women were exposed to sexual violence before coming of age[105].

A significant movement away from the target, at the compound annual growth rate of 1.70%, was achieved in the period 2017–2021 in terms of the number of victims of human trafficking[106] (Chart 42). Although women are still more numerous than men among victims of human trafficking, in this period there was a decrease in the number of women among victims of human trafficking (at the compound annual growth rate of -7.95%), and an increase in the number of men (at the compound annual growth rate of 45.65%) identified as victims of human trafficking. The number of adult victims increased (at the compound annual growth rate of 2.30%), while the number of minor victims decreased (CAGR of -5.15%)[107].

Chart 42: Indicator 16.2.2 Number of human trafficking victims, by sex and age, 2014–2021 (number)

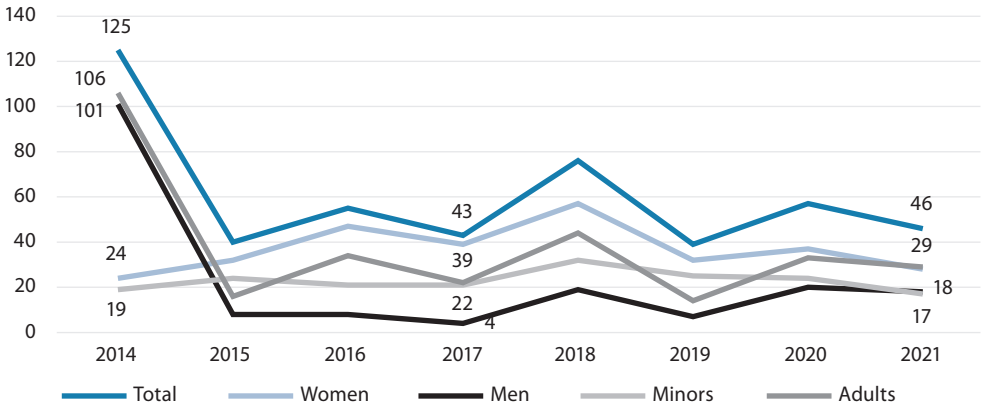

Source: Center for the Protection of Human Trafficking Victims

Target 16.3 Promote the rule of law at the national and international levels and ensure equal access to justice for all

Indicator 16.3.1 Proportion of victims of violence in the previous 12 months who reported their victimization to competent authorities or other officially recognized conflict resolution mechanisms

Indicator 16.3.2 Unsentenced detainees as a proportion of overall prison population

105 SORS, Survey on security and quality of life of women.

106 The total number of identified victims of human trafficking per 100,000 inhabitants; male and female victims, minor and adult victims, victims of sexual exploitation, labor exploitation, victims of forced marriage, of forced begging, victims forced to commit criminal acts, trafficking of children for adoption, abuse for pornographic purposes, multiple exploitations were identified.

107 Source: Center for the Protection of Human Trafficking Victims.

Progress in achieving target 16.3, which envisages the establishment of the rule of law and ensuring equal access to justice for all, is measured by two indicators, one of which cannot be monitored using a compound annual growth rate methodology due to lack of time series. It is an indicator that measures the proportion of victims of violence in the previous 12 months who reported their victimization to the competent authorities, for which data is available only for 2019. According to the data, 40% of women in the general population, and 67% of women living in Roma settlements, who were victims of violence, reported violence to official authorities[108].

Significant movement away from the target is registered on the basis of another indicator due to the increase in the number of unsentenced detainees in the total prison population (from 15% in 2017 to 19.4% in 2021, which results in the compound annual growth rate of 6.64%)[109]. Gender differences are not present because with almost the same rates there was an increase in both the female and male prison population (at the compound annual growth rate of 6.94% and 6.54%, respectively).

Target 16.5 Substantially reduce corruption and bribery in all their forms

Indicator 16.5.1 Proportion of persons who had at least one contact with a public official and who paid a bribe to a public official, or were asked for a bribe by those public officials, during the previous 12 months

It is not possible to monitor the progress in reducing corruption because the data is only available for the year 2010. According to these data, in the period of 12 months preceding the survey, 9.3% of respondents reported that they had given a bribe to a public official or that a public official had asked them to do so. The share of people with this kind of experience is slightly higher among men than among women (10.0% vs 8.5%).

Target 16.6 Develop effective, accountable and transparent institutions at all levels

Indicator 16.6.1 Primary government expenditures as a proportion of original approved budget, by sector (or by budget codes or similar)

108 Source: MICS — SORS and UNICEF.

109 The percentage of detained persons in relation to the total number of the prison population. The composition of the prison population in institutions for the execution of criminal sanctions in the Republic of Serbia includes: convicted persons; detained persons; persons convicted of misdemeanors; persons undergoing security measures (mandatory psychiatric treatment and care in a health institution; mandatory treatment of drug addicts; mandatory treatment of alcoholics); persons serving a juvenile prison sentence and persons under the educational measure of being sent to a home (juveniles).

Significant progress has been achieved in terms of the effectiveness, responsibility and transparency of institutions as measured by the indicator of primary state expenditures as a share of the originally approved budget[110] (at the compound annual growth rate of 1.59%, for the period 2017–2021). The trends are positive in all policy sectors, except in the areas of health, where the compound annual growth rate amounts to -0.19%, and in the sector of sports and youth, where the compound annual growth rate is -0.36%.

Target 16.9 By 2030, provide legal identity for all, including birth registration

Indicator 16.9.1 Proportion of children under 5 years of age whose births have been registered with a civil authority, by age

Although the trend cannot be followed due to the lack of a time series of data, it should be borne in mind that in the general population of children, the coverage by registration in the birth register is almost complete (99.9%), while in the population of children living in Roma settlements it is somewhat lower (98.5%)[111].

Target 16.b Promote and enforce non-discriminatory laws and policies for sustainable development

Indicator 16.b.1 (10.3.1) Percentage of women aged 15–49 years who felt discriminated against or harassed in the previous 12 months

It is not possible to monitor progress towards this target, and MICS data for 2019 show that during the 12 months preceding the survey, 6.9% of women in the general population and 12.5% of women from Roma settlements felt discriminated or harassed. The share of women who reported that they felt discriminated or harassed is higher in urban areas than in other areas[112].

110 The percentage of primary government expenditures in original approved budget is obtained by dividing the amount of the current budget at the end of the year by the executed expenditures of budget beneficiaries and multiplying by 100. That is, this is the proportion of total planned expenditures with all changes during the year and actual execution at the end of the year. Data on expenditures of budget beneficiaries as a share in the budget of the Republic of Serbia can be found in the Information System for Budget Execution (ISIB). ISIB includes processes and procedures that are carried out by electronic communication with the Treasury Administration within the Ministry of Finance, and is part of the public financial management system. The system includes: direct users of public funds, indirect users of the Ministry of Culture and Information, Administration for the Execution of Criminal Sanctions, judicial authorises and social protection institutions. See the Treasury Department website: https://www.trezor.gov.rs/src/services/isib/. Regulations governing the execution of the budget are the Law on the Budget System and the Law on the Budget of the Republic of Serbia. The calculation of indicators took into account the total expenditures included in the calculation of results, i.e. surpluses and deficits. The classification of the sector according to which the percentage execution of the budget is shown can be seen in the Guidelines for the preparation of the programme budgeting published on the website of the Ministry of Finance: https://www.mfin.gov.rs/dokumenti2/uputstvo-za-izradu-programskog-budzeta

111 Percentage of children under 5 years of age who were registered at the time of the survey. This number includes children whose birth certificates were seen by interviewers or those whose parents or guardians said they were registered. MICS data refer to children alive at the time of the survey.

112 Source: MICS — SORS and UNICEF.

SDG 17

STRENGTHEN THE MEANS OF IMPLEMENTATION AND REVITALIZE THE GLOBAL PARTNERSHIP FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Number of targets monitored:	**5/19 (17.1, 17.3, 17.4, 17.6, 17.8)**
Number of indicators monitored:	**6/24**

SDG 17 calls for strengthening partnerships for sustainable development through 19 targets monitored against 24 indicators. It is possible to monitor 5 targets against 6 indicators. Compared to the previous report period, it is possible to monitor one indicator more.

KEY FINDINGS

- **Moderate progress has been achieved according to target 17.1, which envisages increased mobilization of domestic resources in order to improve domestic capacities for collecting taxes and other revenues.**
- **Inconsistent trends are registered in relation to target 17.3, as significant progress has been achieved in terms of foreign direct investments and official development assistance, and a significant movement away from the target in terms of the amount of remittances as a share of total GDP.**
- **Substantial movement away from the target is noted in target 17.4, which foresees debt sustainability.**
- **Significant progress was achieved in the domain of target 17.6, which envisages the improvement of regional and international cooperation in the field of science, technology and innovation, primarily due to the increase in the availability of broadband high-speed Internet.**
- **And in the domain of target 17.8, significant progress is noted, primarily due to the increase in the use of the internet among inhabitants.**

Target 17.1 Strengthen domestic resource mobilization, including through international support to developing countries, to improve domestic capacity for tax and other revenue collection

Indicator 17.1.1 Total government revenue as a proportion of GDP, by source

Moderate progress was achieved at the compound annual growth rate of 0.42%, in the period 2017–2021, and in the long term (2013–2021) at the rate of 0.87%, in improving domestic capacities for collection of taxes and other revenues[113]. The total government revenue as a proportion of GDP were increased from 46.9% in 2017 to 47.7% in 2021[114] (Chart 43).

Chart 43: Indicator 17.1.1 Total government revenue as a proportion of GDP, 2013–2021 (%)

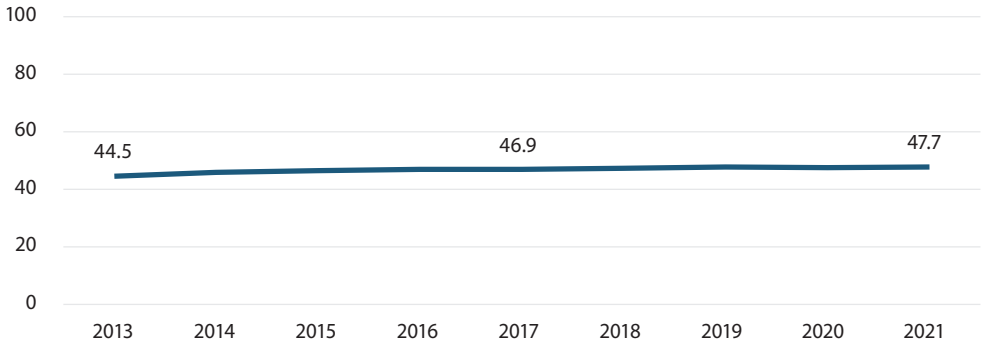

Source: National Accounts Statistics, SORS

Target 17.3 Mobilize additional financial resources for developing countries from multiple sources

NEW

Indicator 17.3.1 Foreign direct investment (FDI), official development assistance and South-South cooperation as a proportion of gross national income

Indicator 17.3.2 Volume of remittances (in United States dollars) as a proportion of total GDP

Significant progress towards the goal was achieved due to the increase of foreign direct investments, official development assistance and South-South Cooperation, as a share of gross national income, both in the short term and in the long term. At the same time, a significant movement away from the target was recorded in terms of the share of remittances in GDP with a short-term compound annual growth rate of -2.90%, and a long-term one of -2.76%.

[113] Total revenues of the state sector are a fiscal indicator and consist of taxes, social contributions, donations, transfers and other state revenues. Gross domestic product (GDP) is the most important and most frequently used aggregate of the System of National Accounts and is an indicator of total economic activities at the country level. Indicator 17.1.1 represents the percentage share of state revenues in GDP.

[114] Source: National accounts, SORS.

Chart 44: Indicator 17.3.2 Volume of remittances (USD), as a proportion of total GDP, 2010–2021 (%)

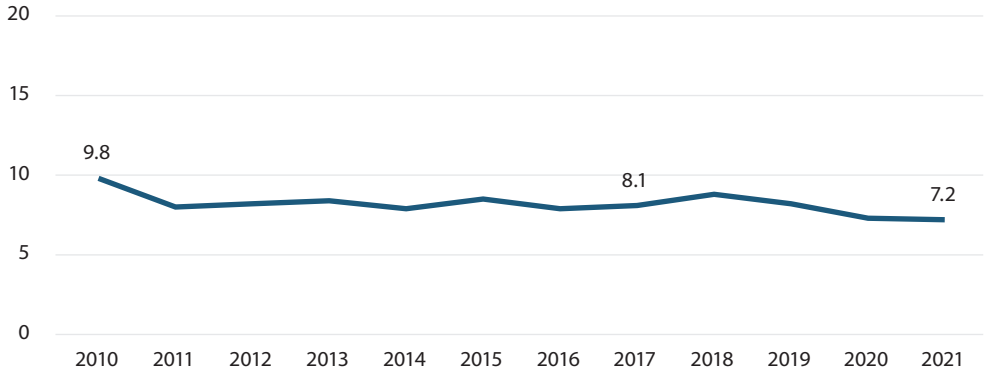

Source: National Bank of Serbia and Statistics of national accounts, SORS

Target 17.4 Assist developing countries in attaining long-term debt sustainability through coordinated policies aimed at fostering debt financing, debt relief and debt restructuring, as appropriate, and address the external debt of highly indebted poor countries to reduce debt distress

Indicator 17.4.1 Debt service as a proportion of exports of goods and services ↓

Significant movement away from the target was registered in the area of debt sustainability[115] at the compound annual growth rate of -15.91%, in the period 2017–2021. Observed in the long-term (2010–2020), progress still remains significant with the compound annual growth rate of 1.11%[116].

Target 17.6 Enhance North-South, South-South and triangular regional and international cooperation on and access to science, technology and innovation and enhance knowledge-sharing on mutually agreed terms, including through improved coordination among existing mechanisms, in particular at the United Nations level, and through a global technology facilitation mechanism

Indicator 17.6.1 Fixed Internet broadband subscriptions per 100 inhabitants, by speed ↑

Significant progress was made towards target 17.6 envisaging improved regional and international cooperation in science, technology and innovation, and it is documented by the positive compound annual growth rate against the indicator measuring the number of subscribers of

[115] The ratio of repayment of public external debt and export of goods and services in the observed year (expressed in euros).
[116] Source: National Bank of Serbia — Department for Balance of Payments Statistics.

fixed broadband Internet per 100 inhabitants (5.78%)[117]. Progress has been made in the number of subscribers with access to the fastest connection (higher or equal to 10 Mbit/s) at the compound annual growth rate of 6.96%, with a decrease in the number of subscribers to slower connections[118].

Target 17.8 Fully operationalize the technology bank and science, technology and innovation capacity-building mechanism for least developed countries by 2017 and enhance the use of enabling technology, in particular information and communications technology

Indicator 17.8.1 Proportion of individuals using the Internet

Vis-a-vis target 17.8 planned to be achieved by 2017, the achievement cannot be assessed since precise target values have not been defined. The data on the proportion of individuals using the Internet[119] used to monitor achievement of this target, demonstrated significant progress based on the compound annual growth rate of 3.60% for the period 2017–2021. The progress was slightly more pronounced in female than in male population when measured by the compound annual growth rate (3.98% vs 3.20%)[120].

[117] The number of subscribers (subscriptions) of fixed broadband Internet access refers to subscribers who pay for access to the public Internet, and they are distributed according to data download speeds per 100 inhabitants of the Republic of Serbia. Population estimates for the Republic of Serbia (without data for AP Kosovo and Metohija) refer to the end of the year, i.e. to December 31 of the observed year, and are prepared by Vital Statistics of the Republic Institute of Statistics.

[118] Source: Regulatory Agency for Electronic Communications and Postal Services (RATEL) and Vital Statistics, SORS.

[119] Percentage of persons (individuals) using the Internet in the last 3 months between the ages of 16 and 74.

[120] Source: Statistics of information-communication technologies, SORS.

ИЗВЕШТАЈ О НАПРЕТКУ
У ОСТВАРИВАЊУ ЦИЉЕВА
ОДРЖИВОГ РАЗВОЈА
ДО 2030. ГОДИНЕ
У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

PROGRESS REPORT ON THE IMPLEMENTATION
OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS
BY 2030 IN THE REPUBLIC OF SERBIA

www.stat.gov.rs
9 788661 612275